

Waldorfská škola Olomouc

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
WALDORFSKÉ ŠKOLY OLOMOUC

WALDORFSKÁ ŠKOLA

ZPRACOVANÝ PODLE RVP ZV

Obsah

1. Identifikační údaje.....	4
2. Charakteristika školy.....	5
3. Charakteristika ŠVP	8
4. Výchovné a vzdělávací strategie vzhledem ke klíčovým kompetencím.....	14
5. Průřezová témata.....	16
6. Učební plán	23
7. Učební osnovy.....	27
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	27
Český jazyk	30
Anglický jazyk	54
Španělský jazyk.....	72
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	86
Matematika.....	86
INFORMATIKA.....	109
Informatika	109
ČLOVĚK A JEHO SVĚT.....	118
Člověk a jeho svět.....	118
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	133
Dějepis	133
Výchova k občanství.....	143
ČLOVĚK A PŘÍRODA	153
Fyzika.....	153
Chemie	161
Přírodopis	171
Zeměpis.....	181
UMĚNÍ A KULTURA.....	191
Hudební výchova	191
Výtvarná výchova	202
Kreslení forem.....	211
Dramatická výchova	217
Eurytmie	220
Etická výchova.....	230
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	243
Tělesná výchova.....	243
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE.....	250
Rukodělné činnosti.....	250
8. Pravidla pro hodnocení žáků.....	262
1. Obecné zásady školního hodnocení	262

2. Vlastnosti hodnocení.....	262
3. Pravidla pro průběžné hodnocení.....	262
4. Základní pravidla hodnocení žáků na I. stupni	263
5. Kritéria hodnocení na I. stupni.....	263
6. Základní pravidla hodnocení žáků na II. stupni	264
Přílohy (Začlenění průřezových témat – vložka do třídní knihy)	265

1. Identifikační údaje

Název: Waldorfská základní škola a mateřská škola Olomouc s r.o.

Adresa, na které probíhá výuka: Tomkova 420/48, 779 00 Olomouc - Hejčín

IČ: 28595475

IZO: 181 015 251

Ředitel: Bc. František Smékal

Telefon: 777 850 388

e-mail: skola@waldorf-olomouc.cz

webové stránky: <http://www.waldorf-olomouc.cz>

Koordinátor ŠVP: Bc. František Smékal

Zřizovatel: Waldorfská základní škola a mateřská škola Olomouc s r.o.

Kosinova 3

779 00 Olomouc

Jednatelka: Monika Machytková

Statutární zástupce: Monika Machytková

Telefon: 775 755 015

Platnost dokumentu:

Dokument platí od 1. 9. 2021

Pedagogická rada projednala dne: 30. 8. 2021

Školská rada byla seznámena dne: 31. 8. 2021

Č.j.: WZS/88/21

2. Charakteristika školy

Velikost a úplnost školy

Waldorfská škola Olomouc vznikla osamostatněním waldorfských tříd při FZŠ a MŠ dr. Milady Horákové v Olomouci, kde si soukromá waldorfská škola do června roku 2021 pronajímala své prostory. O září roku 2021 probíhá vzdělávání na nové adrese Tomkova 420/48, v olomoucké čtvrti Hejčín.

Waldorfskou školu navštěvují děti z celé Olomouce i širokého okolí. Škola je dobře dostupná MHD i vlakem. Vzdělávací program WŠ je postupně realizován od první do deváté třídy, takže nabízí ucelené devítileté vzdělání. I přes rostoucí počet žáků a tříd si stále ponechává charakter školy rodinného typu.

Škola úspěšně spolupracuje s pedagogickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

Vybavení školy

Waldorfská ZŠ a MŠ Olomouc s.r.o. působí v areálu na ulici Tomkova v Olomouci Hejčíně, který je postaven "na míru" potřebám waldorfské pedagogiky. Výuka probíhá ve dvou křídlech patrové budovy, mezi kterými je situován společný prostor, v němž je umístěna školní knihovna a výdejna stravy. Součástí prostor mimo sekretariát jsou i sborovna, kuchyňka, tři kabinety, jeden sklad a sociální zařízení pro žáky i učitele. Šatny jsou řešeny v podobě dřevěných laviček a věšáků v prostorách přilehlých jednotlivým třídám, proteplují tak společný prostor, který celkově působí rodinným dojmem.

Soukromý zřizovatel provozuje také samostatnou školní družinu a školní klub.

V době volna a přestávek mohou žáci využívat prostory přilehlé třídám i venkovních nádvoří. Součástí školy je malý sál, počítačová učebna, učebna IT. Škola má bezbariérový přístup.

Charakteristika pedagogického sboru

Na výuce se podílí kolektiv učitelů, uskutečňujících metodické postupy vycházející z waldorfské pedagogiky. Na schopnosti a přípravu učitelů do výuky jsou kladeny velké nároky. Jejich odborný růst je dokonce podmínkou pro přijetí učitele na waldorfskou školu. Každý rok se naši učitelé zúčastňují pravidelných učitelských seminářů organizovaných Asociací waldorfských škol ČR určených pro třídní a odborné učitele, ale i řady dalších kurzů, které se zabývají waldorfskou pedagogikou v širším kontextu s lidskou kulturou a kulturním dědictvím.

Učivo na prvním i druhém stupni je probíráno podle tematických plánů, které jsou zpracovány vyučujícími v souladu s požadavky RVP. Učitelé aktivně spolupracují na tvorbě a zkvalitňování ŠVP. Pravidelně jednou týdně se setkávají na konferencích, na nichž se věnují pedagogickým a organizačním otázkám, důkladně se věnují aktuálním výchovným problémům. Zvláštností waldorfské školy jsou tzv. „hovory o dítěti“, při nichž se dlouhodobě ve spolupráci s rodiči a školním psychologem všichni pedagogičtí pracovníci intenzivněji věnují konkrétnímu žákovi s určitým problémem a společně se snaží najít pro dítě cestu.

Učitelé sledují celostní rozvoj osobnosti žáka (snaží se stejnoměrně rozvíjet rozum, cit a vůli a v procesu učení se snaží zapojovat a oslovovat všechny smysly v souladu s vývojovými specifiky a nároky dětí). Učitelé uplatňují individuální přístup k žákům, odpovědně přistupují k žákům se zdravotními, výukovými a jinými problémy, ve spolupráci s rodiči hledají cestu k nápravě.

Pravidelně jednou měsíčně se konají třídní schůzky, na kterých se rodičům dostávají informace o naplňování vzdělávacích cílů a chování dětí.

Na škole pracuje výchovný poradce i metodik prevence rizikového chování.

Školu pravidelně navštěvují odborní mentoři z jiných českých i zahraničních škol, kteří během pobytu přednášejí, hospitují a napomáhají odbornému růstu jednotlivých učitelů i celé školy.

Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Téma projektů volí vyučující podle věkových skupin, podle náplně učiva nebo reagují na aktuální dění ve společnosti. Projekty mohou být pro jednotlivé třídy, skupinu tříd či celoškolní.

Stálé projekty školy

Obsah jednotlivých projektů je pro zúčastněné závazný, jejich forma a provedení ovšem závisí na schopnostech a možnostech všech zúčastněných na projektu.

Projekty společné pro všechny třídy:

Vánoční slavnost – probíhá v adventním období ve waldorfských třídách zpravidla formou hudebních či divadelních představení pro rodiče a následně pak pro celou školu.

Masopust – jde většinou o společnou slavnost pro všechny třídy a rodiče dětí. Vyrábí se masky a hrají se různé hry související s daným karnevalovým tématem. Na karnevalový průvod navazuje závěrečná hostina. Jedná se o jedinečnou příležitost setkání i mimo prostor školy a další prohlubování sociálních vazeb v rámci celé školy.

Projekty jednotlivých tříd:

Ze zrna chléb (3. a 4. ročník) - Celoroční mezipředmětový projekt – poznávání druhů obilí a pūd, práce s obilím od obdělání a přípravy pole přes setí, pozorování růstu obilí, sklizeň, mlácení, mletí až k pečení chleba. Sociální aspekt přináší také pohoštění žáků a učitelů z jiných tříd chlebem, který děti upekly.

Stavba domu (3. ročník) - Epocha zaměřená na téma „jak lidé žijí“, jejíž součástí je také vytvoření jednoduché a užitečné stavby, např. domku na náradí, při které děti zažijí tradiční stavitelské práce jako tvorba základů, zdění z cihel, opracování dřeva jako společného díla. Děti však také samostatně tvoří svůj model domu vytvořený na základě vlastní invence a schopností.

Olympiáda (5. ročník) - Výuka v 5. ročníku směřuje napříč vyspělými civilizacemi starověku k základům „západní kultury“ – starověkému Řecku. Toto téma se prolíná všemi předměty a vrcholem je Olympiáda všech 5. waldorfských tříd z celé republiky, popř. tříd ze zahraničí na některé z waldorfských škol. Rodiče s dětmi šijí chitony, na něž pak žáci kreslí řecké ornamenty v předem určené barvě. Žáci se připravují na vystoupení – hudební či taneční, dramatizace textu vlastního, či určeného, recitace básní - které je součástí zahajovacího ceremoniálu. Děti se na vystoupení podílejí vlastní tvorbou – scénář, psaní básní, výroba kulís... Samotná olympiáda je nesena ve velmi slavnostním duchu, všichni včetně dospělých organizátorů i hostů jsou po celou dobu trvání oděni v řeckých chitonech, hoří olympijský oheň, děti i rozhodčí skládají slavnostní slib, zpívají hymnu ve starořečtině, jejíž text čerpá z Homérovy Odyssey. Děti jsou přetory rozděleni do jednotlivých městských států a kromě zápasu, sprintu, štafety, maratonu, skoku do dálky, hodu břemenem soutěží také v řečnictví – recitují básně, dramatizují texty, atd. Olympiáda je slavnostně zakončena předáním medailí.

Rytířská slavnost (6. třída) – *spočívá v přímém putování žáků na hrad, kde samotná slavnost probíhá. Ta pak zahrnuje středověké hudební ukázky a prezentaci během školního roku nabytých šermířských dovedností. Slavnost je uzavřena pasováním žáků na rytíře.*

Ročníková práce (8. ročník) - projekt umělecky nebo technicky zaměřený a určený k veřejné prezentaci před rodiči, spolužáky a učiteli dané školy (půlroční individuální projekt)

Divadelní hra (9. ročník) - nastudování a předvedení divadelní hry (celoroční třídní projekt) Tento projekt je zaměřen na kulturu projevu, na ztvárnění a pochopení psychologie postavy a sdělnosti divadelní hry jako uměleckého díla. Velmi důležitý je zde sociální aspekt nastudování divadelní hry a její prezentace.

Michaelská slavnost – slavnost při příležitosti svátku sv. Michaela. Jde o pomyslný boj s drakem – o prokázání odvahy. Této slavnosti se účastní všichni žáci, většinou ji organizují vyšší ročníky pro děti 1. - 4. třídy.

Martinská slavnost – slavnost při příležitosti svátku sv. Martina určená pro všechny žáky. Ústředním tématem je soucit, nesobeckost a štedrost. Slavnost zpravidla organizuje čtvrtá třída se svým třídním vyučujícím za přispění rodičů. Pečou se housky, rohlíčky, koláče, o které se pak s všichni zúčastnění společně podělí.

Adventní spirála – slavnost na začátku adventu. Jedná se o čas, který je přímo určený k bilancování. Snažíme se děti dostat do „sebe“ - zklidnit se a soustředit se na čas plný očekávání, který vyvrcholí Štědrým dnem. Obrazným pojetím této atmosféry je v určeném prostoru ze zelených větvíček vytvořena spirála, v jejímž středu je umístěna svíce. Děti pak za doprovodu adventních skladeb procházejí spirálou se svíci, tu rozžehnou a umístí kamkoliv na spirálu. Postupně se tak prostor, jímž jednotlivě procházejí všechny děti, zaplňuje svícemi. Každý vidí svou stopu na společné cestě a výsledkem je záře, nabývající na síle s množstvím zažehnutých svíci. Ačkoliv je slavnost určena mladším žákům, starší žáci se jí také velmi rádi účastní. Je to jedna z příležitostí, jak vytvářet sociální vazby mezi třídami.

Vynášení Moreny - slavnost na konci zimy oslavující začátek jara. Žáci nacvičují písně a říkadla s příslušnou tematikou, žáci 5. ročníku vyrábí Morenu. Projekt je zakončen samotným průvodem spojeným se spálením Morany a přivítáním jara. Odkazujeme se na lidové tradice, díky kterým děti opět spolupracují napříč ročníky.

Velikonoční jarmark a dílničky – učitelé s dětmi zdobí kraslice a učí se velikonoční písně a říkanky. Důležitým momentem je setkání s rodiči a dětmi při společné tvorbě velikonoční výzdoby či tematických výrobků a následným prodejem na jarmarku.

Otvírání studánek - slavnost na počátku jara symbolizující čištění pramenů a studánek. Slavnost organizují rodiče s dětmi a učiteli.

Svatojánská slavnost – slavnost při příležitosti svátku sv. Jana, vrcholící svatojánským ohněm. Slavnost organizují rodiče.

Sportovní projekty:

Plavecký výcvik – uskutečňuje se ve čtvrtém ročníku.

Divadelní představení – různá divadelní představení se připravují v jednotlivých ročnících v rámci výuky cizího jazyka i dalších předmětů podle momentální potřeby. Nacvikem krátkých divadelních vystoupení se utvrzuje třídní kolektiv, tříbí se vyjadřovací schopnosti dětí, cvičí paměť a pracuje se cíleně s řečí a textem.

Škola v přírodě - Příležitostně jezdí třídy na školy v přírodě, kde většinou pracují ve formě projektů na určité učební látce. Tyto projekty jsou zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí a možnosti realizace některých průřezových témat.

Spolupráce s rodiči žáků a jinými subjekty

Waldorfská škola je z mnoha pro výchovu dítěte zásadních důvodů postavena na spolupráci s rodiči (odlišnost pedagogiky, škola rodinného typu, absence známkového hodnocení,...) Tito jsou více či méně angažováni při organizaci jarmarků i dalších ročních slavností, pomáhají při výzdobě školy a jejího okolí. Mnohdy pomáhají i při samotném vyučování – například při výuce pletení, háčkování či práci s vlnou, při nácviu hudebních vystoupení, nebo při mimoškolních aktivitách – exkurze, výlety.

V některých třídách jsou integrováni žáci vzdělávající se s pomocí asistenta pedagoga dle vlastního individuálního vzdělávacího programu. Škola spolupracuje s pedagogickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

Na škole působí sdružení rodičů Waldorfská iniciativa. Zástupci Waldorfské iniciativy se setkávají na pracovních schůzkách s vedoucími pracovníky školy. Členové jsou informováni o činnosti školy, jejích záměrech a dalším rozvoji a předávají tyto informace dále. Sdružení rodičů aktivně spoludotváří život školy zejména při pořádání školních slavností.

Mimoškolní výchova

Dle personálních možností nabízíme zájmové kroužky, které souzní s filosofií školy. Při škole působí také Základní umělecká škola Fantazie, žáci tak mohou využít široké nabídky uměleckých činností, které provozuje.

Školní družina a školní klub

Školní družina je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování. Školní družina není pokračováním školního vyučování, ani ho nikterak nenahrazuje. Hlavním posláním je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku, rekreace žáků a dostatečného pobytu na čerstvém vzduchu za každého počasí. Vhodné střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti, učí děti ušlechtilé zábavě, pomáhá uspokojovat a rozvíjet jejich kulturní potřeby a rozmanité zájmy.

Mimo činnosti výchovně vzdělávací, plní školní družina funkci sociální, tzn. setkávání dětí napříč věkovým spektrem.

Školní klub je určen pro žáky druhého stupně a svou činností tvoří mezičlánek mezi školní výukou a výchovou v domácím prostředí. Výchovné cíle jsou podobné jako ve školní družině. Tedy nabízí prostor pro odpočinek, relaxaci a zájmové trávení volného času. Organizací se však od školní družiny výrazně liší. Členové klubu se v jeho prostorách zdržují z vlastní vůle, tzn., že do školního klubu mohou dobrovolně přicházet a odcházet.

Školní klub má umožnit žákům druhého stupně odpočinek po vyučování, poskytnout prostor pro jejich neformální setkávání a umožnit jim plynulý přechod z výuky do další zájmové činnosti, jako je např. výuka ZUŠ. V provozu je každý pracovní den. Svou činnost zahajuje v návaznosti na konec rozvrhu žáků druhého stupně a končí v 16:30, v pátek ve 14:30 hodin.

3. Charakteristika ŠVP

Zaměření školy, výchovné a vzdělávací strategie

Škola je členem Asociace waldorfských škol České republiky a vychází z principů waldorfské pedagogiky.

Model vzdělávací instituce snažící se jednou provždy vybavit žáka veškerým teoretickým poznáním o světě a společnosti, v níž žije, se stává v době bouřlivého rozvoje informačních technologií přežitým. Do popředí tak vstupují lidské schopnosti – řešení problémů, zodpovědnost, kreativita, zájem o věc, spolehlivost, schopnost spolupráce, flexibilita, atd. To jsou oblasti, na které se waldorfská pedagogika zaměřuje, a tím naplňuje požadavek **rozvoje klíčových kompetencí**. Zároveň waldorfská pedagogika svým charakterem splňuje požadavek **prevence rizikového chování** (viz níže).

Waldorfská pedagogika staví na **celostním pojetí člověka**: podporuje jeho všestranný rozvoj a vyhýbá se nadměrné specializaci a jednostrannosti. Stejnoměrně se rozvíjí rozum, cit a vůle a v procesu učení jsou zapojovány a oslovovány všechny smysly. Všechny vyučované předměty jsou považovány za stejně důležité, nedochází k nadřazování jednoho oboru nad druhým, ani ke stereotypnímu rozdělování činností podle pohlaví. Dívky se plně účastní práce se dřevem, v epoše *Stavba domu* kopou základy, betonují, míchají maltu a staví z cihel; chlapci zase přirozeně v ručních pracích pletou, tkají, háčkují, šijí, filcuji; z vlastnoručně zasetého a vypěstovaného obilí v epoše *Ze zrna chléb* melou mouku a pečou chleba. Smyslem je dát všem dětem široký, nespecializovaný základ. Od prvního ročníku hrají všichni žáci na jeden hudební nástroj, zpravidla na flétnu. Bohatá škála nabízených činností zohledňuje různá nadání dětí a umožňuje každému dítěti najít si obor, ve kterém může mít šanci vyniknout. Ve vzdělávacím programu se proto objevují specifické epochy i netradiční disciplíny, jako např. knihařství, zahradnictví, kovotepectví nebo zeměměřičství.

Předměty, které mají převážně naukový charakter (např. český jazyk a literatura, matematika, zeměpis, dějepis, přírodopis, fyzika, chemie), jsou vyučovány koncentrovaným způsobem v tzv. **epochách**. Určitý předmět je vyučován zpravidla 2–4 týdny každý den ve 100 minutách hlavního (epochového) vyučování podle charakteru předmětu a věku žáků. To odpovídá zákonitostem učení jako prožívání, jako hluboké pronikání, ponor do osvojovaných poznatků a je ve shodě se zákonitostmi a funkcí pamětního vštěpování a zapomínání. Delším prodléváním u jedné problematiky se vytvářejí předpoklady pro soustředěné učení, které se pak realizuje tím, že se vždy navazuje na látku z předchozího dne, která se dále prohlubuje a rozvádí. Tento postup umožňuje důsledně pracovat tak, že rozšiřování znalostí, vytrvávání schopností a prohlubování prožitkových sil žáků je možné i ve třídách se značnou diferenciací nadání. Epochové vyučování (které se podobá projektovému vyučování), vhodně umožňuje také integrovat do jednoho oboru i učivo jiných předmětů.

Výuka je založena na zákonitosti vývojových fází dítěte a mladého člověka v pojetí autora této pedagogiky, filozofa a myslitele Rudolfa Steinera. Učební plán, metody a obsah výuky jsou přizpůsobeny tomuto vývoji. Pro zachování charakteru školy rodinného typu a pro nemožnost srovnávání je každý ročník záměrně zastoupen jednou třídou. Žáci se denně společně setkávají a učí se spolupracovat napříč věkovým spektrem. Rizikové chování je tak lépe čitelné a v zárodku řešitelné.

Výkony žáků nejsou motivovány známkovým hodnocením, ale prožitkovým charakterem výuky, přirozenou poznávací potřebou a zájmem o okolní svět. Vysvědčení v pololetí a na konci školního roku má formu slovního hodnocení, které charakterizuje přednosti i nedostatky dítěte, jeho pokroky i obtíže v hodnoceném období. Hodnocení chápe waldorfská pedagogika jako prostředek k podnícení dalšího rozvoje a seberozvoje žáka. Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů (a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků) nejsou chápány jako cíl vzdělávání, ale pouze jako prostředek.

Pro život a práci ve waldorfské škole je žádoucí, aby spolupráce žáků převažovala nad jejich vzájemnou soutěživostí. Pouze v 8. a 9. ročníku a ve výjimečných případech (viz kapitola 6. Hodnocení žáků a školy) se z důvodu požadavku přijímacího řízení na střední školy kombinuje slovní hodnocení s klasifikací. Nedílnou součástí filozofie waldorfské pedagogiky je také práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).

V učebním plánu se také projevuje snaha o soulad mezi vědou, uměním a duchovními hodnotami, jinak také mezi pravdou, krásou a uměním. V prvních letech školní docházky je vyučování zaměřeno na prožívání světa. Učitel oslovuje dítě umělecky, například prostřednictvím obrazů, vzniklých z vyprávění. Stejně důležité je působení hudby, pohybového umění, malířství, básnictví a hry. Děti v tomto období především napodobují, a na to je brán ohled ve výuce. V dalších letech převažuje snaha žáků uvědomit si více sám sebe, žáci přijímají vše spíše s kritikou a je potřeba jim pomoci vytvořit si schopnost poznávat zákonitosti světa a rozvíjet kauzální myšlení. Tato snaha se projevuje především v závěrečných ročnících v období puberty.

V jednotlivých předmětech, oblastech a tématech učitel usiluje především o osvětlení základních principů. Volí jasné příklady, které jsou blízké dětem daného věku a nesnaží se zahrnovat žáky encyklopedickými přehledy. Výuka by měla být co nej názornější, žáci by měli mít možnost sami si co nejvíce věci vyzkoušet.

V metodách, jimiž učitelé waldorfských škol uvádějí své žáky do učiva, hraje důležitou roli obraz, rytmus a pohyb.

Vyučování naukových předmětů (matematika, mateřský jazyk a literatura, fyzika, chemie, přírodopis, dějepis, zeměpis atd.) probíhá v tzv. epochách. Jedná se o dvouhodinový vyučovací blok (100 minut), který se vnitřně dělí na část rytmickou, vyučovací a vyprávěcí. Po dobu 2 až 4 týdnů při něm učitel rozvíjí jedno dané téma (např. matematické operace, stavba domu, dějiny Řecka), přičemž je snaha o prolínání tohoto tématu do dalších předmětů. Další předměty (cizí jazyky, tělesná, pracovní, výtvarná a hudební výchova, eurytmie apod.) se vyučují v klasických vyučovacích hodinách nebo formou blokové výuky, tzv. tvůrčích epoch, kdy dochází k propojení předmětů v návaznosti na hlavní vyučování.

Ve škole nejsou ve většině případů používány učebnice. Jejich roli plní materiály, které si učitel sám nebo ve spolupráci s kolegy vybírá nebo vytváří. Kniha doplňuje vyučování (např. cvičebnice a atlasy), nejsou ale hlavním prostředkem výuky, neboť postrádají vztah ke konkrétní pedagogické situaci. Velký význam proto mají epochové sešity žáků, které učebnice nahrazují. Zápisy do těchto epochových sešitů si ve vyšších ročnících mají tvořit žáci samostatně na základě vlastního pozorování a postřehů; tím se tato činnost stává živou a kreativní.

V průběhu školní docházky provází dítě, je-li to organizačně možné, jeden třídní učitel co nejdéle (ideálně po celou dobu povinné školní docházky). Ten vyučuje všechny nebo většinu epochových předmětů. Učitelé se snaží o rozvíjení všech vloh svých žáků do té míry, aby byli v dospělosti schopni vlastní orientace, samostatného, odpovědného a sociálně pozitivně zaměřeného jednání a myšlení.

Základem školy je společenství žáků, učitelů a rodičů, a proto je nutné neustále udržovat a rozvíjet vzájemný kontakt a spolupráci s rodinami. V tomto ohledu klade waldorfská škola mnohem větší nároky jak na učitele, tak i na rodiče žáků. Praxe jednoho třídního učitele je zde proto velmi prospěšná.

V každém školním roce probíhá mnoho akcí – projektů (viz výše), při kterých se schází rodiče, děti a učitelé. Některé jsou otevřeny i veřejnosti. Jsou to slavnosti při příležitosti svátků, jarmarky a další akce, při kterých se rodiče, děti a učitelé vzájemně setkávají a blíže poznávají.

Jednotlivé třídy jezdí na exkurze, výlety, školy v přírodě, atd. Pravidelnou součástí výuky je také každodenní pobyt dětí na školním dvoře po dobu velké přestávky, což přispívá k zajištění psychohygieny žáků i učitelů.

Hlavní cíle vzdělávacího programu

Cíle školního vzdělávacího programu korespondují s principy moderního všeobecného vzdělávání a ve svých zásadách se ztotožňují s progresivními pedagogickými trendy současnosti. Vzdělávací cíle navazují na východiska programu, především vycházejí z hlavního předpokladu své koncepce, kterým je celostní osobnostní rozvoj žáka. Tím je myšlen cílený rozvoj intelektu, citu - emoční inteligence a vůle, schopnosti konat. Tyto cíle proto v obecné a ideální podobě vedou k vytvoření klíčových kompetencí a významných osobnostních rysů popsaných v RVP ZV. Směřují především:

- k svobodné autonomní osobnosti, která dokáže nezávisle a logicky myslet, samostatně usuzovat, prožívat a jednat, která má zájem o okolní svět, je schopna se s ním vnitřně spojit a zodpovědně s ohledem na potřeby svého okolí uskutečňovat své intence;
- k všestranně tělesně, duševně, duchovně i sociálně rozvinuté a v širším smyslu slova zdravé osobnosti, která si své zdraví uvědomuje a pečuje o něj;
- k osobnosti, která je vybavena motivací a schopnostmi k celoživotnímu učení;
- k osobnosti, která je sociálně kompetentní, je schopná spolupracovat a komunikovat s druhými, která má zájem o druhé a je schopná soucitu, respektu, ohleduplnosti a tolerance;
- k osobnosti, která dokáže tvořivě a iniciativně jednat, kreativním způsobem reagovat na podněty života a vnějšího světa a která se k životním poměrům a situacím staví flexibilně.

Tyto hlavní a nadřazené cíle v sobě zahrnují širokou škálu méně komplexních a nižších záměrů a cílů. Týkají se schopností, které souvisí s osvojením a aplikací jednotlivých oblastí poznatků a vědomostí a řady dílčích dovedností, zprostředkovaných vzdělávacím působením.

Veškeré vzdělávání buduje předpoklady k tomu, aby byl žák schopen převzít zodpovědnost a péči za svůj budoucí osobní, občanský i pracovní život, aby jeho výchova a vzdělávání přešly přirozeným způsobem do sebevýchovy a sebevzdělávání a aby žák svůj život vedl ve smyslu vyváženého a všestranného uplatňování svých lidských kvalit. Za těchto předpokladů bude žák nejen schopen dostát požadavkům, které na něj moderní společnost klade a nebude jen jedním z jejích pasivních článků, ale může být i zdrojem poznání, tvořivosti, produktivity a inovace ve všech oblastech společenského života, a převzít tak i osobní spoluzodpovědnost za další kulturní a civilizační pokrok.

Waldorfská pedagogika nabízí dětem v průběhu základní školní docházky širokou škálu činností, které mohou být vodítkem pro budoucí volbu povolání. Díky zkušenostem, prostřednictvím kterých si každý žák vyzkouší konkrétní činnosti, se může lépe orientovat i ve vlastních možnostech a zájmech a po průběžných konzultacích s třídním učitelem tak mít lepší představu o volbě své budoucí profese.

Pojetí dítěte v roli žáka

Waldorfská pedagogika chápe vzdělávání dítěte v roli žáka jako podporu tělesného, duševního a duchovního vývoje člověka, který je ve svém jádru jedinečnou individuální bytostí, ve smyslu „unus totus homo” tj. celý člověk. Výchova a výuka by měla tuto jedinečnost a celost každé lidské bytosti už v dětském věku respektovat a snažit se rozvíjet veškeré její síly, schopnosti a dovednosti, aby tím byly položeny základy pro její plný a svobodný projev ve věku dospělosti.

Pojetí výuky se tedy také soustřeďuje na úzkou souvislost tělesného a vnitřního duševního a duchovního vývoje, které podmiňují kvalitativní proměny dítěte ve vztahu ke světu a v jeho schopnosti učit se v určitých vývojových fázích. Vývoj duševních procesů myšlení, cítění i vůle, vývoj sociálních i sebeutvářejících se aktivit žáků i vývoj sebepřesahujících (duchovně - existenciálních aspektů) osobnosti, které waldorfská pedagogika sleduje ve všech vývojových fázích dítěte, odpovídají současným poznatkům psychologie.

Díváme-li se na dítě z tohoto hlediska, pak vystupují zvláště silně dva mezníky: jednak proměna, která se odehrává ke konci prvního sedmiletí, a dále údobí mezi dvanáctým a čtrnáctým rokem. Pro waldorfskou pedagogiku z toho vyplývá rozlišování dětského vývoje na tři základní vzdělávací období, které lze charakterizovat prostřednictvím rozdílných specifických pedagogických cílů a úkolů, obsahů a metod a jež vždy trvají přibližně sedm let.

Následuje stručný popis údobí, které leží mezi šestým až sedmým a čtrnáctým až patnáctým rokem, tedy doba základního vzdělávání.

6. až 9. rok

Ke konci prvního sedmiletí dochází k první výrazné proměně fyzické postavy a výměně zubů, což antropologie waldorfské pedagogiky chápe jako znamení ukončení činnosti formujících procesů v tělesném organismu dítěte a pomalu doznívajícím období spojené s nápodobou. Tyto procesy, činné předtím ve formování a růstu orgánů a tkání, se nyní obracejí do nitra a začínají silněji působit v paměti, fantazii a představivosti, a souvisí se školní zralostí dítěte. Dítě se v tomto období druhého sedmiletí své životní cesty seznamuje se souvislostmi a zákonitostmi věcí převážně prostřednictvím znalostí, vytvořenými barvitou představivostí a prosycenými intenzivními prožitky, nikoliv pouze skrze definice pojmů. Ve způsobu prožívání světa je dítě vedeno uměleckými postupy. Osvojování psaní, počítání i čtení má svou uměleckou podobu, která umožňuje dětem v raném školním věku prožít i krásu osvojovaných znalostí.

V prvních letech školní docházky ještě doznívá schopnost nápodoby, která spočívá v ne zcela zřetelně uvědomovaném rozdílu mezi sebou a světem. Dítě při napodobování ještě nemá potřebu zaujímat k věcem samostatné stanovisko a řídí se vzorem ze světa dospělých, kteří takto dítěti nastavují normu pro jejich další život. Umělecké přechody výuky od hry v předškolním věku ke školnímu učení velmi usnadňují přirozenou adaptaci žáků na podmínky školního učení.

Protože dítě v tomto období ještě nedokáže uchopovat souvislosti a zákonitosti ve světě zcela samostatně, vyhledává osobnosti, které mu pomáhají v osvojování schopností,

9. až 12. rok

Devátý a dále potom dvanáctý rok představují další dva významné posuny ve vnitřní konfiguraci duševních sil, které mohou zároveň vést ke zpochybnění dosavadních autorit a postojů i k zážitku určité vnitřní krize identity.

Dítě si v tomto období středního školního věku vydobývá významné základy vlastní autonomie. Sebeuvědomění nabývá na síle, v prožívání dochází k větší emancipaci od přírodního a sociálního okolí. K obrazné fantazii přistupuje vědomější chápání světa. Prostor pro vnitřní iniciativu v učebních činnostech je třeba vytvářet jako prostor pro „příčinnivost” žáků, která umožní předcházet pocitům viny a ztrátě iniciativy v tomto vývojově citlivém období. „Vědomí Já se tak utváří od nejranějších fází vývoje, avšak jakmile vzniklo, stává se stále výraznějším referenčním bodem všech duševních aktivit.”

12. až 15. rok

Okolo dvanáctého roku sílí dispozice pro osobní úsudek a také kauzální verbální myšlení a uvažování. Člověk nyní začíná být schopen samostatného exaktního pozorování vnějších jevů a procesů na straně jedné a na druhé straně z nich dokáže vyvozovat abstraktní zákonitosti.

Stejně jako na konci prvního sedmiletí i v posledních letech sedmiletí druhého souvisí s proměnami duševního života prudký tělesný rozvoj. Je to především růst kostry a svalstva končetin a dospívání pohlavních orgánů, co narušuje určitou vnitřní rovnováhu tělesné stavby panující v období několika předcházejících let. Mladý člověk v této době ve své tělesnosti prožívá zesíleně síly tíže, se kterými se jen postupně vyrovnává. Konfrontace s těmito silami však vede k posílení jeho volných sil. Nyní se objevuje silně osobně zabarvené a kritické myšlenkové posuzování světa. Přejaté názory a návyky bývají zpochybnovány, i dosavadní autority ztrácejí svou někdejší přirozeně uznávanou pozici. Přichází doba, kdy se již mladý člověk orientuje vlastním samostatným úsudkem. Přístup člověka ke světu poté ztrácí převážně umělecký a získává více vědecký charakter. Pro oblast morální si začíná vydobývat prostor pro samostatnou „morální fantazii” jako základ svého samostatného a odpovědného vztahu k okolnímu světu. Žáci si hledají svůj osobitý vztah k sociální spolupráci a pomoci.

Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami od prvního stupně podpůrných opatření na základě potřeb úprav ve vzdělávání, resp. jeho zapojení do kolektivu může být zpracováván tzv. Plán pedagogické podpory (dále jen PLPP). Tento plán sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanovuje termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

Pro žáky od druhého stupně podpůrných opatření je vypracováván Individuální vzdělávací plán (dále jen IVP). Ten zpracovává škola na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce žáka. IVP vychází z obsahu školního vzdělávacího programu. V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP ZV pro 3., 5. a 9. ročník, bude na základě doporučení školského poradenského zařízení rozpracována pro konkrétní ročník v IVP žáka s přiznaným podpůrným opatřením. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v případě IVP ostatních žáků. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka.

Žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními – zahrnout odkaz na minimální výstupy

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou.

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními probíhá na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace. Žáci se vzdělávají na základě zpracovaných plánů pedagogické podpory či individuálních vzdělávacích plánů. Dle stupně podpůrných opatření se ve spolupráci a na doporučení SPC realizují změny v učebních plánech. Třídní učitel stanoví pravidla chování, způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování, zajistí spolupráci ve třídě a společných prostorách a pomoc ostatních. Na základě posouzení SPC je pro žáky s přiznanými vyššími stupni podpůrných opatření požadována přítomnost osobního asistenta, resp. asistenta pedagoga. Výrazná péče je těmto žákům věnována školním psychologem, který intenzivně spolupracuje se všemi pedagogy daného žáka.

Žáci, u nichž se projevují příznaky některé z vývojových poruch učení, jsou se souhlasem rodičů doporučeni k vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Na základě vyšetření a doporučení poradny jsou pak tyto žáci zařazováni do reedukační péče.

V případě, že PPP nebo SPC diagnostikuje vývojovou poruchu učení, je na žádost zákonných zástupců dítěte vypracován individuální vzdělávací plán, podle kterého se se žákem v průběhu školního roku pracuje, a který obsahuje závěry a doporučení z vyšetření v PPP, konkrétní způsoby reedukace, pomůcky, které se budou při nápravě používat, způsob hodnocení, ... Při hodnocení těchto žáků přihlížíme k vývojové poruše a hodnotíme s tolerancí.

Žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními v oblasti sociální škola nabízí individuální přístup pedagoga, častější konzultace či kontroly plnění zadaných úkolů. U žáků, které ohrožuje sociální prostředí - z něhož do školy přicházejí - natolik, že se to významně projevuje v průběhu a výsledcích školní práce, je snahou vlivu sociálního zázemí co nejvíce předcházet a oslabovat jej. Totéž platí i pro žáky, kteří jsou v České republice v postavení azylantů či osob požívajících doplňkové ochrany.

V přístupech, výuce a praxi waldorfské školy se úsilí o zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáků sociálně znevýhodněných uplatňuje následujícím způsobem:

- individuálním zohledňováním ve výuce až po tvorbu individuálních vzdělávacích plánů
- přizpůsobováním vzdělávacích obsahů
- podporou skrze asistenta pedagoga
- podporou sociální koheze a pro-inkluzivního prostředí ve třídním i školním kolektivu
- zohledněním míry možnosti uskutečnit přípravu do výuky v domácím prostředí a vytvářením prostředí pro tuto přípravu ve škole
- zohledněním jazykové připravenosti žáka
- zvýšeným úsilím při spolupráci s rodinou
- možností využívat sociální fond školy v oprávněných případech tak, aby nebyla zejména ohrožena samotná docházka do školy

Žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou.

Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Podpůrná opatření jsou ve škole realizována na základě doporučení školského poradenského zařízení.

Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Je snahou waldorfských škol, aby děti ve třídě tvořily sociální vzorek populace. Proto i mimořádně nadaní žáci mají na waldorfské škole své místo. Za nadaného žáka je považován žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Hlavním úkolem třídního učitele je takového žáka a jeho dovednosti rozpoznat. Další fáze spočívá v rozvoji žákova nadání. Žák je při činnostech, pro něž je nadán, motivován náročnějšími úkoly k větší aktivitě. Ovšem waldorfská pedagogika žádné nadání neupřednostňuje, proto žáci s výrazně jednostranným nadáním mají příležitost se rozvíjet komplexně a nepřetěžovat pouze jednu stránku své osobnosti. Mimořádně nadaní žáci v některých případech velmi trpí v oblasti sociální, a proto učitel volí často metodu skupinové práce, kde mimořádně nadaný žák může například v roli vedoucího skupiny nebo projektu prokázat své schopnosti a zároveň se učit komunikaci a spolupráci se spolužáky.

Přesto při vzdělávání mimořádně nadaných žáků je nutné, aby učitelé vycházeli z principů individualizace a vnitřní diferenciaci ve třídě:

- tvorbou individuálních vzdělávacích plánů
- rozšířením vzdělávacích obsahů
- zadáváním specifických úkolů
- zapojením mimořádně nadaných žáků do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů
- vnitřní diferenciací v některých předmětech (např. výuka některého předmětu ve vyšším ročníku)

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem, školským poradenským zařízením a učiteli jednotlivých vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje žákovo mimořádné nadání. V rámci tvorby IVP se vychází z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP. Může také obsahovat termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší dobu než je školní rok. V průběhu školního roku může dojít k doplňování a upravování IVP. Výchovný poradce či třídní učitel žáka zajišťuje písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP řediteli školy, který je zaznamená do školní matriky.

Poradenská činnost

Škola je prostředím, ve kterém žáci tráví značnou část svého času. Je tedy místem pro ně důvěrně známým, a proto i prostředím, ve kterém se projevují víceméně otevřeně. Učitelé pracující s dětmi v rodinném prostředí **nevelké** školy, mají tak četné možnosti, jak zachytit signály, že s žáky není něco v pořádku, reagovat včas. Mohou tedy pracovat nejen na úrovni prevence, ale i včasnou intervencí výrazně ovlivnit průběh a vývoj řady případů, které sice přímo

neohrožují zdraví či život žáků, ale které jsou poměrně časté (neprospěch, dětské lásky, volba povolání atd.). Těmto žákům je věnována pozornost třídního učitele, ale i ostatních pedagogů, kteří na základě vlastní zkušenosti mají signály, že je potřeba se dítěti věnovat. Klima důvěry ve škole je prvořadým zájmem zřizovatele v souladu s pedagogikou a je potřebné především proto, aby mohly děti vyhledávat pomoc přirozeně a nenásilně a hlavně ve chvíli, kdy ji budou subjektivně samy potřebovat.

Naléhavá potřeba integrovaného poradenského systému je zřejmá i v případě akutních problémů dětí, kdy hrozí značné riziko při jejich pozdní nebo nesprávné identifikaci (násilné chování vůči dětem, negativní vliv vrstevnických skupin, nárůst závislostí na návykových látkách a zvyšující se procento dětských sebevražd atp.). Komplexnost a provázanost problémů vyžaduje součinnost a spolupráci týmu odborníků působících přímo ve škole. Proto při škole působí školní psycholog, který v pravidelných intervalech přijíždí do školy a pracuje s dětmi i jejich rodiči na konzultacích.

Naším přáním je, aby školou nabízená poradenská činnost pomáhala rodičům, žákům i pedagogům při zvládání a řešení nejrůznějších problémů, které mohou v průběhu školního roku nastat, ať už se jedná o problémy výchovné, výukové či vztahové. Mělo by ale nabídnout i možnost přijít si jen tak popovídat o vztazích se spolužáky, kamarády, rodiči. O tom, jak se učit, na kterou školu se přihlásit; v případě rodičů, jak si poradit s výchovou dětí nejen školního věku a o dalších tématech.

Ve škole je zřízeno školské poradenské pracoviště. To spadá do oblasti bezplatného poradenství v oblasti pedagogicko-psychologického školního poradenství pro žáky a zákonné zástupce. Smyslem těchto služeb je především vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání a všestranný rozvoj žáků, včetně zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáků, podpora žáků nadaných a mimořádně nadaných, podpora a začleňování žáků z odlišného prostředí, prevence rizikového chování, včasná intervence při problémech žáků, kariérní poradenství, další podpora pedagogických pracovníků, spolupráce se zákonnými zástupci, spolupráce s jinými subjekty v oblasti školního poradenství a také tvorba, realizace a vyhodnocování preventivních programů. Samozřejmostí při jednání školního poradenského pracoviště je důvěrnost informací a ochrana osobních dat klientů.

4. Výchovné a vzdělávací strategie vzhledem ke klíčovým kompetencím

KOMPETENCE K UČENÍ - umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací.

Žáky vedeme k sebehodnocení.

Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.

Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.

Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU - podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.

Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.

Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (divadlo, soutěže).

Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ - vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.

Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.

Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Podporujeme komunikaci s jinými školami u nás i v zahraničí (partnerské waldorfské školy).

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.

Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.

Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídát role ve skupině.

Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.

Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.

Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

KOMPETENCE OBČANSKÉ - připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

Ve třídních kolektivech žáci společně s učiteli stanovují pravidla chování.

Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Ve výuce je kladen důraz na prožitek

Je kladen důraz na environmentální výchovu, ekologicky myslící jedinec.

Žáky vedeme k třídění odpadů.

Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

KOMPETENCE PRACOVNÍ - pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.

Výuku doplňujeme o praktické exkurze.

Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

KOMPETENCE DIGITÁLNÍ – umožnit žákům chápání digitálních technologií jako jednoho z kanálů získávání informací, dále pak pochopit jejich význam pro lidskou společnost a zároveň kriticky hodnotit jejich přínos a reflektovat rizika jejich využívání

Vedeme žáky k tomu, aby získali všechny potřebné kompetence k zodpovědnému zacházení s moderními technologiemi a s digitálním obsahem.

Důraz je kladen na schopnost žáků samostatně se rozhodnout, které prostředky pro jakou činnost či řešení problém použít.

Usilujeme o to, aby žáci při zodpovědném zacházení s nimi chápali digitální technologie jako prostředek k usnadnění práce, vedeme je k uvědomění si situací s negativním dopadem na jejich tělesné a duševní zdraví.

5. Průřezová témata

Pro realizaci průřezových témat jsme zvolili jednotnou formu a tou je integrace obsahu tematických okruhů průřezových témat do vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů. Každé z témat je obsaženo ve výuce prvního a stejně tak i druhého stupně.

Komentář k tabulkám: v každé tabulce je uveden název průřezového tématu, ročník a zkratka předmětu, ve kterém se realizuje viz následná tabulka.

Zkratky používané v oblasti průřezových témat:

OSV - Osobnostní a sociální výchova

DEM - Výchova demokratického občana

GLO - Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

MUL - Multikulturní výchova

ENV - Environmentální výchova

MED - Mediální výchova

			I. stupeň				
Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1	Rozvoj schopností poznávání	Čj	Čj	Čj	Čj	Čj
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
			Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Kfo	Kfo	Kfo	Kfo	Kfo
			Eu	Eu	Eu	Eu	Eu
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 2	Sebepoznání a sebepojetí	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
				Eu	Eu	Eu	Eu
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
				Ev	Ev	Ev	Ev
	OSV 3	Seberegulace a sebeorganizace	Čls	Čls			
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
					Kfo	Kfo	Kfo
				Eu	Eu	Eu	Eu
						Vv	Vv
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 4	Psychohygiena	Vv	Vv			
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
							Čls
				Eu	Eu	Eu	Eu
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 5	Kreativita		Čj	Čj	Čj	Čj
			Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Kfo	Kfo	Kfo	Kfo	Kfo
				Hv	Hv	Hv	Hv
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 6	Poznání lidí	Čj	Čj	Čj		
			Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Čls				
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
				Ev	Ev	Ev	Ev

			I. stupeň				
Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 7	Mezilidské vztahy	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
				Čls			Čls
					Čj		Čj
						Inf	Inf
			Ev	Ev	Ev	Ev	Ev
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 8	Komunikace	Kfo	Kfo		Kfo	Kfo
				Ev	Ev	Ev	Ev
					Hv		
						Inf	Inf
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
					Čj	Čj	Čj
							Čls
	OSV 9	Kooperace a kompetice	Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
						Hv	
						Vv	Vv
				Eu	Eu	Eu	Eu
	OSV 10	Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
				Čls			Čls
	OSV 11	Hodnoty, postoje, praktická etika	Čj	Čj	Čj	Čj	Čj
						Vv	Vv
			Rč	Rč	Rč	Rč	Rč
Výchova demokratického občana	DEM 1	Občanská společnost a škola				Čls	
	DEM 2	Občan, občanská společnost a stát				Čls	
	DEM 3	Formy participace občanů v politickém životě					Čls
	DEM 4	Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					Čls
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1	Evropa a svět nás zajímá					Čls
Multikulturní výchova	MUL 2	Lidské vztahy	Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
				Eu	Eu	Eu	Eu
	MUL 4	Multikulturalita				Vv	Vv
							Čls
Environmentální výchova	ENV 1	Ekosystémy		Čls			Čls
						Vv	Vv
	ENV 2	Základní podmínky života	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
					Čls		Čls

			I. stupeň				
Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	1.	2.	3.	4.	5.
Environmentální výchova	ENV 3	Lidské aktivity a problémy životního prostředí			Čls	Čls	Čls
						Vv	Vv
						Inf	Inf
	ENV 4	Vztah člověka k prostředí	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
					Čls	Čls	
						Inf	Inf
Mediální výchova	MED 1	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení				Čls	Inf
	MED 2	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality				Inf	Inf
	MED 7	Práce v realizačním týmu				Inf	Inf

			II. stupeň			
Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	6.	7	8	9
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1	Rozvoj schopností poznávání			ČJ	
			Tv	Tv	Tv	Tv
				Ch	Do	
			Kfo	Kfo	Kfo	Kfo
			Rč	Rč	Rč	Rč
				Př	Př	
	OSV 2	Sebepoznání a sebepojetí			Čj	
			Tv	Tv	Inf	Inf
				Př		Tv
					Ch	Z
					Př	
					Z	
					Tv	
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 3	Seberegulace a sebeorganizace				Ch
			Tv	Tv	Tv	
			Kfo	Kfo	Kfo	Tv
				Př	Př	Kfo
					Z	Z
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 4	Psychohygiena				Ch
			Tv	Tv	Tv	
				Př	Př	Tv
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 5	Kreativita	Čj	Čj	Čj	Čj
					Inf	Inf
			Vv	Př		
			Kfo	Kfo	Kfo	Ch
			Hv	Hv	Hv	Kfo
					Př	Hv
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 6	Poznávání lidí			Čj	Čj
				Př		
					Př	Ch
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 7	Mezilidské vztahy			Čj	
				Př	Inf	Inf
						Ch
					Př	

			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 8	Komunikace	Čj	Čj	Čj	Čj
					Inf	Inf
				Př		
					Př	Ch
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 9	Kooperace a kompetence				Ch
			Hv	Tv	Tv	Ch
			Tv	Př	Př	Tv
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 10	Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Do	Do	Čj	Čj
					Př	
				Př		
			Rč	Rč	Rč	Rč
	OSV 11	Hodnoty, postoje, praktická etiketa	Čj	Čj	Čj	Čj
			Do	Do	Inf	Inf
						Ch
				Př	Př	
			Rč	Rč	Rč	Rč
Výchova demokratického občana	DEM 1	Občanská společnost a škola	D		D	
						Z
	DEM 2	Občan, občanská společnost a stát	D		D	D
			Z		Z	Z
	DEM 3	Formy participace občanů v politickém životě	D		D	D
					Z	Z
	DEM 4	Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	D		D	D
			Z		Z	Z
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1	Evropa a svět nás zajímá		D	Aj	Aj
			Z		Z	D
						Z
						Ch
	GLO 2	Objevujeme Evropu a svět		D	Aj	Aj
						Z
			Z		Z	D
	GLO 3	Jsme Evropané	Z		Aj	Aj
						Z
					Z	D

Multikulturní výchova	MUL 1	Kulturní difference			D	D
			Z	HV		
				Př	Z	Z
	MUL 2	Lidské vztahy		Čj	Čj	D
			Tv		D	D
			Z	HV		
				Tv	Tv	Tv
				Př	Z	Z
	MUL 3	Etnický původ			D	D
			Z	Vv		
				Př	Vv	
					Z	Z
	MUL 4	Multikulturalita			Inf	Inf
			Z	Vv	D	D
				Př		
					Vv	
					Z	Z
	MUL 5	Princip sociálního smíru a solidarity			D	D
			Z	Př	Z	Z
				Hv		
Enviromentalní výchova	ENV 1	Ekosystémy	F	F	Př	F
			Př		Z	Z
			Z			
	ENV 2	Základní podmínky života	F	F	Ch	F
			Př	Ch	Př	
			Z		Z	Z
	ENV 3	Lidské aktivity a problémy životního prostředí	F	F	Inf	Inf
			Př	Ch	Př	F
			Z		Z	Z
	ENV 4	Vztah člověka a prostředí	F		Inf	Inf
			Př		Př	Ch
			Z		Z	Z

Medialní výchova	MED 1	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			Ch	Čj
					Inf	Inf
	MED 2	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality				ČJ
					Inf	Inf
	MED 3	Stavba mediálních sdělení				ČJ
	MED 4	Vnímání autora mediálních sdělení				ČJ
					Inf	Inf
	MED 5	Fungování a vliv mediálních sdělení			Vv	Hv
						Vv
	MED 6	Tvorba mediálního sdělení			Vv	Čj
					Inf	Inf
						Vv
	MED 7	Práce v realizačním týmu			Hv	Čj
					Inf	Inf
					Vv	Hv
						Vv

6. Učební plán

Názvy předmětů pro 1. stupeň

Český jazyk	ČJ
Kreslení forem	KF
Anglický jazyk	AJ
Španělský jazyk	ŠJ
Matematika	M
Informatika	INF
Člověk a jeho svět	ČLS
Hudební výchova	HV
Výtvarná výchova	VV
Tělesná výchova	TV
Rukodělné činnosti	RČ
Etická výchova	EV
Eurytmie	EU

Názvy předmětů pro 2. stupeň

Český jazyk	ČJ
Anglický jazyk	AJ
Španělský jazyk	ŠJ
Matematika	M
Informatika	INF
Dějepis	D
Výchova k občanství	VO
Fyzika	F
Chemie	CH
Přírodopis	PŘ
Zeměpis	Z
Hudební výchova	HV
Výtvarná výchova	VV
Kreslení forem	KF
Dramatická výchova	DV
Tělesná výchova	TV
Rukodělné činnosti	RČ

Tabulace učebního plánu pro 1. stupeň

oblast	předmět	1	2	3	4	5	závazné minimum	naše škola	z toho dispo. hodin
Jazyk a jazyková komunik.	Český jazyk	5	5	5	6	5	33	33	
	Kreslení forem	3	3	1					
	Anglický jazyk	1	1	3	3	3	9	11	2
	Další cizí jazyk	1	1	1	2	2		7	7
Matematika a její aplikace	Matematika	4	4	4	4	4	20	20	
Informatika	Informatika				1	1	2	2	
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	0,5	1	4	3	4	11	13	2
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	12	
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1			
	Kreslení forem				1	1			
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	10	
Člověk a svět práce	Rukodělné činnosti	2	1	1	1	1	5	6	1
Doplňující vzdělávací obory	Etická výchova nebo Eurytmie*	0,5	1	1	1	1		4	4
Disponibilní časová dotace							16		16
Celkem		21	21	24	26	26	118	118	

*Předmět etická výchova je vyučován pouze, když není vyučován předmět Eurytmie

Tabulace učebního plánu pro 2. stupeň

Vzdělávací oblast	předmět	6	7	8	9	závazné minimum	naše škola	z toho dispo. hodin
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	3,5	3,5	4	4	15	15	
	Anglický jazyk	3	3	3	3	12	12	
	Další cizí jazyk	2	2	2	2	6	8	2
Matematika a její aplikace	Matematika a její apl.	3,5	3,5	4	4	15	15	
Informatika	Informatika	1	1	1	1	4	4	
Člověk a společnost	Dějepis	2	2	2	2	10	11	1
	Výchova k občanství (Výchova ke zdraví)	0	1	1	1			
Člověk a příroda	Fyzika	1,5	1,5	1,5	1,5	20	22,5	2,5
	Chemie		1,5	1,5	1,5			
	Přírodopis (Výchova ke zdraví)	1+(0,5)	1+(0,5)	1+(0,5)	1+(0,5)			
	Zeměpis	2	2	2	2			
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	9	11,75	2,75
	Výtvarná výchova/Kreslení forem	2	2	2	1,75			
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	10	10	
	Výchova ke zdraví (realizováno v PŘ a VO)	0,5	0,5	0,5	0,5			
Člověk a svět práce	Rukodělné činnosti	2	2	2	1,75	3	7,75	4,75
Doplňující vzdělávací obory	Etická výchova nebo Eurytmie*	1	1	1	1		4	5
	Dramatická výchova	0	0		1		1	
Disponibilní hodiny						18		18
Celkem		28	30,5	31,5	32	122	122	

*Předmět etická výchova je vyučován pouze, když není vyučován předmět Eurytmie

Poznámky k učebnímu plánu

Pro přehlednost je učební plán rozdělen do dvou částí, 1. – 5. ročník a 6. – 9. ročník. Školní den se dělí na dvě základní části, hlavní a vedlejší vyučování, které jsou rozdělené hlavní přestávkou.

Předměty, které mají převážně naukový charakter: český jazyk, matematika, zeměpis, dějepis, přírodopis, fyzika, chemie, jsou vyučovány koncentrovaným způsobem v tzv. epochách. Určitý předmět je vyučován zpravidla 2 - 4 týdny každý den v 100 minutách hlavního (epochového) vyučování podle charakteru předmětu a věku žáků. To odpovídá zákonitostem učení jako prožívání, jako hlubokého pronikání, ponoru do osvojovaných poznatků a je ve shodě se zákonitostmi a funkcí pamětního vštěpování a zapomínání. Delším prodléváním u jedné problematiky se vytvářejí předpoklady pro soustředěné učení, které se pak realizuje tím, že se vždy navazuje na látku z předchozího dne, která se dále prohlubuje a rozvádí. Tento postup umožňuje důsledně pracovat tak, že rozšiřování znalostí, vytrávání schopností a prohlubování prožitkových sil žáků je možné i ve třídách se značnou diferenciací nadání. Epochové vyučování, (které se podobá projektovému vyučování), vhodně umožňuje také integrovat do jednoho oboru i učivo jiných předmětů.

Vedlejší vyučování zahrnuje předměty vyžadující pravidelné procvičování a opakování, např. cizí jazyky, tělesná výchova nebo pracovní vyučování. Zařazují se jako 45minutové vyučovací hodiny, v případě potřeby mohou být však shlukovány do bloků dvou vyučovacích hodin.

Předmět Kreslení forem naplňuje na 1. stupni očekávané výstupy vzdělávacích oblastí Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk) a Matematika a její aplikace (Matematika), na 2. stupni Umění a kultura (Výtvarná výchova).

Očekávané výstupy vzdělávací oblasti Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví) jsou realizovány v předmětu Přírodopis a Výchova k občanství. Tematický okruh Svět práce je realizován v rámci předmětu Rukodělné činnosti v 8. a 9. ročníku. Časová dotace je uvedena v učebním plánu.

7. Učební osnovy

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace je realizována v povinných vyučovacích předmětech – Český jazyk, Kreslení forem, Anglický jazyk ~~Německý jazyk~~ nebo Španělský jazyk.

Ve waldorfských třídách se děti učí dva cizí jazyky od 1. třídy. Jazyk jako specifický lidský fenomén je ve waldorfské pedagogice chápán jako prostředek růstu a vývoje lidské bytosti. Vyučování cizích jazyků je mimo jiné prostředkem k setkání s novou kulturou. Jejich osvojení, nebo přinejmenším konfrontace s nimi, podněcuje vnitřní flexibilitu a otevřenost, které jsou nezbytné k tomu, aby se člověk ve svém životě naučil svět vnímat v širších souvislostech. Děje se tak především poznáváním a používáním jazyka samotného, jeho melodie a zvukové podoby.

Waldorfská pedagogika si klade za cíl vést žáky k světoobčanství a podněcovat v nich vědomí sounáležitosti s celým lidstvem a pocit spoluzodpovědnosti za dění na celé zemi. Cizí jazyky jsou k tomu jedním z důležitých prostředků právě proto, že reprezentují jiné kultury a jiné perspektivy nahlížení života. Jejich osvojení, nebo přinejmenším konfrontace s nimi, podněcuje vnitřní flexibilitu a otevřenost, které jsou nezbytné k tomu, aby se člověk ve svém životě naučil svět vnímat v širších souvislostech.

Na waldorfské škole se běžně vyučují dva cizí jazyky, a to již od první třídy. Není to však zdaleka jen proto, že se v době globalizace a integrace ČR do evropských a světových struktur znalost více jazyků postupně stává nepostradatelnou. Začíná-li se se dvěma jazyky již tak brzo, jde především o využití potenciálu, který děti kolem 6. roku většinou ještě mají. Hlavním cílem není objem získaných znalostí, ale rozšíření a obohacení duševního prostoru dítěte. Jazyk již ve své fonetické podobě v sobě nese určitý pohled na svět a právě děti prvních dvou tříd jsou svou otevřeností a schopností nápodoby zvláště vnímavé vůči zvukomalebnosti cizího jazyka. Jsou ještě schopné učit se jakýkoli cizí jazyk podobně, jako si osvojovaly svou mateřštinu – jeho bezprostředním prožitkem. Odpovídá-li způsob výuky jejich věku, přijímají jazyk otevřeně a bez zábran jako hru a jakoby mimovolně jej vstřebávají. Dlouholeté zkušenosti ze stovek waldorfských škol po celém světě ukázaly, že většina dětí v tomto věku oba jazyky bez problému zvládá a nikterak je to nezatěžuje. Naopak. Protože dětský organismus je ještě tvárný, má výuka více cizích jazyků blahodárný vliv na pružnost mluvidel a myšlení, která s věkem jinak přirozeně ubývá a člověk se hůř a hůř vymaňuje z vlivu své mateřštiny. Naučit se například správnou výslovnost je tedy nejsnazší v raném dětství; později je k tomu třeba buď mimořádný talent anebo značné úsilí.

Aby výuka oslovila žáky po všech stránkách, jinými slovy jejich celou bytost, volí se úměrně k věku a dispozicím žáků široká škála metod. Hojně se využívá recitace a zpěvu, dramatických prvků, aktivit zaměřených na pohyb a smyslové vnímání, jazykolamů a jazykových her, ale klade se důraz i na vědomé poznávání zákonitostí a pravidel. Výukou prostupuje vyprávění a četba tematicky blízká žákům a postupné seznamování se s geografii a kulturou daných jazykových oblastí. Obohacením mohou být různé projektové práce a v neposlední řadě přímý kontakt s vrstevníky v zahraničí. Je vhodné, když látka výuky v cizích jazycích do jisté míry navazuje na látku epochy či jiných předmětů a to zvláště v oblasti gramatiky a reálií.

V prvních třech ročnících probíhá výuka vesměs ústně a využívá se hlavně principu nápodoby. Žáci pronikají do cizího jazyka skrze naslouchání, zpěv, hry. Dle uvážení učitele se žáci ve třetím nejpozději však ve čtvrtém ročníku začínají seznamovat s písemnou podobou jazyka, čímž mimo jiné dochází k upevňování učiva a k jeho vědomějšímu uchopení. V následujících ročnících jsou pak řečové dovednosti dále prohlubovány a učivo se rozšiřuje o poznávání mluvnických zákonitostí a kulturního prostředí dané jazykové oblasti. Žák je postupně veden k samostatnému uchopení cizího jazyka.

1. STUPEŇ

1. období (1.–3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou daného cizího jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v cizím jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdvíženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4.–5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu cizího jazyka. Texty k recitaci a písni proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písni, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9–10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce cizího jazyka roste důraz na poznávání realit příslušných zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.

Ve 4. ročníku je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od **5. ročníku** začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu k cizímu jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

2. STUPEŇ (6.–9. ročník)

Ve výuce na druhém stupni je velmi důležitý pořádek, struktura, plánování. Žáci se učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v cizím jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů.

Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Témata četby a rozhovorů úzce navazují na témata hlavního vyučování. Je možné učit v cizím jazyce některé z epoch, popř. celou epochu jiného předmětu. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií příslušných zemí.

V **6. ročníku** se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev. V tomto ročníku žáci pracují na divadelním vystoupení ve vybraném cizím jazyce.

V **7. ročníku** je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů.

V **8. ročníku** mohou žáci podle svých zájmů a schopností začít pracovat i na individuálních projektech a referátech, většinou s pomocí a pod vedením učitele. Jednotliví žáci jsou podněcováni k navazování kontaktů s vrstevníky v zahraničí. Žáci také přebírají větší zodpovědnost za vedení sešitů a třídění učebních materiálů.

Hlavními tematickými okruhy **9. ročníku** jsou aktuální otázky současného života a společnosti s cílem rozvinout u žáků vědomí spoluúčasti na dění ve světě. Zároveň jsou opakována a procvičována dosud probraná témata, slovní zásoba a gramatika.

Oblast zahrnuje vyučovací předměty:

- Český jazyk
- Kreslení forem
- Anglický jazyk
- Španělský jazyk

Český jazyk

Charakteristika předmětu

Mateřský (český) jazyk je naším základním nástrojem a výchozím bodem pro poznávání světa a pro mezilidskou komunikaci. Otevírá nám svět národní kultury s její osobitou mentalitou. Patříčná péče o něj je proto jedním z cílů vzdělání, neboť jazyk je důležitým prostředkem pro proniknutí a zvládnutí nejen všech vyučovacích předmětů, nýbrž mnoha oblastí života.

Jazyková výchova respektující specifika vývoje (vývojové fáze) dítěte a mladého člověka je významným žákovi pomáhajícím nástrojem sebepoznání a sebevyjádření, pomáhá mu zdokonalovat a rozvíjet jeho osobnost. Kultivací mluveného i psaného projevu se rozvíjí a kultivuje i myšlení a citění žáka. Jedním z nejvyšších cílů waldorfské pedagogiky v oblasti péče o jazyk je vytváření živoucího vztahu mezi člověkem a slovem. Ten nespočívá pouze v porozumění významu slov, ale ve skutečném prožitku jazyka samotného a jeho proniknutí na všech úrovních. Jde tedy jak o zvládnutí stránky významové a uchopení jeho struktury, tak o prožitek zvukové stránky jazyka, tj. barvy a kvality hlásek a jeho rytmických a melodických elementů.

Jazyk úzce souvisí s pohybem, a to nejen s pohyby řečových orgánů, ale i s pohybovou aktivitou celého těla. Od raného věku je jazyk pro dítě nejdříve hrou se zvuky řeči, hrou plnou pohybu, hrou vnímání, napodobování. Dítě jinak pociťuje znění samohlásek (jako odraz svých vnitřních stavů), jinak znění souhlásek (jako odraz vnějších zvuků). Hravé zacházení s hláskami, tóny a rytmy řeči pak zůstává člověku trvale, zjemňuje se a zvnitřňuje se. Vytváří potom základ pro živé vnímání jazyka a tvůrčí přístup k řeči, z něhož vyvěrá například lidová slovesnost, poezie i próza.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Český jazyk a literatura lze v návaznosti na RVP pro přehlednost rozčlenit na

- komunikační a slohovou výchovu,
- jazykovou výchovu,
- literární výchovu.

Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Komunikační a slohová výchova

Klade se důraz především na formu mluveného a psaného projevu. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně a zřetelně formulovat. Po té, co zvládnou písmo a dále na něm pracují, se učí číst s porozuměním, vyhledávat a zpracovávat patřičné informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Žáci jsou vedeni nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě.

Každý žák si vytváří pod vedením učitele vlastní učební text ve formě tzv. epochového sešitu. Záznamy v něm jsou přehledem probraného učiva a proto je formě i obsahu epochových sešitů věnována velká pozornost od první třídy. Nahrazují totiž svým způsobem učebnice, které se na waldorfské škole používají spíše jen jako jeden z možných zdrojů informací, a to zpravidla až ve vyšších ročnících. Při tvorbě sešitů se žáci učí pracovat s estetickou úpravou textu a postupem času si též procvičují schopnost vhodného využití nejrozumnějších slohových útvarů. Na začátku stojí důsledné vedení učitele, které výsledně směřuje k samostatnému zpracování učiva ze strany žáků.

Jazyková výchova

Žáci postupně objevují vnitřní i formální zákonitosti češtiny, osvojují si je a učí se je vhodně aplikovat. Studují gramatické struktury, pravopisná pravidla a osvojují si spisovnou podobu češtiny v porovnání s hovorovým jazykem, nářečím a s cizími jazyky. Tím se nejen učí kultivovaně vyjadřovat, nýbrž rozvíjejí své logické myšlení, schopnost porovnávání, třídění, rozlišování a zobecňování jevů. Český jazyk se tak stává nejen nástrojem pro získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Literární výchova

Žáci se prostřednictvím příběhů vyprávěných učitelem a později i četby vžívají do dějů a do osudů postav pohádkových, mýtických, smyšlených i historických, čímž získávají formou obrazů živé povědomí o hodnotách, morálních zásadách a kulturně-historickém vývoji lidské společnosti, které se jim stává nástrojem rozvíjení vlastní osobnosti a poznávání sebe sama i druhých. Český jazyk navíc není v literatuře již jen prostředkem k poznávání kultury vlastní, ale stává se prvním mostem k ostatním kulturám světa do té doby, než si člověk osvojí další cizí jazyk. Žáci si při práci s národní a světovou literaturou mohou uvědomit souvislosti, ale i rozdíly mezi kulturou ostatních národů a tou vlastní.

Výuka literatury ale zdaleka nespočívá jen v poslouchání a čtení. Důležitá je praktická práce s nejrůznějšími literárními žánry (ne tedy jen jejich identifikace, nýbrž přímý prožitek), ať už se jedná o recitaci poezie, dramatizaci literárních textů či diskuse nad přečtenými díly. Zde se dá literární výchova těžko oddělit od slohové, protože žáci jsou také vedeni k vlastní tvorbě. Škola vytváří podmínky pro samostatnou tvořivou činnost žáků. Vydávají se například třídní a školní noviny s vlastními příspěvky a literárními pokusy, hraje se loutkové divadlo, připravují recitační programy, divadelní představení apod. Je rozvíjena verbální i neverbální komunikace, spolupráce ve skupině, kultivuje se mluvený, psaný i pohybový projev, žáci vstupují do rozličných reálných i modelových životních situací, učí se vystupovat před diváky a reflektovat své zážitky. Skrze vlastní činnost žáci spějí k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit rozvoj jejich postojů a životních hodnot a obohatit jejich duchovní život. Jazykové a literární vzdělávání ve škole se tak stává skutečnou dílnou humanity / lidskosti.

Forma realizace

V předmětu český jazyk a jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávacích oblastí Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět a Umění a kultura.

Předmět je vyučován ve všech ročnících ve formě epoch a cvičných hodin, které mohou být podle potřeby sdružovány do bloků. Konkrétní časové dotace v jednotlivých ročnících jsou uvedeny v učebním plánu.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova a Multikulturní výchova.

Rozvíjení kompetencí

Předmět **český jazyk** svými výchovnými cíli a strategiemi (postupy) umožňuje žákům rozvíjet:

Kompetence k učení

- Rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva.
- Předkládá žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech.
- Vede žáky k systematickému vedení a ukládání informací.
- Vede žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování.
- Seznamuje žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem.

Kompetence k řešení problémů

- Vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy.
- Vede žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení.
- Vede žáky k samostatnému vyhledávání potřebných informací z různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

- Vede žáky ke spisovnému vyjadřování, rozlišování spisovné, obecné a nespisovné češtiny.
- Vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů, nabízí žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů.
- Vede žáky pomocí literárního i gramatického učiva k rozšiřování slovní zásoby.
- Vede žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění.

Kompetence sociální a personální

- Vytváří příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy.
- Vede žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc.

Kompetence občanské

- Učitel seznamuje žáky s naším slovesným dědictvím a pomáhá jim vysvětlovat jeho význam.
- Učitel posiluje v žácích mravní cítění a jednání a podporuje v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby.
- Žák si vytváří povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací.

Kompetence pracovní

- Vede žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní.
- Vede žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru.

Kompetence digitální

- Vede žáky k odlišení vlastního a cizího obsahu, k vnímání problematiky autorství
- Klade důraz na hodnocení důvěryhodnosti digitálních informací, které žáci vyhledají, a na ověřování informací z více zdrojů
- Vede žáky k samostatnému a skupinovému kritickému posuzování spolehlivosti informačních zdrojů a informací, k dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví, zejména při tvorbě a naplňování portfolií a přípravě vlastních komunikátů v digitálním prostředí včetně tvorby nových digitálních obsahů

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti.	Žák čte slova, jednoduchý známý text hůlkovým písmem.	Čtení hlásek, slov a jednoduchého známého textu hůlkovým písmem. Vyvození hlásek v podobě hůlkového písma. Čtení jako konfrontace známého textu.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 4 (Psychohygiena) OSV 6 (Poznání lidí) OSV 8 (Komunikace) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) KFO (1 – čára, oblouk, práce s prostorem) HV (1 – práce s rytmem, hlasová hygiena, dýchání, výslovnost)
ČJL-3-1-02 Žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Žák porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Řešení jednoduchých hádanek. Vyřizuje jednoduchý vzkaz.	
ČJL-3-1-03 Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Zásady komunikace.	
ČJL-3-1-06 Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.		
ČJL-3-1-05 Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Žák napodobuje mluvu učitele. Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty. Zkvalitnění výslovnosti nápodobou, přednes nápodobou. Verše k obraznému ztvárnění hlásky. Vyprávění známých pohádek, legend. Verše k ročnímu období a ročním svátkům, jejich recitace. Dramatizace pohádek. Jazykolamy. Vyprávění vlastních zážitků, přání. Přednes průpovědí.	
ČJL-3-1-07 Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.		
ČJL-3-2-05 Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.	Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.		
ČJL-3-3-01 Žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku.	Žák čte a přednáší z paměti literární texty přiměřené věku.		
ČJL-3-1-08 Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Správné sezení. Správný úchop psacích potřeb. Psací potřeby udržuje v čistotě. Udržuje v pořádku sešity.	

ČJL-3-1-09 Žák píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev.	Žák píše správné tvary velkých tiskacích písmen a číslic. Žák kontroluje vlastní písemný projev. Žák dbá na správný postup psaní.	Píše správné tvary velkých tiskacích písmem a číslic – římských (do XII) a arabských (do 100). Čte velká tiskací písmena celé abecedy a číslice – vyvozeno z obrazů. Opisuje jednoduchá krátká slova z tabule.	
--	---	--	--

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti.	Žák čte slova, jednoduchý známý text malým tiskacím písmem.	Nácvik čtení. Čtení krátkého textu malými tiskacím písmem. Čtení z čítanek psaných rodiči malou tiskací abecedou. Čtení vlastního textu. Pochopení textu.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV 8 (Komunikace)
ČJL-3-1-02 Žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Žák porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Reaguje na ústní pokyn učitele	OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-3-1-03 Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Zásady komunikace	HV (2 – práce s rytmem, hlasová hygiena, dýchání, výslovnost)
ČJL-3-1-06 Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.		
ČJL-3-1-04 Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost.	Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost. Žák tvoří krátký popis.	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty. Rozklad slov na slabiky a hlásky v pohybu. Vyprávění známých bajek a legend. Dramatizace bajek a legend.	KFO (2 – Zrcadlení tvarů) VV (2 – kresba, akvarelové malování)
ČJL-3-1-05 Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči. Žák napodobuje mluvu učitele.	Vyprávění vlastních zážitků, přání. Recitace narozeninových básniček. Přednes básní doprovázející roční dobu a slavnosti.	
ČJL-3-1-07 Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Přednes přůpovědí. Jednoduchý popis.	
ČJL-3-2-05 Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.	Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.	Čtení krátkého textu.	

ČJL-3-2-06 Žák spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy.	Žák spojuje věty do krátkých souvětí za použití vhodných spojek a jiných spojovacích výrazů v mluveném projevu.		
ČJL-3-3-01 Žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku	Žák čte a přednáší z paměti literární texty přiměřené věku.		
ČJL-3-3-02 Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu.	Žák vyjadřuje pocity z vyprávěného textu.		
ČJL-3-3-03 Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění.	Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších.		
ČJL-3-1-08 Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Žák při psaní dbá na správný úchop a správné sezení. Žák udržuje v pořádku sešit a penál.	Správné sezení. Správný úchop psacích potřeb.	
ČJL-3-1-09 Žák píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev.	Žák píše správné tvary malých tiskacích písmen. Kontroluje vlastní písemný projev. Žák řadí slova správně podle abecedy.	Psaní malých a velkých písmen celé abecedy. Abeceda Opisování z tabule. Psaní krátkého textu a jednoduchých vět. Psaní jednoduchého textu podle diktátu. Psaní do třířádkových linek.	
ČJL-3-1-10 Žák píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.	Žák píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.		
ČJL-3-2-01 Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky.	Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky. Žák rozděluje slova na slabiky. Žák rozlišuje malá i velká písmena celé abecedy. Žák rozkládá slova na hlásky, slabiky a slova (složená slova) oběma směry v pohybu.	Malá i velká písmena celé abecedy. Rozklad slova na hlásky, slabiky a slova (složená slova) oběma směry v pohybu. Grafická podoba věty a souvětí.	
ČJL-3-2-07 Žák rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky.	Žák pozná větu oznamovací, tázací a rozkazovací.	Věta oznamovací, tázací, rozkazovací.	
ČJL-3-2-08 Žák odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování.	Žák odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování.	Měkké a tvrdé souhlásky. Velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování. Psaní bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně, ú/ů.	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti.	Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti. Žák vystihne hlavní myšlenku textu.	Čtení textu tiskacím i psacím písmem. Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech. Hlasité čtení. Čtení knih a jiných tiskovin. Vyhledávání v textu. Porozumění textu.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 4 (Psychohygiena) OSV 5 (Kreativita)OSV6 (Poznávání lidí) OSV 7, (Mezilidské vtahy) OSV 8 (Komunikace)OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-3-1-02 Žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Porozumění písemně zadanému úkolu. Reaguje na ústní pokyn učitele.	
ČJL-3-1-03 Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	Zásady komunikace	
ČJL-3-1-06 Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	Žák volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.		ČLS (3 – Stvoření světa)
ČJL-3-1-04 Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost.	Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost.	Recitace rytmických veršů doprovázených pohybem. Recitace básní doprovázejících epochy. Vyprávění příběhů Starého zákona Dramatizace příběhů Starého zákona. Vyprávění vlastních zážitků. Vyprávění podle časové a dějové posloupnosti.	KFO (3 – Dynamické kreslení) HV (3 – zpěv písní k podstatným jménům)
ČJL-3-1-05 Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Žák v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Přednes hebrejských veršů. Přednes narozeninových básniček.	
ČJL-3-1-07 Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Recitace průpovědí. Jazykolamy.	
ČJL-3-1-11 Žák seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh.	Žák seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh.	Vyjádření hodnotícího postoje, přání. Věta a souvětí.	
ČJL-3-2-05 Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.	Žák užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.		
ČJL-3-2-06 Žák spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy.	Žák spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy.		
ČJL-3-3-01 Žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku.	Žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku.		
ČJL-3-3-02 Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu.	Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu.		

ČJL-3-3-03 Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění.	Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění.		
ČJL-3-3-04 Žák pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.	Žák pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.		
ČJL-3-1-08 Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Správné sezení. Správný úchop psacích potřeb.	
ČJL-3-1-09 Žák píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev.	Žák píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev.	Píše správné tvary psacího písma celé abecedy perem. Opisuje z tabule text do epochového sešitu. Tvorba krátkých textů. Kontroluje a opravuje vlastní zápis. Krasopis.	
ČJL-3-1-10 Žák píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.	Žák píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení. Žák tvoří krátký popis.		
ČJL-3-2-01 Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky.	Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky.	Tiskací a psací forma písmen celé abecedy.	
ČJL-3-2-02 Žák porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná.	Žák porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a významově podobná	Slova opačného významu a významově podobná. Vyjmenovaná slova.	
ČJL-3-2-03 Žák porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost.	Žák porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost.	Slovní druhy.	
ČJL-3-2-04 Žák rozlišuje slovní druhy v základním tvaru.	Žák rozlišuje slovní druhy v základním tvaru		
ČJL-3-2-08 Žák odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování.	Žák zná vyjmenovaná slova. Žák odůvodňuje a píše správně: i/y po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech. Žák píše správně bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně, di, ti, ni a ú/ů a odůvodňuje psaní velkých písmen u vlastních jmen.	Vyjmenovaná slova. Psaní slov s bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně a di, ti, ni, ú,ů. Spodoba znělosti. Vlastní jména.	

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-5-1-01 Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.	Žák čte plynule nahlas. Žák rozumí textu, který si přečte potichu.	Četba prózy i poezie. Četba knih dle vlastního výběru a zájmu. Čtení z odborných časopisů a knih.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 5 (Kreativita) OSV 8 (Komunikace), OSV 10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) ČLS (referáty v rámci probíraných témat) HV (4 – písně k pádům podstatných jmen)
ČJL-5-1-02 Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	Žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku. Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	Práce s encyklopedií. Čtení vlastních zápisů. Tiché čtení. Hlasité čtení literatury dle výběru učitele. Zkvalitnění čtení – plynulost, barva hlasu, intonace, výrazové čtení.	
ČJL-5-1-03 Žák posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.	Žák rozliší úplná a neúplná sdělení.	Čtenářský deník. Tematické epochové práce. Tematické slohové práce.	
ČJL-5-1-10 Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti.	Žák dokáže rozdělit jednoduchý text na odstavce. Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti.	Zápisy v epochových sešitech. Členění a orientace v textu. Vlastní literární tvorba v próze.	
ČJL-5-3-01 Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je.	Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je.		
ČJL-5-3-02 Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma.	Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma. Žák kontroluje své zápisy a opravuje chyby.		

ČJL-5-1-04 Žák reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta	Žák vyslechne sdělení reprodukuje/napíše jeho smysl/obsah. Žák seřadí podstatné události ve správném pořadí.	Mluvený projev ve spisovné podobě jazyka. Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí. Vyprávění severské mytologie o hrdinech a bozích. Reprodukce prózy. Vyprávění z vlastní četby. Vyprávění z literatury vztahující se k učivu v epochách. Dramatizace příběhů severské mytologie. Recitace básní. Recitace veršů v aliteraci. Přednes narozeninových veršů. Přednes průpovědí. Jazykolamy.	
ČJL-5-1-05 Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.	Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.	Zásady komunikace	
ČJL-5-1-08 Žák rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.	Žák rozlišuje spisovné a nespisovné výrazy.		
ČJL-3-2-02 Žák porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná.	Žák porovnává významy slov, zvláště slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná.	Antonyma. Synonyma. Homonyma.	
ČJL-5-2-01 Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Nadřazenost a podřazenosti slov. Stupňování přídavných jmen a příslovčí.	
ČJL-5-2-02 Žák rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku.	Žák rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku.	Stavba slova – kořen, předpona, přípona, koncovka	
ČJL-5-2-08 Žák píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách.	Žák píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách. Žák zvládá základní příklady syntaktického pravopisu. Žák odůvodňuje a píše správně skupiny s háčkem (skupiny bě, pě, ...).	Vyjmenovaná slova a slova příbuzná. Shoda přísudku s podmětem. Skupiny s háčkem (bě, pě, vě, mě, ...).	
ČJL-5-2-03 Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.	Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je ve svém mluveném projevu.	Slovní druhy a jejich určování. Podstatná jména: pád, číslo, rod, vzor, pravopis vlastních jmen. Přídavná jména: pád číslo, rod	
ČJL-5-2-07 Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje.	Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje.	Slovesa: osoba, číslo čas Poznávání ostatních slovních druhů	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-5-1-01 Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.	Žák převypráví text, který si potichu přečetl. Žák čte plynule a s porozuměním nahlas. Žák posoudí na základě přečteného textu pravdivost/nepravdivost tvrzení. Žák posoudí, zda daná informace vyplývá/nevyplývá z textu.	Čtení prózy i poezie. Čtení knih dle vlastního výběru a zájmu. Samostatná práce s textem. Čtení z odborných časopisů a knih Práce s encyklopedií. Hlasité čtení literatury dle výběru učitele. Zkvalitnění čtení hlasitého výrazové čtení.	OSV 1(Rozvoj schopností poznávání) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznávání lidí) OSV 7 (Mezilidské vztahy) OSV 8 (Komunikace) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) MED (Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení) ČLS (5 - starověké civilizace, 5 – velká písma v zeměpisných názvech) D-9 (9 - 1. světová válka, 2. světová válka, Období bipolárního světa - propaganda)
ČJL-5-1-02 Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.		
ČJL-5-1-03 Žák posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.	Žák posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.	Čtenářský deník. Tematické epochové práce. Tematické slohové práce.	
ČJL-5-1-09 Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.	Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.	Vlastní literární tvorba v próze i poezii. Referáty.	
ČJL-5-1-10 Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti.	Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti. Žák shrne obsah odstavce. Žák sestaví jednoduchý slohový útvar.	Práce s chybou. Členění textu a orientace v něm. Vyprávění, popis, zpráva, složenka.	
ČJL-5-3-01 Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je.	Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je.		
ČJL-5-3-02 Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma.	Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma.		
ČJL-5-1-04 Žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	Žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur. Vyprávění vlastních zážitků.	
ČJL-5-1-07 Žák volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru.	Žák volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru.	Popis známých osob, situací, věcí. Dramatizace příběhů starověkých kultur.	
ČJL-5-3-03 Žák rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů.	Žák rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů.		

ČJL-5-3-04 Žák při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	Žák při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	Sborový přednes. Recitace veršů v hexametru. Recitace krásné poezie. Recitace vlastní tvorby. Reprodukce prózy Přednes narozeninových veršů Přímá řeč. Přednes průpovědí Vyprávění z vlastní a doporučené četby.
ČJL-5-1-05 Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.	Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.	Zásady komunikace.
ČJL-5-1-08 Žák rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.	Žák rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.	
ČJL-5-1-06 Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě.	Žák se učí rozpoznávat manipulativní komunikaci v reklamě.	Rozlišování faktů a názorů. Aktivní naslouchání. Tvorba reklamního textu.
ČJL-5-2-01 Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Antonyma. Synonyma. Homonyma. Nadřazená a podřazená slova, souřadná slova.
ČJL-5-2-03 Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.	Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.	Slovní druhy. Podstatná jména: pád, číslo, rod, vzory, pravopis vlastních jmen. Přídavná jména: pád číslo, rod, druhy, stupňování Slovesa: osoba, číslo, čas, způsob, přísudek slovesný a jmenný se sponou Zájmena: druhy Číslovky: druhy Příslovce: stupňování Poznávání ostatních slovních druhů Spojovací výrazy a jejich obměna dle potřeby. Spisovná slova a jejich nespisovné tvary.
ČJL-5-2-07 Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje.	Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje.	
ČJL-5-2-04 Žák rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.	Žák rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.	

ČJL-5-2-05 Žák vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.	Žák vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.	Určování základní stavební dvojice. Tvoření vět jednoduchých a souvětí. Shoda přísudku s podmětem. Přímá řeč.	
ČJL-5-2-06 Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí.	Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí.		
ČJL-5-2-09 Žák zvládá základní příklady syntaktického pravopisu.	Žák zvládá základní příklady syntaktického pravopisu.		

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Žák učí se odlišovat v textu fakta od názorů a hodnocení, učí se ověřovat fakta pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými zdroji. Žák vyhledává klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně přiměřeně svému věku připraví a s oporou o text přednese referát.	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním. Referát - dle epochy. Zpracování odborných textů. Vedení čtenářského deníku. Výtah, výpisky.	Př, Z (6 – Regionální geografie Evropy – referáty, práce s odborným textem)
ČJL-9-1-02 Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. ČJL-9-1-04 Žák dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. ČJL-9-1-05 Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. ČJL-9-1-06 Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. ČJL-9-1-07 Žák zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. ČJL-9-2-01 Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev. Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova. Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči.	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění. Pravidla komunikace - vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý). Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních prostředků. Komunikace verbální a neverbální. Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma Rétorická cvičení.	D, Př, F (metodická stránka předmětů) Dv (Dramatizace) OSV (Komunikace)
ČJL-9-1-09 Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. ČJL-9-1-10 Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Tvořivé psaní - popis, vyprávění. Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce. Přímá řeč.	OSV (Kreativita)
ČJL-9-2-02 Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Způsoby obohacování slovní zásoby – slovo, jeho význam a sousloví, obrazná pojmenování, stavba slova a pravopis – kořen, předpona, přípona, základové slovo, střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě-/bje-, vě-/vje-, pě-, mě-/mně-, předložky s/se, z/ze.	

ČJL-9-2-03 Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Žák se pod vedením učitele seznamuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Pravidla českého pravopisu a jiné jazykové příručky.	Cj (práce se slovníkem), Z (Práce s atlasem – rejstřík)
ČJL-9-2-04 Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Slovní druhy Mluvnické kategorie ohebných slovních druhů: Podstatná jména – konkrétní, abstraktní. Přídavná jména Zájmena – druhy a skloňování. Číslovky – druhy. Stupňování příslovčí.	
ČJL-9-2-05 Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.	Žák rozlišuje věty podle postoje mluvčího, vytváří na základě znalostí jednoduché slohové práce.	Druhy vět podle postoje mluvčího.	
ČJL-9-2-06 Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Žák rozlišuje větu jednoduchou a souvětí, určuje základní a rozvíjející větné členy.	Věta jednoduchá a souvětí, větné členy-Základní skladební dvojice. Přívlastek, příslovečné určení (místa, času, způsobu), předmět.	
ČJL-9-2-07 Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Žák ovládá shodu Po+Př, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky.	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; shoda přísudku s podmětem; interpunkce; psaní velkých písmen, koncovky přídavných jmen.	
ČJL-9-2-08 Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného. Nářečí. Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky.	Čls-4 (Místní region) Čls-5 (Česká republika) Z-6 (Regionální geografie Evropy – jazyková struktura) D-8 (Rakousko jako mnohonárodnostní stát) Z-9 (Regionální geografie ČR – jazyková struktura ČR)
ČJL-9-3-01 Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla.	Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla.	Vyprávění – starověký Řím, počátky české státnosti. Literatura dle vlastní četby. Odborné texty k referátům.	D-6 (Antický Řím, Stěhování národů, Počátky české státnosti) OSV (Hodnoty, postoje, praktická etika)

ČJL-9-3-03 Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. ČJL-9-3-08 Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Hodnocení, reflexe, diskuze. Čtenářský deník, prezentace četby. Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	OSV (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-9-3-04 Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma).	OSV (Kreativita)
ČJL-9-3-09 Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Encyklopedie. Knihovna (exkurze). Knihovní katalog. Informační centrum. Muzea. Internet. Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů.	D, Z - 6–9 (práce s tištěnými a elektronickými zdroji dat k probíraným tématům)

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. Žák vyhledává klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním. Referát - dle epochy. Zpracování odborných textů. Vedení čtenářského deníku. Epochové práce. Výtah, výpisky.	D, Př, Z, F (referáty a práce s odborným textem)
ČJL-9-1-02 Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. ČJL-9-1-04 Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. ČJL-9-1-05 Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. ČJL-9-1-06 Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. ČJL-9-1-07 Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. ČJL-9-2-01 Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. Žák dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. Žák spisovně vyslovuje česká slova a učí se užívat cizí slova.	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění referátu. Pravidla komunikace. Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý). Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu. Rozlišení různých komunikačních prostředků. Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma.	D, Př, F OSV (Kreativita), OSV (Komunikace)
ČJL-9-1-09 Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. ČJL-9-1-10 Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika. Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce.	OSV (Kreativita), OSV (Komunikace)
ČJL-9-2-02 Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Tvoření a stavba slova – skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, obrazná pojmenování, jednoznačná/mnohoznačná slova Předpony s/se-,z/ze-,vz-/vze-.	
ČJL-9-2-03 Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	Cj (práce se slovníkem)

ČJL-9-2-04 Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Třídění slovních druhů určování slovních druhů, mluvnické významy a tvary slov; mluvnické kategorie, slovesný rod, příslovečné spřežky. Způsobová slovesa.	
ČJL-9-2-05 Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.	Žák rozlišuje věty podle postoje mluvčího, seznamuje se s vybranými slohovými útvary.	Druhy vět podle postoje mluvčího; vypravování, popis, charakteristika, výtah, žádost, životopis, líčení.	
ČJL-9-2-06 Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Věta jednoduchá a souvětí, věty jednočlenné a dvojčlenné, druhy vět, větné členy-podmět, přísudek, přívlastek, příslovečná určení, předmět.	
ČJL-9-2-07 Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovo- a morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Žák v pís. projevu zvládá pravopis lexikální, slovo- a morfologický i syntaktický.	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; interpunkce ve větě jednoduché a souvětí.	
ČJL-9-2-08 Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného. Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky.	D-8 (Rakousko jako mnohonárodnostní stát) Z-9 (Regionální geografie ČR – jazyková struktura ČR)
ČJL-9-3-01 Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla.	Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla.	Zámořské objevy a rytířská kultura v literatuře. Literatura dle vlastní četby. Čtenářský deník. Odborné texty k referátům.	D-7 (Zámořské objevy) OSV (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-9-3-03 Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo.	Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo.	Hodnocení, reflexe, diskuze. Čtenářský deník, prezentace četby. Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
ČJL-9-3-04 Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma).	OSV (Kreativita)
ČJL-9-3-09 Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Encyklopedie. Knihovna. Knihovní katalog. Informační centrum. Muzea.	Z - 6–9 (práce s tištěnými a elektronickými zdroji dat k probíraným tématům)

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním. Referát. Zpracování odborných textů. Čtenářský deník. Ročníková práce. Výtah, výpisky.	D, PŘ, Z, F (referáty a práce s odborným textem)
ČJL-9-1-02 Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. ČJL-9-1-04 Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. ČJL-9-1-05 Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. ČJL-9-1-06 Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. ČJL-9-1-07 Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. ČJL-9-1-08 Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. Žák dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. Žák se v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. Žák zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu. Užití formálního a neformálního stylu. Komunikační situace, volba vhodných prostředků, přiměřená reakce na danou komunikační situaci. Rozlišení mluveného a psaného projevu. Komunikace verbální a neverbální. Slohové útvary podle záměru mluvčího. Pravidla komunikace. Vedení dialogu a diskuse (přímý, nepřímý). Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes. Dramatický přednes. Přednes s obměnami. Rétorická cvičení. Recitace.	D (referáty, diskuze, práce s texty) VO-7 (Mezilidské vztahy) OSV (Rozvoj schopností poznávání), OSV (Sebepoznání, sebepojetí), OSV (Komunikace), OSV (Mezilidské vztahy), OSV (Řešení problémů)
ČJL-9-1-09 Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. ČJL-9-1-10 Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, líčení, charakteristika, úvaha. Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce.	OSV (Kreativita)

ČJL-9-2-02 Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Žák užívá pravopis na základě znalosti stavby slova. Žák rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Slovní zásoba a význam slova. Rozkládání slov, neologismy, přejímání slov z cizího jazyka. Slova přejatá a cizí vlastní jména. Frazeologie.	
ČJL-9-2-03 Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Žák pracuje s Pravidly českého pravopisu, se slovníky a příručkami.	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	
ČJL-9-2-05 Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.	Žák rozlišuje jednotlivé slohové útvary, vytváří samostatně práce na zákl. získaných znalostí.	Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči; vypravování, výtah, charakteristika literární postavy a autora, líčení, úvaha, dopis.	D-6-9(charakteristika významných postav historie a dějinných událostí), Z-6-9 (charakteristika států a krajín)
ČJL-9-2-06 Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Žák rozpozná souvětí souřadné a podřadné, určuje druhy vedlejších vět.	Souvětí souřadné a podřadné, druhy vedlejších vět, doplněk. Jazykové rozbory.	
ČJL-9-2-07 Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen.	
ČJL-9-2-08 Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného. Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky. Psaní přejatých slov. Český jazyk a jazyková kultura.	D-8 (Rakousko jako mnohonárodnostní stát) Z-9 (Regionální geografie ČR – jazyková struktura ČR)
ČJL-9-3-01 Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. ČJL-9-3-02 Žák rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora.	Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. Žák rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora.	Životopisy. Biografie – záznam, reprodukce. Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby charakteristika díla, hodnocení. Odborné texty k referátům. Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život a osobnost jako inspirace.	D-6-9 (životopisy významných osobností dějin) OSV (Poznávání lidí), OSV (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-9-3-03 Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. ČJL-9-3-08 Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Hodnocení, reflexe. Vlastní a doporučená četba. Čtenářský deník, prezentace četby. Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení. Aspekt umělecké literatury. Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu.	
ČJL-9-3-04 Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie.	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma).	OSV (Kreativita)

ČJL-9-3-09 Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Žák yhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Encyklopedie. Knihovna. Knihovní katalog. Informační centrum. Muzea. Internet. Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů.	D, Z-6–9 (práce s tištěnými a elektronickými zdroji dat k probíraným tématům)
--	--	--	--

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji. ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Žák rozlišuje fakta od názorů, ověřuje fakta a porovnává se zdroji. Žák vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Kritické čtení předloženého textu, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním. Referát. Zpracování odborných textů. Vedení čtenářského deníku. Výtah, výpisky.	D-6–9 (práce s textem, referáty na vybraná témata), Z-6–9 (práce s textem, referáty na vybraná témata) MED (Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení)
ČJL-9-1-02 Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. ČJL-9-1-04 Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. ČJL-9-1-05 Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. ČJL-9-1-06 Žák mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. ČJL-9-1-07 Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. ČJL-9-2-01 Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru. Žák dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci. Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru. Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči. Žák zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu. Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu vyprávění, komentáře, upoutávky na akci, referátu. Pravidla komunikace. Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý). Formální a neformální styl. Komunikační situace – volba vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci. Různé komunikační prostředky. Komunikace verbální a neverbální. Slohové útvary podle záměru mluvčího. Mluvený projev na dané téma - připravený, nepřipravený, spontánní, souvislý projev, technika projevu, neverbální prostředky. Proslov, komentář. Zvuková stránka jazyka, výslovnost, přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění. Krátké dramatizace na dané téma.	OSV (Komunikace), OSV (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti)
ČJL-9-1-03 Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj.	Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj.	Porovnání různých zdrojů informací a zaujímání postojů ke sdělenému obsahu. Tvořivé psaní na dané téma – komentář, reklama, samostatná, skupinová práce, prezentace před třídou, diskuze nad tématem, rozbor.	D-9 (1. světová válka, 2. světová válka, Období bipolárního světa - propaganda) MED (Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality), MED (Stavba mediálních sdělení), MED (Vnímání autora mediálních sdělení), MED (Tvorba mediálního sdělení), MED (Práce v realizačním týmu)

ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Žák vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát.	Zpracování odborných textů. Vedení čtenářského deníku. Referát. Výtah, výpisky, čtení s porozuměním.	
ČJL-9-1-09 Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování. ČJL-9-1-10 Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů.	Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel s dodržováním pravidel mezivětného navazování. Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha. Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce. Zásady psaného projevu.	OSV (Kreativita)
ČJL-9-2-02 Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh.	Slovní zásoba a význam slova. Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, přejímání slov z cizího jazyka. Rozvrstvení slovní zásoby.	Cj, D 8, 9 (Formování moderního českého národa, Globalizace a maskultura)
ČJL-9-2-03 Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami.	Samostatná práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami, internet.	Cj (práce se slovníkem)
ČJL-9-2-04 Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci.	Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbor; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu. Slovesná třída a vzor. Příslovecné spřežky.	
ČJL-9-2-05 Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.	Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace.	Jazyk a komunikace. Jazyková kultura a funkční styly. Vypravování, popis, životopis, výklad, výtah, úvaha, proslov, diskuze, publicistické útvary.	Vo -7, 8, 9 (Aktuality ze světa)
ČJL-9-2-06 Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí.	Významové poměry mezi souřadně spojenými větami a větnými členy.	
ČJL-9-2-07 Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Žák zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.	Pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický a syntaktický ve větě jednoduché a souvětí. Psaní velkých písmen.	
ČJL-9-2-08 Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.	Jazyk spisovný a nespisovný, postavení češtiny mezi slovanskými jazyky.	Z-9 (Regionální geografie ČR – jazyková struktura ČR)

ČJL-9-3-01 Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. ČJL-9-3-02 Žák rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora.	Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. Žák rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora.	Biografie – záznam, reprodukce. Referát. Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace. Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby, charakteristika díla, hodnocení.	D-6-9 (práce s textem, referáty na vybraná témata), Z-6-9 (práce s textem, referáty na vybraná témata) OSV (Poznávání lidí), OSV (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČJL-9-3-03 Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. ČJL-9-3-05 Žák rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty. ČJL-9-3-08 Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo. Žák rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty. Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování.	Hodnocení, reflexe, literární kritika. Čtenářský deník, prezentace četby. Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení. Vlastní a doporučená četba. Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
ČJL-9-3-04 Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie. ČJL-9-3-06 Žák rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele.	Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie. Žák rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele.	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma). Základy literární teorie. Struktura literárního díla. Literární druhy a žánry.	OSV (Kreativita)
ČJL-9-3-07 Žák uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře.	Žák uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře.	Chronologický přehled a vývoj literatury.	D-8-9 (kultura 19. a 20. století)
ČJL-9-3-09 Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.	Encyklopedie. Knihovna. Knihovní katalog. Informační centrum. Muzea. Internet. Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů.	D, Z-6-9 (práce s tištěnými a elektronickými zdroji dat k probíraným tématům)

Anglický jazyk

Charakteristika předmětu

Výuka anglického jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru RVP ZV Cizí jazyk.

1. STUPEŇ

1. období (1.–3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou anglického jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v anglickém jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdvíženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4.–5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu anglického jazyka. Texty k recitaci a písni proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písni, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9–10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce anglického jazyka roste důraz na poznávání reálií anglicky mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.

Ve **4. ročníku** je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od **5. ročníku** začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu k anglickému jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

2. STUPEŇ (6.–9. ročník)

Ve výuce na druhém stupni je velmi důležitý pořádek, struktura, plánování. Žáci se učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v anglickém jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů.

Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Témata četby a rozhovorů úzce navazují na témata hlavního vyučování. Je možné učit v cizím jazyce některé z epoch, popř. celou epochu jiného předmětu. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií anglicky mluvících zemí.

V **6. ročníku** se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev.

V **7. ročníku** je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů.

V **8. ročníku** mohou žáci podle svých zájmů a schopností začít pracovat i na individuálních projektech a referátech, většinou s pomocí a pod vedením učitele. Jednotliví žáci jsou podněcováni k navazování kontaktů s vrstevníky v zahraničí. Žáci také přebírají větší zodpovědnost za vedení sešitů a třídění učebních materiálů.

Hlavními tematickými okruhy **9. ročníku** jsou aktuální otázky současného života a společnosti s cílem rozvinout u žáků vědomí spoluúčasti na dění ve světě. Zároveň jsou opakována a procvičována dosud probraná témata, slovní zásoba a gramatika.

Forma realizace

Anglický jazyk je vyučován od prvního ročníku a konkrétní časové dotace jsou uvedeny v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Předmět **anglický jazyk** rozvíjí u žáků následující kompetence:

Kompetence k učení

- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivně se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejvýstižněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat (předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci).

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Pracovní kompetence

- Důležitost anglického jazyka pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

Digitální kompetence

- seznámení s využitelností digitálních technologií jakožto alternativním výukovým zdrojem při osvojování slovní zásoby a zásad správné výslovnosti
- vede žáky k vyhledávání a zpracování informací, samostatnému vyhledávání a snaze posoudit důvěryhodnost cizojazyčného informačního zdroje

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit ve skupinách a také samostatně. Hlavními sloupy výuky je básnicky formovaná řeč - rytmus a rým. Běžná řeč v próze, která se používá od začátku, je jiná. Velkou roli mají také hry. V nich se děti dostávají zcela do činnosti a k tomu náležitým aktivitám. Velký význam má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu.

Na konci školního roku by toto měla většina dětí ovládat. Proto musí být látka často opakována a procvičována.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně.	Žák rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje.	Zvuková podoba jazyka - základní výslovnostní návyky. Jednoduché pokyny („go to the blackboard“, „look out of the window“). Slovní zásoba – slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal.	Vv, Hv, Čj
CJ-3-1-02 Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal.	Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal - známé z básniček, písní, říkanek a pokynů učitele.	Návrh aktivit: verše, písně a pohybové hry (These are my eyes, these are my toes). Prstové hry, hry v kroužku. Návrh aktivit: Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby Tematické okruhy: čísla 1 – 10, části těla, barvy, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata ... Jednoduché rozhovory a dialogy (rodina, přátelé...) Poslouchání a učení se z paměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky.	

2. ročník

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. V nejlepším případě reagují na autentické situace, např. když je do třídy pozván rodilý mluvčí. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněná: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnání mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována (např. počet možných odpovědí na určitou otázku: „How do you get to school?“)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
CJ-3-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně.	Rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje.	Zvuková podoba jazyka – základní výslovnostní návyky Návrh aktivit: rozvíjení her a říkadel z 1. třídy, naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel. Slovní zásoba – slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal.	Vv, Hv, Čj
CJ-3-1-02 Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal.	Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal.	Návrh aktivit: Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...). Hry, které používají opakování struktur a slovíček Tematické okruhy: nové: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách.	

3. ročník

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti mají velký smysl pro jazyk, pro různé nuance v mluvené řeči a pro zdůrazňování jednotlivých slov, jsou schopni naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát různé scénky – především zábavné, ve kterých mají různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní pro 4. třídu. Děti se učí texty, které budou později psát. Procvičujeme základní prvky a gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo).

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
CJ-3-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně.	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně.	Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...) Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů.	Vv, Hv, Čj
CJ-3-1-04 Žák rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální podobu.	Žák rozumí známým příběhům, básním, písním, každodenním pokynům, dialogům, krátkým scénkám.	Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky	
CJ-3-1-03 Žák rozumí obsahu jednoduchého psaného krátkého textu, pokud má k dispozici vizuální oporu.	Žák začíná číst jednotlivá známá slova.	Orientace v textech, které žák již předem zná z paměti (básničky, písně).	
CJ-3-1-05 Žák přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení.	Žák přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení.	Zvuková a grafická podoba jazyka - základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov.	
CJ-3-1-06 Žák píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy.	Žák se připravuje na vlastní psaní slov a krátkých vět: - upevňuje svou slovní zásobu pomocí obrázkového materiálu - ústním opakováním a poslechem známých textů příběhů, básní, písní, každodenních pokynů, dialogů, krátkých scének - začíná číst jednotlivá známá slova - píše slova na základě textové a vizuální předlohy	Hry, které používají opakování struktur a slovíček Slovní zásoba vycházející z ročníkového tématu starozákonních příběhů, scének a dialogů, i koloběhu ročních svátků a dílčích probíraných témat	
		Návrh aktivit: Mluvnice – žáci se co nejčastěji setkávají se základními gramatickými strukturami a typy vět – záměrně však nejsou gramatická pravidla zatím vysvětlována.	

4. ročník

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doteď naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál. To znamená řečová cvičení, verše, básně, písničky, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Zavádíme psaní a to slouží dětem jako prostředek individuálně psát jednotlivé věci, které v této době existují ve vědomí dětí ve třídě.

Děti potřebují ve svém okolí určitý řád při své školní práci. K tomu je velmi důležité strukturovat stavbu hodiny. Jednotlivý žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projeví chyby, které nepoznáme při ústní práci.

Psaní v cizích jazycích začínáme texty, které už žáci znají z prvních tří let výuky. Velká pozornost je věnována vedení sešitu, které by mělo být podobné jako jsou žáci zvyklí z hlavního vyučování. Díky předchozímu procvičení jsou zápisy v sešitech většinou bez překladu do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení a později další sešity na slovíčka, diktáty a gramatiku.

Předtím, než dostanou žáci tištěné texty ke čtení, čtou děti to, co samy napsaly. Setkávají se v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a naučily se ústně.

Jako první četba jsou vhodné hlavně příběhy, které děti slyšely ve vyprávění v prvních letech výuky.

Jedna důležitá připomínka R. Steinera, která bývá často opomíjena: Vše, co se děti naučí na tomto stupni, by měly nejprve slyšet, např. ve vyprávění nebo předčítání, ne číst spolu s učitelem.

Slovíčka si mohou děti, potom kdy je procvičily, psát po částech, které spolu souvisí (např. části těla, roční období...). Tyto listy by měly být jen v cizím jazyce. Děti by také neměly psát cvičení jako slovo za slovem. Co nejčastěji by se měly používat ústně v celých větách v odpovídajícím tvaru ve větě i s jednoduchými přídavnými jmény. Děti se mohou setkávat s těmito slovy tak, že učitel vytvoří z těchto slov příběh, který je dětem blízký. Z tohoto příběhu může dvě, tři nejdůležitější věty napsat na tabuli. Text může obsahovat tolik opakování, kolik je potřeba.

Jako další cvičení mohou být písemné úkoly z jednoduchých diktátových textů (např. dvě věty, které děti umí nazpaměť a nyní je mají napsat).

Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory tvoří další důležitou část vyučování

Učitel musí dávat pozor na to, aby žáci všem gramatickým formám opravdu rozuměli. Měly by také najít základní pravidla a samy je formulovat (pragmatická pravidla na rozdíl od těch, které najdeme v běžných učebnicích gramatiky.) Rozhovory o gramatice vedeme v mateřské řeči.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
CJ-5-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Hry: Simon says, Who likes/can/has go to the.../stand on...put your hands....	TV
CJ-5-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Zvuková a grafická podoba jazyka - vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov. Žáci se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování, Hry, hádanky a podobné části vyučování.	Čj, Hv
CJ-5-1-03 Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu.	Vyprávění s tematikou severské mytologie	
CJ-5-2-01 Žák se zapojuje do jednoduchých rozhovorů.	Žák se zapojuje do jednoduchých rozhovorů.	Děti mezi sebou komunikují, ptají se a odpovídají na otázky.	

		Tvorba rozhovorů, malé dramatické scénky.	
CJ-5-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat.	Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat.	Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů: – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata,	
CJ-5-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá.	Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá.		
CJ-5-3-01 Žák vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům.	Žák se orientuje ve známém textu - vyhledá potřebnou informaci.	Práce s texty tematických okruhů: domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata,	
CJ-5-3-02 Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.		
CJ-5-4-01 Žák napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života.	Žák čte potichu, ale i nahlas vlastnoručně napsaný text v sešitě – vytváří si knihu ze známých textů průpovědí, pokynů, básniček, dialogů, příběhů. Žák čte jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu. Žák vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku. Žák napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech z každodenního života. Žák se seznámí s podobou jednoduchého formuláře, který má předem ústně zpracován.	Návrh aktivit: Psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu, Píšeme krátké texty o zvířatech, počasí, předměty doma. Mluvnice - základní gramatické struktury a typy vět. Zavedením gramatiky zažívají děti poprvé: přítomnost (často užívanými slovesy) spolu s osobními zájmeny (ostatní časy v textech), druhy slov, množné číslo, přídavná jména, předložky. Další práce s tázacími zájmeny, určitý/neurčitý člen, sloveso to be, to have	

5. ročník

Děti v tomto věku (11 let) disponují dobrým rytmickým myšlením. Mohou a měly by se naučit mnoho nového. Je to také věk, kdy může být pěstována krása řeči. Je důležité, že děti mají kamarády podle řeči, a vyplatí se na tom stavět. To může učitel podporovat tím, že bude co nejčastěji podporovat kreativitu dětí. K tomu jsou dobré odpovídající domácí úkoly. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné a také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se porozumění pro gramatiku, pro kterou se připravovaly už ve 4. třídě. Slovíčka by se měla více procvičovat a učit zpaměti. Děti mohou zkoušet být kreativní a psát samy básně na určité téma, jako např. přírodní nálada nebo o zvířatech.

Ústní práce pokračuje ve formě dialogu – otázka a odpověď, řečových cvičení a mnoha různých básní. Recitování je dobrým prostředkem pro děti k dobré a jasné výslovnosti a rozvíjení autentické melodie vět. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Když uvádíme novou báseň, stačí, když učitel řekne jednoduchými slovy obsah bez dalších podrobností, ale zato s velkou fantazií.

Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány používat kreativně nová slova, např. psát krátké příběhy. Abychom vzbudili větší zájem o nová slovíčka, měly by děti slyšet a číst mnoho názorných a charakteristických popisů lidí, míst, situací, ...

Při práci s četbou je důležité, uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky k porozumění textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Nejdříve po tomto je začínáme psát, můžeme je zadat i jako domácí úkol.

V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Po procvičení a pochopení těchto struktur můžeme tato pravidla co nejjednodušeji zapsat do gramatického sešitu, samozřejmě v mateřské řeči a formulované dětmi. Je opravdu dobré mít zcela samostatný gramatický sešit a vést ho od 5. do 9. třídy. Mohou také srovnávat mateřskou řeč s angličtinou.

Pro děti by také mohla být k dispozici malá anglická knihovna.

K získání zájmu dětí je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních rolích.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
CJ-5-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů.	Čj, Hv
CJ-5-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Zvuková a grafická podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov.	
CJ-5-1-03 Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu.	Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty.	
CJ-5-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů.	Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů.	Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů a umí ji používat v komunikačních situacích, práce se slovníkem.	
CJ-5-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat.	Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných	Slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů a umí ji používat v komunikačních situacích, práce se slovníkem.	

	témat.		
CJ-5-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá.	Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá. Žák je schopen jednoduchými větami popsat obrázek, či věci jemu dobře známé, odpovědět na otázku.	Tematické okruhy – domov, rodina, škola, volný čas povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda, počasí. Tvorba rozhovorů.	
CJ-5-3-01 Žák vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům	Žák vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům	Práce s textem	
CJ-5-3-02 Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Návrhy pro gramatiku: Přítomný čas prostý a průběhový (věty kladné, záporné a tázací) Tvoření množného čísla, i nepravidelné. Slovesa to live, like, can. Předložky.	
CJ-5-4-01 Žák napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života.	Žák napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života. Žák dramatizuje a ústně popisuje jednoduchými výrazy jemu známé příběhy.	Tvorba vlastních textů na známá témata, referáty	
CJ-5-4-02 Žák vyplní osobní údaje do formuláře.	Žák vyplní osobní údaje do formuláře.	Mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění).	

6. ročník

Děti v 6. třídě jsou už v pubertě. V tomto školním roce je důležitý pořádek, struktura a přehledné plánování vyučování. Jejich rozumové schopnosti umožňují systematický přehled už naučeného a budoucího učiva. V tomto věku začínáme učit časování sloves. Můžeme s dětmi prodiskutovat, kolik je možné probrat učiva např. za měsíc a tak musí být i zkoušeno, protože děti musí vědět, co se naučily, co se nemohly naučit a proč. Můžeme s nimi také diskutovat o tom, jakou formou se nejlépe učit slovíčka.

Při ústní práci hrajeme dramatické hry, ale i humorné. Hrajeme krátké dramatické scénky. Používáme i nespisovnou řeč.

Hlavními tématy 6. až 8. třídy je zeměpis, lidé a dějiny zemí hovořících tímto jazykem.

Je položen základ gramatiky a slovní zásoby, proto by se měly děti samostatně vyjadřovat v angličtině. Pro psaný jazyk jsou základem dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů.

V 6. třídě musí učitel počítat s velkými rozdíly ve schopnostech dětí. Proto by měly být všechny úkoly dány tak, aby vyhovovaly jednotlivým pokročilostem dětí. To neznamená, že by děti musely být rozděleny podle výkonů. Dobré jsou skupiny asi 18 dětí, ale v tomto věku není smysluplné už děti dělit podle výkonů. Děti, které přišly do školy v pozdějších ročnících, by měl učitel co nejčastěji doučovat po vyučování.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
CJ-9-1-01 Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. CJ-9-1-02 Žák rozumí obsahu promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat. CJ-9-2-01 Žák zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. CJ-9-2-02 Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. CJ-9-2-03 Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života. CJ-9-3-01 Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech. CJ-9-3-02 Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace.	Žák zachytí konkrétní čísla i informace v pomalu a zřetelně pronášeném jednoduchém projevu, který se vztahuje k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu/obsahu krátkého a jednoduchého zřetelně pronášeného vyprávění a rozhovoru souvisejícím s osvojovanými tématy. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkého, jasně strukturovaného rozhovoru, který se týká osvojovaných témat. Žák poskytne a zjistí informace týkající se činností, míst, lidí, času za použití slovních spojení a vět. Žák krátce pohovoří o oblíbených lidech, místě, zvířatech podle předem připravené osnovy a za použití obrázků. Žák jednoduše a v krátkých větách popíše místa, lidi, volnočasové činnosti, kalendářní rok. Žák najde konkrétní číselné informace a informace nečíselné povahy v jednoduchém textu vztahujícím se k osvojovaným tématům.	Gramatika: sloveso „být“ v minulém čase přítomné časy minulý čas prostý uzavřené (ano/ne) a otevřené (tázací zájmena) otázky v přítomnosti a minulosti frekvenční příslovce řadové číslovky neurčitá zájmena osobní zájmena v předmětovém tvaru základní rozdíl mezi počítatelnými a nepočítatelnými podstatnými jmény stupňování přídavných jmen rozkazovací způsob vazba There is..., There are... Zvuková podoba jazyka: Souhlásky a samohlásky Přízvuk slov Intonace ve větě	Z - anglické reálie (Velká Británie – mapa, typický rok, škola, prázdniny) ČJ – reprodukce obsahu přiměřeného sdělení

CJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. CJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. CJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	Žák porozumí tématu krátkého a jednoduchého textu týkajícího se osvojovaných témat. Žák zapíše informace, slovní spojení nebo jednoduché věty, které se týkají osvojovaných témat. Žák napíše krátký jednoduchý popis místa, lidí, volnočasových činností, kalendářního roku. Žák napíše jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák odpoví jednoduše písemně s použitím jednoduchých slovních spojení a vět na otázky, které se týkají oblíbených činností, věcí, zvířat, lidí, míst.	Fonetická abeceda Slovní zásoba: domácí práce a činnosti, volnočasové aktivity, měsíce v roce, data, druhy a popis divokých zvířat, činnosti o prázdninách, doprava, cestování, jídlo, slovesa každodenních činností, geografické útvary, místa a názvy, počasí, přídavná jména popisující kvalitu, vlastnosti, vzhled věcí, lidí, míst, film a zábava Tematické okruhy: jídlo a stravování, počasí, kalendářní rok, zvířata, cestování, lidé kolem mě, svět kolem mě, zeměpisná místa Návrhy dalších činností: Recitace, písně a dramatické básně Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry Dramatické a humorné dialogy Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura) Zeměpis a kultura anglicky mluvících zemí	
--	---	--	--

7. ročník

Podobně jako v 6. třídě. Jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. Děti by měly být pravidelně zkoušeny, psát diktáty. Také můžeme zkusit práci ve skupinách. Sešity mohou být vedeny na vysoké úrovni. Pokud se to s některými žáky nedaří, mělo by se o tom mluvit s třídním učitelem a rodiči, děti by si měly vše doplnit nebo přepracovat. Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Další upevňování zeměpisných znalostí, probírání nových (Amerika), příběhy a kultura. Jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-1-01 Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. CJ-9-1-02 Žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat. CJ-9-2-01 Žák zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. CJ-9-2-02 Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. CJ-9-2-03 Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života. CJ-9-3-01 Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech. CJ-9-3-02 Žák rozumí krátkým a jednoduchým	Žák zachytí konkrétní informace v pomalu a zřetelně pronášeném projevu, který se vztahuje k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu/obsahu krátkého a jednoduchého zřetelně pronášeného popisu, vyprávění a rozhovorů souvisejícím s osvojovanými tématy. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů, ve kterých se domluví na tom, co bude dělat, kam půjde a na podobné výpovědi reaguje. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů týkajících se osvojovaných témat, ve kterých sdělí, co se mu líbí/nelíbí, co si přeje/nepřeje, co chce-nechce, co musí/nemusí a na podobné výpovědi reaguje. Žák poskytne a zjistí informace týkající se osvojovaných témat ve vztahu k současnosti, minulosti a záměrům v budoucnosti za použití slovních spojení a vět. Žák poskytne a zjistí informace týkající se událostí, činností, míst, lidí, služeb, času za použití slovních spojení a vět. Žák krátce pohovoří o městě, kde bydlí, událostí, která se mu stala, o známých osobnostech podle předem připravené osnovy a za použití obrázků. Žák jednoduše a v krátkých větách popíše	Gramatika: minulý čas prostý vyjádření záměru pomocí will měl bych/neměl bych modální slovesa (muset – nesmět – nemuset) použití určitého a neurčitého členu příslovce místa, času spojky prostředky časové textové návaznosti Zvuková podoba jazyka: koncové -ed přízvuk slova a věty znělé a neznělé souhlásky intonace oznamovacích vět a otázek Slovní zásoba: bydlení, domy, služby a věci ve městě, nakupování a produkty, mezilidské vztahy, zdraví a nemoci, vlastnosti, etapy života, práce a pracoviště, přírodní katastrofy, nehody Tematické okruhy: zdraví a životní styl, služby, povolání, volný čas, příroda, životní cyklus, mezilidské vztahy Návrhy dalších činností: Recitace	Z - USA – mapa, státy, vlajka, zvyky apod. D - Život v minulosti Čj – struktura budoucích plánů, zařazení všech slovních druhů

textům, vyhledá v nich požadované informace. CJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. CJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. CJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	místa, lidi, události, povolání, životní cyklus. Žák najde konkrétní informace nečíselné povahy v jednoduchém textu vztahujícím se k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu krátkého a jednoduchého textu týkajícího se osvojovaných témat. Žák zapíše informace, slovní spojení nebo jednoduché věty, které se týkají osvojovaných témat Žák napíše krátký jednoduchý popis místa, lidí, události, povolání, životní cyklus Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec Žák odpoví jednoduše písemně s použitím jednoduchých slovních spojení a vět na otázky, které se týkají jeho oblíbených nebo obvyklých činností, lidí, míst	Pokračování v zeměpise 6. třídy, další témata Četba (objevitelé a jejich cesty...) Malé dramatické scény z četby Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování	
--	--	--	--

8. ročník

V tomto ročníku jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-1-01 Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. CJ-9-1-02 Žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat. CJ-9-2-01 Žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. CJ-9-2-02 Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. CJ-9-2-03 Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života. CJ-9-3-01 Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech. CJ-9-3-02 Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace.	Žák zachytí konkrétní informace v pomalu a zřetelně pronášeném projevu, který se vztahuje k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu/obsahu krátkého a jednoduchého zřetelně pronášeného popisu, vyprávění a rozhovorů souvisejícím s osvojovanými tématy. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkého, jasně strukturovaného rozhovoru, který se týká sportovních a kulturní události, prostředí, v němž žije, každodenních činností a potřeb a způsobu života. Je-li mu partner v komunikaci ochoten v případě nutnosti pomoci. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů, ve kterých se domluví na tom, co bude dělat, kam půjde a na podobné výpovědi reaguje. Žák poskytne a zjistí informace týkající se události, volnočasových aktivit, cestování za použití slovních spojení a vět. Žák krátce pohovoří o událostech a cestování podle předem připravené osnovy a za použití obrázků. Žák popíše prostředí, v němž žije, každodenní činnosti a potřeby a způsob života za použití jednoduchých vět. Žák vypráví jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale,	Gramatika: minulý čas prostý a průběhový sloveso + ing nebo infinitiv vyjádření plánované činnosti – going to ustálené slovní spojení s určitým členem a bez použití výrazu “used to“ modální slovesa Zvuková podoba jazyka: přízvuk ve větě stažená slova ve větě rytmus věty intonace různých tipů vět Slovní zásoba: materiály, sportovní a kulturní události, životní prostředí, media, ICT, životní události, odpočinek a rekreace, zvyky, cestování, vzdělávací systém Tematické okruhy: životní prostředí, volný čas, události, cestování, media a komunikace, kultura, vzdělávání Návrhy dalších činností: Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým rodilým mluvčím	Z - projekty na témata: hlavní města anglosaských zemí, významná místa těchto zemí D - světové osobnosti GLO1, GLO2, GLO3

CJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. CJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. CJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák najde konkrétní informace nečíselné povahy v jednoduchém textu vztahujícím se k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu krátkého a jednoduchého textu týkajícího se osvojovaných témat. Žák odvodí z kontextu význam neznámých slov, která se vyskytují v jednoduchém textu. Žák porozumí běžným označením a nápisům na veřejných místech, které se týkají např. orientace, upozornění, varování, zákazu, časových údajů. Žák zapíše informace, slovní spojení nebo jednoduché věty, které se týkají osvojovaných témat Žák sestaví/napiše krátký jednoduchý popis prostředí, v němž žije, každodenní činnosti a potřeby a způsob života, minulých a budoucích událostí za použití vět propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec Žák napíše jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec Žák popíše své plány za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec Žák odpoví jednoduše písemně s použitím jednoduchých slovních spojení a vět na otázky, které se týkají osvojovaných témat.		
--	--	--	--

9. ročník

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly.

Přichází nová vyučovací fáze. Můžeme ji označit jako dialektickou, kde vzniká otázka, čeho může být dosaženo řečí. Dva faktory mající velký vliv:

1. Vývoj v pubertě vede k tomu, že žáci jsou ve svém projevu nejistí a často tvrdí, že o daném tématu a gramatice nikdy neslyšely.
2. Mladí lidé se dokáží soustředit jen krátkou dobu na to, co vede k rozvoji. Na druhé straně je jejich myšlení často probuzené.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-1-01 Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. CJ-9-1-02 Žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat. CJ-9-2-01 Žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. CJ-9-2-02 Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. CJ-9-2-03 Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života.	Žák zachytí konkrétní informace v pomalu a zřetelně pronášeném projevu, který se vztahuje k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu/obsahu krátkého a jednoduchého zřetelně pronášeného popisu, vyprávění a rozhovorů souvisejícím s osvojovanými tématy. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkého, jasně strukturovaného rozhovoru, který se týká jeho samotného, dalších osob, prostředí, v němž žije, každodenních činností a potřeb a způsobu života, je-li mu partner v komunikaci ochoten v případě nutnosti pomoci Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů, ve kterých formuluje pozvání a na pozvání reaguje. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů, ve kterých se domluví na tom, co bude dělat, kam půjde a na podobné výpovědi reaguje. Žák se zapojí pomocí slovních spojení a vět do krátkých, jasně strukturovaných rozhovorů, ve kterých sdělí, co se mu líbí/nelíbí, co si přeje/nepřeje a na podobné výpovědi reaguje. Žák poskytne a zjistí informace týkající se běžných témat v každodenních situacích za použití slovních spojení a vět. Žák krátce pohovoří na osvojené téma podle předem připravené osnovy a za použití obrázků. Žák popíše sebe samého, další osoby, prostředí, v němž žije, každodenní činnosti a potřeby a způsob života za použití jednoduchých vět. Žák vypráví jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených	Gramatika: minulý čas prostý a průběhový vyjadřování činnosti v budoucnosti (going to, will) otázky pomocí uzavřené (ano/ne) a otevřené (tázací zájmena) otázky v přítomnosti a minulosti předpřítomný čas (základní/nejčastější použití) podmínkové souvětí prvního typu přítomný trpný rod vyjádření účelu Zvuková podoba jazyka: rytmus věty a nadvětných celků intonace různých tipů vět vázání slov a frází Slovní zásoba: stravování, sporty a životní styl, povaha a vzhled, povolání a pracoviště, zeměpisné charakteristiky, zdraví a nemoci, zábava, generační soužití, struktura společnosti, online komunikace, solidarita a dobrovolnictví Tematické okruhy: zdravý životní styl, volba povolání, naše země, osobní charakteristika, umění a kultura, životní cyklus, ochrana přírody, společnost, komunikační technologie, cestování	D - světové osobnosti ČJ – užívání jazyka a nonverbální komunikace vhodné k situaci (popis cesty, doporučení...) GLO1, GLO2, GLO3

CJ-9-3-01 Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech. CJ-9-3-02 Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace. CJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. CJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. CJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák najde konkrétní informace nečíselné povahy v jednoduchém textu vztahujícím se k osvojovaným tématům. Žák porozumí tématu krátkého a jednoduchého textu týkajícího se každodenních témat. Žák odvodí z kontextu význam neznámých slov, která se vyskytují v jednoduchém textu. Žák porozumí běžným označením a nápisům na veřejných místech, které se týkají např. orientace, upozornění, varování, zákazu, časových údajů. Žák zapíše informace, slovní spojení nebo jednoduché věty, které se týkají osvojovaných témat. Žák sestaví/napíše krátký jednoduchý popis sebe samého, dalších osob, prostředí, v němž žije, každodenních činností a potřeb, způsobu života a minulých událostí za použití vět propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák napíše jednoduchý text (např. dopis, e-mail, vzkaz) vyjadřující např. poděkování, pozvání, prosbu nebo omluvu za použití jednoduchých vět. Žák napíše jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák popíše své plány za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec. Žák odpoví jednoduše písemně s použitím jednoduchých slovních spojení a vět na otázky, které se týkají osvojovaných témat.	Návrhy dalších činností: Recitace Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů Detektivní příběhy. Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení na bílé a černé v jižní Africe a v Americe . Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy. Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu. Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků. Oficiální rozhovory + životopis.	
--	--	---	--

Španělský jazyk

Charakteristika předmětu

Výuka španělského jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Další cizí jazyk dle RVP ZV.

1. STUPEŇ

1. období (1.–3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou španělského jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v španělském jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdvíženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči, a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4.–5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu španělského jazyka. Texty k recitaci a písni proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písni, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9–10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce španělského jazyka roste důraz na poznávání španělsky mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.

Ve **4. ročníku** je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od **5. ročníku** začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu k španělskému jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

2. STUPEŇ (6.–9. ročník)

Ve výuce na druhém stupni je velmi důležitý pořádek, struktura, plánování. Žáci se učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování ve španělském jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů.

Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Témata četby a rozhovorů úzce navazují na témata hlavního vyučování. Je možné učit v cizím jazyce některé z epoch, popř. celou epochu jiného předmětu. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií španělsky mluvících zemí.

V **6. ročníku** se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev.

V **7. ročníku** je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů.

V **8. ročníku** mohou žáci podle svých zájmů a schopností začít pracovat i na individuálních projektech a referátech, většinou s pomocí a pod vedením učitele. Jednotliví žáci jsou podněcováni k navazování kontaktů s vrstevníky v zahraničí. Žáci také přebírají větší zodpovědnost za vedení sešitů a třídění učebních materiálů.

Hlavními tematickými okruhy **9. ročníku** jsou aktuální otázky současného života a společnosti s cílem rozvinout u žáků vědomí spoluúčasti na dění ve světě. Zároveň jsou opakována a procvičována dosud probraná témata, slovní zásoba a gramatika.

Forma realizace

Španělský jazyk je ve waldorfských třídách vyučován od prvního ročníku. Konkrétní časové dotace jsou uvedeny v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Předmět **anglický jazyk** rozvíjí u žáků následující kompetence:

Kompetence k učení

- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivně se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejvýstižněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat (předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci).

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Pracovní kompetence

- Důležitost anglického jazyka pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

Digitální kompetence

- seznámení s využitelností digitálních technologií jakožto alternativním výukovým zdrojem při osvojování slovní zásoby a zásad správné výslovnosti
- vede žáky k vyhledávání a zpracování informací, samostatnému vyhledávání a snaze posoudit důvěryhodnost cizojazyčného informačního zdroje

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	Žák rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje. Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal - známé z básniček, písní, říkanek a pokynů učitele.	Říkanky, básničky, verše, rozpočítadla. Prstové hry. Písňe doprovázené pohybem. Jednoduché pokyny, ukazování a pojmenování. Jednoduché pokyny a reakce na ně. Poslech vyprávění. Tematické okruhy: dny v týdnu, roční období, základní číslovky do 20, části těla, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště), zvířata. <u>Gramatická část:</u> Formou nápodoby a hry užívá slova, větné celky, otázky a odpovědi. Jednoduché větné struktury. otázky a odpovědi – to je..?/je to..?/máš?	Čj (1 – pohádky)

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	Žák rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje. Žák zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal - známé z básniček, písní, říkanek a pokynů učitele.	(Tematické okruhy a aktivity z 1. třídy jsou dále rozvíjeny.) Postupně obsáhlejší říkanky, básničky, verše, rozpočítadla, písň. Poslech vyprávění, dramatizace. Jednoduchá konverzace. Tematické okruhy: dny v týdnu, roční období, základní číslovky do 20, části těla, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště), zvířata, obchody a základní potraviny, můj dům. <u>Gramatická část:</u> otázky, odpovědi – to je.../je to.../?máš?, tvary slovesa „být“ a „mít“.	Čj (2 – bajky a legendy)

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně.	Tematické okruhy a aktivity z 1. a 2. třídy jsou dále rozvíjeny. Jednoduchá konverzace. <u>Gramatická část:</u> jednoduché větné struktury,	
DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Žák upevňuje svou slovní zásobu pomocí obrázkového materiálu, ústním opakováním a poslechem známých textů příběhů, básní, písní, každodenních pokynů, dialogů, krátkých scén. Žák přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení. Žák začíná číst jednotlivá známá slova. Žák se připravuje na vlastní psaní slov a krátkých vět.	Básně, písně, říkadla, abeceda, rčení, pořekadla, řečová cvičení. Ukazování a pojmenování, jednoduchý popis obrázku. Poslech vyprávění a dramatizace, hry. Tematické okruhy: dny v týdnu, měsíce, roční období, základní číslovky do 50, části těla, denní režim, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště), zvířata, základní potraviny, můj dům, zájmy, sport, cestování, části těla. <u>Gramatická část:</u> osobní zájmena v základním tvaru, ukazovací zájmena, určité a neurčité členy, sloveso „gustar“, abeceda.	Čj (3 – Starý zákon) Čls (3 – řemesla)

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Tematické okruhy a aktivity z 1. – 3. třídy jsou dále rozvíjeny.	
DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Básně, písně, řečová cvičení.	Čj (4 – severská mytologie)
DCJ-9-1-03 Žák rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat	Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu.	Příběhy, poslech a reprodukce, odpovědi na otázky, dramatizace.	
DCJ-9-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů	Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů.	Krátké rozhovory na probíraná témata.	
DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat.	Tematické okruhy: dny v týdnu, měsíce, roční období, základní číselky do 100, části těla, denní režim, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště), zvířata, základní potraviny, obchod, můj dům, zájmy, sport, cestování, oblečení, sport, příroda, rodina, popis osob.	
DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá	Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá. Žák se seznámí s podobou jednoduchého formuláře, který má předem ústně zpracován.	Tvorba krátkých rozhovorů podle formuláře.	
DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci	Žák se orientuje ve známém textu - vyhledá potřebnou informaci. Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Zápis veršů, básní a písní, slovní zásoby osvojených v prvních třech ročnících i nově naučených.	Čj (4 – severská mytologie)
DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák čte potichu, ale i nahlas vlastnoručně napsaný text v sešitě – vytváří si knihu ze známých textů průpovědí, pokynů, básniček, dialogů, příběhů. Žák napíše krátký text s použitím	Hlasité čtení zapsaných textů. Psaní jednoduchých popisů. Krátké diktáty.	

	jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech z každodenního života. Žák se seznámí s podobou jednoduchého formuláře, který má předem ústně zpracován.		
		<u>Gramatická část:</u> přítomný čas sloves, osobní, přivlastňovací a tázací zájmena, rod podstatných jmen, běžná přídavná jména, protiklady, zápor a otázka, určité a neurčité členy, sloveso „gustar“, „preferir“, „ir“, jednotné a množné číslo, abeceda, určení místa.	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.	Delší básně, hádanky, přísloví, písně, divadlo, vyprávění, čtení textů.	
DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Delší básně, hádanky, přísloví, písně, divadlo, vyprávění, čtení textů. Tematické okruhy: příroda, příběhy, časové údaje, charakteristika lidí, zvířat, míst, ročních období, osobní údaje.	Čls (5 – řecká mytologie) Čls (5 – krajina)
DCJ-9-1-03 Žák rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat	Žák rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu	Delší básně, hádanky, přísloví, písně, divadlo, vyprávění, čtení textů.	
DCJ-9-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů	Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů.	Začátek systematické práce se slovní zásobou.	
DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. Žák je schopen jednoduchými větami popsat obrázek, či věci jemu dobře známé, odpovědět na otázku.	Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu, reprodukce. Psaní jednoduchých popisů.	
DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá	Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá.	Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu, reprodukce. Začátek systematické práce se slovní zásobou.	
DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci	Žák vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.	Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu, reprodukce. Začátek systematické práce se slovní zásobou.	

DCJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	Žák vyplní osobní údaje do formuláře.	Psaní jednoduchých popisů.	
DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života.	Práce s dvojazyčným slovníkem. Pravidelné krátké diktáty a testy.	
		<u>Návrhy pro gramatiku:</u> přítomný čas sloves, stavba věty (slovosled), podstatná jména (člen, určení rodu), jednotné a množné číslo, zápor a otázka, základní předložky, zájmena – osobní, přivlastňovací, tázací, slovesa „gustar“, „preferir“, „ir“, „saber“, 1. a 3. osoba přítomného času.	

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
DCJ-9-1-03 Žák rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá. DCJ-9-3-01 Žák rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci DCJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. DCJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. Žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat a umí její hlavní podstatu převyprávět. Žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích v rámci kontextu. Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života. Žák reprodukuje ústně obsah přečteného textu. Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech za pomoci dvojazyčného slovníku. Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace. Žák čte plynule nahlas jednodušší autentické texty bez výrazných fonetických chyb. Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení. Žák s pomocí slovníku se snaží sestavit písemný obsah přečteného textu.	Recitace dramatických básní a balad, písně. Četba autentických textů, dramatizace textů, dialogy (improvizace). Otázky a odpovědi k textu a k tématu. Ústní a písemné shrnutí obsahu. Hry se slovy. Dopisy, popisy. Práce s dvojazyčným slovníkem. Systematická práce se slovní zásobou. Tematické okruhy: osobní údaje, aktivity ve třídě, zájmy, rodina, popis osob, charakteristika, tělo, umístění v prostoru, plánování, popis krajiny, každodenní činnosti, denní rozvrh, sporty, geografie zemí dané jazykové a kulturní oblasti. <u>Návrhy pro gramatiku:</u> zvratní slovesa, tázací zájmena, přivlastňovací zájmen, přítomný čas pravidelných (a některých nepravidelných) sloves, negace, předpřítomný čas, přísluvečné určení místa, rozdíly mezi „ser“ a „estar“, průběhový čas, budoucí čas, jednoduchý minulý čas, číslovky do 100	D (6 – dějiny antického Říma) Z (6 – Pyrenejský poloostrov) D (6 – příběh o Rolandovi)

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01 Žák rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci DCJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-4-03 Žák stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně, dokáže reprodukovat jejich obsah. Žák rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat a umí na ni adekvátně reagovat. Žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života či svého blízkého okolí. Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých autentických materiálech. Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace. Žák čte nahlas, plynule a foneticky správně obsáhlejší texty. Žák stručně reprodukuje obsah rozsáhlejšího textu a správně používá tvary sloves. Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	Balady, humorné, lyrické a dramatické básně, scénky, písně. Četba autentických textů. Konverzace. Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu. Psaní: dopisy, popisy, shrnutí obsahu. Práce s dvojazyčným slovníkem. Práce se slovní zásobou. Diktáty a testy. Tematické okruhy: volný čas, vyjádření názoru, plánování, popis a srovnání, oblečení, barvy, materiály, popis domu, domácí práce, geografie zemí dané jazykové a kulturní oblasti. Návrhy pro gramatiku: druhy zájmen, kladný rozkaz pravidelných i nepravidelných sloves, stupňování přídavných jmen a příslovci, zvrtná slovesa, předložky řadové číslovky do 10, číslovky do 1000.	D (7 – objevení Ameriky, původní obyvatelstvo Ameriky) Z (7 – Latinská Amerika)

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-2-01 Žák se zapojuje do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01 Žák rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci DCJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-4-03 Žák stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně. Žák rozumí obsahu složitěji formulované a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat. Žák se zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. Žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života a svého okolí. Stručně reprodukuje obsah vyslechnutého textu. Samostatně je schopen požádat o jednoduchou informaci z oblasti svých zájmů. Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech. Žák rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace. Čte nahlas, plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu bez předchozí přípravy, pouze po tichém přečtení. Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. Žák reaguje na jednoduché autentické písemné sdělení.	Základní pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Recitace, živá představení z běžného života, kultury, literatura. Četba (životopisy, cestopisy). Konverzace – otázky a odpovědi. Psaní: referáty, projekty, dopisy, popisy, shrnutí obsahu, blahopřání, omluva, žádost. Systematická práce se slovní zásobou a práce s dvojjazyčným slovníkem. Diktáty, testy. Tematické okruhy: potraviny, recepty, zájmy, horoskopy, budoucnost, doprava, lidské tělo, geografie zemí dané jazykové a kulturní oblasti. Návrhy pro gramatiku: předpřítomný čas, jednoduchý minulý čas, imperfektum, budoucí čas pravidelných i nepravidelných sloves, záporný rozkaz, subjunktiv.	Z (8 – jazyky) Čj (8 – slohové útvary)

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01 Žák rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-2-01 Žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-02 Žák sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03 Žák odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01 Žák rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02 Žák rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03 Žák rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci DCJ-9-4-01 Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. DCJ-9-4-02 Žák napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. DCJ-9-4-03 Žák reaguje na jednoduché písemné sdělení.	Žák rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně s možným rušivým pozadím. Žák rozumí obsahu složitěji formulované a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat. Žák se zeptá na základní či doplňující informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích. Žák mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech. Žák vypráví příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života a svého okolí. Stručně reprodukuje obsah vyslechnutého textu. Samostatně je schopen požádat o informaci z oblasti svých zájmů. Žák vyhledá požadované informace v jednoduchých i komplexnějších každodenních autentických materiálech. Žák rozumí rozsáhlejším a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace. Čte nahlas, plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu bez předchozí přípravy. Žák vyplní základní údaje o sobě ve formuláři. Žák napíše jednoduché rozsáhlejší texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat. Žák reaguje na komplexnější autentické písemné sdělení.	Recitace, balady, básně, scénky. Četba autentických textů (úryvky a výtahy z literárních a jiných textů). Práce s aktuálními zprávami z médií. Referáty a projekty. Systematická práce se slovní zásobou. Souhrn a procvičování dosavadního učiva. Diktáty a testy. Tematické okruhy: rozhovory, životopis, historie, geografie, kultura v návaznosti na výuku v ostatních předmětech, známí vědci, badatelé, kultura, literatura, témata ze současného života společnosti (problémy společnosti, práce, životní prostředí, média). Návrhy pro gramatiku: opakování a doplnění veškeré probrané gramatiky, trpný rod.	Čj (9 – životopisy) D (9 – občanská válka ve Španělsku)

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Matematika

Charakteristika předmětu

Předmět matematika má důležité postavení ve vzdělávacím procesu. Poskytuje vědomosti potřebné v praktickém životě každého člověka. Obsah předmětu je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- číslo a početní operace
- číslo a proměnná
- závislosti, vztahy a práce s daty
- geometrie v rovině a v prostoru.
- Součástí je i tematický okruh Nestandardní aplikační úlohy a problémy.

Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu je pro žáky důležité pochopit kvalitu čísla. Pod pojmem každé číslice by si měli uvědomit konkrétní pojem. Číslice není obrazem ve smyslu zavádění zápisu písmenek, ale obrazem číselné kvality. Obraz tedy souvisí s podstatou čísla, ne s vnější formou číslice.

Utváření aritmetických a geometrických pojmů je spojeno s vnímáním a činností vlastního pohybového organismu. Počítání je již zvnitřněným pohybem, při kterém také pohyb vnímáme. Proto je zpočátku veškeré počítání propojeno s pohybem rytmických cvičení (např. násobkové řady). Matematika má blízký vztah také ke kreslení forem, kde konkrétně cvičíme a pěstujeme to, co je pro matematizování tolik potřebné: uvědomovat si pohyb rukou.

Díky vnitřní pohyblivosti vzniká schopnost zapojit fantazii při řešení matematických problémů.

Prožitkem kvality čísel dítě zažívá důvěru a jistotu: **číslo - svět - člověk** patří k sobě.

Další jistotu může dítě při počítání prožít ve správném řešení určitého problému.

Důležité je neustálé procvičování a opakování probrané látky.

Číslo a proměnná

Další vědomosti se prohlubují na druhém stupni v tematickém okruhu Číslo a proměnná. Žáci si osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací).

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, uvědomují si změny a závislosti známých jevů. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů a v jednoduchých případech je také konstruují.

Geometrie

S geometrií jako naukou o formách prostoru a o jejich vztazích se na waldorfských školách začíná obvykle od prvních školních hodin. Jako jedny z prvních forem se dítěti představí přímka a křivka. Postupně se děti seznamují se základními formami, jako jsou kružnice, vlnovka, spirála, úhel a další volně vytvořené linie. Dítě se přitom cvičí v uchopení forem a jejich tvorbě. Do 4. ročníku je zcela činnou, není hledáním pojmových vztahů mezi formami, jak jsou tyto později vyjádřeny v geometrických větách.

Další stupeň vyučování geometrie se odehrává ve 4. a 5. ročníku. Tady vystupuje geometrie především jako srovnávací nauka o formách. Žáci tak hledají počátek řádu jednotlivých geometrických forem. Základní schopnosti, znalosti a techniky se stupňují přiměřeně věku s částečným přesahem do jiných předmětů. Zvláštností waldorfských škol je tzv. *Geometrie volné ruky*, která je formou epochového vyučování realizována v 5. ročníku. Protože doposud u většiny dětí nedozrál smysl pro přesnost, pracují tyto sice co možná nejprecizněji, ale doposud bez použití rýsovacích pomůcek. S geometrickými tvary si „hrají“, dotvářejí dle vlastní fantazie, variují je. Cílem aktivit spojených i nadále s kreslením už dosti náročných forem je podpora prostorové představivosti. Tím, že se žáci prozatím nemusí soustředit na práci s rýsovacími pomůckami, která je jim z vývojového hlediska prozatím cizí, mohou se hlouběji ponořit do zadaných geometrických úkolů a snáze se s nimi ztotožňují. V pátém ročníku tedy doposud převládá hravost, smysl pro estetické působení zobrazeného a podpora představivosti.

V 6. ročníku začíná vlastní důkazová geometrie. Ta odpovídá kauzální potřebě dítěte, které chce nyní silněji pomocí vlastního úsudku poznat realitu a pochopit souvislosti. Díky geometrii může dítě nejlépe pocítit, že skutečné usuzování není jen pouhé vyjadřování stanovisek a mínění, nýbrž že nás toto uvažování přivádí k sebeuvědomování. Tato první myslitelská poznání umožní mnoha dětem zažít pocit štěstí. I po tisíciletí známé pravdy se tak pro jednotlivé žáky mohou stát novým objevem. V 6. ročníku, kdy navíc v dětech dozrává smysl pro precizní a přesné zpracování, začínají žáci pracovat s rýsovacími pomůckami. Při rýsování je od dětí ovšem hned od začátku vyžadována maximální přesnost. Zacházení s rýsovacími pomůckami má žáky vést k jednoznačné a přesné konstrukci (znázornění).

Radost při rýsování má žákům pomáhat rozvíjet trpělivost, pečlivost a přesnost, stejně jako samostatnou a tvořivou činnost.

Dochází k postupnému osvojování pojmů: šikmý, svislý, vodorovný, oblouk, nahoře, dole, uprostřed, oblý, hranatý; symetrie osová, středová, souměrnost, shodnost, podobnost, průniky, uzly, křivka, přímka, úsečka, bod, rovinné útvary, úhel, trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh...

Při vyučování geometrie je na waldorfské škole pěstován smysl pro krásu, ne pouhé estetizování. Žáci si tak ověřují, že pravda a krása jsou jen různými stranami téže mince.

Předmět matematika je vyučován hlavně v epochách, které umožňují hlubší propracování daného tématu. V průběhu celého roku je pak probrané učivo procvičováno a rozšiřováno v procvičovacích hodinách (časová dotace pro každý ročník viz tabulka). Ve vyšších ročnících mohou pak být třídy děleny do skupin odpovídajících tempu jejich práce.

V předmětu matematika je v 6. ročníku integrován obsah Stát a hospodářství ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství coby samostatná epocha hospodářských počtů, je tak naplněn tolik potřebný požadavek **finanční gramotnosti** (dotace 1 hodina ze vzdělávací oblasti Člověk a společnost).

Forma realizace

V předmětu matematika jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávacích oblastí Matematika a její aplikace, Člověk a jeho svět, Umění a kultura a Člověk a společnost. Předmět je vyučován ve všech ročnících ve formě epoch a cvičných hodin, které mohou být podle potřeby sdružovány do bloků. Konkrétní časové dotace v jednotlivých ročnících jsou uvedeny v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

V předmětu matematika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení netradičních algebraických a geometrických úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech vedeme žáky ke tvorbě společných pravidel chování.
- Žák se učí důvěře ve vlastní schopnosti a možnosti řešení úloh.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Učíme žáky rozlišování obrazných symbolů, porozumění jejich významu (např. značky, piktogramy, šipky), odlišování symbolů s jednoznačným a nejednoznačným významem
- Vytváříme situace, kdy jim využití digitálních technologií napomůže k efektivnímu řešení matematického problému
- Vedeme žáky k využívání digitálních technologií pro správu a vyhodnocení dat, prezentaci a interpretaci výsledků

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-3-1-01 Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, -vytváří soubory s daným počtem prvků.	Žák se orientuje v oboru přirozených čísel a dokáže jej propojit s reálnými situacemi. Žák čte, zapisuje přirozená čísla do 100.	Počítání v oboru 1 – 20 (přechod přes desítku) a orientace v číselné řadě 1 – 100. Čtení a zápis čísel (římských, arabských). Porovnávání čísel na základě množství nebo pořadí. Rytmická cvičení s počty.	
M-3-01-05 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Žák je schopen převést reálné situace na matematické příklady za pomoci základních matematických operací. Žák provádí z paměti i písemně jednoduché početní operace s přirozenými čísly do 20.	Zavedení základních početních výkonů sčítání, odčítání v oboru do 20 a písemná forma těchto operací. Komutativnost sčítání ($3 + 4 = 4 + 3$). Seznámení se s násobením a dělen Cvičení v pamětním počítání.	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	Žák se orientuje v prostoru.	Orientace v prostoru (vpravo - vlevo, vpřed - vzad).	
GEOMETRIE	Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary.	Rozlišení kruhu, čtverce, trojúhelníku; počítání a porovnávání geometrických útvarů (menší, větší, stejný).	KFO

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
M-3-1-01 Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Elementární slovní úlohy za použití základních matematických operací – sčítání, odčítání, násobení, dělení. Rytmická cvičení a pamětní osvojování násobkových řad.	
M-3-1-02 Žák čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Žák čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 1000. Stovky, desítky a jednotky ve trojciferném čísle.	
M-3-1-03 Žák užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Žák užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Zobrazování na číselná osa.	
M-3-1-04 Žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Procvičování pamětního počítání.	
M-3-1-05 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Porovnávání čísel, odhady výsledků. Komutativnost násobení.	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			
M-3-2-01 Žák se orientuje v čase, provádí jednoduché převody jednotek času.	Žák se orientuje v čase.	Časové pojmy (minuty, hodiny).	ČLS
GEOMETRIE			
M-3-3-01 Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci.	Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci.	Čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník, krychle, kvádr, válec, koule	
M-3-3-03 Žák rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Žák rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Základní útvary v rovině. Osově souměrné formy.	KFO

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE			
M-3-1-01 Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků.	Desítková soustava. Sčítání a odčítání vícečíslicových čísel, násobení jednocíslicovým číslem.	
M-3-1-02 Žák čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Žák čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti.	Rozšíření oboru přirozených čísel přes 1 000.	
M-3-1-03 Žák užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Žák užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose.	Práce s číselnou osou	
M-3-1-04 Žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.	Pokračování v osvojování násobkových řad (individuálně až do 20). Procvičování pamětního počítání.	
M-3-1-05 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Odhady a kontrola výsledků. Míry, váhy a početní cvičení s jejich aplikacemi. Slovní úlohy.	ČLS
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY			ČLS
M-3-2-01 Žák se orientuje v čase, provádí jednoduché převody jednotek času.	Žák se orientuje v čase, provádí jednoduché převody jednotek času.	Časové pojmy (rok - 52 týdnů, 365 dnů, přestupný rok).	
M-3-2-02 Žák popisuje jednoduché závislosti z praktického života.	Žák popisuje jednoduché závislosti z praktického života.	Použití základních matematických operací v reálných situacích.	
GEOMETRIE			
M-3-3-02 Žák porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délky.	Žák porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délky.	Jednotky délky a jejich převody.	ČLS
M-3-3-03 Žák rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Žák rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Osově souměrné útvary.	KFO

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-5-1-01 Žák využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení.	Žák využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení.	Počítání vícečíslicových čísel v oboru do 1 000 000. Procvičování pamětního počítání.	
M-5-1-02 Žák provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Žák provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Prohlubování písemného sčítání a odčítání, násobení dvouciferným číslem a dělení jednociferným číslem.	
M-5-1-03 Žák zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Žák zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Zaokrouhlování na různé řády. Odhad výsledku.	
M-5-1-04 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Slovní úlohy. Převody jednotek.	
M-5-1-05 Žák modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku.	Žák dokáže rozdělit celek na části ve tvaru zlomku a používá zápis ve formě zlomku.	Zavedení zlomků, poznání zlomku jako dílu celku (z části k celku).	
M-5-1-06 Žák porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel.	Žák porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel.	Porovnávání zlomků. Rozšiřování a krácení zlomků. Sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem. Užití zlomků v praxi.	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-3-2-03 Žák doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel	Žák doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel.	Tabulky, jízdní řády	
GEOMETRIE M-3-3-01 Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci.	Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci.	Opakování základních rovinných útvarů. Základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, koule.	
M-5-3-05 Žák rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osové souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.	Žák rozpozná a znázorní jednoduché osové souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.	Osová souměrnost.	KFO
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-5-4-01 Žák řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Žák řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Slovní úlohy. Logické úlohy. Číselné a obrázkové řady.	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-5-1-01 Žák využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení.	Žák využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení.	Procvičování pamětního počítání Dělení dvojciferným číslem. Násobení a dělení čísly 10, 100, 1000 ... Měření a vážení (jednotky - délkové, obsahové, hmotnostní)	
M-5-1-02 Žák provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Žák provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Opakování čtyř početních výkonů s přirozenými čísly v oboru i více než 1 000 000 Spojení čtyř základních početních výkonů (smíšené příklady)	
M-5-1-03 Žák zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Žák zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Odhadování výsledků. Zaokrouhlování.	
M-5-1-04 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel.	Slovní úlohy.	
M-5-1-05 Žák modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku.	Žák modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku.	Převádění zlomků na smíšená čísla a obráceně (grafické zobrazení).	
M-5-1-06 Žák porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel.	Žák porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel.	Počítání se zlomky.	
M-5-1-07 Žák přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty.	Žák přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty.	Zavedení desetinného čísla. Zavedení desetinných čísel a osvojování vztahu mezi desetinným číslem a desetinným zlomkem Početní operace s desetinnými čísly – sčítání, odčítání, násobení, zaokrouhlování.	
M-5-1-08 Žák porozumí významu znaku“-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na ose.	Žák porozumí významu znaku“-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na ose.	Zavedení záporných celých čísel	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-5-2-01 Žák vyhledává, sbírá a třídí data.	Žák vyhledává, sbírá a třídí data.	Závislosti a jejich vlastnosti.	
M-5-2-02 Žák čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.	Žák čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy	Diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády.	
GEOMETRIE M-5-3-01 Žák narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec,	Žák znázorní základní rovinné útvary	Základní geometrické útvary a pojmy: bod, přímka, polopřímka, úsečka; rovnoběžky, různoběžky, kolmice; střed, osa.	

obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce.	(čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); pracuje technikou <i>volné ruky</i> . Žák pozoruje a zobrazuje ostrý, tupý a pravý úhel.	Rovinné útvary: kružnice, kruh, čtverec, rovnoběžník, obdélník, trojúhelník. <u>Geometrie kruhu a kružnice</u> Dělení kruhu - pravidelné mnohoúhelníky a hvězdice. Vlastnosti kruhu a kružnice.	
M-5-3-02 Žák sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran.	Žák sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran.	Obvod - pomocí čtvercové sítě.	
M-5-3-03 Žák sestrojí rovnoběžky a kolmice.	Žák sestrojí rovnoběžky a kolmice.	Vzájemná poloha dvou přímek v rovině - náčrty, zavedení pojmů.	
M-5-3-04 Žák určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu.	Žák určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu.	Obvod, obsah - pomocí čtvercové sítě.	
M-5-3-05 Žák rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.	Žák rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.	Žák pozoruje, zobrazuje a porovnává kruhové, trojúhelníkové, čtyř a víceúhelníkové formy.	KFO
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY			
M-5-4-01 Žák řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Žák řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.	Slovní úlohy. Číselné a obrázkové řady.	
FINANČNÍ GRAMOTNOST			
ČJS-5-2-03 Žák se orientuje v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy	Žák používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčit a jak vrátet dluhy.	Rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz. Banka, úspory, půjčky.	Výstup z ČLS

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ		Rozšířené opakování	
M-9-1-03 Žák modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel. M-9-1-04 Žák užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem).	Žák čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla. Žák provádí početní operace s přirozenými čísly (z paměti a písemně). Žák zaokrouhluje. Žák zobrazí přirozené číslo na číselné ose. Žák čte a zapisuje desetinná čísla. Žák zobrazí desetinné číslo na číselné ose. Žák porovnává a zaokrouhluje desetinná čísla. Žák provádí početní operace s desetinnými čísly. Žák provádí početní operace v oboru racionálních čísel. Žák určí správné pořadí početních výkonů v příkladu.	Přirozená čísla Zobrazení přirozených čísel na číselné ose. Přirozená čísla a jejich zápis v desítkové soustavě. Porovnávání přirozených čísel. Zaokrouhlování přirozených čísel. Operace s přirozenými čísly (+, -, *, :). Praktické slovní úlohy. Zlomek a desetinné číslo. Zlomek jako část celku. Pořadí početních výkonů, práce se závorkami. Desetinná čísla (kladná) Čtení a zápis čísel v desítkové soustavě. Porovnávání. Početní operace. Zaokrouhlování. Převody jednotek. Aritmetický průměr. Rozeznávání rovinných obrazců. Úsečka, polopřímka, přímka. Měření délky, jednotky délky, obvod obrazce. Rovnoběžka a kolmice k dané přímce. Určování obsahu obrazce pomocí čtvercové sítě. Výpočet obsahu obdélníku a čtverce. Jednotky obsahu: mm, cm, dm, m, km, a, ha. Rozeznávání prostorových útvarů. Písemné dělení s desetinným číslem v dělenci, v děliteli, v dělenci i děliteli. Dělitelnost přirozených čísel Prvočíslo a číslo složené. Rozklad na prvočinitele. Kritéria dělitelnosti. Násobek a dělitel.	

		Nejmenší společný násobek. Největší společný dělitel.	
M-9-1-05 Žák řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem, pracuje s měřítky map a plánů. M-9-2-03 Žák určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti.	Žák převádí jednotky. Žák provádí odhady.	Poměr. Přímá a nepřímá úměrnost Poměr, převrácený poměr, krácení a rozšiřování poměru. Postupný poměr. Zvětšení a zmenšení v daném poměru. Rozdělení dané hodnoty v daném poměru. Měřítko plánu a map. Úměra. Přímá a nepřímá úměrnost. Trojčlenka	
M-9-1-06 Žák řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek). VO-9-3-02 Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti VO-9-3-04 Žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít VO-9-3-07 Žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pochází příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, ze státního rozpočtu.	Žák řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek). Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti Žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít Žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pochází příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, ze státního rozpočtu.	Procenta Základ, procentová část, počet procent. Výpočet procentové části, základu, počtu procent. Procentové diagramy. Rozvedení počítání s %, úrokový počet, zisk a ztráta, jednoduché výpočty daní, šek, konto, kapitál, daň. Majetek, vlastnictví. Peníze. Výroba, obchod, služby. Principy tržního hospodářství.	Fy – vztahy mezi veličinami Z – měřítko plánu, mapy Ch – výpočty pomocí trojčlenky OSV – práce s mapou a vyžití poměru v domácnosti (vaření, míchání barev, ...) Vko – peníze, banky, hospodaření.
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU M-9-3-01 Žák zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku. M-9-3-02 Žák charakterizuje a třídí základní rovinné útvary. M-9-3-03 Žák určuje velikost úhlu měřením a výpočtem. M-9-3-04 Žák odhaduje a vypočítá obsah a obvod	Žák rozezná základní rovinné a prostorové útvary. Žák sestrojí kolmice a rovnoběžky. Žák určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě. Žák vypočítá obsah obdélníku a čtverce. Žák převádí jednotky délky a obsahu. Žák určí a znázorní různé druhy trojúhelníků a zná jejich vlastnosti. Žák pojmenuje, znázorní a správně užívá základní pojmy (strana, výška, vnitřní a	Geometrie trojúhelníka Vnitřní a vnější úhly trojúhelníku. Druhy trojúhelníků podle úhlů. Typy úhlů. Druhy trojúhelníků podle stran (rovnostanný trojúhelník, rovnoramenný trojúhelník jako pohyb vrcholu rovnoramenného trojúhelníka po svislici, podobně i všechny ostatní formy vznikají pohybem vrcholů). Výšky a těžnice trojúhelníku. Trojúhelníková nerovnost. Střední příčky trojúhelníku.	

základních rovinných útvarů. M-9-3-13 Žák analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu. M-9-3-06 Žák načrtne a sestojí rovinné útvary.	vnější úhly,...) Žák rozlišuje mezi ostrým, tupým, přímým a pravým úhlem. Žák umí sestojit těžnice, výšky, střední příčky trojúhelníku. Žák sestojí trojúhelník (bez popisu konstrukce). Žák charakterizuje pojem rovnoběžníku. Žák rozlišuje různé typy rovnoběžníků. Žák načrtne a sestojí rovnoběžník. Žák rozpozná a pojmenuje lichoběžník. Žák načrtne a sestojí lichoběžník. Žák převede slovní zadání do grafické podoby (náčrtku). Žák popíše jednotlivé kroky konstrukce a rovinný útvar sestojí. Žák určí počet řešení konstrukční úlohy. Žák ověří, zda výsledný útvar odpovídá zadání. Žák využívá vlastnosti základních rovinných útvarů (vlastnosti úhlopříček, velikosti, úhlů, souměrnosti). Žák rozlišuje typy úhlů. Žák odhaduje a vypočítá obvod a obsah lichoběžníku, rovnoběžníku. Žák používá a převádí jednotky délky. Žák používá a převádí jednotky obsahu.	Konstrukce podle sss. Obvod a obsah pravoúhlého trojúhelníka. Geometrie: Čtyřúhelníky Rovnoběžníky: vlastnosti čtverce, obdélníka, kosočtverce, kosodélníka, konstrukce rovnoběžníků. • lichoběžníky: rozlišování lichoběžníků podle vlastností, konstrukce lichoběžníků. Jednotky délky, obsahu, času. Obvody a obsahy trojúhelníků, rovnoběžníků, lichoběžníků.	
NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01 Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. M-9-4-02 Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Číselné a logické řady. Číselné a obrázkové analogie. Logické a netradiční geometrické úlohy.	D

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
	Žák umí pracovat s desetinnými čísly. Žák využívá dělitelnosti, procent přímé a nepřímé úměrnosti při řešení slovních úloh. Žák se orientuje v geometrii trojúhelníka a čtyřúhelníka.	Rozšířené opakování Desetinná čísla – početní výkony. Číselná osa a aplikace desetinných čísel. Dělitelnost přirozených čísel. Procenta. Slovní úlohy na využití procent, přímé a nepřímé úměrnosti. Třídění úhlů a trojúhelníků. Vnitřní a vnější úhly v trojúhelníku. Čtyřúhelníky.	
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01 Žák provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu. M-9-1-02 Žák zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor.	Žák modeluje a zapisuje zlomkem část celku. Žák převádí zlomky na des. čísla a naopak. Žák porovnává zlomky. Žák provádí početní operace v oboru racionálních čísel. Žák užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část – přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem. Žák analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž užívá matem. aparát v oboru racionálních čísel. Žák modeluje a zapisuje zlomkem část celku. Žák převádí zlomky na des. čísla a naopak. Žák porovnává zlomky. Žák provádí početní operace s rac. čísly. Žák analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel. Žák užívá a zapisuje vztah rovnosti. Žák řeší lineární rovnice pomocí ekvivalentních	Celá čísla Čísla kladná, záporná. Čísla navzájem opačná. Absolutní hodnota čísla. Uspořádání celých čísel, číselná osa. Sčítání a odčítání celých čísel. Násobení a dělení celých čísel, Aplikace a řešení reálných situací. Racionální čísla Čtení a zápis zlomku. Vztah mezi zlomky a desetinnými čísly. Zobrazení na číselné ose. Převrácený zlomek. Smišení čísla. Početní operace. Složený zlomek. Lineární rovnice o jedné neznámé Vlastnosti rovnosti, rovnost a rovnice. Ekvivalentní úpravy rovnic, zkouška.	

M-9-1-07 Žák matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných. M-9-1-08 Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic. M-9-1-09 Žák analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel. M-9-2-03 Žák určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti.	úprav. Žák provádí zkoušku řešení. Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic. Žák Využívá při konkrétních situacích matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel.	Slovní úlohy. Jednoduché slovní úlohy v oboru celých a racionálních čísel	
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU M-9-3-01 Žák zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku. M-9-3-02 Žák charakterizuje a třídí základní rovinné útvary. M-9-3-07 Žák užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků. M-9-3-06 Žák načrtne a sestrojí rovinné útvary. M-9-3-08 Žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osové a středově souměrné útvary.	Žák rozumí pojmu úhel. Žák graficky přenesl úhel a sestrojí jeho osu. Žák rozlišuje a pojmenuje druhy úhlů. Žák provádí početní operace s velikostmi úhlů. Žák pozná dvojice vedlejších a vrcholových úhlů, umí využít jejich vlastnosti. Žák pozná shodné útvary. Žák užívá věty o shodnosti trojúhelníků v početních a konstrukčních úlohách. Žák sestrojí trojúhelník z daných prvků a popíše postup konstrukce. Žák dbá na kvalitu a přesnost rýsování. Žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osové souměrnosti. Žák pozná útvary osově souměrné a shodné. Žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové souměrnosti Žák pozná útvary středově souměrné a shodné. Žák posune a otočí základní rovinné útvary. Žák rozezná útvary podobné.	Úhel a jeho velikost Úhel, osa úhlu. Velikost úhlu, stupně a minuty, úhloměr. Přímý, ostrý, pravý, tupý úhel. Dvojice úhlů. Sčítání a odčítání úhlů. Násobení a dělení úhlů dvěma. Obvodový a středový úhel. Shodnost geometrických útvarů Shodnost trojúhelníků. Konstrukce trojúhelníků. Osová souměrnost Osová souměrnost a osa souměrnosti. Osově souměrné obrazce. Osa úsečky. Středová souměrnost Středově souměrné obrazce. Sestrojení obrazu obrazce ve středové	

	Žák rozezná obraz zmenšený, zvětšený a případnou identitu. Žák sestrojí zvětšení a zmenšení daného útvaru. Žák sestrojí kružnici opsanou a vepsanou.	souměrnosti. Rotace a posunutí Podobnost, zmenšování, zvětšování, identita. Kružnice opsaná a vepsaná.	
NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01 Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. M-9-4-02 Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie Logické a netradiční geometrické úlohy	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01 Žák provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel, užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu.	Žák provádí sčítání, odčítání, násobení a dělení se zlomky, s celými čísly, s racionálními čísly. Žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osově souměrnosti. Žák načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové souměrnosti Žák posune a otočí základní rovinné útvary.	Rozšířené opakování Početní operace se zlomky, s celými čísly, s racionálními čísly. Zobrazování základních útvarů v osově a středové souměrnosti. Posunutí a otočení základních rovinných útvarů.	
M-9-1-07 Žák matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných, určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočleny na součin pomocí vzorců a vytýkání. M-9-1-08 Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav.	Žák určí druhou mocninu a odmocninu výpočtem, pomocí tabulek, pomocí kalkulačky. Žák užívá druhou mocninu a odmocninu ve výpočtech. Žák chápe pojem reálné číslo. Žák užívá znalosti druhých mocnin celých čísel od 1 do 20 (i ke stanovení odpovídajících druhých odmocnin). Žák zapíše číslo ve tvaru $a \cdot 10^n$ pro $1 < a < 10$, n je celé číslo. Žák rozumí pojmu výraz. Žák matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných. Žák určí hodnotu číselného výrazu. Žák zapíše pomocí výrazu s proměnnou slovní text. Žák dosadí do výrazu s proměnnou. Žák provádí početní operace s výrazy. Žák řeší slovní úlohy.	Druhá mocnina a odmocnina Pojem, čtení a zápis. Druhá mocnina v geometrii. Určení druhých mocnin a odmocnin. Pojem reálného čísla. Mocniny s přirozeným mocnitelem. Početní výkony s mocninami Sčítání a odčítání mocnin. Násobení a dělení mocnin. Umocňování mocnin. Výrazy s proměnnou Číselné výrazy a výrazy s proměnnou. Dosazování do výrazu, hodnota výrazu. Zápis slovního textu pomocí výrazů.	OSV 5

	Žák provádí operace s mnohočleny. Žák provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkání. Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav. Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí lineárních rovnic i se zlomky, řeší slovní úlohy na výpočet dráhy, času, rychlosti.	Mnohočleny Sčítání a odčítání mnohočlenů. Násobení mnohočlenu jednočlenem. Vytýkání před závorku. Násobení mnohočlenu mnohočlenem. Užití vzorců $(a + b)^2$, $(a - b)^2$, $a^2 - b^2$. Lineární rovnice o jedné neznámé Řešení lineárních rovnic se zlomky, se závorkami. Výpočet neznámé ze vzorce. Řešení slovních úloh pomocí rovnic. Slovní úlohy na výpočet dráhy, cesty, času a rychlosti	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-9-2-01 Žák vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data. M-9-2-02 Žák porovnává soubory dat. M-9-2-05 Žák matematizuje jednoduché situace s využitím funkčních vztahů.	Žák vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data, uvádí příklady závislostí z praktického života. Žák vyhledává potřebné údaje v tabulce, diagramu a grafu. Žák vyhledá a vyjádří vztahy mezi uvedenými údaji v tabulce, diagramu a grafu (četnost, aritmetický průměr, nejmenší a největší hodnota). Žák zpracuje, porovná, vyhodnotí, uspořádá, doplní uvedené údaje podle zadání úlohy. Žák pracuje s intervaly a časovou osou. Žák převádí údaje z textu do tabulky, diagramu a grafu a naopak. Žák převádí údaje mezi tabulkou, diagramem a	Závislosti a data Příklady závislostí z praktického života a jejich vlastností. Nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky. Četnost znaku, aritmetický průměr.	OSV 5

	grafem. Žák samostatně vyhledává data v literatuře, denním tisku a na internetu a kriticky hodnotí jejich reálnost. Žák porovná kvantitativní vztahy mezi soubory dat zadaných tabulkami, grafy a diagramy. Žák interpretuje výsledky získané porovnáváním souboru dat. Žák matematizuje jednoduché reálné situace s využitím grafů, tabulek, určí četnost znaků a aritmetický průměr.		
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU M-9-3-01 Žák zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku. M-9-3-06 Žák načrtne a sestrojí rovinné útvary. M-9-3-05 Žák využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh.	Žák zdůvodňuje a využívá Pythagorovu větu, Thaletovu větu při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů. Žák využívá potřebnou matematickou symboliku. Žák využívá při analýze praktické úlohy náčrtky, schémata, modely. Žák využívá polohové a metrické vlastnosti (Pythagorova věta, trojúhelníková nerovnosti, vzájemná poloha bodu a přímek v rovině, vzdálenost bodu od přímky) k řešení geometrických úloh. Žák načrtne a sestrojí kružnici a kruh. Žák určí vzájemnou polohu přímky a kružnice. Žák určí vzájemnou polohu dvou kružnic. Žák vypočítá obvod a obsah kruhu. Žák využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice kružnice, kruhu a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh. Žák se seznámí s konstrukcí pravidelného pětiúhelníka a pentagramu. Žák se seznámí se zlatým řezem a platónskými	Pythagorova věta Thaletova věta a její užití Kruh, kružnice Vlastnosti a konstrukce kružnice a kruhu. Vzájemná poloha přímky a kružnice. Vzájemná poloha dvou a více kružnic. Obvod a obsah kruhu, obvod kružnice. Pravidelný pětiúhelník a pentagram. Zlatý řez a platónská tělesa	

M-9-3-09 Žák určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti. M-9-3-10 Žák odhaduje a vypočítá objem a povrch těles. M-9-3-11 Žák načrtne a sestrojí síť základních těles. M-9-3-12 Žák načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině.	tělesa. Žák určí a charakterizuje hranoly, krychli, kvádr a válec, analyzuje jejich vlastnosti. Žák načrtne a sestrojí síť krychle, kvádru, hranolu a válce a vyrobí modely. Žák odhaduje a vypočítá objem a povrch.	Krychle, kvádr, hranoly, válec Jejich vlastnosti. Sítě a modely. Povrch a objem.	
NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01 Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. M-9-4-02 Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie Logické a netradiční geometrické úlohy	

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
M-9-1-01 Žák provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu. M-9-1-02 Žák zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor. M-9-1-03 Žák modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel. M-9-1-06 Žák řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek). M-9-1-07 Žák matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním. M-9-2-01 Žák vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data.	Žák provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel, užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu. Žák dodržuje pravidla pořadí početních operací v oboru celých a racionálních čísel, využívá vlastností operací sčítání a násobení (komutativnost, asociativnost, distributivnost) po úpravě výrazů. Žák zaokrouhluje s danou přesností. Žák využívá pro kontrolu výsledků odhad. Žák účelně a efektivně využívá kalkulačtor. Žák modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti, určuje nejmenší společný násobek a největší společný dělitel v oboru přirozených čísel. Žák řeší aplikační úlohy na procenta (i když je procentová část větší než celek). Žák používá procentového počtu při řešení úloh z jednoduchého úrokování. Žák ověří správnost výsledku aplikační úlohy na procenta. Žák využívá při úpravě výrazů sčítání, odčítání a násobení mnohočlenů (výsledný mnohočlen je nejvýše druhého stupně). Žák vypočte hodnotu výrazů pro dané hodnoty proměnných. Žák využívá při úpravě výrazů vytýkání a vzorců $(a + b)^2$, $(a - b)^2$, $a^2 - b^2$. Žák vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data, uvádí příklady z praktického života, provádí nákresy schémat, diagramů, grafů a tabulek.	Rozšířené opakování Mocniny, odmocniny a početní operace s nimi. Početní operace s racionálními čísly. Zaokrouhlování Odhady výsledků Užití kalkulačtorů Největší a nejmenší společný dělitel Procenta, úrokový počet Algebraické výrazy a početní úkony s nimi – užití vzorců, vytýkání, sčítání, odčítání, násobení, dělení, umocňování mnohočlenů, rozklady na součiny. Závislosti a data – příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky.	OSV 1

ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01 Žák provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu. M-9-1-02 Žák zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor. M-9-1-09 Žák analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel. M-9-1-08 Žák formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav.	Žák vypočte hodnotu daného výrazu pro dané hodnoty. Žák určí definiční obor. Žák provádí početní výkony s lomenými výrazy. Žák řeší rovnice s neznámou ve jmenovateli s využitím znalostí o lomených výrazech. Žák řeší soustavu dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými (metoda sčítací a dosazovací). Žák sestaví rovnici nebo soustavu dvou neznámých ze zadaných údajů. Žák provádí zkoušku rovnice nebo soustavy dvou rovnic o dvou neznámých. Žák ověří správnost řešení. Žák přidává k rovnici odpovídající slovní odpověď. Žák rozhodne, zda rovnice nebo soustava rovnic má řešení a ověří, zda řešení patří do zadaného číselného oboru. Žák řeší slovní úlohy o pohybu, společné práci a o směsích. Žák se seznámí s nerovnicemi.	Lomené algebraické výrazy, lineární rovnice s neznámou ve jmenovateli Lomený výraz. Definiční obor výrazu. Krácení a rozšiřování lomených výrazů. Násobení a dělení lomených výrazů. Početní výkony s lomenými výrazy. Složený lomený výraz. Řešení rovnic s neznámou ve jmenovateli. Soustava lineárních rovnic se dvěma neznámými Soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými. Řešení slovních úloh vedoucích k řešení soustavy lineárních rovnic. Řešení slovních úloh nazývaných slovní úlohy „na pohyb“, „na společnou práci“, „na směsi“. Lineární nerovnice	
M-9-2-04 Žák vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem.	Žák vyjadřuje funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem, seznámí se s lineární funkcí, nepřímou úměrností, s kvadratickou funkcí a jejich vlastnostmi. Žák pozná funkční závislost z textu úlohy, z tabulky, z grafu a z rovnice.	Funkce Pojem funkce. Definiční obor, obor hodnot. Závislá a nezávislá proměnná. Graf funkce. Určování z tabulek a grafů různých závislostí, kterou jsou zadáním funkce. Sestrojení grafu funkce podle daných tabulek.	

M-9-3-09 Žák určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti. M-9-3-10 Žák odhaduje a vypočítá objem a povrch těles. M-9-3-13 Žák analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu.	Žák vytvoří graf pro funkční závislosti danou tabulkou či rovnicí. Žák přiřadí funkční vztah vyjádřený tabulkou k příslušnému grafu a naopak. Žák přiřadí lineární funkce vyjádřenou rovnicí k příslušnému grafu nebo tabulce a naopak. Žák vyčte z grafu význačné hodnoty na základě porozumění vzájemným vztahům mezi proměnnými. Žák rozpozná mnohostěny (krychle, kvádr, kolmý hranol, jehlan) a rotační tělesa (válec, kužel, koule). Žák využívá při řešení úlohy metrické a polohové vlastnosti v mnohostěnech a rotačních tělesech. Žák odhaduje a vypočítá povrch mnohostěnu a rotačních těles. Žák odhaduje a vypočítá objem mnohostěnu a rotačních těles. Žák používá a převádí jednotky objemu. Žák objasní pojmy síť tělesa, plášť, podstava. Žák rozpozná síť základních těles (krychle, kvádr, kolmý hranol, jehlan, válec, kužel). Žák načrtne a sestrojí síť základních těles. Žák analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy (obvody, obsahy obrazců, využití Pythagorovy věty, objemy a povrchy) s využitím osvojeného matematického aparátu. Žák vyhledá v textu potřebné údaje a vztahy. Žák volí vhodné matematické postupy pro řešení úlohy. Žák vyhodnotí výsledek.	Lineární funkce a její vlastnosti. Graf lineární funkce. určování, kdy je funkce rostoucí, kdy klesající a proč. Přímá úměrnost jako zvláštní případ lineární funkce. Grafické řešení soustavy dvou lineárních rovnic. Nepřímá úměrnost a graf. Kvadratická funkce. Jehlan, kužel, koule Charakteristika a vlastnosti. Povrch a objem. Sítě a modely. Geometrické slovní úlohy Obvody a obsahy obrazců. Využití Pythagorovy věty. Využití objemů a povrchů těles.	
--	---	--	--

NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01 Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. M-9-04-02 Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Žák užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací. Žák řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí.	Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie Logické a netradiční geometrické úlohy	

INFORMATIKA

Informatika

Charakteristika předmětu a forma realizace

Waldorfská pedagogika se opírá ve své praxi o zákonitosti vývoje dítěte. Přitom do značné míry platí, že vývojové stupně, kterými prošlo lidstvo jako celek, uskutečňuje každý člověk znovu individuálně od dětství do dospívání; v období puberty dosáhne tak mladý člověk úrovně vědomí dnešního lidstva.

Pojetí, specifické cíle a forma realizace na 1. stupni

Tento předmět má charakter a cíle prvouky v oblasti komunikace, informací a médií. V tomto předmětu jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávací oblasti Informatika.

Komunikace je přitom učitelem pojímána jako živý proces, klíčový pro sociální život člověka, pro utváření mezilidských vztahů.

Informace jsou v tomto vzdělávacím oboru chápány jako skelet tohoto procesu (informace by tedy především měly mít jednak vzájemnou funkční souvislost a jednak funkční vztah k procesu komunikace).

Média jsou pak prakticky uchopena jako pomocné technické prostředky procesu komunikace a v něm obsaženého přenosu informací.

Jádrem tohoto předmětu je příprava projektu - účasti celé třídy na řeckých olympijských hrách waldorfských škol, které jsou pravidelnou součástí jejich výuky.

Do jednotlivých fází přípravy celého projektu je plně zapojeno i praktické využívání současných médií (telefon, fax, fotoaparát, noviny, kopírka, počítač atd.). V rámci přípravy žáci formulují dopisy, objednávky, oznámení, vyprávění apod., a učí se tak (v návaznosti na český jazyk) prakticky rozlišovat mimo jiné také kvalitu informací v nich obsažených.

V návaznosti na dějinný přehled starověkých kultur může být v hlavních rysech přiblížen vývoj komunikačních prostředků (gesto, řeč, písmo).

Svou finanční částí (účetnictví) předjímá tento projekt prakticky zaměřené úlohy matematiky v 6. třídě.

V rámci praktických činností by děti měly poznat Morseovu abecedu, popřípadě také znakovou řeč určenou pro hluchoněmé lidi.

Pojetí, specifické cíle a forma realizace na 2. stupni

I když je předmětem výuky informatika, středem zájmu je člověk, nikoli stroj. Z tohoto zásadního postoje vychází a je formována celá koncepce výuky. V dějinách této technologie je například velmi důležité poznávat osudy konkrétních osobností, vědců, kteří stáli u jejího zrodu a kteří se podíleli na jejím vývoji. Nejde jen o jména, ale o životní zkušenosti a pohnutky, které vedly k vynálezům a objevům.

Ještě závažnější je otázka: Jak působí tato technologie na jednotlivce a na celou lidskou společnost? Co se mění v mém myšlení, cítění a co se děje s mou vůlí, když jsem v životě obklopen televizí, počítačem a mobilem? Tyto otázky tematicky doprovází celou výuku a jsou samozřejmě předmětem diskuzí. Žáci (stejně jako jejich učitelé) žijí v mediálním světě. Jsou ovlivňováni médii, tedy i myšlenkami, které média zjevně i skrytě propagují. Pokud si neuvědomujeme, jaký na nás mají média vliv, nebudeme ani chápat současný svět.

Nauka o počítačích má být pro dospívajícího podnětem k samostatnému úsudku (u žákyň je vhodné klást důraz spíše na vnitřní obsah sdělení, u žáků akcentovat vnější formu sdělení). Má mu pomáhat, aby si vytvořil vlastní obraz, vlastní škálu hodnot, co se obsahu a poselství médií týče. V dospělosti pak bude schopen nezávisle se rozhodovat a prosadit se ve světě ovládaném médii.

Výuka na waldorfské škole usiluje o základní pochopení technologie počítačů; nezabývá se jen předáváním informací, simulací výukových programů nebo řešením úloh. Cílem výuky je předání všeobecných znalostí o počítači obdobně jako se žáci seznamují s funkcí motoru, aniž by se přitom museli stát automechaniky či strojními inženýry. Počítač má v průběhu výuky ztratit podstatné rysy své totální nepochopitelnosti.

Proto nestačí, aby žák uměl počítač pouze ovládat, měl by ho také prozkoumat. Tento cíl je však možno naplnit až na středoškolském stupni waldorfské školy, kde tento předmět pokračuje a je dále rozšiřován.

V 8. a 9. třídě se žák seznamuje se světem počítačů. Přibližně počínaje 8. třídou (14 až 15 let) mají mladí lidé dostatečné školní základy matematiky a fyziky, aby mohli pochopit ty nejjednodušší elektrické spoje, na jejichž principu je počítač založen. Smysluplné je, jestliže vyjdeme z toho, na jakém základě (ač neuvěřitelně rychle) tyto stroje pracují. Tím zamezíme tomu, aby v nich žáci spatřovali klamnou, matoucí inteligenci.

Porozumění tomu, jak počítač funguje, a věcné uvážení sociálních důsledků jeho používání je podstatnější než jeho pouhé používání.

Forma realizace

V tomto předmětu jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávací oblasti Informatika.

Konkrétní časové dotace v jednotlivých ročnících jsou uvedeny v učebním plánu.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova.

Rozvíjení kompetencí

V předmětu informatika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení zadaných úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Vedeme žáky k tomu, aby získali všechny potřebné kompetence k zodpovědnému zacházení s moderními technologiemi a s digitálním obsahem
- Důraz je kladen na schopnost žáků samostatně se rozhodnout, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít.
- Usilujeme o to, aby žáci při zodpovědném zacházení s nimi chápali digitální technologie jako prostředek k usnadnění práce, vedeme je k uvědomění si situací s negativním dopadem na jejich tělesné a duševní zdraví.

Vzdělávací obsah předmětu

1. stupeň (4. ročník)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje	Žák uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje.	Práce se strukturovanými daty: shodné a odlišné vlastnosti objektů; řazení prvků do řad, číslovaný a nečíslovaný seznam, víceúrovňový seznam; tabulka a její struktura; záznam, doplnění a úprava záznamu Model = zjednodušené znázornění skutečnosti; Využití obrazových modelů (myšlenkové a pojmové mapy, schémata, tabulky, diagramy) ke zkoumání, porovnávání a vysvětlování jevů kolem žáka Orientace v jízdních řádech Systémy: skupiny objektů a vztahy mezi nimi, vzájemné působení; příklady systémů z přírody, školy a blízkého okolí žáka; části systému a vztahy mezi nimi Člověk a jeho nástroje komunikace (gesto, řeč, písmo). Získávání informací – kniha, noviny, časopisy, rozhlas, televize, teletext, internet apod. Práce se slovníky, orientace v jízdních řádech	OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) MUL4 (Multikulturalita) ENV3 (Lidské aktivity a problémy životního prostředí) ENV4 (Vztah člověka k prostředí) MED1, MED2 Člověk a jeho svět AJ, ŠJ (vyhledávání ve slovnících) HV (hra podle not)
I-5-1-02 popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji odpovědi na základě dat	Žák popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji odpovědi na základě dat.		
I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu	Žák vyčte informace z daného modelu.		
I-5-3-01 v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi	Žák v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi		
I-5-3-02 pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data	Žák pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data		
	Žák v praktických činnostech rozlišuje různé druhy komunikace (živá, zprostředkovaná, umělá). Žák začíná rozlišovat kvalitu informací obsažených v různých druzích komunikace. Žák vnímá vliv rostoucího podílu informací v komunikaci na kvalitu jazyka.		

1. stupeň (5. ročník)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů	Žák zvládne sestavit postup, který řeší určitý problém (násobení pod sebou, recept na vaření guláše). Žák umí algoritmus zapsat v přirozeném jazyce – postup skládání origami, ušití chitonu ...)	Sestavování zápisů postupů – recepty, šití chitonu, rukodělné výrobky...	RČ – šití chitonu RČ – příprava pokrmu, recepty
I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení	Žák popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení	Řešení problému krokováním: postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu; sestavení funkčního postupu řešícího konkrétní jednoduchou situaci	
I-5-2-03 v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy	V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy	Programování: experimentování a objevování v blokově orientovaném programovacím prostředí; události, sekvence, opakování, podprogramy; sestavení programu	
I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu	Žák ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu	Kontrola řešení: porovnání postupu s jiným a diskuse o nich	
I-5-4-01 najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu	Žák najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu Žák volí a prakticky využívá současné informační a komunikační prostředky k účelnému naplnění ročníkového tématu řeckých olympijských her. Žák v praktických cvičeních rozlišuje kvalitu informace: přehledná forma, úplnost obsahu, odstupňování důležitosti (priority) informací.	Sociální aspekty organizační přípravy: plánování a zodpovědnost; spolupráce; komunikace. Přípravná fáze: základní a podrobné informace. Výběr informací ke zveřejnění: oznámení, propagace, publicita. Zajištění účasti: doprava, ubytování, osobní potřeby. Finanční zajištění: peníze, doklady a účetnictví.	OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace)
I-5-4-02 propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí	Žák zvládá základní obsluhu počítače (fotopaparátu, videokamery, kopírka, přehrávače, GPS navigace, atd)	Hardware a software: digitální zařízení a jejich účel; prvky v uživatelském rozhraní; spouštění, přepínání a ovládání aplikací; uložení dat, otevírání souborů	
I-5-4-03 dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi	Žák dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi	Bezpečnost: pravidla bezpečné práce s digitálním zařízením; uživatelské účty, hesla	

2. stupeň (6. – 9. ročník)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ Očekávané výstupy Žák: I-9-1-01 získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat I-9-1-02 navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu I-9-1-03 vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní I-9-1-04 zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji	Žák na vhodně volených úlohách si uvědomuje cíle své práce a její uživatele (úlohy nemají být pouze samoúčelná cvičení). Žák dokáže tvořivě využívat dané prostředky k realizaci vlastních představ. Žák získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat Žák navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu Žák vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní Žák zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji	Práce s textem. Práce s čísly. Práce s grafikou. Práce s animací. Elektronická pošta. Internet: vyhledávače, přenos dat. Seznámení s praktickými postupy digitalizace písma, obrazu, zvuku: skenování dokumentů, filmových materiálů, digitální fotoaparát. Data, informace: získávání, vyhledávání a ukládání dat obecně a v počítači; proces komunikace, kompletnost dat, časté chyby při interpretaci dat Kódování a přenos dat: různé možnosti kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků a jejich vlastnosti; standardizované kódy; bit, bajt, násobné jednotky; jednoduché šifry a jejich limity Modelování: schéma, myšlenková mapa, vývojový diagram, ohodnocený a orientovaný graf; základní grafové úlohy	
ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ Očekávané výstupy Žák I-9-2-01 po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen I-9-2-02 rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení I-9-2-03 vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému I-9-2-05 v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné I-9-2-06 ověří správnost postupu, najde a opraví v	Co je proces programování. Žák po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen Žák rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení Žák vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému Žák v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné Žák ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu	Algoritmizace: dekompozice úlohy, problému; tvorba, zápis a přizpůsobení algoritmu Programování: nástroje programovacího prostředí, blokově orientovaný programovací jazyk, cykly, větvení, proměnné Kontrola: ověření algoritmu, programu (například změnou vstupů, kontrolou výstupů, opakovaným spuštěním); nalezení chyby (například krokováním); úprava algoritmu a programu Tvorba digitálního obsahu: tvorba programů (například příběhy, hry, simulace, roboti); potřeby uživatelů, uživatelské rozhraní programu; autorství a licence programu; etika programátora	

něm případnou chybu			
INFORMAČNÍ SYSTÉMY Očekávané výstupy žák I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů I-9-3-02 nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat I-9-3-03 vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu	Žák využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce. Žák vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů Žák nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat Žák vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat Žák sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu	Informační systémy: informační systém ve škole; uživatelé, činnosti, práva, struktura dat; ochrana dat a uživatelů, účel informačních systémů a jejich role ve společnosti Návrh a tvorba evidence dat: formulace požadavků; struktura tabulky, typy dat; práce se záznamy, pravidla a omezení; kontrola správnosti a použitelnosti struktury, nastavených pravidel; úprava požadavků, tabulky či pravidel Hromadné zpracování dat: velké soubory dat; funkce a vzorce, práce s řetězcí; řazení, filtrování, vizualizace dat; odhad závislosti Práce s tabulkovým editorem	
DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE Očekávané výstupy žák I-9-4-01 popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě I-9-4-02 ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos I-9-4-03 vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky I-9-4-04 poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače I-9-4-05 dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení	Žák na konstrukci jednoduchého elektrického obvodu získá představu o principech funkce počítače. Žák popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě Žák ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos Žák vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky Žák poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače Žák dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení	Elektrické procesy jako základ činnosti počítače. Od Morseovy abecedy k bitům. Elementární elektrické obvody. Hardware a software Operační systémy– funkce, typy, typické využití; Správa souborů, Instalace aplikací Fungování nových technologií kolem žáka Počítačové sítě: typy, služby a význam počítačových sítí, fungování sítě – klient, server, switch, IP adresa; struktura a principy internetu; web – fungování webu, webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz, URL, vyhledávač; princip cloudových aplikací; metody zabezpečení přístupu k datům, role a přístupová práva Řešení technických problémů: postup při řešení problému s digitálním zařízením – nepropojení, program bez odezvy, špatné nastavení Bezpečnost: útoky – cíle a metody útočníků, nebezpečné aplikace a systémy; zabezpečení digitálních zařízení a dat – aktualizace, antivir, firewall, bezpečná práce s hesly a správce hesel,	F – 8 (elektromagnetismus) M

		dvoufaktorová autentizace, šifrování dat a komunikace, zálohování a archivace dat Digitální identita: digitální stopa (obsah a metadata) – sledování polohy zařízení, záznamy o přihlašování a pohybu po internetu, cookies, sledování komunikace, informace v souboru; sdílení a trvalost (nesmazatelnost) dat, fungování a algoritmy sociálních sítí	
	Žák rozvíjí vlastní úsudek o živém procesu komunikace a jeho současné technologizované podobě. Žák chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání	Historické portréty osobností na cestě rozvoje komunikačních technologií (např. T. A. Edison). Fenomény současných médií: masová komunikace. Kritické pozorování jejich sociálního působení. Jazyk masové komunikace.	OSV7, OSV8, OSV 2, OSV5, OSV11 MED1, MED2, MED4, MED6, MED7

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Člověk a jeho svět

Charakteristika předmětu

Na společné cestě s dítětem vycházíme z úrovně dětské orientace v nejbližším prostoru domova, školy (poznávání okolí domova a školy).

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi (tolerance, pomoc a solidarita, vzájemná úcta, snášenlivost).

Dále se zaměřujeme na přirozenou orientaci dětí v čase, kterou si přinášejí už z předškolního období. Pozorujeme změny v čase, ve vnímání dne a noci, v ročních obdobích, v měsících, týdnech a hodinách. Vedeme děti k poznávání proměn nejbližší přírody v čase.

Při osvojování poznatků a dovedností se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení prvouky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

V následujících letech by měl být vytvořen stále intenzivnější kontakt se světem a mělo by být o něj pečováno. Vedle příběhů, které jsou prosyceny životem a které se vztahují k nejpůvodnějším povoláním a řemeslům, hrají důležitou roli praktické činnosti, např. obdělávání pole, zpracování obilí, stavba domu atd.

Po 3. ročníku se pohled rozšiřuje z chápání konkrétního nejbližšího okolí na prostorovost (orientace v prostoru a čase, město a region, nauka o člověku a zvířatech, nauka o rostlinách, naše vlast, střední Evropa) a také na časovost (starověké kultury, Řecko).

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. V 5. ročníku se prohlubuje základní učivo regionu a rozšiřuje se o znalosti České republiky a střední Evropy.

Jakýmsi předstupněm pro poznávání přírody jsou už příběhy a vyprávění o zvířatech a rostlinách v nejnižších ročnících. Všechno, s čím se dítě setkává, probírá se vždy ve vztahu k člověku. Člověk je vždy výchozím bodem, do kterého se vše vrací zpět. Dítě si v průběhu výuky vytváří citový vztah k přírodě, který v pozdější době vede k pochopení morální zodpovědnosti člověka za životní prostředí. Žáci v průběhu výuky získají nezbytné poznatky o stavbě živočišného, rostlinného a lidského těla. Naučí se poznávat neznámější zástupce rostlin i živočichů a seznámí se se zásadami jejich třídění. Poznají důležitost zdravého životního stylu a nutnost morálního přístupu k životnímu prostředí. Své vědomosti, dovednosti a postoje budou schopni využít v praktickém životě.

Žák projde v souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Seznamuje s krajinou a dějinami oblasti, ve které žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka starověkých kultur a Řecka a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji. V centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce, či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí. V 5. ročníku má výuka podobu vypravovaného příběhu.

Forma realizace

V předmětu člověk a jeho svět jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávacích oblastí Člověk a jeho svět, Člověk a společnost (Dějepis) a Člověk a příroda (Přírodopis). Předmět je vyučován v epochách, které mají většinou charakter projektového vyučování. Konkrétní časové dotace v jednotlivých ročnících jsou uvedeny v časovém plánu.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova, Globální výchova a Mediální výchova.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- vytváření předpokladů, aby proces učení byl neustálým objevováním nových a postupně stále hlubších pohledů na okolní skutečnost
- nasycení potřeby žáků po obraznosti, hravosti a tvořivosti, umožnění zapojení co největšího počtu smyslů v procesu učení, což vede k hlubšímu a trvalejšímu vstřebávání vědomostí, ale i k vytváření osobitého vztahu k okolnímu světu
- poskytnutí dostatečného časového prostoru k samostatnému pozorování a experimentování a k formulování závěrů
- zařazování rytmicky se opakujících činností a postupů, v rámci epoch, týdnů a dnů vytváří harmonický řád, o který se mohou žáci v procesu objevování nového pevně opřít a zároveň si tak postupně vytvářet návyky, jež proces učení činí plynulejší a efektivnější
- samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů, jejich třídění a hledání vzájemných souvislostí (ve 3. a hlavně pak ve 4. a 5. ročníku)

Kompetence k řešení problémů

- kritické zhodnocení různých informačních zdrojů k danému tématu
- uplatňování forem a metod práce, které vybízí k vyhledávání a následnému použití praktických postupů, které při pozorování jevů okolního světa povedou k vyvození konkrétních závěrů s dopadem na minulost, přítomnost a budoucnost
- obsahová náplň oblasti zejména ve 3., 4. a 5. ročníku poskytuje dostatek námětů k samostatnému pozorování a uvažování o světě kolem nás a řešení jeho problémů v různých variantách
- schopnost samostatně překonávat problémy je vhodné prohlubovat zejména při praktických činnostech, zejména ve specifických předmětech 3. ročníku

Kompetence komunikativní

- krátké spontánní dramatizace konkrétních situací, jak je přináší každodenní soužití ve třídě, a ověřování praktických dovedností a znalostí v modelových situacích
- dramatizace pohádek, bajek, bájí a příběhů uplatnění prostředků neverbální komunikace (gesta, zvuky, ...)
- umožnění formulovat své názory, postoje a myšlenky k nejrůznějším tématům a konfrontovat je s názory spolužáků a učitelů
- rozvíjení schopnosti komunikovat mezi sebou i s okolím při praktických činnostech ve specifických epochových předmětech (např. ve 3. roč. pěstitelství, stavba domu, řemesla)
- poskytnutí dostatků příležitostí k samostatné práci s různými typy textů a obrazových materiálů (např. při projektových a epochových pracích)
- prostor pro samostatné prezentace projektových prací nebo výsledků pozorování

Kompetence sociální a personální

- uplatňování forem skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině
- poskytnutí prostoru pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání ve vztahu k okolí v různých situacích
- upozorňování na situace, při kterých žáci tříbí schopnost řídit a ovládat své chování
- navozování a využívání situací k uvědomění si důležitosti efektivní spolupráce a pozitivní sebedůvěry pro vytvoření příjemné atmosféry a pro kvalitu společné práce
- využívání všech příležitostí k navozování vztahů ve třídě na základě ohleduplnosti a vzájemné úcty
- podporovat dosažení pocitu sebejistoty a sebeúcty a vytváření pozitivních představ o sobě a o světě

Kompetence občanské

- postupné seznamování a praktické ověření principů soužití na základě rovných práv a povinností
- využití srovnání při posuzování společenských norem v minulosti a dnes, u nás i v Evropě (předmět starověké kultury, Řecko)
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou pomoc
- postupné budování schopnosti vcít'ovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí
- vytvářet povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací, včetně praktického vyzkoušení a zažití (předmět řemesla,..., region a vlast)

Kompetence pracovní

- propojit znalosti získané v různých oblastech a předmětech a užívat jich při praktických činnostech
- používání nástrojů a vybavení v rámci stanovených pravidel a přizpůsobení se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti
- budování schopnosti manuální spolupráce se spolužáky (pomoc, rada)
- propojování pracovního rytmu s rytmem přírody
- ověřování různých postupů, objevování nových a jejich vzájemné srovnání a konečné vyhodnocení
- vynakládání dlouhodobého úsilí s dlouhodobým naplněním cíle
- ponechání individuální svobody ve způsobu dosažení cíle
- vytváření schopnosti sebeomezení v zájmu dosažení společného cíle

Kompetence digitální

- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-5-01 Žák uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Vhodným chováním a činnostmi projevuje vztah ke zdraví. ČJS-3-5-04 Žák reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech. ČJS-3-2-01 Žák rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi. ČJS-3-3-03 Žák uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a o činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití a zvycích a o práci lidí ČJS-3-4-01 Žák pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. ČJS-3-3-01 Žák využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě. Rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Žák uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Žák vhodným chováním projevuje kladný vztah ke zdraví. Žák se orientuje v nejbližším prostoru domova, školy. Žák pojmenuje základní členy rodiny a vztahy mezi nimi a vypráví o významných událostech a zvycích v rodině. Žák se učí nesobectví, úctě, zdvořilosti, trpělivosti, ovládání se, vytrvalosti. Žák získává cit ke všemu krásnému a živému v okolí, učí se pečovat o vše živé. Žák rozlišuje různé časové údaje k řešení běžných situací v denním životě.	Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa. Bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce. Domov, rodina, postavení jedince v rodině, vyprávění pohádek. Jsem školák, soužití ve škole, okolí domova a školy. Přírodní říše, roční období, rytmus v životním čase, naučné příběhy o životě. Orientace v čase, časový řád, režim dne. Orientace ve známém prostředí.	OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) Tv (vliv tělesných aktivit na lidské zdraví) OSV 6 (Poznání lidí) M Čj Kf Hv Vv

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-5-03 Žák se chová obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek.	Žák se chová obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek. Žák rozlišuje základní lidské vlastnosti, kladné i záporné. Žák dokáže přivolat pomoc. Žák zná telefonní čísla na tísňovou linku.	Osobní bezpečí a zdraví. Riziková místa a situace. Tísňové volání.	OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) Čj Tv ENV1 (Ekosystémy)
ČJS-3-5-02 Žák rozeznává nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.	Žák rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. Žák uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu.	Krizové situace. Základní dopravní značky. Chování v dopravních prostředcích.	
ČJS-3-3-01 Žák využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Žák rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Orientace v čase.	
ČJS-3-4-01 Žák pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.	Žák umí pozorovat a charakterizovat změny v přírodě.	Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk apod. v průběhu roku.	
ČJS-3-2-01 Žák projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům.	Žák si osvojuje základní pravidla slušného chování.	Soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, pravidla slušného chování.	

3. ročník – témata: Stavitelství, Řemesla, Ze zrna chléb

Když je nyní dítěti devět let, prodělává rozhodující zlom ve svém vztahu ke světu: ze světa jako součásti lidské bytosti se stává svět okolní v běžném smyslu slova. Pociťovanou spojitost se světem chce nyní dítě uchopit a v pravém smyslu slova pochopit, jak jen to v tom věku dokáže. Z toho se může rozvinout pochopení pro přírodu, zvířata, člověka, práci i techniku.

Výuka probíhá v epochách, důraz je kladen na praktické činnosti dětí v reálném prostředí.

Téma: Stavitelství

Pokud dítě v jedné epoše pozná teoreticky a prakticky všechno to, co patří ke stavbě domu, pak pochopí komplexní pracovní procesy, které se odvíjejí po delší dobu. Tím je intelligence vzdělávána na konkrétních objektech. Realizuje se skutečná stavba hřiště, domečku, pece apod. Děti se zabývají vším, co se týká stavění: cihly, malta, suroviny na přípravu, postup zpracování surovin ve výrobě. Děti prožijí smysl a hodnotu lidské práce. Je posilována vůle dětí pozitivně proměňovat své prostředí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-3-03 Žák uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. ČJS-5-3-03 Žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik. ČJS-5-4-05 Žák zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat.	Žák pochopí komplexní pracovní proces stavby domu.	Člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes. Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky. Ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody. Stavba modelu obydlí podle vlastního návrhu. Praktické vyzkoušení stavebních postupů. Práce s jednoduchými nástroji a nářadím. Jednoduché postupy opracování dřeva. Jednoduché výrobky ze dřeva a kůry.	ENV4 (Vztah člověka k prostředí) Vv Člověk a svět práce

Téma: Řemesla

Prostřednictvím různých praktických činností se děti seznamují s minulostí a současností některých profesí. Uvědomují si rozdíly mezi řemesly dříve a nyní, např. mlynář, kovář, švec... Výběr řemesel může být zaměřen dle charakteru regionu. Skrze prožitky si uvědomují hodnotu lidské práce a učí se kladnému vztahu k ní.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-3-03 Žák uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. ČJS-3-2-02 Žák odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. ČJS-5-3-03 Žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Žák uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. Žák odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. Žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Prapůvodní lidská povolání, činnost člověka dříve a dnes. Seznámení se s tradičními řemesly. Praktické vyzkoušení některých řemesel. Současnost a minulost v našem životě. Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky.	Člověk a svět práce ENV2 (Základní podmínky života)

Téma: Ze zrna chléb

Tato epocha umožňuje dětem poznat, prožít a realizovat proces pěstování rostlin – obilí. Epocha začíná přípravou půdy (orba, hnojení, setí). Děti pozorují a srovnávají různé druhy obilí. Naučí se pozorovat, jak obilí klíčí, roste, zraje. Děti obilí také sklízí a pokud možno také mlátí. Nakonec se učí péct z mouky, kterou samy připravily mletím. Epocha se realizuje ve 3. a 4. ročníku.

Děti zažijí vděčnost a úctu k rostlinnému světu, poznají konkrétní výsledky svědomité péče o rostliny. Zvířata poznávají jako pomocníky (domácí zvířata – skot).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-4-01 Žák objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka. ČJS-3-4-03 Žák provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů. ČJS-5-3-03 Žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik. ČJS-3-4-02 Žák roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu ve známé lokalitě. ČJS-5-5-06 Žák uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou.	Žák prožije a realizuje proces pěstování rostlin – obilí. Žák roztřídí základní druhy obilovin.	Člověk a země: rolník a jeho činnosti, rovnováha v přírodě, půda, obilniny. Měření pole, vážení surovin. Pozorování v procesu získávání potravin ze zemědělských plodin – na příkladu obdělávání vlastního pole, sklizně a pečení chleba. Zpracování obilí (sklizeň, mlácení, zbavování plev, mletí). Základy stolování. Příprava jednoduchých pokrmů. Základní plodiny. Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky. Péče o zdraví, ošetření drobných úrazů a poranění, první pomoc, předcházení úrazům, duševní hygiena.	ENV3 (Lidské aktivity a problémy životního prostředí) M ENV3 Člověk a svět práce Tv Vv

4. ročník

Témata: Orientace v prostoru a čase, Město, region a naše vlast

Předmět je vyučován v epochách. Jestliže v prvních třech letech dominovala obecná hlediska (spojitost s přírodou – znalost pracovních procesů a souvislostí), obrací se nyní pohled do prostoru a času. Tím se ještě jednou vytváří nový zdroj, který se však nyní začleňuje do souřadnic prostoru a času.

Nejbližší okolí – město, vesnice – by nyní mělo dítě zažít v jeho zeměpisně-prostorovém a historicky-časovém vývoji až do aktuální současnosti. Odstup, jenž v tomto věku charakterizuje poměr dítěte ke světu, se tím může proměnit v pocit sociální a prostorové sounáležitosti.

Téma: Orientace v prostoru a čase

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-3-01 Žák pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a jevy. ČJS-5-1-02 Žák určí světové strany v přírodě, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě. ČJS-5-1-01 Žák určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu. ČJS-5-1-03 Žák rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map. ČJS-5-4-02 Žák vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	Žák má představu o postavení planet vzhledem k Slunci.	Orientace v čase, kalendář, generace, letopočet. Orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce. Orientace v prostoru, vycházky do okolí. Vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště. Vesmír a Země. Země jako vesmírné těleso, planety sluneční soustavy.	M Vv Čj
ČJS-5-5-04 Žák uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimulujících mimořádné události. ČJS-5-5-04 Žák vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista.	Žák uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimulujících mimořádné události. Žák vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista.	Osobní bezpečí. Krizové situace. Označování nebezpečných látek. Dopravní výchova.	

Téma: Město, region a naše vlast

[illegible]

Téma: Nauka o člověku, zvířatech a rostlinách (4. - 5. třída)

Téma je vyučováno v epoše řazené do 4. nebo 5. třídy.

Zvířecí říši se pokoušíme rozdělit tak, že v pozadí pozorujeme rozdělení fyzické formy člověka na organizaci hlavy, soustavu trupu a metabolicko-motorickou soustavu. Dítě může získat obraz říše zvířat jako člověka „ve specializovaných formách“ rozprostřeného po celé Zemi. Tím pocitově prožije něco z jedinečnosti člověka, který není tak jako zvířata předurčen, vázán instinkty a definován svým chováním, ale založen svou nespecializovaností a univerzalitou k svobodě. A právě na tomto prožitku, že člověk je extraktem a syntetickým shrnutím celé říše zvířat na vyšším stupni, je založena výuka v tomto ročníku.

Při seznamování s rostlinnou říší je třeba v první řadě navázat na pozorování zvířat ve vztahu k člověku. Hlavní váhu klademe na výuku botaniky. Je třeba nejprve mluvit o podmínkách růstu rostlin (půdní podmínky, vlhkost, teplo a světlo), abychom poznali přirozené životní stanoviště rostlin. Jedním z cílů výuky tedy je, abychom dětem zprostředkovali spolupatřičnost Země a jejího okolí s rostlinou.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-5-07 Žák rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc. ČJS-5-4-04 Žák porovnává na základě pozorování základní projevy života konkrétních organismů, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednotlivé klíče a atlasy. ČJS-5-5-01 Žák využívá poznatků o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života.	Žák rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc. Popíše vnější stavbu těla a způsob života některých zástupců hlavonožců, skotu, ptáků, šelem, kopytníků, zachytí je kresbou či malbou. Rozlišuje lidskou tělesnou podobu na hlavu, trup, končetiny a popíše jejich funkci a vztah ke světu Uvede základní smysly člověka a všimá si jejich soustředění na lidské hlavě. Odvodí na základě pozorování přírody nebo na příkladu závislost rostlinného růstu na vodě, charakteru půdy a dalších podmínkách prostředí Na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla.	První pomoc, péče o zdraví. Živočichové, znaky života, projevy chování, stavba těla vybraných živočichů, životní potřeby, průběh a způsob života, funkce. Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa. Životní podmínky, rovnováha v přírodě. Vlastnosti látek, životní podmínky. Vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin).	Vv Čj Tv

5. ročník

Téma: Naše vlast a střední Evropa

Témata jsou vyučována v epochách.

Je třeba zdůraznit morální složku zeměpisného vyučování. Když dítě poznává, jak jsou rozloženy věci kolem něj v prostoru, získává také láskyplnější vztah k lidem kolem sebe, ke svým blízkým.

Vyučování by mělo mít takový charakter, aby žákovi zprostředkovalo zájem o svět a odvalu k životu. K tomu patří pozvolna se stupňující pochopení pro zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň mění tím, že hospodáří a zakládá kulturu. Měla by se tímto založit odhodlanost pracovat zodpovědně i určité ekologické vědomí.

Žáci by si měli uvědomit postavení naší země ve střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými. Poznávají stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast. S ČR se seznamují ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, poznávají odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy.

Žáci by se měli se světem seznámit tak, aby dokázali s těmito poznatky spojit také pocity. Pro líčení si vybíráme různé oblasti a kraje střední Evropy. Měl by být položen základ určitému topografickému vědění o střední Evropě, takže si žáci mohou vytvořit obraz o trojím charakteru její krajiny, vyjádřeném v rovinách, pahorkatinách a vysokých horách.

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-1-06 Žák rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly naše státu a jejich význam. ČJS-5-1-03 Žák vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky. ČJS-5-1-01, 02 Žák určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich a zná polohu svého bydliště vzhledem ke státu.	Žák rozlišuje základní průmyslová odvětví, zemědělské oblasti. Žák rozlišuje a určuje základní typy krajin ve spojení s podnebím a počasím.	Česká republika. Mapy obecně zeměpisné a tematické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajin. Světové strany, orientace na mapách. Bezpečné chování v rizikovém prostředí.	Čj Vv DEM1 DEM2 OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti)
ČJS-5-1-03 Žák vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách střední Evropy. ČJS-5-1-05 Žák porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích.	Žák rozlišuje klimatické poměry, typy krajin. Žák rozlišuje polaritu oblastí (sever - jih, východ – západ).	Mapy obecně zeměpisné a tematické, cesta po proudu hlavních řek (Labe, Dunaj, Odra, Rýn), důležitá města a přístavy, dopravní cesty (kanály, obchod přes moře). Evropa, svět.	GLO1 (Evropa a svět nás zajímá)

Téma: Nauka o rostlinách

Tak, jako je rostlina pocítována jako jeden celek se Zemí, mělo by se v tomto vztahu dítě cítit jako obyvatel Země. Pozorování směřuje do různých stupňů rostlinného života s jednotlivými vývojovými fázemi dítěte: od hub až ke kvetoucím rostlinám. Je přitom důležité vyhnout se vnějším analogiím. Je třeba v uměleckém smyslu představit z každé rostliny to nejcharakterističtější a vtáhnout děti do tohoto líčení a prožívání právě v raném stupni vývoje jejich vědomí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-4-03 Žák zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-06 Žák založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu. P-9-2-01 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků	Žák odvodí na základě pozorování přírody nebo na příkladě závislosti rostlinného růstu na vodě, charakteru půdy a dalších podmínkách prostředí. Žák vysvětlí odlišnost ve výživě zelených rostlin a hub. Žák rozliší nejznámější jedlé a jedovaté houby. Žák na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla. Žák uvede příklady odlišných životních forem vyšších rostlin na základě pozorování přírody. Žák objasní roli lišejníků jako indikátorů čistoty životního prostředí. Žák stručně charakterizuje specifické přírodní jevy y z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit.	Životní podmínky, rovnováha v přírodě. Vlastnosti látek, životní podmínky. Vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin). Houby. Rostliny (stavba těla). Poznávání zástupců běžných druhů (lišejníky, mechorosty, kaprad'orosty, plavuně, přesličky, rostlinná patra). Rizika v přírodě spojená s ročním obdobím. Mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi.	ENV1 (Ekosystémy) ENV2 (Základní podmínky života) Vv

Téma: Člověk a zdraví

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
ČJS-5-5-02 Žák rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození. ČJS-5-5-03 Žák účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob. ČJS-5-5-05 Žák předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek.	Žák rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození. Žák uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku. Žák účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob. Žák předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek.	Rodičovství, základy společenského chování. Kluci a holky – jsme stejní i jiní. Režim dne, osobní a duševní hygiena, životospráva. Využití volného času, ostražitost v jednání s neznámými lidmi. Odvaha říci ne, když se mi něco nelíbí.	OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV4 (Psychohygiena) OSV 8 (Komunikace)

Poznámka: Očekávané výstupy tématu Člověk a zdraví uvedené v poslední tabulce se mohou realizovat průběžně ve všech předmětech. Je potřeba na nich pracovat neustále, není proto vhodné je zařadit jen jako téma jedné hodiny.

Témata: Starověké kultury, Řecko

Témata jsou vyučována v epochách.

Nejprve se dítě „ubytuje“ v krajině a dějinách svého blízkého okolí. Už ve 4. třídě vytvářejí dějepisné obrazy první historickou časovou představu. S 5. třídou začíná výuka dějepisu. Pohled dítěte se nyní obrací od jeho okolí do dálky, časově i prostorově. Na začátku ještě stojí mytologické obrazy raných poměrů lidstva, pak během čtyř let vede cesta od dávných orientálních kultur přes dobu klasického starověku a středověku stále více do skutečnosti naší současné materiální civilizace a politicko-sociálních poměrů.

Nyní v dítěti procítá schopnost a zájem spojovat se s obsáhlejšími dějinnými souvislostmi, přijímat dějinné „pojmy“.

Pohled dítěte zpočátku vědomě zaměřujeme na mimoevropské kultury. V centru pozornosti tu stojí staré orientální kultury Indie, Persie, Mezopotámie a Egypta. Učitel by si měl uvědomovat, že tyto vyspělé kultury jsou zvláště výraznými příklady kulturních forem, které se časově i zeměpisně objevovaly v obdobné podobě na různých místech. Následují řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení.

Téma: Starověké kultury

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-02 Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány D-9-3-01 Žák rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací ČJS-5-2-03 Žák se orientuje v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	Žák uvede příklady zdrojů informací minulosti Žák se orientuje na časové ose. Žák rozliší souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních zemědělských civilizací. Žák uvede příklady nejznámějších památek.	Historické prameny, historický čas a prostor. Nejstarší starověké civilizace. Indie, Persie, Mezopotámie, Egypt. Společenské skupiny ve starověkých kulturách. Formy vlastnictví ve starověkých kulturách.	ENV3 (Lidské aktivity a problémy životního prostředí) MUL4 (Multikulturalita)

Téma: Řecko

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-2-02 Žák rozpozná ve svém okolí chování a jednání, která se už nemohou tolerovat ČJS-5-2-01 Žák vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě).	Žák charakterizuje řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení. Žák charakterizuje protiklad Sparty a Athén.	Antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie. Právo a spravedlnost. Mezilidské vztahy, školní řád.	DEM3 (Formy participace občanů v politickém životě) DEM4 (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) Čj - dramatizace Vv OSV7

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Dějepis

Charakteristika předmětu

Dějepis navazuje na některé tematické obsahy předmětu Člověk a svět prvního stupně a na druhém stupni je dál rozvádí. Žák tak prochází v různých souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Prostřednictvím vlastivědné výuky se seznamuje s krajinou a dějinami té oblasti, kde žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka dějepisu a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Vyučování dějepisu sleduje průběh vývoje lidstva od mytického, předdějinného kulturního stupně až k rozvoji hmotné kultury a jejich projevů v obecně kulturním, náboženském, sociálním, politickém a ekologickém ohledu.

Výuka dějepisu má za úkol zprostředkovat žákovi obrazy a ideje o dějinných souvislostech vývoje lidstva. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji, že pojem člověka v sobě pojímá pestrost a různorodost kulturních vývojových stupňů lidstva a rozmanitost národů účastnících se dějinných procesů. Učitel by měl největší důraz klást na to, aby byla vyučovací látka zaměřena kulturně-historicky. Vyplývá z toho, že v centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.

Metoda vyučování je v 6. ročníku shodná s metodami a postupy používanými v 5. ročníku. V 6. ročníku má dějepis podobu vypravovaného příběhu a zahrnuje období až do konce středověku. Zde dominují biografické popisy, které by však měly mít kulturně-historickou a antropologickou hodnotu. V 7. a 8. ročníku se zájem žáka zaměřuje na realisticko-technické poznávání a chápání dějin novověku. Dějepis 9. ročníku slouží vyhledávání dějinných vztahů, poznávání historických procesů, probuzení zájmu o svět a zaměřuje se taktéž na novověk. Výuka novověku je v každém ročníku pojímána ve smyslu civilizačního vývoje jako celku. Vybrané historické jevy z oblasti technického, hospodářského, sociálního, ideového či politického vývoje je třeba pojímat jako symptomy a projevy daného období a zasadit je do kontextu a do souvislosti celého civilizačního vývoje.

Dochází tedy k přechodu od obrazného a vyprávěného líčení dějin na kauzálně-racionální pojetí dějepisu a posléze k uchopování širších ideových dějinných souvislostí, což odpovídá vývojovým podmínkám žáka.

Samostatným tématem (epochou) v 9. ročníku jsou dějiny umění. Pozorování velkých mistrovských děl má v mladém člověku probudit radost a nadšení pro krásu a velikost umění. Při tom jde nejprve především o to, aby se pozorovatel stal bdělým, aby zjemnil své vnímání a učinil je citlivějším - aby se učil vidět. Další důležitý aspekt pozorování spočívá v tom, že zaměříme pohled na charakteristické rozdíly tří vybraných epoch: Co je krásné pro Egyptana? Jak prožívá krásu Řek? Jaký ideál krásy, jaký pojem krásy vyvinula renesance? Na příkladu vývoje umění může být čitelné něco z vývojové cesty lidstva. Jednotlivé stupně "Egypt - Řecko - renesance" mohou zviditelnit kroky vývoje lidského vědomí.

Forma realizace

Vyučovací předmět dějepis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova.

Výuka dějepisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Seznamujeme žáky s využitelností digitálních technologií jakožto alternativním zdrojem informací a historických pramenů; vedeme je k jejich účelnému využívání. Vedeme je rovněž ke kritickému hodnocení těchto zdrojů, pramenů a databází ve snaze rozvíjet jejich dovednosti v oblasti vlastní interpretace historických událostí a jevů

Vzdělávací obsah předmětu

6. ročník

Téma: Řím, stěhování národů

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-01 Žák uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků.	Žák uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků.	Historické prameny, historický čas a prostor. Založení Říma.	DEM (Občan, občanská společnost a stát) DEM (Formy participace občanů v politickém životě) DEM (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) GLO (Evropa a svět nás zajímají) VO (7 – Majetek, vlastnictví) VO (7 – světová náboženství) Z (8 – světová náboženství) Vv (6 – modelování i římských staveb, kresba tematiky antického Říma)
D-9-1-02 Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.	Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.	Římská republika (panské války, sociální reformy). Vybrané významné postavy římské republiky.	
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Římské císařství. Římská kultura a římské právo.	
D-9-3-03 Žák demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury.	Žák demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury.	Antické památky. Vznik a šíření křesťanství. Rozpad římské říše.	
D-9-3-02 Žák uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	Žák uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví (s důrazem na památky starověkého Říma)	Stěhování národů a jeho důsledky.	
	Žák charakterizuje přechod od republiky k císařství. Žák vysvětlí hlavní důvody rozpadu římské říše. Žák porovná vyspělou antickou civilizaci se zemědělskou společností střední Evropy a barbarskými národy.	Pravěcí sběrači a lovci a jejich kultura. Vznik zemědělských kultur. Stěhování národů. Historická exkurze.	

Téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-2-01 Žák charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu.	Žák charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu.	Člověk a lidská společnost v pravěku. Pravěcí sběrači a lovci a jejich kultura.	DEM 1 (Občanská společnost a škola)
D-9-2-02 Žák objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost.	Žák objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost.	Doba kamenná, doba bronzová, doba železná.	Z (8 – světová náboženství) VV (6 – rytířská tematika) VV (6 – gotické a románské umění) RČ (6 – rytířská tematika) HV (6 – Dějiny hudby: středověká hudba)
D-9-4-01 Žák popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států.	Žák popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států.	Francká říše a vznik Svaté říše římské Sámova říše Byzantská říše Arabská říše	
D-9-4-02 Žák objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech.	Žák objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech.	Velkomoravská říše, Konstantin a Metoděj Šíření křesťanství Vznik českého státu, jeho vývoj a vztah ke Svaté říši římské Vznik českého království, poslední Přemyslovci	
D-9-4-03 Žák vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí.	Žák vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí.	Islám – vznik a šíření, vzájemné působení islámského a křesťanského světa Role náboženství ve středověké Evropě, vývoj vztahu církve a světské moci. Křížové výpravy.	
D-9-4-04 Žák ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury.	Žák ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury.	Středověká společnost, lenní systém, středověké hospodářství, vznik měst. Vzdělanost ve středověku. Základy šermu. Románské umění Gotické umění	
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Historická exkurze (románské a gotické památky v Olomouci)	

7. ročník

Téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-5-03 Žák popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky.	Žák popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky. Žák popíše příklady nových vynálezů, které zásadně ovlivnily život společnosti. Žák popíše objevy v oblasti astronomie.	Zeměpisné objevy (příčiny, vývoj, hlavní osobnosti, sociální a hospodářské důsledky). Vynálezy a objevy (knihtisk, chronometr). Zakladatelé moderní přírodovědy. Vznik koloniálních říší (Portugalsko, Španělsko a počátky konfliktu s Velkou Británií). Zámořské objevy a proměny Evropy.	GLO 1 (Evropa a svět nás zajímá) GLO 2 (Objevujeme Evropu a svět) Z (6 – regionální zeměpis Evropy, 7 – regionální zeměpis Afriky a Asie, astronomie, 8 – regionální zeměpis Ameriky, světová náboženství, jazyky) VV (7 – mapa zámořských objevů)
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.		

Téma: Přejchod od středověku k novověku, náboženství a kultura

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-5-01 Žák vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve.	Žák vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve.	Svatá říše římská ve vrcholném středověku Lucemburkové a Karel IV.	GLO 1 (Evropa a svět nás zajímá) MUL 3 (Etnický původ)
D-9-5-02 Žák vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život.	Žák vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život.	Husitství a doba pohusitská (Jiří z Poděbrad, Jagellonci) Počátky evropské reformace	VV (7 – barokní, renesanční sloh) HV (7 – Dějiny hudby: renesanční hudba)
D-9-5-04 Žák objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie.	Žák objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie.	Habsburkové na českém trůnu České stavovské povstání	HV (7 – Dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů období baroka a klasicismu)
D-9-5-05 Žák objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky.	Žák objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky.	Třicetiletá válka jako celoevropský konflikt (příčiny, průběh, důsledky) Protireformace Jednota bratrská a J. A. Komenský	
D-9-5-06 Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek.	Žák rozpozná základní znaky renesance a baroka, příklady významných kulturních památek. Žák dokáže porovnat základní znaky románského, gotického, renesančního a barokního slohu.	Renesance a humanismus Barokní kultura	
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Historická exkurze (Renesanční a barokní sloh v prostoru Olomouce)	

8. ročník

Téma: Od osvícenství po předvečer 1. světové války

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-6-01 Žák vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti.	Žák vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti.	Osvícenství, jeho vliv na společnost a kulturu Osvícenský absolutismus (Francie, Prusko, Rusko, Habsburská monarchie), osobnost Marie Terezie a Josefa II.	DEM 1 (Občanská společnost a škola) DEM 2 (Občan, občanská společnost a stát) DEM 3 (Formy participace občanů v politickém životě) DEM 4 (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) GLO 1 (Evropa a svět nás zajímají) MUL 1 (Kulturní diference) MUL 2 (Lidské vztahy) MUL 3 (Etnický původ) MUL 4 (Multikulturalita)
D-9-6-02 Žák objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě.	Žák objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě.	Vznik moderního státu – od absolutismu k parlamentarismu Počátky občanské společnosti, základní lidská práva Anglická revoluce Velká francouzská revoluce	
D-9-6-03 Žák porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů.	Žák porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů.	Občanská válka a vznik Spojených států amerických Napoleon, Napoleonské války, Vídeňský kongres a jejich vliv na utváření moderní Evropy Rakousko a Evropa po roce 1815	
D-9-6-04 Žák vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií.	Žák vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií.	Revoluce 1848 jako celoevropský jev Habsburská monarchie ve 2. polovině 19. století a postavení české společnosti v ní – vznik moderního českého národa Dualismus Vznik moderního politického života – konzervatismus, liberalismus, demokratismus, socialismus, občanská práva, politické strany Sjednocení Itálie a Německa Imperialismus, kolonialismus a zvyšování napětí – cesta k 1. světové válce, vznik Trojspolku a Dohody	Z (7 – regionální zeměpis Afriky, Asie) Z (8 – regionální zeměpis Ameriky a Austrálie) VO (7 – typy a formy státu) VO (8 – základní lidská práva) VO (9 – člověk jako občan) HV (8 – Dějiny hudby: biografie skladatelů romantismu) VV (8 – umění od klasicismu po secesi)
D-9-1-02 Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.	Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.	Kultura 19. století v českých zemích a v Evropě (od klasicismu po secesi) Historicko-vlastivědné terénní cvičení	
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.		

Téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-6-01 Žák vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti.	Žák uvede některé vynálezy, které byly klíčové pro vznik a rozvoj moderního hospodářství. Žák na příkladech charakterizuje následky industrializace pro ekonomiku států, strukturu společnosti, sociální život a pro životní styl obyvatelstva. Žák na příkladech uvede ekologické následky industrializace.	Hospodářství v době před průmyslovou revolucí. Vznik a průběh průmyslové revoluce. Industrializace – elektrifikace a mechanizace – automatizace, informační technologie, elektronika – internet, umělá inteligence Vynálezy (parní stroj, změny v dopravě, telegraf, telefon, ...). Rozvoj dopravy a různých odvětví průmyslu. Sociální následky, vznik sociální otázky, pokusy o řešení sociální otázky.	MUL 5 (Princip sociálního smíru a solidarita) VV (8 – kresba a modelování vynálezů) VO (8 – principy tržního hospodářství) INF (4 – člověk a nástroje komunikace)
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.		

9. ročník

Téma: Historický vývoj 1. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-6-06 Žák vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií.	Žák charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií.	1. světová válka, její důsledky pro politické uspořádání světa. Politické změny v Rusku. Nové politické uspořádání Evropy a úloha USA v světě. Vznik ČSR, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy, osobnost T. G. Masaryka.	MED 1 (Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení) MED 2 (Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality) MED 5 (Fungování a vliv mediálních sdělení ve společnosti)
D-9-7-01 Žák na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.	Žák na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky	Meziválečný vývoj v Evropě, světová hospodářská krize a její důsledky. Meziválečné umění – moderna, funkcionalismus, vznik filmu, jazz.	DEM 4 (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) GLO 1 (Evropa a svět nás zajímá) GLO 2 (Objevujeme Evropu a svět) GLO 3 (Jsme Evropané)
D-9-7-02 Žák rozpozná klady a zápory demokratických systémů.	Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů.	Mnichovská dohoda, druhá republika a zánik Československa. Fašismus, nacismus, komunismus.	MUL 1 (Kulturní diference) MUL 2 (Lidské vztahy) MUL 3 (Etnický původ) MUL 4 (Multikulturalita) MUL 5 (Princip sociálního smíru a solidarity)
D-9-7-03 Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.	Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.	2. světová válka – holokaust; situace v českých zemích; domácí a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války.	Z (9 – vývoj státního území České republiky) VV (9 – dějiny umění)
D-9-7-04 Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.	Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.		
D-9-7-05 Žák zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí.	Žák zhodnotí postavení Československa v 1. polovině 20. století v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí.		
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.		

Téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-7-01 Žák na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.	Žák na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.	Poválečný vývoj v Evropě a Československu, komunismus, komunistický převrat v roce 1948, politické procesy 50. let, rok 1968, normalizace.	MED (Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení)
D-9-7-02 Žák rozpozná klady a zápory demokratických systémů.	Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů.	Studená válka, problémy bipolárního světa. Rozpad koloniálního systému. Rozpad komunistických režimů.	MED (Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality) DEM 2 (Občan, občanská společnost a stát)
D-9-7-03 Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.	Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.	Rozpad československé federace a vznik České republiky Vývoj vědy, techniky a vzdělávání jako faktorů vývoje společnosti. Každodennost ve 2. polovině 20. století (sport, zábava, soukromý život)	DEM 3 (Formy participace občanů v politickém životě) DEM 4 (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) MUL 4 (Multikulturalita)
D-9-7-04 Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.	Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.	Umění ve 2. polovině 20. století (funkcionalismus, socialistický realismus, pop-art, rock and roll, pop kultura)	GLO 1 (Evropa a svět nás zajímá) GLO 2 (Objevujeme Evropu a svět) GLO 3 (Jsme Evropané) MUL 2 (Lidské vztahy)
D-9-8-01 Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků.	Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků.		MUL 5 (Princip sociálního smíru a solidarity)
D-9-8-02 Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce.	Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce.		Z (6 – regionální zeměpis Evropy) Z (7 – regionální zeměpis Afriky, Asie)
D-9-8-03 Žák posoudí postavení rozvojových zemí.	Žák posoudí postavení rozvojových zemí.		Z (8 – regionální zeměpis Ameriky) Z (9 – vývoj státního území České republiky)
D-9-8-04 Žák prokáže základní orientaci v problémech současného světa.	Žák prokáže základní orientaci v problémech současného světa.		Z (9 – administrativní členění ČR) Z (9 – mezinárodní organizace a mezinárodní spolupráce)
D-9-1-01 Žák uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků.	Žák uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků.		VO (7 – typy a formy státu) VO (7 – volby, volební systém)
D-9-1-02 Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.	Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány.		VO (8 – protiprávní jednání) VO (8 – právo v každodenním životě)
D-9-1-03 Žák se orientuje na časové ose a v historické	Žák se orientuje na časové ose a v historické		HV (9 – Dějiny hudby: populární

mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	hudba a jazz – vývoj a současný stav)
---	---	---------------------------------------

Výchova k občanství

Charakteristika předmětu

Výuka tohoto předmětu zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činnosti armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Forma realizace

V předmětu výchova k občanství jsou realizovány výstupy z oblasti Člověk a společnost (Výchova k občanství) a Člověk a zdraví. Konkrétní časové dotace jsou uvedeny v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí

Vedeme žáky k zodpovědnému, respektujícímu a etickému používání digitálních technologií, včetně vnímání a vyhodnocování rizik spojených s jejich používáním

Vzdělávací obsah předmětu

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty, exkurze, kurzy
VO-9-1-04 Žák uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích., VZ-9-1-01 Žák respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky a i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě.	Žák učí se respektovat pravidla a normy. Žák zdůvodní roli pozitivních mezilidských vztahů ve škole – nutnost důvěry, přátelství, vzájemné pomoci, tolerance, ohleduplnosti, apod. Žák respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory. Žák se snaží řešit konflikty nenásilným způsobem. Žák se snaží přispívat k utváření dobrých mezilidských vztahů. Žák vysvětlí role členů třídy a školy.	Naše škola Život ve škole. Práva a povinnosti žáka. Společná pravidla a normy. Vztahy ve škole.	VDO – občanská a společenská škola, uznávání názorové plurality, pěstování sebedůvěry, úcty k lidskému životu.
VZ-9-1-02 Žák vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví.	Žák vysvětlí pojem domov z hlediska své osoby, posoudí jeho význam. Žák uvede příklady prvků, které pomáhají vytvořit si osobní vztah k domovu.	Domov Pojem domov. Prostředí domova. Bydliště a jeho okolí.	D – historické hledisko – domov

	Žák vysvětlí význam harmonických vztahů mezi členy rodiny (vzájemná pomoc, důvěra) Žák rozpozná možné příčiny rodinných problémů a uvede vhodné způsoby řešení. Žák vysvětlí pojem a funkce, uvědomí si své postavení. Žák popíše, do kterých důležitých oblastí rodina svěřuje své výdaje. Žák dokáže se rozhodnout, jak vhodně naložit se svým kapesným a s uspořenými penězi. Žák vyjmenuje formy náhradní rodinné péče.	Rodina Postavení jedince, role. Funkce a vývoj. Vztahy a problémy. Úplná a neúplná. Náhradní rodinná péče. Hospodaření rodiny.	OSV(SR) – Mezilidské vztahy M – hospodaření rodokmen
	Žák vysvětlí, proč je výhodné vzájemně spolupracovat (rozdělit si úkoly). Žák spolupracuje ve skupině a přebírá odpovědnost za společné úkoly, činnosti či práce. Žák vyloží souvislost mezi různými pracovními činnostmi a předpoklady nutnými pro jejich výkon. Žák uvede hlavní problémy, které mohou nastat v případě nezaměstnanosti (peníze, vztahy v rodině). Žák popíše, jak si může poradit v případě nezaměstnanosti. Žák rozlišuje vhodné a nevhodné způsoby využívání volného času. Žák se orientuje v místní nabídce volnočasových aktivit, připraví program pro volný čas pro sebe i pro jiné.	Činnost lidí Práce, zaměstnání, povolání (druhy pracovních činností, povolání lidí, odpovědnost za práci). Volba povolání. Problémy nezaměstnanosti. Volný čas a jeho využití.	Př, Ch - drogová závislost OSV- osobnostní rozvoj - sociální rozvoj EGS - Evropa a svět nás zajímá MKV- kulturní difference - lidské vztahy
	Žák uvede příklady památných míst obce a regionu a vysvětlí, k jakým událostem či osobnostem se vážou. Žák se chová šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům.	Obec, region, kraj Důležité instituce. Zajímavá a památná místa. Místní tradice.	EV – Vztah člověka a prostředí – bydliště a okolí

VO-9-1-01 Žák objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání. VO-9-1-02 Žák rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu.	Žák objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich užívání. Žák uvede příklady příležitostí, při kterých se symboly užívají. Žák rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu.	Naše vlast Pojem vlasti a vlastenectví. Co nás proslavilo a významné osobnosti. Státní symboly. Státní svátky a významné dny.	
VO-9-3-02 Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti. VO-9-3-03 Žák na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní karty, vysvětlí jejich omezení. VO-9-3-07 Žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu.	Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti. Žák uvede hlavní příjmy, výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje. Žák zváží nezbytnost jednotlivých výdajů. Žák zná pojmy úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing. Žák uvede příjmy státu a oblasti, do kterých směřuje své výdaje.	Hospodaření – Rozpočet domácnosti. – Úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing, rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti, význam daní.	OSV – zodpovědnost za své rozhodnutí, solidarita s lidmi v obtížné životní situaci, aktivní využívání vlastních možností k pomoci potřebným

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VO-9-1-03 Žák kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjadřuje svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí. VZ-9-1-14 Žák vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, medií, sekt a uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi.	Žák vysvětlí pojem kultura. Žák dává příklady projevů kultury. Žák porovnává různé podoby a projevy kultury (odívání, bydlení, cestování, chování). Žák si uvědomuje odlišnosti a respektuje je. Žák vyjmenuje hlavní kulturní instituce. Žák vysvětlí přínos institucí pro život lidí. Žák zjistí nabídku v obci a v okolí. Žák rozlišuje zážitky, které ho zde čekají. Žák dokáže vysvětlit, kterou navštěvuje a proč. Žák charakterizuje prostředí masové komunikace. Žák posoudí vliv masmédií na utváření masové kultury, na veřejné mínění. Žák vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, medií, sekt a uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi.	Kulturní život Rozmanitost. Kulturní hodnoty, tradice. Kulturní instituce. Masová kultura. Masmédia.	MDV – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality OSV (MR) – Hodnoty, postoje, praktická etika – kulturní instituce
VO-9-3-01 Žák rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady.	Žák se dokáže rozhodnout, jak vhodně nakládat s penězi. Žák popíše, ze kterých zdrojů pochází příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje. Žák rozlišuje typy majetku vlastnictví i jejich ochrany. Žák dokáže vyjmenovat způsoby získání. Žák vysvětlí, kdo může být vlastníkem. Žák ví, že vlastnictví je chráněno zákonem. Žák posoudí majetkovou nerovnost a význam sociální spravedlnosti. Žák popíše vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem.	Majetek, vlastnictví Formy vlastnictví. Ochrana vlastnictví. Funkce a podoby peněz. Hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví.	
VZ-9-1-13 Žák uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole a mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým.	Žák uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka. Žák uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole a mimo ni. Žák v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo	Drogy Dělení. Prevence.	

	druhým.		
VO-9-3-04 Žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít. VO-9-3-05 Žák uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu.	Žák vysvětlí funkci a služby banky. Žák se pokusí vysvětlit pojem úrok.	Banky a jejich služby	
VO-9-3-06 Žák na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jakou součet nákladů, zisku a DPPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz.	Žák na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jakou součet nákladů, zisku a DPPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz.	Principy tržního hospodářství Výroba, obchod, služby. Nabídka, poptávka. Trh. Tvorba ceny, inflace.	VDO – Občan, občanská společnost a stát – právní základ státu
VO-9-4-01 Žák rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky.	Žák na příkladech známých států rozliší republiku a monarchii (demokracii a diktaturu). Žák vysvětlí výhody demokratického řízení státu. Žák charakterizuje a porovná složky státní moci a vysvětlí, jaké úkoly plní jejich orgány a instituce.	Právní základy státu Znaky státu, typy a formy státu. Státní občanství ČR. Ústava ČR. Složky státní moci, jejich orgány a instituce. Obrana státu.	
VO-9-4-02 Žák rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu. VO-9-4-03 Žák objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů. VO-9-4-04 Žák vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů.	Žák uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obce, krajů a státu. Žák objasní smysl voleb v demokratických státech a vysvětlí, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat občany. Žák stručně charakterizuje hlavní formy voleb do zastupitelstev ČR.	Státní správa a samospráva Orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly. Volby a volební systém (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu, politický pluralismus, význam a formy voleb do zastupitelstev ČR).	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VO-9-4-08 Žák dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování. VO-9-4-09 Žák rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů.	Žák vysvětlí, proč je každý občan povinen dodržovat právní řád. Žák respektuje základní právní normy našeho státu. Žák uvede příklady činnosti důležitých orgánů právní ochrany občanů (policie, státní zastupitelstvo, soudy, advokáti, notáři). Žák se orientuje ve významných dokumentech, v nichž se publikují právní předpisy.	Právní řád České republiky Význam a funkce právního řádu. Orgány právní ochrany občanů. Právní norma. Předpis. Publikování právních předpisů.	OSV - sociální rozvoj VDO - občanská společnost a škola - občan, občanská společnost a stát - formy participace občanů v politickém životě - principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování MKV- lidské vztahy - princip sociálního smíru a solidarity
VO-9-4-10 Žák rozpozná protiprávní jednání, rozlišuje přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady. VO-9-4-11 Žák diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání.	Žák rozliší protiprávní jednání a na příkladech posoudí podmínky trestní postižitelnosti občanů. Žák uvede příklady postihů, které může použít náš stát v případě protiprávního jednání (pokuta, odnětí svobod aj.). Žák diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání.	Protiprávní jednání Pojem protiprávního jednání. Postihy protiprávního jednání. Korupce.	
VO-9-4-05 Žák přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod VO-9-4-06 Žák objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství. VO-9-4-07 Žák uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci.	Žák uvede příklady práv a povinností, které vyplývají z důležitých právních vztahů (vlastnictví předmětu, pracovní poměr, manželství). Žák posoudí podmínky vzniku reklamačního nároku. Žák dokáže reklamovat vadné zboží.	Právo v každodenním životě Člověk v právních vztazích. Důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající.	
VO-9-1-06 Žák rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam solidarity, vyjádří své možnosti, jak pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení. Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti. Žák respektuje odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí.	Lidská setkávání - Člověk hledá společenství Lidská setkání. Podobnost a odlišnost lidí. Přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi. Rovné postavení mužů a žen.	

	Žák zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Žák dokáže rozpoznat lidi, kterým důvěřuje. Žák se chová k neznámým lidem slušně, ale obezřetně.	Lidská solidarita. Pomoc lidem v nouzi. Potřební lidé ve společnosti.	
VO-9-1-05 Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VO-9-1-06 Žák rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům nesnášenlivosti.	Žák respektuje odlišné názory, zájmy, chování a myšlení. Žák je tolerantní k menšinám. Žák rozpoznává projevy masové nesnášenlivosti, dokáže odhadnout důsledky. Žák uvede příklady situací, kdy vznikají konflikty. Žák pátrá po příčinách. Žák uvede možnosti řešení. Žák si uvědomuje důležitost přátelství. Žák používá vhodné metody komunikace. Žák posoudí význam upřímnosti, zodpovědnosti a vzájemné úcty ve vztahu.	Vztahy mezi lidmi Osobní a neosobní vztahy. Konflikty v mezilidských vztazích.	
	Žák hovoří o výhodě spolupráce mezi lidmi, vzájemné solidaritě.	Zásady lidského soužití Morálka a mravnost. Svoboda a vzájemná závislost. Pravidla chování. Dělba práce a činností. Výhody spolupráce lidí.	

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty, exkurze, kurzy
VO-9-2-01 Žák objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života. VO-9-2-03 Žák kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání. VO-9-2-04 Žák popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru. VZ-9-1-02 Žák vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví. VZ-9-1-03 Žák vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví. VZ-9-1-10 Žák samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonání únavy a předcházení stresovým situacím.	Žák pochopí význam pojmu osobnost z psychologického a sociologického hlediska. Žák pochopí, co vytváří rozdílnost jednotlivých osobností. Žák pochopí, že každý člověk má kladné a záporné vlastnosti a že je důležité rozvíjet dobré stránky a potlačovat špatné. Žák se seznámí s pojmem charakter, svědomí, egocentrismus, altruismus, egoismus. Žák je schopen sebepoznání, poznání jiných lidí upí. Žák si uvědomí význam vůle. Žák získá základní představu o znacích emocí a dostává tak návod k vlastnímu sebepoznání. Žák si uvědomí existenci sociální pozice a rolí. Žák se učí se, co role vyžaduje a jak se s nimi musí člověk vyrovnat. Žák využívá vlastních zkušeností k sebereflexi, usnadnění komunikace, navazování přátelských vztahů s vrstevníky. Žák vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví. Žák definuje pojem stres, přemýšlí nad jeho příčinami a případnou prevencí.	Člověk jako osobnost Charakter, charakterové vlastnosti, svědomí. Sebepoznání, sebevědomí, sebehodnocení, sebekritika. Vůle, volní jednání. City a emoce (protikladnost, smíšenost, podmíněnost, pestrost, nakažlivost emocí, hloubka emocí, výrazovost). Sociální pozice, sociální role. Stereotypy v posuzování druhých lidí. Stres.	MEV – využití příkladů lit., divadel. a film. zpracování motivů zobrazujících projevy lidských vlastností a jejich příčiny, využití článků zabývajících se rasismem. VDO – respekt k odlišným názorům OSV(OR) – Sebepoznání a sebepojetí – čl. jako osobnost
VO-9-2-02 Žák posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních a společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek	Žák se učí zodpovědně volit životní cíle a nacházet cesty k jejich realizaci. Žák se zamýšlí nad smyslem života.	Osobní rozvoj Životní cíle a plány, životní perspektiva. Adaptace na životní změny. Význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při rozvoji. Hledání smyslu lidského života (dobro, spokojenost, radost, odpovědnost, solidarita).	Moje životní cesta.
VO-9-5-01 Žák popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování.	Žák popíše podstatu, význam a výhody Evropské integrace. Žák se snaží hovořit na téma Evropská unie a ČR.	Evropská integrace Podstata, význam, výhody. Evropská unie a ČR.	

	Žák uvede důvody spolupráce mezi státy a jejich výhody. Žák uvede základní významné mezinárodní organizace. Žák uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše východy spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích. Žák objasní roli ozbrojených sil ČR.	Mezinárodní spolupráce Důvody spolupráce mezi státy a jejich výhody. Významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN, aj.).	
VO-9-5-02 Žák uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky. VO-9-5-03 Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů.	Žák uvede projevy, klady a zápory globalizace. Žák vyjádří svůj osobní názor. Žák uvede některé globální problémy současnosti, popíše jejich hlavní příčiny a možné důsledky lidstva. Žák uvede možnosti řešení.	Globalizace Projevy, klady a zápory. Významné globální problémy. Možnosti řešení.	

ČLOVĚK A PŘÍRODA

Fyzika

Charakteristika předmětu

Fyzika otevírá žákům pohled na chování a vlastnosti těles, jejich vzájemné vztahy a působení, a vede také k porozumění technice, která je na těchto vztazích založena.

Vyučování fyziky nastupuje v době, kdy jsou žákovy myšlenkové síly do té míry zralé, že už dokážou dobře sledovat nebo i samy objevovat kauzální souvislosti přírodního dění. Fyzikální jevy a děje představují vítané cvičné pole pro vyzkoušení a rozvíjení těchto schopností a učivo fyziky poskytuje oporu zvolna se rozvíjejícímu úsudku žáků, jejich schopnosti přesně a racionálně uvažovat.

Postupujeme, pokud možno, od smyslového prožití fenoménu, včetně jeho případných experimentálních variací, přes přesný popis, podrobné zachycení a rekapitulaci předvedeného dění, až k postupnému vyvozování zákonitostí a příslušných podmínek.

Vhodné je tedy začínat výuku v oblastech, které jsou smyslově „syté“ (akustika, optika, termika), umožňují názornost a žáci s nimi mají množství přímých zkušeností. Začneme-li např. akustikou, můžeme navázat na širokou škálu zkušeností z oblasti hudební. Zákonitosti, s nimiž jsou již delší dobu přirozeně seznamováni ve vyučování hudební výchovy (interval, tvoření tónu, barva, výška tónu) jsou nyní zkoumány na úrovni experimentální, zobecňovány a matematicky uchopovány. Oblasti smyslově přímo nepřístupné (elektřina, magnetismus) přicházejí na řadu až posléze, a i tady uplatňujeme přirozený fenomenologický přístup.

Zvláštní péči je třeba věnovat oblastem, kde se nelze vyhnout použití modelových představ a abstraktnějším teoretickým poznatkům (elektromagnetismus, atomistika). Přicházejí na řadu až ve vyšších ročnících, kdy už žák dovede rozlišovat model od reality. K posílení této schopnosti používáme, pokud možno, vždy vícero druhů modelů.

Je přirozené, že při fenomenologickém poznávání fyzikálních jevů a zákonitostí, přijde nejprve ke slovu vlastní, jaksi přirozená terminologie, a teprve pozvolna se uvádějí obvyklá terminologická označení. Taktéž s matematickým popisem nespěcháme a zavádíme ho pozvolna, aby byl přehledně spojen s pozorováním a nestal se sám o sobě překážkou fyzikálního náhledu. Toto postupné teoretické pronikání jednotlivých fyzikálních oblastí je také důvodem k tomu, že základní výukové okruhy jsou řazeny opakovaně, aby ve vyšších ročnících mohli žáci dospět k prohloubení a rozšíření porozumění.

Učivo jednotlivých ročníků pokrývá vždy základní oblasti fyziky (akustiku, optiku, termiku, mechaniku, elektřinu, magnetismus), v každém ročníku je však některá z oblastí zdůrazněna s ohledem na vývojovou situaci žáků a vztahy k učivu dalších předmětů. V šestém ročníku je to akustika a optika, které jsou ideální pro „vyvození vědy z umění“. V sedmém ročníku se do centra pozornosti dostává mechanika s její „tvrdou“ kauzalitou, která odpovídá už rozvinutějším exaktním myšlenkovým schopnostem a mimo to navazuje na učivo dějepisu (vznik novověké vědy, technické vynálezy a vynálezci). V osmém ročníku se učitel prohloubeně věnuje elektřině a magnetismu a jejich využití v technice. Učitel cíleně rozvíjí vztahy i k dalším předmětům jako je biologie a výchova k péči o životní prostředí (vliv fyzikálních dějů a organismy, důsledky techniky pro životní prostředí, technika a technologie ve službách péče o životní prostředí a trvale udržitelného rozvoje lidské kultury) či chemie (nejrůznější druhy a chemická podstata galvanických článků apod.).

Fyzikální pohled na svět nemá ve výuce nikdy stát izolovaně. Má pojednávat přesahující souvislosti k ostatním, a to zdaleka nejen přírodovědným, oborům a reálným skutečnostem života žáků. Má také poukazovat na svá vlastní omezení.

Forma realizace

Vyučovací předmět fyzika směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a příroda (Fyzika).

V rámci tohoto předmětu je také realizováno průřezové téma Enviromentální výchova.

Výuka fyziky je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Metodická hlediska byla uvedena již v charakteristice předmětu. V souvislosti s nimi by mělo vyučování vést též k rozvoji následujících kompetencí.

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.

Kompetence digitální

Podporujeme využívání digitálních technologií při měření a zpracování naměřených dat Vzdělávací obsah předmětu

6. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
AKUSTIKA F-9-5-01 Žák rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku.	Žák vypořádává souvislost mezi velikostí nástroje a výškou tónu. Žák rozlišuje tón a zvuk (hluk). Žák rozlišuje chvění tělesa a vnímaný zvuk, chápe jejich souvislost.	Chvění jako fyzická stopa zvuku a tónu. Rozdíl mezi tónem a ostatními zvuky. Vztah znějících těles k výšce tónu, síle zvuku a barvě zvuku. Tonální řada (aliquotní tóny), intervaly a jejich vyjádření poměrem malých celých čísel. Utváření hrtanu, pozorování lidského hlasu. Šíření zvuku v různých materiálech. Odraz a pohlcování zvuku.	Př (8) – hlasivky, ucho. M (6) – počítání s poměry a zlomky. RČ (6) – výroba lyry nebo jednoduché píšťaly; příp. i modelování tvaru hrtanu.
OPTIKA F-9-6-05 Žák využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh.	Žák podle zadané polohy překážky a dopadajícího světla rozliší stín, polostín. Žák rozlišuje různé druhy osvětlených ploch, různé druhy úhlů a způsob osvětlení. Žák dokáže odlišit různá optická prostředí.	Protiklad světla a tmy. Přírodní zdroje světla (Slunce, Měsíc, hvězdy, oheň). Svíčka a další zdroje světla. Odraz světla, zrcadlo. Šíření světla a překážky pro jeho šíření, světlo a stín. Průhledné, průsvitné a neprůhledné prostředí. Zatmění Slunce a Měsíce. Doplnkové učivo: barvy – kruh barev, doplňkové barvy; barva jako pigment (náčerná hmota) vs. barva světla.	Vv (6) - cvičení na kontrast, perspektiva, světlo a stín v malířství. Př (8) fyzika lidského oka bude probírána v biologii člověka Vv (6 - světlo a stín v modelování, výroba svíčky. Z (7) – Astronomie - Sluneční soustava
TERMIKA F-9-1-02 Žák uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí. F-9-1-03 Předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty	Žák uvede různé možnosti vzniku tepla (tření, spalování). Žák seřadí vybrané materiály podle teploty tání (např. voda, živočišný tuk, vosk, cín, případně jiné kovy). Změří teplotu a rozliší účinky tepla a chladu. Žák navrhne materiály vhodné pro izolaci, vedení nebo dobrý tepelný kontakt. Žák určí, v jakých podmínkách může dojít k omrzlinám a jak se jich máme vyvarovat.	Původ tepla na zemi. Protiklad tepla a chladu. Tepelná roztažnost. Přeměny skupenství- tání a tuhnutí, vypařování a kapalně Hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny Teplota, měření teploty. Vedení tepla.	ENV – Ekosystémy ENV – Základní podmínky života ENV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí ENV – Vztah člověka k prostředí

MAGNETISMUS	Žák využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet. Žák rozumí funkci kompasu.	Vlastnosti magnetu. Přitahování a odpuzování magnetů. Zmagnetizování materiálů. Síločáry, zviditelnění magnetického pole. Kompas. Průmyslově vyráběné magnety. Magnetické pole země.	Z (6) - Magnetické póly Země; Orientace v terénu, práce s buzolou (kompasem). D (7) - Objevné plavby.
ELEKTROSTATIKA F-9-6-03 Žák rozliší vodič a izolant a na základě analýzy jejich vlastností.	Žák umí předvést jednoduché elektrostatické jevy.	Elektrostatická přitažlivost a odpuzování jako jevy vznikající třením. Vodiče a izolanty. Napětí (velikost jiskry).	Z (6) – Atmosféra (počasí).

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
AKUSTIKA F-9-5-01 Žák rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku. F-9-5-02 Žák posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí.	Žák rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku. Žák posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí. Žák rozliší rychlost šíření zvuku v různých materiálech.	Hudební intervaly a jejich číselné vyjádření. Šíření zvuku v různých prostředích. Dopplerův jev Odraz zvuku, ozvěna. Rezonanční jevy; různé hudební nástroje. Hlasitost zvuku a vliv nadměrného hluku na okolní prostředí a lidské zdraví.	ENV – Ekosystémy ENV – Základní podmínky života ENV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí Z (7) – Geografie dopravy, Geografie sídel
OPTIKA F-9-6-05 Žák využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh. F-9-6-06 Žák rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami.	Žák zkonstruuje jednoduchý optický přístroj (dírková komora, periskop ap.). Žák umí využít funkci rovinných zrcadel. Žák prakticky využívá zákon o dopadu a odrazu světla.	Zákon odrazu, duté a vypuklé zrcadlo. Pojem ohniska. Průchod světla hranolem. Zákon lomu; lom ke kolmici a od kolmice. Spojná čočka, fotoaparát (v návaznosti na dírkovou komoru). Rozptylka. Principy zvětšování, zmenšování prostřednictvím čoček. Vady lidského zraku (krátkozrakost a dalekozrakost a možnost jejich korekce). Barevné jevy vznikající při lomu světla.	RČ (7) – konstruování
MECHANIKA F-9-1-01 Žák změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa. F-9-2-03 Žák určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici F-9-7-01 Objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	Žák prakticky využívá pravidla mechaniky. Žák dokáže používat jednoduché stroje – páka, rumpál, kladka, kladkostroj, nakloněná rovina. Žák je schopen uvedené jednoduché stroje popsat, navrhnout a v přiměřené míře i sestavit. Žák provádí výpočty s pomocí vzorců.	Páka, rameno břemene a rameno síly v různých variacích. Kladka a její použití. Nakloněná rovina (+ klín, šroub). Vzájemné působení těles. Síla, měření síly, tíhová síla, hmotnost, měření hmotnosti. Tlaková síla, tlak, tření, drsnost povrchu styčných ploch souvislost tlakové a třecí síly. Skládání sil, rovnováha sil.	RČ (7) – konstruování. Z (7) – Astronomie (pohyby planet a Měsíce)

ELEKTRINA F-9-6-03 Žák rozliší vodič a izolant a na základě analýzy jejich vlastností. F-9-6-01 Žák sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu.	Žák sestaví jednoduchý galvanický člunek. Žák sestaví jednoduchý elektrický obvod.	Elektrický náboj. Tepelné účinky elektrického proudu. Jednoduchý elektrický obvod. Zdroj napětí, spotřebič, spínač Sériové a paralelní zapojení. Nebezpečí elektrického proudu, první pomoc.	
--	--	--	--

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
KINEMATIKA F-9-2-01 Žák rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu. F-9-2-02 Žák využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles. F-9-2-03 Žák určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici.	Žák rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu. Žák využívá vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles k řešení praktických úloh. Žák rozliší druhy sil působících na těleso.	Klid a pohyb tělesa, dráha a rychlost. Rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb. Pohyb přímočarý a křivočarý Rozšíření učiva akustiky: rychlost zvuku.	
MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN F-9-1-04 Žák využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů. F-9-3-01 Žák využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů.	Žák dokáže prakticky využít poznatky o Archimédovu principu. Žák využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů. Žák využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů. Žák rozlišuje těleso vznášející se na kapalině, plovoucí v kapalině a potápějící se.	Hustota (pevných, tekutých i plyných těles). Archimédův zákon (pro vodu i pro vzduch)- vztlková síla; potápění, vznášení se a plování těles v klidných tekutinách Hydrostatický tlak. Pascalův zákon- hydraulická zařízení Spojité nádoby. Pumpy. Atmosférický tlak. Vývěva a vakuum. Souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny; souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře	Z (6) – Atmosféra (počasí)
ELEKTRINA, ELEKTROMAGNETISMUS F-9-6-02 Žák rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí. F-9-6-03 Rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností F-9-6-04 Žák využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní	Žák rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí. Žák využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů. Žák využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na cívku s proudem. Žák chápe vliv změny magnetického pole v okolí cívky a vznik indukovaného napětí v ní.	Tepelné účinky el. proudu. Vodivost různých materiálů. Magnetické účinky elektrického proudu a jejich využití. Napětí, proud, odpor a jejich měrné jednotky. Ohmův zákon Vznik stejnosměrného proudu, značení. Využití stejnosměrného proudu (elektromotor, dynamo). Střídavý proud. Vznik střídavého proudu. Střídavé napětí. Bezpečnost při práci s elektrickými přístroji.	Inf (8) - základní principy fungování počítačů.

9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
MECHANIKA F-9-2-03 Žák určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici.	Žák změří velikost působící síly. Žák určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici. Žák aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů.	Moment síly. Newtonovy zákony. Tření. Tlaková síla.	
ENERGIE F-9-4-01 Žák využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem. F-9-4-02 Žák zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí.	Žák rozlišuje mezi kinetickou a potenciální energií. Žák rozumí funkci parního stroje, tepelného čerpadla a spalovacích a proudových motorů. Žák chápe princip zákonu o zachování energie. Žák vypočítá cenu elektrické energie podle výkonu spotřebiče.	Pohybová a polohová energie. Změny skupenství. Tepelné stroje – spalovací motory. Vnitřní energie. Elektrická energie a výkon Výroba a přenos elektrické energie Jaderná energie. Ochrana před radioaktivním zářením. Spotřeba energie a možnosti jejích úspor. Elektrický příkon, výkon, práce Primární zdroje energie. Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie.	Z (8) Výroba elektrické energie D (8) Průmyslová revoluce, D (9) Vědecko-technická revoluce ENV – Ekosystémy ENV – Základní podmínky života ENV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí
LÁTKY A TĚLESA F-9-1-01 Žák změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa. F-9-1-02 Žák uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí. F-9-1-03 Žák předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty. F-9-1-04 Žák využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů.	Žák chápe rozdíl mezi (atomárními) modely a skutečností. Žák chápe, že představovaný rozklad světa na atomy a subatomární částice je jen jeden z mnoha možných rozkladů, při němž se ztrácí mnohé jeho podstatné rysy skutečností.	Částicová stavba látek. Souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou; difuze	Ch (9) – Atom a molekula

Chemie

Charakteristika předmětu

Předmět chemie, který přibývá v 7. ročníku, představuje výzvu a šanci poznat svět látek. Prozkoumat jejich vlastnosti a z nich tvořit pojmy, které člověka zahrnou do procesu bádání. Tím mu napomohou k novému, prohloubenému setkání se světem. Je nasnadě, že hotový, „mrtvý“ svět anorganické chemie nabízí k tomuto účelu jedinečné a v pokusech působivé možnosti. Na začátku epochy stojí oheň a proces hoření (pro děti „spřátelený“ zážitek), jež pak vede přes pálení vápna ke kyselinám, zásadám a kovům, přičemž tu vždy hraje roli technický i kulturně-historický aspekt.

Jádro celé metodiky spočívá v tom, abychom žáky uvedli do sféry chemických procesů a pochodů kvalitativně a ukázali tak žákovi nový vztah k přírodě. To předpokládá, že své „výzkumy“ vždy začínáme nejprve s přírodními látkami (např. dřevo, papír, vlasy atd.). Otázky „nerveme“ z žáků senzačními experimenty, nýbrž při všedních, každodenně známých jevech, jakým je např. oheň. Žáci tak budou prožívat člověka jako spolutvůrce přírodních procesů. Výuka chemie nesmí vymezovat a omezovat, nýbrž musí ukazovat vztahy a jevy v přírodě (postupujeme přitom z vnějšku dovnitř). Musíme přitom brát vážně prožitky žáků a zapojit je do výuky, a ne protěžovat měřicí přístroje a indikátory.

Vyučování chemie v 8. ročníku vyžaduje jiný způsob kladení otázek než v 7. třídě. Organické přírodní jevy a procesy jsou mnohem složitější a podstatně obtížněji pochopitelné. Na počátku stojí člověk opatřující si svou stravu, v němž se tyto procesy odehrávají. Procesuální stránka organických životních pochodů tvorby a změny látek vyžaduje myšlení, které respektuje organický, živý charakter, a tvoření pojmů, které odpovídá aspektu zodpovědnosti a zralosti. V epoše chemie se pokoušíme od obvyklého kauzálně-analytického přístupu látkové chemie dovést žáky k chemii orientované na procesy-a to tím, že zavádíme různé chemické modelové představy a diskutujeme o nich. Tímto způsobem mají žáci pozorovat souvislosti tak, jak to odpovídá jejich věku, a učit se je také chápat. Proto musíme vždy žáky podněcovat, aby kladli své vlastní, originální otázky (pomocí experimentů, na nichž se podílejí i žáci, máme možnost tuto schopnost ptát se, ještě více prohlubovat.)

V popředí stojí biochemie. Je třeba znázornit takovou chemii, která neotravuje životní prostředí, nýbrž může na ně i na člověka působit léčivě. Učitel musí propojovat svůj předmět s ostatními předměty. To je podmínkou, aby se předmět skutečně mohl stát součástí obsáhlého harmonického obrazu světa.

Jsou-li ve škole zavedeny v 8. třídě závěrečné ročníkové práce, pak se nabízí žákům možnost, aby témata chemie zapracovali přiměřeně věku do svých ročníkových prací, a tak dále rozvinuli svou „zvědavost“.

Žáci mají získat přehled o celé oblasti chemie. Epochy matematiky, fyziky, chemie jsou si podobné svým přístupem. Fyzika a chemie mohou být pak chápány jako navzájem související jednoty. Žák může postupovat od experimentu k pozorování a dále k zákonitosti, ke vzorci a výpočtu, aniž by narazil na něco nepochopitelného, co by nebyl s to prohlédnout. Rozvíjíme jasné pozorování, tvoření logických závěrů, chápání kauzálních vztahů a analytické myšlení. Vstoupit do praktického života je úkol, který žák 9. třídy dokáže zvládnout. Ve vyučování chemie se můžeme pokusit zprostředkovat celkový přehled tím, že se k individuálnímu charakteru prvků dopravujeme prostřednictvím spolupůsobení chemických látek. V této souvislosti je možné probrat periodickou soustavu, která se ovšem nezavádí jako předpokládaný uspořádávací princip, nýbrž jako podstatný objev, v němž se zračí určité zákonitosti. Díky obraznému a názornému myšlení můžeme mezi prvky nalézt ještě docela další zákonitosti, které jsou využitelné ve výuce.

Žáci se nyní již plně stali takřikajíc občany světa a musí se v této pro ně stále ještě nové oblasti učit orientovat pomocí jasných myšlenek. Zároveň je třeba vyhradit velký prostor významu důležitých technických procesů i způsobu jejich provádění s přátelským postojem k životnímu prostředí.

Forma realizace

Vyučovací předmět chemie směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a příroda (Chemie).

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Enviromentální výchova a Globální výchova.

Výuka chemie je realizována v 7.–9. ročníku. Výuka probíhá v epochách. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Pro výuku chemie je důležité *pozorování* přírody jako systému, *chápaní* potřeby udržování přírodní rovnováhy, *uvědomování* si užitečnosti přírodních poznatků a jejich aplikací v praktickém životě, *rozvíjení* dovednosti *pozorovat*, experimentovat, *vytvářet* a *ověřovat* hypotézy, *vyvozovat* z nich závěry a ty ústně i písemně *interpretovat*. Zvláště pak učit se *rozlišování* příčin chemických dějů, jejich souvislostí a vztahů mezi nimi, jejich *předvídání* a případně *ovlivňování*. Ve vzdělávacím předmětu chemie směřuje výuka ještě specificky k:

- podchycení a rozvíjení zájmu o poznávání základních pojmů a zákonitostí na příkladech s využitím jednoduchých pokusů, řešení problémů a zdůvodňování jednání v praktických situacích.
- vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných postojů.
- získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečnosti práce s chemikáliemi a dovednosti poskytovat první pomoc při úrazech způsobených chemickými látkami.

Výuka chemie společně s ostatními předměty ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí takto:

Kompetence k učení

- Učíme žáky různým metodám pozorování přírodních procesů a jevů.
- Učíme zpracovávat informace a využívat je k dalšímu učení.

Kompetence k řešení problémů

- Rozvíjíme schopnost objevovat a formulovat problémy a hledat různé varianty řešení.
- Učíme základům vyvozování a předvídání specifických závěrů z přírodních zákonů.
- Učíme poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování a argumentaci.
- Učíme je stručně, a přehledně sdělovat postup a výsledky svých pozorování a experimentů.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k osvojení dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie a učíme je odpovědnosti za zachování životního prostředí.

Kompetence pracovní

- Učíme je provádět soustavná pozorování a experimenty a získaná data zpracovávat a vyhodnocovat.
- Seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Kompetence digitální

- Podporujeme využívání digitálních technologií při měření a zpracování naměřených dat

Vzdělávací obsah předmětu

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Oheň - hoření látek CH-9-1-01 Žák určí společné a rozdílné vlastnosti látek.	Žák uvede příklady chemického děje, a čím se chemie zabývá. Žák rozliší fyzikální tělesa a látky. Žák rozpozná u běžně známých dějů, zda dochází k přeměnám látek. Žák charakterizuje kyslík jako nezbytnou složku pro hoření látek.	Hoření různých látek. Produkty hoření. Tavení, zplynování, spalování. Užitečnost x nebezpečí ohně, zápalná teplota. Hašení, principy hašení.	OSV1 – rozvoj schopností poznání: Cvičení smyslového vnímání, pozorování a soustředění.
Bezpečnost při experimentální činnosti CH-9-1-02 Žák pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými nebezpečnými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí. CH-9-7-02 Žák aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe.	Žák zná zásady bezpečné práce v chemické pracovně, poskytne a přivolá první pomoc při úrazu. Žák uvede příklady nebezpečných chemických látek a zásady bezpečné práce s nimi. Žák vysvětlí princip hašení, zná telefonní číslo hasičů.	Zásady bezpečné práce ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě. Nebezpečné látky a přípravky – H-věty, P-věty, piktogramy a jejich význam Varovné značky a jejich význam. Mimořádné události, havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek.	
Směsi látek – vzduch CH-9-2-01 Žák rozlišuje směsi a chemické látky. CH-9-2-04 Žák uvede příklady oddělování složek v praxi.	Žák rozliší různorodé a stejnorodé směsi. Žák rozliší suspenzi, emulzi, pěnu, dým, mlhu a uvede jejich příklady v běžném životě. Žák uvede příklady pevné, kapalné a plynné směsi. Žák popíše, co je teplotní inverze a smog a uvede příklady zdrojů informací o čistotě ovzduší. Žák zhodnotí vliv činnosti člověka na změny obsahu kyslíku a ozonu v plynném obalu země.	Proudění vzduchu v okolí ohně, vlastnosti plamene (pokusy se svíčkou), vztlak, podtlak. Složení vzduchu. Metody oddělování složek plynných směsí. Čistota ovzduší a ekologie. Ozonová vrstva.	ENV2 – základní podmínky života: Ovzduší.
Voda CH-9-2-04 Žák rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu CH-9-2-03 Žák navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení ; uvede příklady oddělování složek v praxi	Žák rozezná a uvede názvy vody v plynném, kapalném a pevném skupenství. Žák uvede základní vlastnosti vody a její využití v praxi. Žák rozliší vodu destilovanou, pitnou, užitkovou, odpadní a uvede příklady jejich výskytu a použití. Žák uvede princip výroby pitné vody ve vodárnách. Žák vysvětlí koloběh vody v přírodě a zhodnotí jeho význam pro život na zemi.	Voda destilovaná, pitná, užitková, odpadní, mořská. Čistota vody a ekologie (výroba pitné vody). Rozpouštění látek, rozpouštědla, roztoky. Nasycený a nenasycený roztok. Směsi, druhy směsí, stejnorodé a různorodé. Metody oddělování složek směsí. Krystaly a pěstování krystalů.	ENV2 – základní podmínky života: Voda. Z (mineralogie) - oběh vody.

	Žák zjistí a uvede příklady znečištění vody a vzduchu v přírodě i v domácnosti. Žák vysvětlí rozdíl mezi měkkou a tvrdou vodou. Žák použije v souvislostech správně pojmy: složka roztoku, rozpustná látka, rozpouštědlo, rozpustnost, koncentrace, zředěný, nasycený a nenasyčený roztok.		
Vápenec, vápno CH-9-4-01 Žák rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání. CH-9-4-03 Žák aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu.	Žák sestaví jednoduchou filtrační aparaturu a provede filtraci. Žák navrhne postup oddělení složek směsí v běžném životě. Žák vysvětlí princip usazování a krystalizace. Žák uvede příklady chemické výroby založené na oddělování složek směsí. Žák popíše složení, vlastnosti a použití nejznámějších stavebních poviv.	Přírodní vápenec, rozklad kyselinami. Od ohniště k peci. Pálení vápence (laboratorní, průmyslové). Vlastnosti produktů pálení vápence (oxid vápenatý). Vydechované plyny (oxid uhličitý). Hašení vápna (hydroxid vápenatý) Kyselost a zásaditost produktů pálení a hašení. Technologický cyklus stavebních materiálů, pálení, hašení, tvrdnutí.	
Spalné plyny a popel CH-9-1-01 Žák určí společné a rozdílné vlastnosti látek. CH-9-4-01 Žák rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání. CH-9-4-03 Žák aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu. CH-9-5-01 Žák porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí.	Žák rozliší výchozí látky a produkty chemické reakce a určí je správně v konkrétních případech. Žák popíše vlastnosti a použití vybraných oxidů a posoudí vliv těchto látek na životní prostředí. Žák vysvětlí vznik kyselých dešťů, zhodnotí jejich vliv na životní prostředí a uvede příklady opatření, kterými jim lze předcházet.	Síra, fosfor, spalování, vlastnosti. Spalné plyny, účinek na plamen. Kyselinotvornost plynů a zásadotvornost popele. Kyselé, zásadité a neutrální látky v přírodě. Přírodní indikátory kyselosti a zásaditosti.	
Silné kyseliny a zásady CH-9-1-03 Žák objasní neefektivnější jednání v modelových případech havárie s únikem nebezpečných látek. CH-9-5-01 Žák porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí.	Popíše vlastnosti a použití vybraných kyselin a hydroxidů. Žák popíše a zdůvodní bezpečné ředění jejich koncentrovaných roztoků a první pomoc při zasažení lidského těla těmito látkami. Žák rozliší zásadité a kyselé roztoky pomocí indikátorů pH a změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem.	Zásadotvorné a kyselinotvorné oxidy. Kyseliny: sírová, chlorovodíková, dusičná, uhličitá, fosforečné. Hydroxidy: sodný, draselný, vápenatý, amoniak. Účinky kyselin a zásad, ředění, bezpečnost práce, první pomoc. Neutralizace.	ENV3 – Lidské aktivity a problémy životního prostředí: Odpady.

CH-9-5-02 Žák se orientuje na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi.	Žák posoudí vliv vybraných kyselin a hydroxidů (v odpadech) na životní prostředí. Žák provede neutralizaci velmi zředěných roztoků známých kyselin a hydroxidů. Žák rozliší, které látky patří mezi soli. Žák připraví jednoduchým způsobem sůl. Žák uvede příklady uplatnění solí v praxi. Žák popíše vlastnosti, použití a význam chloridu sodného.	Stupnice pH, indikátory přírodní a umělé.	
Kovy CH-9-3-02 Žák rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech.	Žák rozliší kovy a nekovy a uvede příklady vlastností a praktického využití vybraných kovů, slitin a nekovů v historii a dnes.	Některé kovy (zlato, stříbro, rtuť, cín, měď, alkalické kovy...). Některé slitiny. Analýza sloučenin kovů, zkouška v plameni. Vlastnosti a využití kovů. Chemické reakce kovů.	F - vodiče a nevodiče.

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Škroby CH-9-6-04 Žák uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů.	Žák rozliší sacharidy od bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy. Žák vysvětlí pojem biotechnologie a uvede příklady.	Přírodní výskyt škrobu, vznik, získávání. Mlynářství, zrno, mouka, chléb. Vlastnosti škrobu a upotřebení. Chemický důkaz škrobu.	OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí: Já jako zdroj informací o sobě.
Cukry CH-9-6-04 Žák orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především sacharidů. CH-9-6-04 Žák uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů.	Žák orientuje se ve výchozích látkách a produktech dýchání a fotosyntézy. Žák uvede podmínky pro průběh fotosyntézy a její význam pro život na zemi.	Přírodní vznik cukrů. Fotosyntéza, dýchání. Výroba cukru, cukrovarnictví, med, ovocné cukry. Vlastnosti cukrů, rozpouštění, teplotní vliv, redukční vlastnosti. Sladké látky, zdravotní účinky.	M - rovnice
Bílkoviny CH-9-6-04 Žák orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin. CH-9-6-04 Žák uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů.	Žák rozliší bílkoviny od sacharidů a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy.	Přírodní výskyt, vlastnosti, význam. Důkaz bílkovin, rozklad. Chemické a fyzikální jevy, nebezpečí pro život (teplo, změna pH, těžké kovy...).	
Tuky a oleje CH-9-6-04 Žák orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především tuků. CH-9-6-04 Žák uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů.	Žák rozliší tuky od sacharidů a bílkovin, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy. Žák uvede výchozí látky a produkty esterifikace a rozliší esterifikaci mezi ostatními typy chemických reakcí. Žák zachází bezpečně s běžnými mycími a čisticími prostředky používanými v domácnosti.	Rozpustnost, hoření. Význam tuků a využití. Příprava mýdel. Esterifikace, zmýdlnění.	
Kvašení CH-9-6-03 Žák rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití.	Žák rozliší metanol, etanol, fenol a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek. Žák popíše jednoduchou destilační aparaturu a vysvětlí princip destilace.	Alkoholy, využití, nebezpečí. Další deriváty uhlovodíků, použití.	MED1 – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: Rozdíl mezi informací a reklamním sdělením.
Organické látky CH-9-6-01 Žák rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití. CH-9-6-06 Žák uvede příklady zdrojů vitaminů.	Žák rozliší kyselinu mravenčí, octovou, etylester kyseliny mravenčí, formaldehyd a aceton a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek. Žák rozliší pojmy „uhlovodíky a deriváty	Uhlikaté látky, uhlík. Uhlovodíky, druhy uhlovodíků a jejich derivátů. Získávání uhlovodíků a jejich derivátů. Vitamíny.	

	uhlovodíků“. Žák rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich vlastnosti a použití. Žák rozliší vitamíny od sacharidů, bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy. Žák uvede příklady otravných látek a způsobu boje proti nim. Žák uvede příklady nejrozšířenějších výbušných, hořlavých a toxických látek, způsob jejich označení a zásady bezpečné práce s nimi.	Přírodní látky. Léčiva.	
Dřevo, uhlí, ropa, zemní plyn CH-9-6-01 Žák rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití. CH-9-6-02 Žák zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy.	Žák rozliší anorganické a organické sloučeniny. Žák vyhledá a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy a zemního plynu. Žák vyhledá a uvede příklady havárií způsobených ropou a ropnými produkty a zemním plynem. Žák rozliší a zapíše nejjednodušší vzorce organických sloučenin. Žák uvede příklady fosilních a průmyslově vyráběných paliv, popíše jejich vlastnosti a zhodnotí jejich využívání. Žák posoudí vliv spalování různých paliv na životní prostředí. Žák rozliší obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie. Žák používá bezpečně spotřebiče na topné plyny v domácnosti a plynové kahany při školních experimentech.	Vznik a zpracování. Použití pro energii a chemické výroby. Spalovací procesy. Výroba dřevěného uhlí. Alternativní zdroje energie.	ENV2 – základní podmínky života: Energie Zeměpis – nerostné zdroje.

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Výroba kovů CH-9-4-01 Žák rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání. CH-9-4-03 Žák aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu. CH-9-7-01 Žák zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi. CH-9-7-03 Žák orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka.	Žák popíše princip výroby železa a oceli a zhodnotí jejich význam pro národní hospodářství. Žák vysvětlí pojem koroze, uvede příklady činitelů ovlivňující její rychlost, uvede způsoby ochrany ocelových výrobků před korozí. Žák předpoví a prověří vliv různých činitelů na průběh koroze jednoduchým pokusem.	Kování, kalení, tvrdost, pružnost. Zušlechťování kovů (litina, ocel). Výroba železa ve vysoké peci. Spalování, oxidace, redukce. Děje exotermní a endotermní. Suroviny pro získávání kovů (cu, sn, pb, zn, fe...). Oxidačně-redukční procesy výroby kovů.	ENV4 – Vztah člověka k prostředí: Náš životní styl (spotřeba věcí apod.) Z – rudy kov, nerostné zdroje
Redoxní procesy CH-9-4-01 Žák rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání. CH-9-4-03 Žák aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu. CH-9-7-01 Žák zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi. CH-9-7-03 Žák orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka.	Žák vysvětlí pojmy oxidace a redukce. Žák určí, které ze známých reakcí patří mezi redoxní reakce.	Elektrolyza. Elektrochemické reakce kovů. Ionizace, vodivost roztoků solí. Oxidace a redukce a jejich využití.	F - účinky el. proudu.
Stavba hmoty CH-9-3-01 Žák používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech. CH-9-3-02 Žák orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti.	Žák popíše složení atomu. Žák používá značky a názvy vybraných chemických prvků. Žák používá pojmy: chemická látka, chemický prvek, chemická sloučenina a chemická vazby ve správných souvislostech. Žák rozliší chemickou značku prvku a chemický vzorec sloučeniny. Žák vysvětlí, co udává protonové číslo.	Stavba atomu. Chemické značky. Periodický systém, orientace v něm. Chemické sloučeniny a jejich názvosloví. Chemické vazby.	GLO1 - Evropa a svět nás zajímá: Příběhy objevitelů a vynálezců. F – jaderná fyzika, astronomie.

	Žák vyhledá v tabulkách názvy prvků ke známým (daným) protonovým číslům a zapíše správně ke značce prvku protonové číslo. Žák rozliší periody a skupiny v periodické soustavě chemických prvků a vyhledá známé prvky s podobnými vlastnostmi. Žák určí oxidační číslo atomů prvků v oxidech, sulfidech, halogenidech a hydroxidech a solích vybraných kyselin. Žák napíše z názvů vzorce oxidů, sulfidů, halogenidů a hydroxidů a naopak.		
Chemické reakce CH-9-4-01 Žák rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání. CH-9-4-02 Žák aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu.	Žák zapíše jednoduchými chemickými rovnicemi vybrané chemické děje. Žák přečte zápis chemické rovnice s užitím názvů vybraných chemických látek. Žák rozliší, které ze známých reakcí jsou exotermické a které endotermické. Žák provede jednoduché chemické reakce ve školní laboratoři (pracovně). Žák aplikuje poznatky o vlivu teploty, míchání a plošného obsahu povrchu látky na rychlost např. rozpouštění látky při vysvětlování známých situací z běžného života.	Zápis reakcí chemickou rovnicí. Zákon o zachování hmotnosti. Vlivy na rychlost reakce a její průběh (teplota, koncentrace, katalyzátor). Jednoduché reakce: neutralizace, tvrdnutí malty. Složitější reakce: fotosyntéza, vnitřní dýchání, esterifikace, zmýdelňování, redoxní reakce.	OSV3 - 9 – Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygienu, Kreativitu, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a spolupráce.
Chemické výpočty CH-9-2-02 Žák vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení.	Žák vypočítá složení roztoku (hmotnostní zlomek rozpuštěné látky) a připraví roztok o požadovaném složení. Žák uvede zákon zachování hmotnosti pro chemické reakce a využije ho při řešení chemických úloh. Žák odhadne výsledky a vypočítá úlohy s užitím chemických rovnic.	Výpočty složení látek. Výpočty složení směsí, koncentrace. Výpočty reakčního poměru. Pojem molu.	M - rovnice o dvou neznámých, procenta.
Chemické látky v životě člověka CH-9-7-01 Žák zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi. CH-9-7-03 Žák orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka.	Žák rozliší plasty od dalších látek, uvede příklady jejich názvů, vlastností a použití. Žák posoudí vliv používání plastů na životní prostředí. Žák rozliší přírodní a syntetická vlákna a uvede výhody a nevýhody jejich používání. Žák uvede příklady volně a nezákonně prodávaných drog a popíše příklady následků, kterými se vystavuje jejich konzument. Žák uvede význam průmyslových hnojiv a posoudí	Plasty a syntetická vlákna. Léčiva, jedy, návykové látky. Průmyslová hnojiva. Detergenty. Chemický průmysl v ČR.	OSV 11 – Hodnoty, postoje a praktická etika: analýza vlastních a cizích postojů. Občanská výchova? – drogy.

	jejich vliv na životní prostředí. Žák uvede příklady prvotních a druhotných surovin pro chemické výroby a zhodnotí je z hlediska udržitelného rozvoje. Žák zhodnotí ekonomický a ekologický význam recyklace odpadů. Žák doloží na příkladech význam chemických výrob pro ekonomiku a pro člověka.		
--	---	--	--

Poznámka: Žáci se seznamují s názvoslovím v návaznosti na probíraná témata v jednotlivých ročnících (7.tř: základní prvky, 8.tř: většina prvků + oxidy, sulfidy, halogenidy, kyseliny a zásady, 9.tř: soli kyselin, strukturní vzorce organické chemie).

Jednoduché rovnice je možno brát již v 8. třídě v návaznosti na matematické rovnice ze 7. třídy.

Přírodopis

Charakteristika předmětu

Přírodopis je již začleněn do učiva nižších ročníků. Dítě zažívá souvislost člověka se všemi říši přírody a poznává podstatu vztahu člověka k přírodnímu světu. Učitel i žáci by měli prožívat vztah k přírodě s úctou a vážností.

Hlavním cílem biologie je uvádění žáků do stále užšího kontaktu se Zemí, prozkoumávání všech jejích říší, což znamená vzdělávat se v mnoha obměnách k zodpovědnosti a zralosti pro život na Zemi.

Především v období dospívání žáků je třeba jim podat pedagogickou pomoc pro dosažení správného vztahu ke vlastnímu tělu. Z něho může vyrůst odpovědnost žáků jak k sobě samým, k druhým lidem, a také k vnějšímu světu. Tento vztah může posílit objevování fyzikálních zákonitostí ve stavbě vnitřních orgánů, ve stavbě skeletu, svalů, ve funkci smyslových orgánů.

S dospíváním a pohlavním zráním dostávají otázky po podstatě člověka, jeho poslání a určení nový, existenciální tón: “Kdo jsem? Odkud přicházím? Kam jdu?” Vyučování biologie by jim k zodpovězení těchto otázek mělo poskytnout oporu. Nemělo by však přicházet s hotovým obrazem člověka ani s omezeným pohledem na jeho původ, mělo by spíše poskytovat podněty k dalšímu tážení a ponechat prostor pro individuální světonázor.

Do vyučování pronikají aktuální témata dnešního světa, která neučí žáky jen schopnosti myslet v globálních souvislostech, ale přispívají velkou měrou k jejich osobnostnímu a sociálnímu růstu, působí směrem k jejich sebevědomému a aktivnímu zapojení do občanské společnosti, vedou je k toleranci k odlišným kulturám a stylům života, umožňují jim tvořivě nakládat s informacemi, ovládat informační a komunikační technologie bez toho, aby se jimi nechal ovládat a manipulovat. Tak mohou žáci nastoupit celoživotní cestu k uvědomění si svého lidství, nalezení vlastního místa ve společnosti a k ochotě ji aktivně a zodpovědně spoluutvářet.

Důležitým cílem vyučování je rozvoj schopnosti žáků samostatně usuzovat. Přírodovědné pojmy by měly svým charakterem odpovídat věku a vývojové fázi žáka. Vyučování by mělo směřovat k tomu, aby se žák sám naučil vyučovací látku zachytit, ve zkrácené formě sledované procesy popsat, dokumentovat a systematicky vymezit v sešitech.

V botanice porovnáváme čeledi rostlin, jejich typická stanoviště a časové vztahy jejich vývojových cyklů. Pozorujeme rostliny v průběhu roku, pokud možno přímo v přírodě, neboť většina čeledí dosahuje svého vegetačního vrcholu v rozdílném čase. Důležitá hlediska pro hledání souvislostí a vztahů nabízí rovněž epocha geologie, především horniny jako základ půdních podmínek pro život rostlin, také v této oblasti se snažíme o výuku přímo v přírodě, v terénu.

V souvislosti s obdobím vrcholící puberty žáků se vyučování přírodopisu obrací v **7. třídě** k biologii člověka. Přírodopis přináší v tomto období motivy, jež mohou pomoci žákům zodpovědět mnoho otázek, jež tento věk přináší. Ústředním motivem je člověk, ale i tematika výživy a zdravého životního stylu. Jde o oblast, kde se snad nejvíce spojuje s širokým okruhem světa. Nyní je možné navázat mnoho mezipředmětových vazeb, především k vyučování zeměpisu a dějepisu. V úzké návaznosti na vyučování těchto předmětů se zabýváme základními složkami potravy, charakterem potravin a jejich původem.

Žáci mohou prožít úzké spojení se světem, z něhož člověk získává svou potravu a který nejrůznějším způsobem ovlivňuje jeho zdraví a nemoc. V tomto ohledu se dále zabýváme rostlinami v jejich konkrétních vztazích k léčivým a zažívacím procesům člověka. Stejně tak je důležité se zabývat rostlinami, které jsou pro jejich narkotické a halucinogenní účinky zneužívány jako návykové látky. Ústředním motivem vyučování je biologie člověka a podrobně se věnuje orgánům, které ve své funkci nejvíce přijaly zákonitosti vnějšího světa: smyslové orgány a pohybový aparát.

Tématem **8. ročníku** je porovnání stavby těla a smyslových orgánů člověka a živočichů, vývoj a systém živočišné říše.

Součástí učiva jsou otázky Výchovy ke zdraví, otázky vztahů mezi lidmi, dospíváním a dalšími aktuálními problémy žáků v tomto věku.

V **9. ročníku** se dostáváme k stavbě lidské buňky, dědičnosti a rozmnožování, to vše ve srovnání s živočišnou říší.

V tomto věku jsou pro žáky aktuální všechny důležité problémy světa v globálních souvislostech, měli by být vedeni k pochopení propojení celého světa a vlivu každého jedince i celé společnosti na další vývoj naší Země.

Do přírodopisu jsou zařazena i témata z oblasti Výchovy ke zdraví, žák by si měl uvědomit nebezpečí užívání návykových látek, ale i úrazu a být schopen poskytnout účinnou první pomoc.

Forma realizace

Vyučovací předmět přírodopis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a příroda (Přírodopis) a Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví). Část některých očekávaných výstupů je z hlediska efektivity a smysluplnosti mezipředmětových vztahů naplňována v předmětu zeměpisu. Očekávané výstupy tematického okruhu „Biologie hub“ jsou naplňovány v rámci předmětu Člověk a jeho svět v 5. ročníku.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.

Výuka přírodopisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách. Konkrétní časové dotace jsou uvedeny v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací
- Žáky motivujeme k učení, povzbuzujeme je i při dílčím úspěchu
- Podporujeme u žáků samostatnost, kreativní myšlení

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Rodiče a žáci spolupracují se školou na akcích školy.

Kompetence sociální a personální

- Budujeme s žáky pozitivní školní a třídní klima.
- Zařazujeme práci ve skupinách.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Vedeme žáky ke kritickému vyhledávání informací o pozorovaných a zkoumaných organismech a k porovnávání vyhledaných informací s informacemi v dalších zdrojích

Vzdělávací obsah předmětu

6. ročník

Téma: Botanika

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-1-02 Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. P-9-2-01 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků P-9-3-01 Žák odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům. P-9-3-03 Žák rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů. P-9-7-01 Žák uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi. P-9-7-02 objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému. P-9-3-02 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin P-9-3-03 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů P-9-8-01 Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Žák popíše rostlinnou buňku. Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. Žák odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům. Žák vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin. Žák rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů. Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody. Žák dodržuje základní pravidla bezpečnosti a chování při poznávání živé a neživé přírody.	Rostlinná buňka, pletiva. Jednoděložné a dvouděložné rostliny, jejich životní cykly. Jednoleté a víceleté rostliny. Stavba těla rostlin. Stavba květu a jeho uzpůsobení k opylování. Rozmnožování rostlin (pohlavní, nepohlavní). Vybrané čeledi a jejich zástupci, nejdůležitější zástupci a jejich vztah k prostředí. Určování rostlin podle botanického klíče. Význam rostlin a jejich ochrana. Rostlinná společnost Botanická exkurze ☐ houby bez plodnic – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy ☐ houby s plodnicemi – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami ☐ lišejníky –výskyt a význam ☐ anatomie a morfologie rostlin – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod) ☐ fyziologie rostlin – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování ☐ systém rostlin – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů,	ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka k prostředí) Vv (6 –kresba vybraných zástupců z rostlinné říše)

		kaprad'orostů (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných), jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců ☐ význam rostlin a jejich ochrana	
--	--	---	--

Téma: Mineralogie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-6-01 Žák rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek. P-9-6-02 Žák rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody. P-9-8-01 Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Žák rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek. Žák rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin. Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Vývoj zemského tělesa. Stavba zemského tělesa. Litosférické desky a jejich pohyb (důsledky). Horniny vyvřelé, usazené a přeměněné. Základní minerály a horniny. Vznik půd – půdotvorní činitelé. Geologická exkurze či terénní geologické cvičení. Země – vznik a stavba Země ☐ nerosty a horniny – vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků; ☐ vnější a vnitřní geologické procesy – příčiny a důsledky ☐ půdy – složení, vlastnosti a význam půdy ☐ vývoj zemské kůry a organismů na Zemi – geologické změny, vznik života, výskyt typických organismů a jejich přizpůsobování prostředí ☐ podnebí a počasí ve vztahu k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka ☐ mimořádné události způsobené přírodními vlivy – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi	ENV (Základní podmínky života) Z (6 – vznik a stavba zemského tělesa, pohyby litosférických desek a jejich důsledky, Z (6 – koloběh vody), Z (6-9 – regiony světa, ČR – povrch)), Z (6 – pedosféra), Z (9 – půdy ČR)

Téma: Základy ekologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-6-03 Žák uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi. P-9-7-01 Žák uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi. P-9-7-02; na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému. P-9-7-03 Žák vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam. P-9-7-04 Žák uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a	Žák uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi. Žák uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi. Žák; na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému. Žák vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam.	Vybraná přírodní společenstva a vegetační pásy Země. Ekosystémy (louka, les, voda, město, ...). organismy a prostředí – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému ☐ ochrana přírody a životního prostředí – globální problémy a jejich řešení, chráněná území	ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života) Z (6 – vegetační pásy), Z (6-9 přírodní složka regionů světa a ČR)

7. ročník

Téma: Výživa, hygiena a zdraví

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-1-04 Žák uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka. P-9-5-04 Žák rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, VZ-9-1-04 Žák posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví. VZ-9-1-07 Žák dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky.	Žák uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka. Žák rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života. Žák posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví. Žák dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky.	Výživa – potrava (bílkoviny, cukry, tuky), role vitamínů a stopových prvků, stravovací návyky. Tělesná a – důležitost životního rytmu, nebezpečí přemíry smyslových podnětů, osobní hygiena. Zdraví a nemoc – potrava jako příčina nemocí, bakterie a viry ve vztahu k nemocem člověka; jednotlivé nemoci a jejich prevence, dědičnost nemocí; epidemie, ochrana před přenosnými i nepřenositelnými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy (zásady první pomoci); příroda jako pomocník v boji proti nemocem (léčivé rostliny, zdroje látek pro léky); drogy a jedy přírodního původu (působení na člověka, prevence, ostatní návykové látky). viry a bakterie – výskyt, význam a praktické využití	Ch (8 – sacharidy, bílkoviny, tuky) VO (7 – drogy) VO (9- člověk jako osobnost – sebepoznání, sebevědomí, sebehodnocení, sebekritika)

Téma: Biologie člověka

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-5-01 Žák určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy. P-9-5-02 Žák se orientuje v základních vývojových stupních fylogeneze člověka. P-9-5-03 Žák objasní vznik a vývoj nového jedince od početí až do stáří. P-9-1-02 Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. P-9-5-04 Žák rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby VZ-9-1-11 Žák respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. VZ-9-1-12 Žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.	Žák určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy. Žák vysvětlí podstatu rozmnožování člověka. Žák se orientuje v základních vývojových stupních fylogeneze člověka. Žák objasní vznik a vývoj nového jedince od početí až do stáří. Žák rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života. Žák respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví.	<u>Trávicí soustava</u> Proces trávení a trávicí orgány. Základní složky potravy - cukry, tuky, bílkoviny, vitamíny, stopové prvky. Voda a tekutiny a jejich důležitost pro výživu člověka. <u>Dýchací soustava</u> Stavba a funkce dýchacích orgánů. Přenos kyslíku do krve. Tabák a nikotin - původ a působení kouření na zdraví člověka. <u>Oběhová soustava</u> Stavba a funkce orgánů krevního oběhu. Činnost srdce a krevní oběh. Prevence a léčba nemocí srdce a krevního oběhu. Alkohol a jeho působení na člověka. <u>Vylučovací soustava</u>	

	Žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.	Ledviny jako orgány vylučování a jejich funkce. Další způsoby vylučování. Prevence a léčba nemocí vylučovacích orgánů. <u>Rozmnožovací soustava</u> Rozmnožovací orgány ženy a muže a jejich funkce. Princip oplodnění. Nitroděložní vývoj. Postnatální vývoj. Zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí. Role sexuality v lidském životě (biologické, sociální a kulturní aspekty). <u>Nervová soustava</u> Stavba mozku a míchy. Centrální a periferní nervová soustava. Autonomní nervová soustava Funkce nervové soustavy. fylogeneze a ontogeneze člověka – rozmnožování člověka ☐ anatomie a fyziologie – stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídicí), vyšší nervová činnost, nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie	
--	--	--	--

8. ročník

Téma: Zoologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-1-01 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů. P-9-4-01 Žák porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů. P-9-4-02 Žák rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin. P-9-4-03 Žák odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí. P-9-4-04 Žák zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy. P-9-8-01 Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Žák popíše živočišnou buňku. Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. Žák porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů. Žák rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin. Žák odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí. Žák zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy. Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Stavba těla živočichů ve srovnání se stavbou těla člověka. rozmnožování. Vybraní zástupci jednotlivých skupin živočichů. Rozšíření, význam a ochrana živočichů. Zastoupení živočišných druhů ve vybraných ekosystémech. (upřesnění: prvoci, žahavci, ploštěnci, hlístice, měkkýši, plži, mlži, hlavonožci, kroužkovci, členovci, koryši, pavoukovci, hmyz, strunatci, obratlovci, kruhoústí, paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci) Zoologické terénní cvičení rozmnožování ☐ vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci) ☐ rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva ☐ projevy chování živočichů	ENV (Ekosystémy) ENV (Základní podmínky života) ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí) ENV (Vztah člověka k prostředí) Vv (9 – kresba vybraných zástupců z živočišné říše)

9. ročník

Téma: Zoologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-4-01 Žák porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů. P-9-4-02 Žák rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin. P-9-4-03 Žák odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí. P-9-4-04 Žák zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy. P-9-8-01 Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. Žák porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů. Žák odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí. Žák zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy. Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody.	Stavba těla živočichů ve srovnání se stavbou těla člověka. Organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování. Vybraní zástupci jednotlivých skupin živočichů. Rozšíření, význam a ochrana živočichů. Zastoupení živočišných druhů ve vybraných ekosystémech. (upřesnění: savci) Etologie praktické metody poznávání přírody – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, dědičnost a proměnlivost organismů – podstata dědičnosti a přenos dědičných informací, gen, křížení	Vv (9 – kresba vybraných zástupců – savci)

Téma: Biologie člověka, genetika

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
P-9-5-01 Žák určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy. P-9-5-04 Žák rozlišuje příčiny, případné příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby,	Žák určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy. Žák rozlišuje příčiny, případné příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby,	<u>Kostra a svaly:</u> Opěrná soustava lidského těla (porovnání s opěrnou soustavou živočichů). Páteř, hrudní koš. Stavba a funkce horní a dolní končetiny, pletence. Stavba lebky. Stavba kosti. Klouby a vazy. Svaly - rozdělení, funkce a význam. <u>Smysly:</u> - stavba a funkce oka, - stavba a funkce ucha, - čich, chuť, hmat. - 12 smyslů dle R. Steinera	Vv (8 – kresba kostry)
P-9-1-02 Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. P-9-1-03 Žák uvede příklady dědičnosti v praktickém životě VZ-9-1-09 Žák projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce. VZ-9-1-11 Žák respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. VZ-9-1-12 Žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.	Žák vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti. Žák určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy. Žák orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka. Žák objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří. Žák projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; podílí se na programech podpory zdraví v rámci školy a obce. Žák respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. Žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování. Žák projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc.	<u>Dědičnost a proměnlivost jako základní vlastnosti živé přírody</u> Organismus a dědičnost - geny, genetická informace. Dědičnost a proměnlivost. Pohlavní a nepohlavní rozmnožování z hlediska dědičnosti a proměnlivosti. Předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity. Ochrana zdraví při různých činnostech. Sexualita člověka – role sexuality v lidském životě, odpovědnost v sexualitě, prevence pohlavních nemocí; přátelství, partnerské vztahy, manželství a rodičovství.	OSV (Sebepoznání a sebepojetí) OSV (Mezilidské vztah) VO (9 – vztahy mezi lidmi) VO (9 – city a emoce)

Zeměpis

Charakteristika předmětu

Zeměpis je předmětem s výrazně integrujícím charakterem. Odvíjí se od něho celá řada mezipředmětových vztahů především k dějepisu a přírodovědným předmětům. Provází ostatní předměty v neustálé proměně sledující důsledně vývojové fáze dítěte. Jednotlivosti ostatních předmětů budují ve vzájemném spojení komplexní a barvitý obraz světa. Zeměpis však neslouží pouze k jakémusi zastřešení jiných předmětů, je pro ně také neustálým zdrojem impulsů a podporuje jejich pokrok. Právě na zeměpisu je patrná skutečnost, že v důsledku velké propojenosti jednotlivých předmětů je složité nahlížet je izolovaně. Z toho také vyplývá hlavní cíl výuky zeměpisu. Žák by měl pro sebe objevit, že skutečnost, Země, vesmír, jsou neoddělitelná jednota, do které patří i on a kterou chce dál poznávat. Z integrujícího charakteru předmětu potom vyplývá, že v jeho skladbě je mnoho témat a okruhů učiva přírodopisu, dějepisu, výchovy k občanství, ekologie a astronomie. Významnou úlohu mají přesahy z dějepisu a občanské nauky. Integrovaný charakter ovšem neznamená, že vlastní náplň geografie jako vědecké disciplíny je zatlačena do pozadí. Prolínání jiných předmětů pouze odstraňuje izolovanost a popisnost geografie a dává jí vyniknout jako neocenitelnému prostředku pro zkoumání světa.

V tomto smyslu jsou charakterizovány i jednotlivé cíle předmětu zeměpis. Výchovné a výukové úsilí učitele směřuje k tomu, aby žáci:

objevili jednotu a krásu světa, získali láskyplnější vztah ke svému okolí, prostředí, lidem kolem sebe

pochopili Zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň i mění

poznali postavení Země ve sluneční soustavě a celém vesmíru

poznali jednotlivé sféry Země, jejich utváření působností geologických dějů (abiotické, biotické, lidské)

nahlíželi na geografické jevy, objekty a procesy v jejich komplexnosti a zákonitosti

získali základní znalosti o zeměpisu kontinentů v úzké souvislosti s přírodními podmínkami, osídlením a jeho historií, vývojem a současnou situací v různých sférách společnosti (kultura, hospodářství, politický a právní život ve významných státech)

si uvědomili postavení naší země ve střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými

poznali ČR ve smyslu jejich přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, dokázali poznat odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy i světa s jejich přínosem k barvitosti a komplexnosti lidské kultury jako celku

poznali stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast

uměli pracovat s různými druhy map a znali i historický vývoj mapování zemského povrchu

poznali moderní prostředky používané v geografii (statistické materiály, grafy) a uměli se v nich orientovat

V souvislosti s vývojovými fázemi dítěte se v nižších třídách klade důraz na prožitky a teprve s postupem času se přistupuje k tvorbě vědeckých pojmů a zeměpis dostává stále více podobu vědní disciplíny. Úkolem zeměpisného vyučování je doprovázet a podporovat děti v jejich fyzickém, duševním a duchovním vývoji. V průběhu celé výuky se uplatňuje aktivní činnost žáků - kreslení a malování map, profilů, později grafické znázornění, práce s atlasem a statistickými údaji.

Forma realizace

Vyučovací předmět zeměpis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacích oblastí Člověk a příroda (Zeměpis).

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Globální výchova.

Výuka zeměpisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání a zařazování informací z různých oborů.
- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Podněcujeme kreativitu a fantazii žáků ve vhodných případech při práci s mapou a dalšími pomůckami.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému řešení problému, aby si dokázali svoje řešení obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky týmové práci.

Kompetence občanské

- Žáci si společně stanovují pravidla chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostní, kulturní).
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Vedeme žáky k volbě a účelnému využívání vhodných digitálních technologií při činnostech s digitalizovanými geoinformačními zdroji a prameny

Vzdělávací obsah předmětu

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Přírodní obraz Země Z-9-2-01 Žák prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů. Z-9-2-02 Žák rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu. Z-9-2-03 Žák porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost Z-9-7-02 Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny. Z-9-3-01 Žák lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny.	Žák prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země. Zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů. Žák rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu. Žák porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost. Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny. Žák lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny.	Úvod do zeměpisu Planeta Země - tvar a rozměry - pohyby Země - střídání dne a noci - střídání ročních období - litosféra (stavba Země) - atmosféra - hydrosféra - pedosféra - biosféra Světadíly a oceány Klimatické poměry, teplotní pásy, geografické a vegetační pásy	F Př Hv Vv ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí) Ch (7 – Voda a vzduch)
Glóbus a mapa Z-9-1-01 Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů. Z-9-1-02 Žák používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii.	Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů. Žák tvoří jednoduchý tematický plánec (sběr informací, kompoziční prvky mapy, práce s měřítkem a legendou). Žák používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii.	Glóbus a mapa - glóbus - mapy - poledníky a rovnoběžky - určování zeměpisné polohy - čas na Zemi, časová pásma, datová hranice - výškopis a polohopis na mapách Práce s mapou Tvorba tematického plánu	
Evropa Z-9-3-01 Žák lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra	Žák lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony Afriky podle zvolených kritérií. Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické	Evropa Přírodní hranice mezi Evropou a Asií Přírodní poměry Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajin	GLO (Objevujeme Evropu a svět), GLO (Jsme Evropané) DEM (Občan, občanská společnost a stát), DEM (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu

a periferní zóny. Z-9-3-02 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. Z-9-3-03 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.	problémy v konkrétních světových regionech Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Žák se snaží pochopit mentalitu a kulturu obyvatel jednotlivých oblastí, rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury.	(př. polarita: severní X jižní Evropa) Přírodní a hospodářské poměry různých oblastí Společenské poměry, zvyklosti	rozhodování) MUL (Kulturní diference), MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí) Hv Vv D (6–9 – dějiny Evropy) Čj
---	---	---	---

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Afrika Z-9-3-01 Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny. Z-9-3-02 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. Z-9-3-03 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.	Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Žák se snaží pochopit mentalitu a kulturu obyvatel jednotlivých oblastí, rozvíjí schopnost srovnávat kulturu v evropském a globálním kontextu, vytváří si alespoň základní obraz dnešního světa	Afrika: Přírodní hranice Členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry, vodstvo Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajin Přírodní a hospodářské poměry různých krajin Různé životní formy v černoafričské a islámské Africe, v různých vegetačních zónách (např. Pygmejové, kočovní pastýři, zemědělci, obyvatelé oáz, horníci). Další působení různých náboženství a tradic Setkání a zápolení se západním chápáním světa	MUL (Kulturní diference),MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí) Vv D (5 – Starověký Egypt; 7 – Zámorské objevy a kolonizace Afriky; 8 – Kolonialismus a imperialismus; Soupeření Anglie a Francie v Africe; 9 – Dekolonizace Afriky) Hv
Astronomie Z-9-2-01 Žák prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů	Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování noční oblohy.	Vesmír a hvězdy Měsíc, jeho pohyby Pozorování noční oblohy. Poznávání a dobývání vesmíru.	D (7 – Renesance a humanismus)
Asie Z-9-3-01 Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny. Z-9-3-02 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. Z-9-3-03 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.	Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Žák se snaží pochopit mentalitu a kulturu obyvatel jednotlivých oblastí, rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu,	Asie: Přírodní hranice Členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry, vodstvo Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajin Přírodní a hospodářské poměry různých krajin Společenské poměry, zvyklosti Rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí Asie – zánik Aralského jezera, znečištění	MUL (Kulturní diference),MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí) Vv D (8 – Kolonialismus a imperialismus; Čína, Japonsko a Indie v 19. století; 9 – 2. světová válka v Asii a poválečný vývoj makroregionu s důrazem na Čínu, Japonsko a Indii)

Z-9-5-03 Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí.	vytváří si alespoň základní obraz dnešního světa Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	životního prostředí (příklad Indie a Čína), kácení deštných pralesů a pěstování palmy olejné, nešetrná těžba nerostných surovin (příklad Sibiř, Čína) Vztah člověka k přírodě	
--	---	--	--

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Amerika Z-9-3-01 Žák rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohrazení a lokalizaci regionů světa. Z-9-3-02 Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny. Z-9-3-03 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. Z-9-3-04 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.	Žák rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohrazení a lokalizaci regionů světa Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Žák se snaží pochopit mentalitu a kulturu obyvatel jednotlivých oblastí, rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, vytváří si alespoň základní obraz dnešního světa	Amerika: Přírodní hranice Členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry, vodstvo Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajín Latinská Amerika, Severní a střední Amerika Přírodní a hospodářské poměry různých krajín Společenské poměry, zvyklosti	MUL (Kulturní difference), MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí)
Austrálie a Oceánie Z-9-3-01 Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny. Z-9-3-02 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. Z-9-3-03 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich.	Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Žák se snaží pochopit mentalitu a kulturu obyvatel jednotlivých oblastí, rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu vytváří si alespoň základní obraz dnešního světa	Austrálie a Oceánie: Přírodní hranice Členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry, vodstvo Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajín Austrálie, Nový Zéland a vybrané státy Oceánie Přírodní a hospodářské poměry různých krajín Společenské poměry, zvyklosti Antarktida Zeměpis oceánů	MUL (Kulturní difference), MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita), ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Společenské a hospodářské prostředí Z-9-4-01 Žák posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace. Z-9-4-02 Žák posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel. Z-9-4-03 Žák zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje. Z-9-4-04 Žák porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit. Z-9-4-05 Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků. Z-9-4-06 Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-1-01 Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů.	Žák posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace. Žák posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel Žák zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje Žák porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů.	Národy, jazyky a náboženství, lidská sídla Kulturní zvláštnosti jednotlivých vybraných národů Rasy a rasové otázky, aktuální problémy současnosti, civilizační vlivy Hlavní zemědělské oblasti světa, pěstování zemědělských plodin a chov hospodářského zvířectva, lesní a vodní hospodářství Hlavní průmyslové oblasti světa, zdroje nerostných surovin, rozdělení a rozmístění průmyslových odvětví Rozmístění, proces dobývání a využívání světových přírodních zdrojů Příčiny a důsledky ničení neobnovitelných zdrojů Dopady těžby hornin a minerálů na zdraví lidí, zdraví jiných organismů a ekosystémů Výhody a nevýhody různých způsobů získávání energie.	GLO (Evropa a svět nás zajímá), GLO (Objevujeme Evropu a svět), GLO (Jsme Evropané) OSV (Sebezpoznání a sebezpojetí), OSV (Seberegulace a sebezpojetí) DEM (Občan, občanská společnost a stát), DEM (Formy participace občanů v politickém životě), DEM (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) MUL (Kulturní diference), MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita), MUL (Princip sociálního smíru a solidarity) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka a prostředí) D (6, 7, 8 – Velká světová náboženství, jejich vznik, rysy a šíření; 8 – Vznik moderního národa a společnosti; 8 – Průmyslová revoluce; 9 – Hospodářský vývoj mezi dvěma světovými válkami a po 2. světové válce) Čj Hv Vv Př F

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Česká republika Z-9-6-01 Žák vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy. Z-9-6-02 Žák hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu. Z-9-6-03 Žák hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu. Z-9-6-04 Žák lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit. Z-9-6-05 Žák uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států. Z-9-7-02 Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-03 Žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech. Z-9-1-01 Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů.	Žák vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy. Žák hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu. Žák hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu. Žák lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit. Žák uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států. Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech	ČR na mapě Evropy, sousední státy Přírodní podmínky ČR Obyvatelstvo a sídla, společnost a kultura Hospodářství, průmyslová odvětví (exkurze do výrobního závodu) Administrativní členění, oblasti ČR a jejich specifika Hlavní město Praha a jiná důležitá centra Společenské a správní struktury Olomoucko a Olomouc	GLO Evropa a svět nás zajímá), GLO (Objevujeme Evropu a svět), GLO (Jsme Evropané) OSV (Sebezpoznání a sebepojetí), OSV (Seberegulace a sebepojetí) DEM (Občan, občanská společnost a stát) MUL (Kulturní diferenciacie), MUL (Lidské vztahy), MUL (Etnický původ), MUL (Multikulturalita), MUL (Princip sociálního smíru a solidarity) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka k prostředí) D (7–9 – Územní vývoj českého státu; 9 – Společenský, ekonomický a politický vývoj našeho státu po roce 1918)
Globální problémy lidstva a ochrana životního prostředí Z-9-4-05 Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků. Z-9-4-06 Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech.	Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků. Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech.	Spolupráce zemí světa (světové hospodářství, světový trh a mezinárodní obchod) Projevy globalizace Globální problémy, způsoby a možnosti řešení, alternativy Složky životního prostředí Ochrana přírody a životního prostředí – principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva	GLO1 – 3 DEM (Občanská společnost a škola), (Občan, občanská společnost a stát), (Formy participace občanů v politickém životě), (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování) ENV (Ekosystémy), ENV (Základní podmínky života), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka k prostředí) D (9 – Geopolitický vývoj po 2. světové válce)

Z-9-5-01 Žák porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin Z-9-5-02 Žák uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Z-9-5-03 Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	Žák porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin Žák uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí		
Terénní geografická výuka Z-9-7-01 Žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu. Z-9-7-02 Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny. Z-9-7-03 Žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech. Z-9-1-01 Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů.	Žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, a dalších informačních zdrojů.	Komplexní geografické terénní cvičení - práce s různými druhy map - orientace v terénu (práce s mapou, buzolou, GPS) - zásady bezpečného pohybu v přírodě - profil reliéfu - proměna prostoru v čase - typy krajiny - tvary zemského povrchu - základy geografického výzkumu (mapování oblasti – tvorba tematické mapy, geografická měření – sběr, zpracování a interpretace dat) - člověk a krajina	ENV (Ekosystémy), ENV (Lidské aktivity a problémy životního prostředí), ENV (Vztah člověka k prostředí) Vv, Vz M (grafy, tabulky, trojčlenka) D (8, 9 – Proměny krajiny od dob průmyslové revoluce) Ch (7 – Voda a vzduch)

UMĚNÍ A KULTURA

Hudební výchova

Charakteristika předmětu

Ve vyučování hudební výchovy je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy koncertů apod.

Vzdělávací předmět hudební výchova je nedílnou součástí vzdělávacího procesu na waldorfské škole. Umožňuje žákům uchopovat umělecké a kulturní stránky života formou odpovídající jejich věku. Napomáhá jejich osobnostnímu i sociálnímu vývoji prostřednictvím praktické realizace vlastních prožitků pomocí specifického jazyka hudby a jeho výrazových prostředků.

Společná hudební práce dané třídy by měla být zároveň součástí, pokud možno, každého vyučovacího předmětu realizovaného formou epoch.

Tento vzdělávací předmět je zpracován pro jednotlivé ročníky a v jejich rámci (v souladu se strukturou vzdělávacího oboru Hudební výchova v RVP ZV) členěn na následující kapitoly:

- vokální činnosti
- instrumentální činnosti
- pohybové činnosti
- poslechové činnosti
- hudební teorie

V průběhu vzdělávacího procesu je kladen důraz na tři základní oblasti, v jejichž rámci je tento vzdělávací předmět uskutečňován. Oblast vědomostní a poznatková zahrnuje hudební teorii, skladbu, dějiny hudby a hudební formy. Oblast pocitová obsahuje uchopování nálad jednotlivých tónin, harmonií a jejich realizaci prostřednictvím různých druhů nástrojů. Třetí oblast – pohybová – umožňuje žákům proniknout do sféry hudby pomocí vlastního tělesného pohybu a prožít podstatu rytmu a taktu. Se všemi jmenovanými oblastmi se žáci setkávají jak v práci na společném i individuálním hlasovém projevu, tak v individuální i společné hře na nástroje, v rozhovorech o hudbě a jejich výrazových prostředcích a při poznávacích činnostech.

Základem pro učební osnovy vzdělávacího předmětu hudební výchova, pro přístup k žákům při procesu vyučování a volbu vyučovacích metod a strategií jsou vývojové fáze osobnosti, jimiž žáci v průběhu základního vzdělávání procházejí. Z nich vyplývají pro tento vzdělávací předmět následující metodické pokyny:

V prvních třech ročnících je žák prostřednictvím nápodoby veden k uchopování hudby jako celku melodického, rytmického i harmonického. Pomocí přirozeného pohybu těla se společně se spolužáky učí písním, aniž by je uchopoval abstraktně či pomocí hudebních znaků. Základním prostředkem procesu učení má být činnost individuální a ve společenství třídy.

V následujících třech ročnících odpovídá způsob vedení vyučovacího procesu žakovým nově nabytým schopnostem uchopení „hudební gramatiky“ – taktu, rytmu, intervalů, tónin, nálad skrytých v harmonii, zápisu hudby. V procesu učení působí prožitek z praktické realizace hudby v souladu s intelektuálním uchopováním hudebních výrazových prostředků.

V průběhu posledních tří let základního vzdělávání jsou ve vzdělávacím procesu vytvářeny příležitosti k vývoji logického myšlení a utváření vlastního úsudku na základě hudební teorie a dějin hudby. Žáci jsou vedeni k uplatňování dosavadních návyků při hře na nástroj a zpěvu a jejich využití pro vědomý rozvoj vlastních schopností.

Forma realizace

Předmět hudební výchova naplňuje očekávané výstupy vzdělávací oblasti Umění a kultura (Hudební výchova).

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žák vybírá vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení se zpěvu, hře na nástroj a pro získání rytmických schopností.
- Umí si najít informace, které se týkají dějin hudby a hudební teorie.
- Seznamuje se s obecně užívanými termíny, znaky a symboly v oblasti hudebních výrazových prostředků.

Kompetence k řešení problémů

- Zamýšlí se nad jednotlivými oblastmi hudební problematiky.
- Porovnávání hudebních stylů a žánrů v dějinných souvislostech a dělá si o nich úsudek.
- Pokouší se uplatnit své poznatky prostřednictvím hudební improvizace.

Kompetence komunikativní

- Je schopen vzájemnému naslouchání a k porozumění zvukům, melodiím atd.
- Poznává a cvičí mimoslovní komunikaci.
- Vytváří si a formuluje si vlastní názor na problematiku jednotlivých oblastí hudby.

Kompetence sociální a personální

- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných ke kvalitní a smysluplné spolupráci při společné práci nad hudebním dílem.
- Rozumí notovým záznamům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence občanské

- Chápe práva a povinnosti souvisejících s uměleckou tvorbou a kulturní sférou lidské společnosti.
- Dokáže se vcítit do tradic vlastního národa, ale i národů Evropy či světa, utváří si smysl pro kulturu a tvořivost, respektuje kulturu jiných národů.

Kompetence pracovní

- Získává pracovní návyky, které mu později umožní plnit povinnosti a závazky.

Kompetence digitální

- Žák aktivně a smysluplně využívá elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny.
- Vyhledává a sdílí inspirační zdroje uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům.

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-3-1-01 Žák zpívá v jednohlase.	Žák zpívá (za podpory společenství) jednohlasé písně.	Vokální a pohybové činnosti Pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost), hlasový hygiena Jednohlasé písně odpovídající rozsahu kvinty, písně s latentní tóninou a volným rytmem. Písně tematicky korespondující s ročními obdobími. Písně doprovázené jednoduchými, přirozenými pohyby, jednoduché tance. Práce s přirozeným rytmem. Procvičování jednoduchých rytmtů nápodobou. Instrumentální činnosti Hra na flétnu (správné umístění prstů, seznámení se zněním všech tónů, cvičení pro správné dýchání a tvoření tónů, hra již známých jednoduchých písní navazující na vokální činnosti). Realizace a improvizace doprovodů k příběhům pomocí melodických nástrojů. Poslechové činnosti Rozlišení výšky tónů. Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.	
HV-3-1-02 Žák rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty,	Žák rytmitizuje a melodizuje texty k vytvoření nálady, doprovodí příběh.		OSV 5 (Kreativita)
HV-3-1-03 Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. Žák hraje podle svých dispozic na flétnu jednoduché písně a využívá k tomu dosud získané elementární schopnosti správného dýchání.		ČLS
HV-3-1-04 Žák reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	Žák doprovází realizaci hudby vhodným pohybem.		

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-3-1-01 Žák zpívá v jednohlase.	Žák zpívá (za podpory společenství) v jednohlase.	Vokální a pohybové činnosti Pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu) Rozšíření dosavadního jednohlasého písňového repertoáru. Rozšiřování hlasového rozsahu, dechová a intonační cvičení vycházející z obrazů (příběhů), z kvalit a nálad. Provázení písni přirozeným pohybem, tance k ročním obdobím, kolové hry (např. lidové). Instrumentální činnosti Hra na flétnu (upevňování návyků správného dýchání a tvoření tónu, prstová cvičení prostřednictvím vhodně volených písni). Realizace doprovodů k příběhům či hrám na melodicko-rytmické a rytmické nástroje. Hudební hry. Poslechové činnosti Vědomí výška tónu a melodie. Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.	OSV 5 (Kreativita)
HV-3-1-02 Žák rytmizuje a melodizuje jednoduché texty,	Žák realizuje formou nápodoby a rytmizuje složitější rytmy bez vázanosti k taktu.		
HV-3-1-03 Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	Žák hraje podle svých dispozic na flétnu jednoduché písně a využívá k tomu dosavadních získaných dechových návyků.		
HV-3-1-04 Žák reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	Žák vyjadřuje pohybem směr melodie rozlišuje výšku a hloubku tónů z hlediska prostorového.		

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-3-1-01 Žák zpívá v jednohlase.	Žák zpívá v jednohlase písně s pevně danou tóninou, při zpěvu využívá dosavadní získané hlasové a technické dovednosti.	Vokální činnosti Zpěv písní v jednohlase s pevně danou tóninou. Témata písní se váží k ročníkovému tématu a tématům hlavního vyučování, jsou využívána témata i prvních dvou ročníků. Lidové písně dětského věku. Dvojhlas, kánon, prodleva. Instrumentální činnosti Hra na sopránovou zobcovou flétnu vhodně volenými písněmi a cvičeními, realizace písní v návaznosti na vokální činnosti, realizace prvního dvojhlasu také v návaznosti na vokální činnosti. Hra na rytmické a jiné melodické nástroje (instrumentální práce ve skupinách, realizace improvizovaných doprovodů k písním, rozvíjení dosavadních získaných dovedností). Zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky). Úvod do notového zápisu (notová osnova, houslový klíč, nota) Pohybové činnosti Tance (rozšíření repertoáru prvních dvou ročníků), proplétání Procvičování jednoduchých rytmů vázaných na takt a metrum Prožívání výšky, dynamiky, délky tónu pomocí pohybu. Poslechové činnosti Poslechové hry (převádění výšky, síly a délky tónu a metra do vědomí). Rozvíjení schopnosti naslouchat např. pomocí poslechu skladeb nacvičených v individuální nástrojové výuce.	OSV 5 (Kreativita)
HV-3-1-02 Žák rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty	Žák zpívá ve skupině jeden z hlasů jednoduchého kánonu.		OSV8 (Komunikace)
HV-3-1-03 Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	Žák hraje na flétnu jednoduché písně s pevně danou tóninou, využívá při tom získaných dechových a technických dovedností.		ČLS
HV-3-1-04 Žák reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	Žák vyjadřuje pohybem výšku, sílu a délku tónu, metrum.		
HV-3-1-05 Žák rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby.	Žák se orientuje v řadě tónů první oktávy.		
HV-3-1-06 Žák rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální.	Žák rozpozná v proudu znějící hudby výrazné dynamické změny, dokáže rozpoznat hudbu vokální od vokálně instrumentální.		

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-5-1-01 Žák zpívá v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	Žák zpívá v jednohlase písně s pevně danou tóninou, při zpěvu využívá dosavadní získané hlasové a technické dovednosti.	Vokální činnosti Individuální a společná realizace lidových, umělých písní. Dvojhlas, vícehlas. Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu, správné nasazení). Diatonické postupy v durových a mollových tóninách.	OSV 5 (Kreativita)
HV-5-1-06 Žák rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků	Žák rozpozná v proudu znějící hudby tempové a rytmické změny.	Instrumentální činnosti Rozvíjení schopností ve hře na zobcovou flétnu (hra písní v různých tóninách, prstová cvičení na základě vhodně volených písní). Realizace předeher, meziher a doher (na flétnu či jiné melodické nástroje, na rytmické a rytmicko-melodické nástroje). Společné muzicírování s využitím individuálních nástrojů jednotlivých dětí. Jednoduchá písňová forma. Vědomé uchopení délek not, pomlk a taktu v notovém zápisu, 2/4, 3/4, 4/4 takt.	
HV-5-1-03 Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	Žák realizuje hrou na flétnu ve skupině (popřípadě i samostatně) jednoduché kánony. Žák provádí jednoduché přede hry, mezihry a dohry (na flétnu, na rytmické nebo jiné melodické nástroje).	Stupnice C dur. Hudebně-pohybové činnosti Taktování. Rozšíření repertoáru již známých tanců.	OSV 9 (Kooperační kompetice)
HV-5-1-02 Žák realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not.	Žák se orientuje se v zápisu jednoduché písně a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje.	Poslechové činnosti Hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu.	
HV-5-1-04 Žák rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	Žák rozliší jednotlivé části jednoduché hudební formy.	Hudební styly a žánry – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod. Hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj	
HV-5-1-07 Žák ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	Žák ztvárňuje hudbu pohybem pomocí probraných tanečních kroků.		

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-5-1-01 Žák zpívá v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	Žák zpívá v jednohlase a dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá dosavadní získané pěvecké návyky.	Vokální činnosti Zpěv písní a skladeb v dur a moll, důraz kladen na durové tóniny. Zpěv písní s návazností na ročníkové téma – starověké Řecko.	OSV 5 (Kreativita)
HV-5-1-02 Žák realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	Žák orientuje se v zápisu jednoduché skladby nebo písně a podle svých dispozic jej realizuje hlasem.	Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu).	ČLS
HV-5-1-03 Žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	Žák využívá jednoduché hudební nástroje (flétna, individuální nástroj) k doprovodné (popřípadě i sólové) hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb.	Instrumentální činnosti Hra na flétnu (dvojhlasé a tříhlasé polyfonní skladby, jednoduché harmonické homofonní skladby). Realizace jednoduchých improvizací. Orientace v notovém zápisu.	
HV-5-1-05 Žák vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace.	Žák provádí v rámci svých individuálních dispozic elementární hudební improvizace.	Hudebně-pohybové činnosti Pohybové improvizace k hudbě, naznačení nálady k příběhu s návazností na téma ročníku.	
HV-5-1-04 Žák rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	Žák rozliší jednotlivé části jednoduché hudební formy.	Poslechové činnosti Prožívání, poslech a pozorování metrrytmtických prostředků v řeckých tancích.	
HV-5-1-06 Žák rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků,	Žák rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků.	Zvědomování kvality tónů, dynamiky, metra, tempa a jiných výrazových prostředků na základě realizace a poslechu živě realizovaných skladeb.	
HV-5-1-07 Žák ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	Žák na základě svých individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace a ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků,	Vztahy mezi tóny – souzvuk, akord Hudební formy (malá a velká písňová forma, rondo, variace). Prožitek hudby – interpretace jejího obsahu a formy.	

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-9-1-02 Žák uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase	Žák zpívá dle svých individuálních dispozic intonačně čistě a s náležitou výslovností.	Vokální činnosti Zpěv evropských i národních lidových a umělých písní (jedno- i vícehlas). Rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena. Diatonické postupy v durových a mollových tóninách.	OSV5
HV-9-1-03 Žák reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	Žák hraje na flétnu nebo jiný hudební nástroj dle svých dispozic vybrané skladby, orientuje se v notovém zápisu těchto skladeb.	Instrumentální činnosti Hra na sopránovou (popř. tenorovou či altovou) flétnu, popřípadě jiné melodické či rytmické nástroje. Durové a mollové stupnice do dvou křížků a bēček. Improvizace v durových a mollových tóninách. Hudební hry.	
HV-9-1-04 Žák rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě	Žák je schopen rozpoznat tance a zvolit vhodný typ hudebně pohybových prvků.	Poslechové činnosti Rozlišení dur a moll tóniny v jednotlivých skladbách hraných a zpívaných skladbách a písních. Dějiny hudby: středověká hudba	OSV9
HV-9-1-06 Žák zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	Žák je schopen rozpoznat probrané hudební formy.	Hudebně-pohybové činnosti Taktování. Ke znějící hudbě (tanec, zpěvohra) reprodukovat a později i samostatně vymyslet vhodná pohybová schémata a taneční kroky. České a evropské lidové tance.	D
HV-9-1-05 Žák orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	Žák chápe proces tvorby, přenosu a příjmu zvuků a tónů. Žák je schopen rozpoznat durovou a mollovou melodii.		

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-9-1-05 Žák se orientuje v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	Žák zná životy a díla významných skladatelů období klasicismu. Žák přesně určuje intervaly.	Vokální činnosti Zpěv písní cizích zemí. Intonace v durových a mollových tóninách. Práce s rytmem písní. Jednoduché hlasové improvizace. Hlasová hygiena v době dospívání. Transpozice.	
HV-9-1-01 Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	Žák na základě svých individuálních dispozic hraje na zobcové flétny jednoduché i vícehlasé písně a skladby.	Instrumentální činnosti Hra podle notového zápisu a reprodukce vícehlasých skladeb, písní cizích zemí.	MUL1, MUL2
HV-9-1-02 Žák uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase,	Žák dle svých individuálních dispozic samostatně intonuje a s přesným zachycením dynamiky a rytmu zpívá dané písně.	Tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy. Vztah dur – moll. Intervaly a jejich určování.	OSV5
HV-9-1-03 Žák reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	Žák na základě individuálních schopností vytváří jednoduché doprovody k písním a skladbám (flétny, zpěv, klavír).	Poslechové činnosti Poslech děl klasických autorů a jejich rozbor po formální a harmonické stránce. Dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů období baroka a klasicismu. Nauka o hudebních formách (např. písňová forma, sonátová forma, melodram). Hudebně pohybové činnosti Pohybový doprovod znějící hudby pomocí tanečních kroků. Reakce na změny v proudu znějící hudby (tempové, dynamické, harmonické, melodické). Hudebně pohybové hry.	D
HV-9-1-06 Žák zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	Žák je schopen pojmenovat základní intervaly. Žák je schopen sledovat podle notového zápisu jednoduché, popsat jejich náladu a na elementární úrovni je porovnat. Žák zná základní fakta o životě a díle probraných barokních a klasicistních skladatelů. Žák zná hudební formy (zejména fugy, kánonu, suity).		

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-9-1-05 Žák orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	Má základní přehled o všech hudebních nástrojích a jejich postavení v orchestru. Zná základní fakta ze života a díla hudebních skladatelů období romantismu.	Vokální činnosti Péče o mutující hlasy (hlasová hygiena). Zpěv jednohlasných i vícehlasných písní. Písně odpovídající danému ročníku a vyspělosti žáků. Písně s kontrastem dur-moll. Písně se silným rytmickým akcentem.	OSV5
HV-9-1-02 Žák uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase,	Žák dle svých individuálních dispozic zpívá s náležitou dynamikou, přesným rytmem a intonačně čistě písně doby romantismu, složitější kánony a jiné písně ve dvou- a vícehlasé úpravě s doprovodem a capella.	Instrumentální činnosti Hra podle notového zápisu a reprodukce vícehlasých skladeb na flétny, popřípadě jiné hudební nástroje. Rytmická improvizace na různé nástroje. Vyjadřování hudebních i nehuměbních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické, melodické, tempové, dynamické, formální.	
HV-9-1-03 Žák reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	Žák na základě svých dispozic hraje z listu či reprodukuje vícehlasé skladby na flétny a do své hry je schopen zařadit prvky improvizace.	Rytmické a melodické diktáty.	D
HV-9-1-06 Žák zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	Žák dokáže slovně charakterizovat slyšené hudební dílo a přibližně určit dobu a hudební formu, ve které je dílo napsáno.	Poslechové činnosti Poslech skladeb a písní období romantismu a jejich rozbor.	
HV-9-1-01 Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách. Žák vytvoří v některém textovém nebo prezentačním programu pozvánku na hudební představení.	Nauka o hudebních nástrojích: přehled hudebních nástrojů a jejich poloh a postavení v orchestru. Dějiny hudby: biografie skladatelů romantismu.	MED7

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
HV-9-1-01 Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	Vokální činnosti Péče o hlas a jeho rozsah a jeho reflexe. Techniky vokálního projevu (scat, falzet). Deklamace. Rozšíření repertoáru jednohlasých a sborových písní o nové lidové a umělé písně. Písně pop-music.	MED7 OSV5
HV-9-1-02 Žák uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase	Žák zná svůj hlasový rozsah a snaží se ho s pomocí učitele dále rozšiřovat. Žák je dle svých sluchových dispozic schopen vokální projev svůj i svých spolužáků reflektovat, popřípadě i korigovat pomocí transpozice melodií do svého hlasového rozsahu. Žák umí dle svých individuálních dispozic zazpívat probrané jedno- i vícehlasé lidové i umělé písně s doprovodem i a capella.	Instrumentální činnosti Tvorba instrumentálního doprovodu pro hudebně dramatické projevy. Vyjadřování hudebních (rytmické, dynamické, melodické, tempové) a nehudebních představ pomocí hry na nástroj. Hra na perkusivní nástroje a práce na tempu a dynamice. Notový záznam s pomocí notačních programů. Záznam hudby.	
HV-9-1-03 Žák reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	Žák umí dle svých individuálních dispozic vytvořit jednoduchý instrumentální doprovod pro hudebně dramatické projevy (div. Hra, pantomima, improvizace).	Poslechové činnosti Poslech klasických hudebních děl, jejich popis, porovnání a slohové i stylové zařazení děl. Populární hudba a jazz (vývoj a současný stav). Popis současné hudby a rozhovor o ní na základě vlastních zážitků.	D, INF
HV-9-1-06 Žák zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	Žák je schopen svými slovy popsat hudební dílo, zařadit ho do určitého slohového období	Hledání historických a jiných souvislostí hudby s ostatními uměními a v oblasti styku hudby se společností.	
HV-9-1-05 Žák orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	Žák chápe jednotlivé styly a žánry, jejich funkce vzhledem k životu jedince a společnosti. Žák má základní znalosti o vývoji a současném stavu populární hudby.		MED5
HV-9-1-07 Žák vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění.	Žák umí nalézt historické i jiné souvislosti hudby s ostatními uměními a v oblasti styku hudby se společností.		

Výtvarná výchova

Charakteristika předmětu

Předmět provází žáka po celou dobu školní docházky jako potřebné vyrovnávání ostatního vyučování kladoucího důraz především na rozum. Dítě prožívá uměleckou činností samo sebe i okolní svět ve svém duševnu. Učitel si musí být vědom, že hodiny výtvarné výchovy napomáhají harmonizaci vývoje dítěte. V malbě je posilován především cit, v kresbě je podpořeno myšlení a modelováním vůle.

V nižších ročnících můžeme vnímat uměleckou činnost i jako prostředníka pro propojení rozumových představ přijatých v hlavním vyučování a citového prožitku. Dítě se tak s navozenými představami lépe a trvaleji spojuje. Ve vyšších ročnících, poté co se žák učil pozorně vnímat svět kolem sebe, je stále více podporován ve svébytnějším a kreativnějším projevu.

Témata a techniky vycházejí ze zvláštností věku (vývojová stadia dítěte), ale citlivě je třeba vycházet i ze složení třídy a její vyzrálosti. V 1. až 6. ročníku se používá v malování technika „mokrě do mokrého“. V 7. ročníku se zavádí technika „vrstvení“ barevných ploch, která vyžaduje vědomější a technicky propracovanější zacházení s barvami. Kresba se cvičí pomocí voskového pastelu, volně či podle učitelovy předlohy na tabuli. (Kresba je cvičena specifickým způsobem i v hodinách kreslení forem.) Modelování začíná prací s včelím voskem, dále s hlínou, a rovnoměrně přibývá do výtvarného vyučování zejména od 4. ročníku, ve vyšších ročnících se pracuje i např. s kamenem - sochaření. Od 2. stupně začíná docházet více k postupnému uvolňování od témat hlavního vyučování, i když je třeba i nadále je mít na zřeteli. Krizi výtvarného projevu, která přichází s rozvojem rozumové složky zhruba od 7. ročníku, je možné překlenout pomocí dynamického kreslení a kreslení forem. Puberta přináší i odklon od tekuté barevnosti malby k suché černobílé kresbě, odklon od fantazie a ideálu k realitě. V nejvyšších ročnících se žáci k barvě vracejí, tentokrát vědomě a se svobodnou kreativitou.

Ve výtvarné výchově děti dotvářejí průběžný život školy přípravou pozvánek, kulis, plakátů, masek, oznámení atd.

Základní odlišností metodiky waldorfského malování je prvotní prožitek smyslově-morální kvality barev (vycházející z Goethovy nauky o barvách). Až po uchopení základního vyjadřovacího jazyka – barvy, může být barva spojována s formou. Dostatečný prožitek samotné barvy a nepospíchání na pevné tvarování umožní ve vyšších ročnících jistější a sebevědomější projev v samostatném uměleckém tvoření.

V nižších ročnících učitel slovně postup krokuje a doplňuje ukázkou. Barvy jsou voleny na základě společného hledání a rozhovoru. Starší žáci se „učí vidět“ a pozorovat pomocí modelů a předloh. Nejstarší žáci jsou podněcováni k svobodnému a uměleckému přepisu skutečnosti a zároveň k objevování sebe sama. Dostávají příležitost k experimentování, používají různé formáty, kombinují materiály.

Zejména v nižších ročnících spolupracuje učitel výtvarné výchovy úzce s učitelem epochového vyučování a dotváří umělecky obsah jeho hodin. Těžiště tematické kresby je často přímo v epoše. Ve vyšších ročnících je možná i spolupráce s ostatními uměleckými činnostmi (hudební výchova, dramatická výchova, tanec, eurytmie aj.) Řada dalších výtvarných technik je zařazena do předmětů ručních prací a řemesel.

K vytváření vlastního uměleckého názoru se žáci cvičí i v epoše dějin umění v 9. ročníku prostřednictvím vlastního pozorování a popisu klasických uměleckých děl.

Forma realizace

Předmět výtvarná výchova naplňuje očekávané výstupy vzdělávací oblasti Umění a kultura (Výtvarná výchova).

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu výtvarná výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárnění kvality protipólech pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického cítění

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

Kompetence digitální

- Vedení žáků k sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace Vedení žáků k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Vzdělávací obsah předmětu

1.–3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
VV-3-1-01 Žák rozpoznává linie, tvary, objemy, barvy, objekty; porovnává je a třídí na základě zkušeností, vjemů, zážitků a představ. VV-3-1-02 Žák v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace. VV-3-1-03 Žák vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje. . VV-3-1-04 Žák interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností. VV-3-1-05 Žák na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	Žák proniká do světa barev, má morální prožitek kvality základní barvy. Žák sleduje vznik nové barvy, prožívá hry s barvou. Žák kresebně vyjadřuje zejména témata vyučování (vosk. Pastel, barevná skvrna). Žák má základní zkušenost s prostorovým utvářením modelováním. Žák umí se správně slovně vyjádřit ke svému malovanému, kreslenému, modelovanému dílu. Žák se učí vidět a porovnávat. Žák pojmenovává pomůcky a výtvarný materiál, umí je připravit a uklidit, má správný úchop štětce, voskového bloku a pastelu.	Malování Bezpředmětná témata spojená s vyprávěním pohádek, bajek, legend a příběhů. Vyjádření základních elementů a kvalit barvou: země, vzduch, světlo a temnota, teplo a chlad, slabý, silný, dobrý, zlý... Barva ohraničená – rozplynulá, světlá – tmavá, studená – teplá, uvnitř – kolem. Technika mokré do mokrého, akvarelové barvy. Kresba Tematická kresba a formování linií má těžiště v hlavním vyučování. Cvičení na souhru ruky a oka. Kresba voskovým pastelem a křídou vychází z barevné skvrny bez pevné kontury. Kresba podle předlohy na tabuli. Modelování Modelování s hlinou a voskem. Zážitek účinku tlaku na měkkou hmotu, proměny formy. 1. ročník Malování Příběhy barev. Úvod do techniky mokré do mokrého. Primární barvy: poznávání kvality 1 barvy, v kombinaci 2 barev poznávání vlastností a vztahů mezi barevnými plochami. Sekundární barvy mícháním základních barev. Kresba Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami. Modelování Seznámení s technikou modelování se včelím voskem, později s hlinou. Základní tvar – koule.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV4 (Psychohygiena) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) ENV2 (Základní podmínky života), ENV4 (Vztah člověka k prostředí) Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování (M, Čj, Kfo)

		2. ročník Malování Cvičení a společná pozorování zaměřená na zkušenosti s barevnými kontrasty a souzvuky barev. Cvičení barevných záměn. Kresba Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami. Modelování Rozvíjení elementárních tvarů: koule-elipsoid vytahováním, tlakem, protitlakem. 3. ročník Malování Primární barvy vznikají ze světla a temnoty. Sekundární barvy – míchání primárních barev. Stupňování barev oběma směry na barevném kruhu. Kresba Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami. Modelování Rozvíjení elementárních forem, přeměna na jednoduchou asymetrickou formu. K tématu stavby domu možno modelovat typy obydlí.	
--	--	---	--

4.–5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
VV-5-1-01 Žák při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů. VV-5-1-02 Žák se při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření zaměřuje na projevení vlastních zkušeností. VV-5-1-03 Žák nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě. VV-5-1-04 Žák osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky. VV-5-1-05 Žák porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace. VV-5-1-06 Žák nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	Žák postupně zvládá formovat barevnou skvrnu. Žák při míchání cíleně předpokládá vznik nové barvy, využívá barevného kontrastu k odlišení popředí a pozadí. Žák uplatňuje své malířské a kreslířské dovednosti při ztvárnění témat hlavního vyučování. Žák umí zvolit vhodnou barvu k vyjádření odpovídající nálady a vlastnosti. Žák má základní modelářské zkušenosti práce s modelářskou hlinou apod. Žák slovně vyjadřuje své pocity, učí se třídit, porovnávat a pozorovat a tuto interpretaci uplatnit ve svém výtvarném projevu. Žák je schopný stále větší trpělivosti a pečlivosti při kresbě forem. Žák samostatně připravuje, uklízí a pečuje o výtvarné pomůcky.	Malování Umělecké „doznívání“ přijatých obsahů hlavního vyučování (člověk a svět - nauka o zvířatech, nauka o rostlinách). Spojování čistě barevného projevu s formou, barevná stopa je sušší. Minerály, rostliny, zvířata v barevném okolí – živlu vzduchu, vody, země (který barva pomáhá procítit). Prožívání proměny v průběhu roku: náměty svátků a přírody. Zeměpisné mapy jako příležitost k uchopení škály hnědých a zelených barev. Mytologická témata. Kresba Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy). Křížené a proplétané formy. Modelování Opakování utváření základních tvarů. Jednoduchá zvířata. Hory a údolí. Dějepisné náměty a mytologie (možno práce na společné scéně). 4. ročník Malování Tvary zvířat vzniklé z barvy. Mytologické náměty. Ve společných rozhovorech se učit prostřednictvím vlastností barev (dynamiky, síly) vyjadřovat a chápat přírodní tvary. Kresba Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy). Křížené a proplétané formy – v souvislosti s vyprávěcími tématy motivy keltských, karolinských a langobardských ornamentálních motivů. Modelování Jednoduchá tělesa jako koule, pyramida/jehlan, krychle „z hloubky dlaně“ Zvířata přetvarováním z koule.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) , 9 ENV1 (Ekosystémy) ENV2 (Základní podmínky života) ENV3 (Lidské aktivity a problémy životního prostředí) ENV4 (Vztah člověka k prostředí) MUL4 (Multikulturalita) Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování (M, Čj, Kfo), možno i uměleckými předměty

		5. ročník Malování Nálady z říše rostlin. Rozlišování barevných kvalit („růžově červená“, „zeleň břízy“ apod.). Vědomější vypracování jemných odstínů a ladění barev. V rozhovorech pozorovat rozdíl mezi „náhodným“ výsledkem a vědomým, hledajícím barevně diferencovaným cvičením. Kresba Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy). Formy z řecké a etruské kultury. Modelování V souvislosti s naukou o rostlinách – z koule nebo z elipsoidu formy pupenů, plodů a rostlinných tvarů – jako procítění pohybu růstu. Lidské postavy tvořené z koule. Tvarování užitných předmětů (Řecko).	
--	--	---	--

6.–9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VV-9-1-01 Žák vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků. VV-9-1-02 Žák zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie. VV-9-1-03 Žák zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace. VV-9-1-04 Žák vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; VV-9-1-05 Žák rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku. VV-9-1-06 Žák interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků. VV-9-1-07 ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření	Žák zvládá základní dovednosti v kresbě, malbě a modelování, je schopen použít metody současného výtvarného vyjádření a je schopen realizovat svůj záměr. Žák se v souladu s potřebami dalších (např. Přírodovědných oborů) vyvíjí ve správném pozorování všedních objektů a přírodnin. Žák se nebojí do základního zadání vstoupit svou kreativitou. Žák dokáže porovnávat a hodnotit vzniklé výtvarné práce a objektivně vyjádřit své pocity, doprovodit svoji práci slovně. Žák cíleně a vědomě používá malířské a kreslířské pomůcky. Žák samostatně kreslí podle jednoduché předlohy a podle jednoduchých objektů. Žák se zajímá o kulturní projevy a památky, dokáže svá pozorování vyjádřit, viděné hodnotit a porovnávat. Žák se podílí na aktivitách, které výtvarně doplňují činnost školy.	Postupné „osvobozování“ úkolů výtvarné výchovy od obsahů hlavního vyučování, i když je má učitel stále na zřeteli. Malování Technika vrstveného malování. Úvod do perspektivy barev. Malba šedými a hnědými barvami, indigem. Kresba Těžštěm je černobílá kresba: technika šrafování, zesilování, zeslabování, uchopení škály šedých, cvičení modelace šrafováním. Nauka o stínech. Úvod do perspektivy (přes perspektivu barev). Podoba hranatého a oblého tělesa. Technika dynamického kreslení. Složitější formy vycházející z výtvarného umění a geometrie „volné ruky“. Kresba podle modelu: jednoduchá zátiší, proměny v přírodě, podle předlohy průhledy ze tmy do světla (architektura), předlohy rytin. Techniky: kresba uhlím, perem, dřívkem, lavírování, linoryt. Práce s PC – spojování krátkých textů s kresbou, cvičení kompozice (totéž i ručním uměleckým způsobem). Modelování Utváření přesných geometrických forem, modelování jako součást hlavního vyučování (např. přírodopis). Užité umění Spojování výtvarného vyjádření s krátkým textem (oznámení, plakát, ilustrace k básni apod.). Pomoc při instalaci výstav, účast na výtvarných iniciativách (soutěže). Besedy o umění. Návštěvy výstav.. 6. ročník Malování Vznik šedé a černé z primárních a sekundárních barev – témata z přírodopisu a mineralogie. Studie stínů možno převádět do barvy.	OSV5 MUL3, 4 MED5, MED6, MED7 Mezipředmětové vztahy - možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty

		Kreslení Volná kresebná cvičení s uhlím k světlotmavému vytvoření plochy, různé druhy šrafuj. Koule, válec, kužel-jako prostorová tělesa v závislosti na různém dopadu světla. Kombinace těles vrhající stíny. Modelování Témata z přírodopisu a zeměpisu – např. plastické formy pohoří, krystalů. Pokračování plastických studií lidských postav – skupina, matka-dítě atd., detaily jen v náznaku. 7. ročník Malování Technika vrstvení barev. Barevná perspektiva. Kreslení Nauka o projekci a stínu, průniky těles. Perspektiva středová, „ptačí“, „žabí“ s více úběžníky se zřetelem na rozložení světla a stínu. Studie reálných objektů, např. budov, vnitřních prostor. Modelování Modely prostorových těles v souvislosti s naukou o projekci a stínu. Proměny geometrických těles. Plastické studie pohybu a gest lidských postav. 8. ročník Malování Technika vrstvení barev – prohloubení. Studie přírody prováděné v různých technikách. Převádění černobílé kompozice na barevnou fantazii a naopak. Kreslení Kopie černobílých předloh – studií, rytin. Počátek nauky o proporcích, zlatý řez jako tajemství kompozice. Modelování Plastické studie elementů, temperamentů, pohybu a gest lidských postav.	
--	--	---	--

		9. ročník Malování Technické zdokonalení poznaných technik, experiment. Malba indigem, šedými a hnědými barvami. Kreslení Cvičení schopnosti vnímat umělecké a přírodní formy, smyslová činnost ve spojení s volní činností. Samostatnost při volbě techniky. Cvičení na dosažení rovnováhy na ploše, různé druhy tvoření plochy. Příbuzné organické a kubické formy. Světelné účinky v krajinných náladách. Kreslení v plenéru, použití skic k volné kompozici. Grafické techniky. Užitá tvorba. Dějiny umění – umělecké zpracování učiva dějepisu: Rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění Tvoření estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality. Učit se poznání a porozumění pro umělecko- a kulturně-dějinné vývojové kroky a jejich souvislost s vývojem vědomí lidstva. Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy Vhodné doplnění exkurzí.	
--	--	---	--

Kreslení forem

Charakteristika předmětu

Podstatou kreslení forem, specifického vzdělávacího předmětu pro waldorfskou školu, je umění linie (čáry), jež vede k prožívání pohybových kvalit, tedy duševního pohybu na podkladě bezpředmětné formy – a rovněž naopak: k prožívání formy jako stopy pohybu. Cílem tohoto předmětu je harmonizovat smyslové pohybové vnímání v souvislostech celé lidské bytosti.

Pohyb zachycený ve formě – nikoliv však v ní ustrnulý – prožívají děti v raném školním věku nejprve také na základě vlastního tělesného pohybu (kreslí formy rukama ve vzduchu, nohama na podlaze, „chodí“ formu), později se prožívání formy stále více přenáší do jejich nitra. Ve vztahu formy k prostoru či k ploše se žáci učí objevovat zákonitosti vlastní vnitřní rovnováhy i rovnováhy světa kolem. V tomto aspektu je kreslení forem blíže spřízněno s eurytmií.

Na rozdíl od běžného předmětného kreslení se tedy tento předmět zabývá kvalitativním uchopením bezpředmětných forem jako tvůrčích principů.

Skutečnost, že kreslení forem je z hlediska provádění spřízněno s oblastí výtvarné výchovy, neomezuje jeho širokou působnost v dalších oblastech. Význam utváření linie se nejzřetelněji projevuje v psaní (podpůrná cvičení tzv. dynamického kreslení) a v geometrii, která je podporována cvičeními tzv. geometrie kreslené volnou rukou. V pracovním vyučování – v modelování, ručních pracích, dřevorezbě – podporuje schopnost vtiskovat formu různým materiálům. V dramatické výchově a pohybové výchově podporuje rozvoj výrazu v tělesném pohybu – tedy schopnost gesta.

Pohybová podstata, umělecky tvůrčí ztvárnění a kvalitativní přístup – těmito svými základními rysy poskytuje kreslení forem celostní pedagogice účinný nástroj schopný prakticky oslovit a vzájemně harmonizovat volní, citovou i myšlenkovou úroveň vyvíjejícího se člověka.

V 1. a 2. ročníku splňuje kreslení forem především úlohu průpravy a doprovodných cvičení při výuce psaní v rámci vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura.

Od 3. do 5. ročníku je kreslení forem obecnějším základem pro geometrické úlohy v rámci vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace.

Od 6. do 9. ročníku náleží do rámce vzdělávacího oboru Výtvarná výchova.

1. STUPEŇ

1. období

Kreslení nebo utváření linií do obrazu jsou předchůdci vyučování psaní. Písmenka prožívají malí školáci nejdříve živě v obraznosti své formy. Tak zůstává dítě co možná nejdéle oddáno tvořivým silám svého organismu, nežli je vedeno k něčemu abstraktnějšímu. A čím bohatší byl umělecký život, jenž obklopoval malé dítě, tím radostněji a bděleji tihne později k uchopení intelektuálních pojmů, jejichž znalost naše civilizace od něho požaduje.

1. ročník

Uchopíme linii jako stopu pohybu. Linie se objevuje ve dvou polárních možnostech: jako přímka a jako oblouk. Při kreslení má dítě prožít charakteristický rozdíl těchto dvou manifestačních forem: jednoznačný směr přímky vyžaduje a podporuje soustředění, myšlenkou řízenou vůli. Dynamická, k cíli nezaměřená „křivka“ ponechává individuální prostor – pocit určuje vůli. Během 1. ročníku se třídní učitel vrací k těmto základním formám v stále nových obměnách.

Dítě je tak stále více vedeno od prožívání forem k jejich utváření: ve cvičeních vertikálního zrcadlení formy (vlevo – vpravo) je dítě schopno samostatně dotvářet celek obrazem vzoru – vlevo od vertikály je vzor, vpravo dítě dotváří zrcadlový obraz.

2. ročník

Při kreslení forem má být pěstováno vnitřní nazírání tak, aby se na něm mohlo vyvíjet myšlení, aniž by sklouzlo do intelektualizace. Tuto schopnost vnitřního pohybu můžeme cvičit obdobně jako v 1. ročníku – ve cvičeních horizontálního zrcadlení formy (nahore – dole): dítěti předložíme pouze horní polovinu horizontální formy a ono samo musí hledat odpovídající doplnění dole. Dítě přitom musí „vnitřně ožít“ a předložený tvar vnímat jako něco „nehotového“. Cílem tedy je, aby dítě ve své představě (a přirozeně i na papíře) doplnilo a dokončilo, co je nedokončené, nehotové.

3. ročník

V návaznosti na osově symetrie budeme cvičit volné „asymetrické symetrie“. U těchto cvičení se už nejedná o symetrii, která spočívá na vztazích „vpravo – vlevo“ nebo „nahore – dole“, ale o formy, které se rozvíjejí ze svého středu na tři strany (ven) a k nimž má dítě najít dotvářející formy, které vedou dovnitř. Cílem je, aby byla opět nastolena rovnováha a harmonie ve vztahu uvnitř a vně. To podporuje větší samostatnost a pohyblivost představ, které se začínají rozvíjet teprve s devátým rokem.

Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování.

Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost, nalezlo odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.

2. období

4. ročník

Po 10. roce jde také o to, aby se pozornost žáků obrátila na formy v jejich okolí. Co doposud kreslili volným způsobem – bez předmětného spojení, to nacházejí nyní jako formy kolem sebe.

V procesu proměny forem dále rozvíjíme prostorovou představivost dítěte. Křížením a protínáním linií silně oslovujeme vědomí dítěte. Tím u něj také podporujeme schopnost koncentrace.

V tomto školním roce nabízí východiska pro kreslení forem látka k vyprávění (severská mytologie): v jednodušších proplétaných pásech a uzlových motivech (rytiny písma, na brožích a náramcích; zdobení helem, zbraní, lodí; keltské a langobardské proplétané motivy). S těmito motivy přichází nové téma – „vpředu a vzadu“.

V této souvislosti můžeme vázat také lodní uzly a potom je i nakreslit. Není na škodu, když dále vytváříme formy vycházející z kruhu, ale stejně dobře lze vycházet z trojúhelníku, čtverce, pětiúhelníku a šestiúhelníku.

5. ročník

V 5. ročníku převádíme kreslení forem do základů geometrie. Opět můžeme začít s elementárními polaritami kruhu a přímky. Žáci pracují bez kružítko a pravítka, tedy „volnou rukou“. Jednotlivá cvičení akcentují pohyblivou proměnlivost geometrických forem. Přestože se v této „geometrii volné ruky“ jedná o nejelementárnější zážitky, je velmi plodné nechat žáky procítit něco právě z této dimenze, která přesahuje prospěšnou a praktickou stránku běžné geometrie. Bude to o to snadnější, když se podaří, aby kromě působících zákonitostí geometrie děti procítili také krásu jejích tvarů a přísně určenou souhru jejích vzájemných vztahů.

Je možné pokračovat v kreslení forem, souvisejících s látkou k vyprávění (Mezopotámie, Indie, Egypt, Řecko).

2. STUPEŇ

S dosažením 12. roku života, začínajícím pubertálním růstovým skokem, růstem svalů a šlach, získává dítě jiný poměr ke gravitačním silám. Tím vzniká pro kreslení forem nové téma: utváření plochy pomocí světla a stínu. Proplétané motivy už ve čtvrtém ročníku vyžadovaly v kresbě prostorové vnímání; to nyní rozvíjíme tím, že linie se stává hranicí světla a stínu. Ocítáme se tedy v dialogu polarit světla a temnoty, uvolnění a zhuštění, výšky a hloubky, lehkosti a tíhy. Díky tomu vystupují geometrické aspekty forem opět v nových souvislostech, v nových významech.

Stále složitější formy (např. z langobardského umění) by neměly být (ani učitelem) pouze reprodukovány – na individuální utváření formy je kladen důraz především. V tomto období se nesmí z formy ztrácet pohyb a dynamika – forma se nesmí stávat ornamentem; přesto si může zachovat zákonitý řád.

Získané zkušenosti lze využít i při textilním zpracování jednodušších motivů nebo při zpracování dřeva a dalších materiálů v souvislosti se vzdělávací oblastí Člověk a svět práce.

Forma realizace

Předmět kreslení forem naplňuje očekávané výstupy vzdělávacích oblastí Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Umění a kultura.

V rámci tohoto předmětu je také realizováno průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

Jelikož kreslení forem na druhém stupni naplňuje výstupy oblasti Umění a kultura (Výtvarná výchova), je tento předmět integrován do předmětu Výtvarná výchova a kreslení forem.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu výtvarná výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárňování kvality protipólných pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického citění

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

Kompetence digitální

- Motivace žáků k užívání různorodých vizuálně obrazných prostředků včetně digitálních technologií při vlastní tvorbě, k nalézání neobvyklých postupů a různých variant řešení

Vzdělávací obsah předmětu

1. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
Od elementárních forem k základu písma ČJL-3-1-08 Žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním. ČJL-3-1-09 Žák píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev.	Žák prožívá a vnímá pohybové kvality elementárních bezpředmětných forem. Žák vytvoří osově symetrický obraz k danému vzoru (vertikálně i horizontálně).	1. ročník Příмка (svislá, vodorovná, šikmá) a oblouk v mnohonásobných obměnách s důrazem na rytmus formy. Jednoduché oblé a hranaté formy. V sobě uzavřené formy: trojúhelník, kruh, ovál (elipsa), osmička (lemniskáta). Spirála: zavíjení a rozvíjení. Jednodušší hvězdy. Kreslení jako předcvičení k psaní (dynamické kreslení). 2. ročník Rytmičká cvičení s elementárními formami. Rozvíjení dynamického kreslení. Snadné proměny forem (oblé v hranaté). Vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo). Horizontální symetrie (zrcadlení nahore - dole). Symetrie osová, čtyřstranná symetrie. Jednoduché copy (splétané pásy). Lemniskáty a jejich variace.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 5 (Kreativita) OSV8 (Komunikace) Vv M (geometrie) TV/E
Geometrie volné ruky M-3-3-01 Žák rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci. M-3-3-02 Žák porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky. M-3-3-03 Žák rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.	Žák vnímá vztah „uvnitř a vně“ jako pohybovou kvalitu; okolí formy utváří jako její organickou součást. Žák dotváří středově orientované formy do harmonického celku. Žák tvořivě proměňuje výrazový charakter formy.	3. ročník Uvnitř a vně: cvičení asymetrické symetrie. Okolí a střed formy. Jednoduché uzly. 4. ročník K daným formám hledat doplnění do celku, nedokonalé zdokonalit, završit Proměňovat: oblé v hranaté, hranaté v oblé, čtyřnásobné v pětínásobné apod. (geometrické aspekty forem). Formy z keltské a langobardské kultury. Křížení forem. 5. ročník Spirály, spirálové pásy, spirálová pečť. Uzlové variace. Formy stahovat a uvolňovat. Formy z řecké a etruské kultury.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV8 (Komunikace) OSV5, Vv TV/E

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
Umění formy VV-9-1-02 Žák zaznamenává vizuální zkušenost, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie. VV-9-1-03 Žák zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace. VV-9-1-04 Žák vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření. VV-9-1-07 Žák ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných	Žák zachovává geometrický řád formy jako pohyblivý princip. Žák samostatně proměňuje a utváří individuální výraz formy. Žák individuálně utvářené formy je schopen přenést do různých materiálů i v prostorových modelech.	6. ročník Obtížnější proměny lemniskáty. Formy z langobardského a irského umění. 7. ročník Obtížnější uzlové motivy. Vyšší řady splétaných copů (pásů). Langobardské a keltské kříže. Linie s geometrickým zaměřením. 8. ročník Prohloubení rytmu (rytmizování rytmu). Hledání výrazu linie. Formy provedené textilními prostředky (vyšívání, vázání, splétání). 9. ročník Složité uzly jako pásy a pečeti. Prohloubení užití barvy. Prostorové uzly, prostorové modely (drátěné). Provedení forem v dalších materiálech: vypalovaná keramika (kachle), rytí v sádře (splétané pásy), kovotepectví, kovářství apod.	OSV1, OSV2, OSV3, OSV5, OSV8 TV/E D Vv Pracovní vyučování

Dramatická výchova

Charakteristika předmětu

Předmět dramatická výchova je zařazen jako jeden z doplňujících vzdělávacích oborů. Waldorfská pedagogika se nese v duchu ročních dob a slavností během celého školního roku. Žáci tady mají prostor k prožívání a ztvárnění aktuálních prožitků a hlubšího pochopení jednotlivých témat ročního cyklu.

Vzdělávací obsah dramatické výchovy má žákům umožnit rozšíření vlastních tvořivých snah. Dramatická výchova vede žáky k porozumění dramatickému umění ve všech jeho tradičních i současných formách (divadlo, rozhlas, film, televize) a k uvědomělému ovládnutí všech výrazových prostředků dramatického umění, zejména hlasu a těla jako základních prostředků komunikace a dramatického výrazu. Důležitou součástí dramatické výchovy je rozvoj psychosomatických, herních a sociálně komunikačních dovedností. Dramatická výchova se zaměřuje na oblast inscenační tvorby ve všech jejích složkách a seznamuje žáky s tvůrčím procesem od volby tématu a námětu přes vytváření dramaturgicko-režijní koncepce včetně scénografického pojetí a scénické hudby až k výstavbě jednotlivých situací a tvorbě postav.

Dramatická výchova umožňuje žákům náhled do různých oblastí umění – hudebního, literárního, výtvarného či pohybového.

V 9. ročníku vrcholí ztvárněním dramatického díla v rámci ročníkového divadelního představení.

V tomto předmětu je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy divadelních představení, galerií či výstav, apod.

Některé z očekávaných výstupů předmětu dramatická výchova částečně naplňují vzdělávací předměty výtvarná a hudební výchova nebo literární výchova.

Forma realizace

Vyučovací předmět dramatická výchova je realizován z disponibilních hodin a směřuje k naplňování očekávaných výstupů z doplňujícího vzdělávacího oboru Dramatická výchova.

V rámci tohoto předmětu jsou realizována také průřezová témata Mediální výchova a Osobnostní a sociální výchova.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- rozvíjí se zvláště při procesu dramatické a inscenační tvorby, jehož nezbytnou podmínkou je vyhledávání a třídění informací
- žáci se učí zkoumat dané téma z různých úhlů pohledu
- žáci se učí dodržovat vymezená pravidla
- žáky vedeme k sebehodnocení
- zprostředkováváme přístup ke zdrojům informací, které se týkají dramatického umění
- žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- učitel před žáky předkládá konflikty a vede žáky k experimentaci s jejich různými řešeními
- učí se vnímat nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpoznat a pochopit problém, přemýšlet o nesrovnalostech a jejich příčinách
- žáci rozvíjí svou empatii, uvědomují si, že na tutéž situaci a tentýž konflikt mohou být různé pohledy a názory
- žáci jsou si vědomi zodpovědnosti za svá rozhodnutí a hodnocení výsledků svých činů

Kompetence komunikativní

- vede žáky k tomu, aby jednali za různé postavy (a to i takové, které mohou být zcela cizí jejich naturelu, názorům a zkušenostem), aby formulovali a vyjadřovali myšlenky a názory, naslouchali promluvám druhých lidí, prakticky, ale v bezpečí fikce prozkoumávali, jak na ně lze za různých okolností reagovat
- vede žáky k diskusi (v roli i mimo ni), při nichž se žáci učí vhodně argumentovat a obhajovat své názory
- vede žáky k jejich aktivní interpretaci, zvládání a dešifrování gestiky, nonverbální i verbální komunikace
- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k vzájemné pomoci a podpoře
- vedeme žáky k důvěře ve vlastní schopnosti
- učíme žáky pracovat v týmu i individuálně

Kompetence občanské

- rozvíjí jejich tvořivost a vztah ke kulturnímu dědictví a tradici, k rozlišování skutečných hodnot od kýče
- umožňuje se přímo zapojovat do kulturního dění školy a obce
- respektujeme individuální rozdíly mezi žáky
- vedeme žáky k sociálnímu uvědomění a vzájemné toleranci
- ve výuce je kladen důraz na prožitek

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení
- pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti

Kompetence digitální

- vedeme žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, dramatických počínů s respektem k autorství a autorským právům
- vedeme žáky k chápání digitálních technologií jako jednoho z prostředků pro vnímání dramatických děl a přístupu k nim; k jejich užívání při rozvoji dramatických a inscenačních dovedností a jako prostředku k realizaci záměru.

Vzdělávací obsah předmětu

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
DV-9-1-01 Žák uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje zásady hlasové hygieny a správného držení těla DV-9-1-02 Žák propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření, na příkladech doloží souvislosti mezi prožitkem a jednáním u sebe i druhých DV-9-1-03 Žák rozvíjí, variuje a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině), přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí DV-9-1-04 Žák prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt; uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou DV-9-1-05 Žák přistupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku DV-9-1-06 Žák rozpozná ve vlastní dramatické práci i v dramatickém díle základní prvky dramatu; pozná základní divadelní druhy a dramatické žánry a jejich hlavní znaky; kriticky hodnotí dramatická díla i současnou mediální tvorbu	Uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje zásady hlasové hygieny a správného držení těla Propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření, na příkladech doloží souvislosti mezi prožitkem a jednáním u sebe i druhých Rozvíjí, variuje a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině), přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí Prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt; uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou Přistupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku Třída ztvární divadelní představení, které se prezentuje na školní akademii.	Základní předpoklady dramatického jednání -práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace -vstup do role, jevištní postava, struktura herní a jevištní situace - komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích a v situacích skupinové inscenační tvorby, prezentace, reflexe a hodnocení, spolupráce, organizace tvůrčí skupinové práce Proces dramatické a inscenační tvorby - náměty a témata v dramatických situacích – jejich nalézání a vyjadřování - práce na postavě – charakter, motivace, vztahy - konflikt jako základ dramatické situace – řešení konfliktu jednání postav - dramatická situace, příběh – řazení situací v časové i příčinné následnosti, dramatizace literární předlohy - inscenační tvorba – dramaturgie, režie, herecké práce, scénografie, - komunikace s divákem – prezentace, sebereflexe Receptce a reflexe dramatického umění - základní stavební prvky dramatu – situace, postava, konflikt, téma, vrchol, gradace - Základní dramatické žánry – komedie, tragédie, drama - Základní divadelní druhy - činohra, loutkové divadlo, opera, opereta, muzikál, balet, pantomima - Současná dramatická umění a média – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba - Vybrané etapy a typy světového a českého divadla - Výrazné osobnosti české a světové dramatické tvorby	

Eurytmie

Charakteristika předmětu

Eurytmie je umělecká pohybová výchova. Eurytmie má za úkol předvést viditelně v pohybu těla to, co se v prostoru odehrává ve chvíli, kdy zní hudba nebo mluvený (umělecky ztvárněný) text.

Eurytmie pracuje s jednotlivými prvky řeči (hlásky, slovní druhy, rytmus, rým atd.) i hudby (tóny, intervaly, tónová výška, rytmus, takt apod.). Zároveň se vytvářejí pohybové prostorové formy, odpovídajícím způsobem vyjadřující báseň či skladbu. Hudební i řečový doprovod je vždy živý, nikoli reprodukováný.

Náplň hodin eurytmie je vždy co nejtěsněji spjata s děním v ostatním vyučování. V návaznosti na látku, která je dětem předkládána v rámci tzv. hlavního vyučování, pracují děti i v eurytmii. Učitel volí skladby i verše vzhledem k věku a stupni duševního vývoje žáků, důležitým hlediskem je i roční období, které právě probíhá, i celková nálada třídy. Konkrétní individuální potřeby žáků i celého třídního kolektivu jsou vždy učiteli nejlepším vodítkem, jak umožnit žákům látku uchopit.

Zdravotní aspekt eurytmie nabývá na významu stejnou měrou, jakou se mění životní styl mládeže směrem k pasivitě (TV, počítačové hry apod.). Eurytmie si především klade za cíl zprostředkovat žákům zážitek zdravého životního rytmu. Vždy nám půjde o hledání harmonie, o vyrovnání protikladů. Pohyb je vždy střídán zklidněním, zvuk tichem. Mnohá cvičení, kterých využívá pedagogická eurytmie, mají povahu cvičení duševní hygieny. Také se pracuje s cviky na zlepšení nesprávného držení těla, na celkové zklidnění nebo naopak povzbuzení. Další cvičení zlepšují koncentraci, orientaci v prostoru i v různých situacích, šikovnost, postřeh apod. Jde o pohyb oduševnělý, umělecky utvářený. Uvádí duševní stránku v soulad se stránkou tělesnou. Doplňuje tělesnou výchovu, jejímž prvořadým úkolem je napomoci žákům uchopit vlastní tělesnost a utužovat fyzickou zdatnost.

Další aspekt, je aspekt umělecký. Eurytmie je uměním, v němž se celé lidské tělo stává nástrojem. Žáci tak mají možnost zažít slovesnou i hudební uměleckou formu v celém svém těle. Žáci se postupně učí naslouchat, ale i aktivně uchopovat slovesná a hudební díla. Prohlubuje se jejich vztah k hudbě, ale i k řeči (zpočátku mateřské, později se používají i cizojazyčné básně). Nejdříve se formou hry učí používat základní prvky hudební (takt, rytmus, melodie - tóny, intervaly atd.) a slovesné (hlásky, rytmus, rým, gramatické prvky atd.).

Neméně důležitý je aspekt sociální. Eurytmie v žácích vychovává úctu a porozumění pro sebe sama, probouzí cit pro spolupráci v celku a nechává v dětech vyrůstat zážitek samostatné živé bytosti jako plnohodnotné součásti většího celku. Tímto způsobem je možné v dorůstajících bytostech probouzet zdravé sebevědomí, z něhož pramení vřelý vztah k sobě i k svému okolí. Eurytmie přináší pohyb, který je výrazem duševních a duchovních procesů. Žák je zde veden k tomu, aby prožíval pohyby svého těla jako výraz a zrcadlení své vnitřní osobnosti. V eurytmii se pracuje na vytváření sociálních vztahů.

Obsah vyučování jev **1. třídě** postaven na pohádkových motivech a využívá přirozené dětské vlastnosti - nápodoby. Základním zdrojem vyučovací látky jsou pohádky ve verších, např. Princ Bajaja, O králi Žabákovi, O dvanácti měsíčkách. Pracuje se i s dětskými verši různých autorů. Všechny formy v prostoru jsou rozvíjeny pomocí obrazů vycházejících ze zvukových a obsahových kvalit textu. V hudbě se pracuje především s pentatonickými písněmi a skladbami. Užívají se i lidové písně a jednoduché klasické skladbičky pro děti. Hudba je též na základě vlastností jednotlivých hudebních nástrojů začleňována jako podbarvení nálad v textu.

V návaznosti na hlavní vyučování jsou ve **2. třídě** rozvíjeny krátké veršované příběhy o zvířatech, bajky a legendy ze života svatých. Vlastnosti představitelů živočišné říše (chytrost, lenost, lstivost...) jsou převáděny do pohybu a jsou prožívány ve svých rozdílnostech. Příběhy o sv. Františkovi, Václavu přinášejí proměnu zvířecích vlastností a zjevují touhu po ideálu. Nadále se využívá schopnosti nápodoby a obrazného uchopování geometrických forem. V oblasti forem se ale začíná již pracovat s rozvíjející se samostatnou prostorovou představivostí dětí. Třída přestává být jednolitým celkem, stále více se pracuje ve dvou skupinách, které konají v jednu chvíli různé úkoly, což je dalším krokem v rozvoji sociálního vědomí. Prohlubuje se i schopnost naslouchat a samostatně uchopovat podněty.

Ve **3. třídě** se opouští metoda napodobování, dítě je pomalu vedeno k samostatnosti. Složitější formy v prostoru nejsou již vázány na kruh. Při tvoření forem a pohybů vycházíme z duševního vývoje dítěte (v 9. roce života se prožívá více odděleno od svého okolí). Poprvé používáme vzájemné křížení forem (např. u lemniskáty). Koncem

školního roku se děti v přípravě na první hudební tvoření setkávají s malou a velkou tercií. Průběh roku provází téma Stvoření světa. V této souvislosti přichází první vědomě uchopená gesta hlásek. V návaznosti na hlavní vyučování jsou též pohybově ztvárňována jednotlivá řemesla, práce na poli a stavba domu.

Po překročení prahu ke střednímu dětství ve **4. třídě** je třeba u dítěte rozvíjet a pěstovat nové duševní síly fantazie a schopnosti představ i morality. Jednotné prožívání řeči je nyní, paralelně s výukou mateřštiny (mluvnice), výrazněji členěno díky eurytmickým gramatickým prvkům. Tak dítě chápe gramatickou sféru jazyka nejen rozumovými silami, nýbrž též svým citovým a volným životem. Ke středu orientované rozestavení v kruhu nyní stále opouštíme, abychom mohli prostorové formy provádět frontálně, směrem dopředu. Novou záležitostí je zrcadlení jednotlivých forem v prostoru. Složitější cvičení obratnosti, koncentrace a cvičení s intervaly (dur - moll - tercie) provází pokračující vývoj dětí k samostatnosti. Hlavní tematickou náplní se stává severská mytologie (Edda, Kalevala...), určujícím rytmem je aliterace.

Jako nový element v **5. třídě** objevují žáci geometrii vlastní postavy: pentagram. Tuto formu také provádějí v prostoru v nejrůznějších variantách („za nose“, frontálně). Ve spojení s výukou dějepisu jsou zpracovány texty ze starých kultur (Indie, Persie, Egypt, Řecko). Základní geometrické obrazce, které již pevně děti uchopily (trojúhelník, čtverec), jsou různě posouvány a proměňovány v prostoru. Poprvé mohou být eurytmicky provedeny také básně z výuky cizích jazyků. V tónové eurytmii vypracováváme dvojhlasé melodie se stejným nápěvem; osvěživě a podnětně působí cvičení koncentrace a obratnosti (např. rychlá orientace v prostoru pomocí rozličných prvků forem). Z intervalů přichází oktáva.

Forma realizace

Předmět eurytmie naplňuje očekávané výstupy vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.

V rámci tohoto předmětu je také realizováno průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- žáky vedeme k sebehodnocení
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k tomu, aby sami poznali smysl a cíl učení, aby měli pozitivní vztah k učení, posoudili, aby kriticky zhodnotili výsledky svého učení a diskutovali o nich

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k pomoci a povzbuzování navzájem
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- učíme žáky pracovat v týmu

Kompetence občanské

- ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	Žák uvolněně rozvíjí síly přirozené nápodoby. Žák rozlišuje základní formy v prostoru (kruh, oblé a přímé linie) . Žák dokáže uchopit rozličné polarity pohybu. Žák vnímavě naslouchá melodii.	Hlásková eurytmie Pěstování kruhu jako základ pro uchopení celku. Rozlišení rovných a oblých linií, (spirála). Jednoduché formy napodobování hlásek (vždy zahrnuty do pohádkových her). Rytmické střídání polarit pro zklidnění, rovnováhu a uchopení prostoru (chůze-běh , potichu – nahlas, nahoře- dole). Rytmická cvičení rukou, nohou, jednoduchá cvičení zručnosti a prstová cvičení, na kterých se vyvíjí jemná motorika dětí. Tónová eurytmie Krátké pentatonické melodie, na nichž děti mohou uchopit základní kvality melodie a rytmu (v pohybu jde o střídání kroků velkých a malých, pomalých a rychlých apod.). Kvinta jako základní interval . Krátké tanečky (u-tanec).	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy) OSV2-11 Hv

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	Žák tvořivě rozvíjí fantazii a schopnost pozorování. Žák rozlišuje v prostoru dva pravidelné kruhy a vnímá vztahy mezi nimi. Žák zvládá jednoduché varianty kroků a skoků. Žák rozvíjí jednoduché pohybové formy ve dvojicích. Žák zvládá jednoduchá koordinací cvičení Žák vnímavě naslouchá melodii.	Hlásková eurytmie Pohyb z jednoho kruhu přechází do dvou pravidelných kruhů, vznikají složitější formy přímých a oblých linií. Cvičení "já a ty" rozvíjí vztahy ve dvojicích a v celku. Rozličné podoby kráčení (liška, medvěd, kohout...) a poskoků (žába, vrabec, zajíc...), správné držení těla. Cvičení na koordinaci pohybů končetin. Budování úcty k hůlce (měděná tyč). Tónová eurytmie Krátké pětitéonové melodie - c, d, e, f, g. Interval kvinty. Krátké tanečky ve dvou kruzích nebo ve dvojicích. Cval stranou.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy) OSV2-11 Hv

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	Žák samostatněji se orientuje v prostoru. Žák zvládá rytmická a koordinací cvičení. Žák rozlišuje gesta pro samohlásky. Žák rozvíjí schopnost cvičení s měděnou tyčí. Žák vnímavě naslouchá a reaguje na melodii.	Hlásková eurytmie Rytmické pohyby s verši a hudbou (např. anapest). Rozlišování otázky a odpovědi v hudbě a v poezii (zavíjející se spirála otázky a rozvíjející se spirála odpovědi). První samostatné poznávání hláskových gest. Cvičení samohlásek. Pokračování v cvičeních obratnosti a koncentrace. Forma trojúhelníku, čtverce a lemniskáty. Tónová eurytmie Krátké melodie, písně a lidové skladby. Kvinta, mollová a durová tercie. Seznámení se stupnicí c-dur. Polonéza, polkový krok.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy) OSV1-11 Hv

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	Žák tvořivě rozvíjí fantazii při orientaci v prostoru. Žák rozlišuje gramatické prvky v textu a reaguje na ně pohybem. Žák rozlišuje gesta jednotlivých hlásek. Žák dokáže rozlišit hudební rytmy. Žák rozvíjí koordinační cvičení s měděnou tyčí. Žák rozvíjí zrcadlové formy v pohybu s verši a hudbou.	Hlásková eurytmie Prostorové znázorňování jazykových prvků (verbálního projevu): podstatné jméno (konkrétní, abstraktní), sloveso (aktivní, pasivní). Forma verše (abab, abba...). Procvičování aliterace. Zrcadlové formy. Cvičení s měděnými tyčemi pro rozvíjení zručnosti a rychlosti. Forma čtverce v rozličných variantách, lemniskáta s křížením. Tónová eurytmie Hudební rytmy - dlouhé a krátké tóny. Základní intervaly – prima, tercie, kvinta. K základní stupnici c-dur přibývají stupnice další (g-dur, f-dur). V hudebním doprovodu tónina moll a dur.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy) OSV1-11 Hv

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	Žák tvořivě rozvíjí pohyb ve složitějších formách v prostoru Žák rozlišuje hlásky v textech z cizích jazyků. Žák zvládá cvičení koncentrace a obratnosti. Žák rozvíjí vědomé uchopování taktu, rytmu a melodie. Žák na hudbu reaguje odpovídajícím způsobem.	Hlásková eurytmie Rozvíjení složitějších geometrických forem (geometrické obrazce, hvězdy, spirála, osmička...), harmonická osmička. Odpovídající pohyby ke všem hláskám jsou spojovány ve slovech. Cvičení na koncentraci a rychlou orientaci v prostoru Složitější cvičení s měděnou tyčí (rozšířeno o házení.) Složitější rytmické pohyby s verši a hudbou (např. daktyl, hexametr). Energický tanec a tanec míru Tónová eurytmie Dvojhlasé melodie, kánon. Intervaly (prima, tercie, kvinta, oktáva). Takt, melodie, rytmus. Krátké hudební skladby (Schumann, Mozart, Haydn, Bach...).	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy) OSV1-11 Hv

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-9-1-01 - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	Žák zvládá proměny forem v prostoru Žák zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin Rozlišuje prostorové uspořádání jednotlivých tónů Rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám Rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí Žák zvládá nakreslit procvičované prostorové formy	Hlásková eurytmie Geometrické proměny forem (prostorové přesunování geometrických tvarů pomáhá rozvíjet orientaci a abstraktní vnímání) Sedmi a dvanáctidílné cvičení s měděnou tyčí, házení ve dvojicích Koordinační cvičení na spolupráci horních a dolních končetin Kreslení eurytmických forem Pohyby hlásek jsou vedeny k dramatickosti, což prohlubuje duševní oblast dítěte (Goethe, Erben) Tónová eurytmie Jednotlivé tóny a jejich prostorové uspořádání Složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Telemann...) Horní a dolní hlas v rozdílných formách Tanec planet (anapest v hudebním zpracování)	OSV1-11 Hv

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-9-1-01 - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	Zvládá proměny forem v prostoru Zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin Rozlišuje prostorové uspořádání jednotlivých tónů Rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám Rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí Zvládá nakreslit procvičované prostorové formy	Hlásková eurytmie Výrazové formy charakterizující duševní nálady (přání, smutek, klid, úžas...) v hudbě i v jazyce (kratší balady, humoresky), gesta pro výraz sympatie a antipatie Jednodušší přesuny pentagramů, složitější procesy (posuny) různých obrazců Cvičení spirály s měděnou tyčí a vodopádu pro korekci nesprávného držení těla Rozličná cvičení koncentrace a obratnosti Rytmická a symetrická cvičení (dívám se do sebe – dívám se ven) Trojdielný krok jako výraz harmonické chůze Jednoduchá sociální cvičení v prostoru Tónová eurytmie Jednotlivé tóny a jejich prostorové uspořádání Složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Telemann...) Horní a dolní hlas v rozdílných formách Tanec planet (anapest v hudebním zpracování)	OSV1-11 Hv

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-9-1-01 - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	Dále rozvíjí složitější proměny forem v prostoru Zvládá trojdílný způsob kráčení Zvládá pohyby k jednotlivým intervalům Dále rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí	Hlásková eurytmie Prohlubování až doposud vyučovaných pohybů a prostorových forem, nově „velká hvězda“ Básně, které mají silné duševní nálady, kontrasty a dramatické prvky - napětí a uvolnění, pohyb a klid atd. - balady a humoresky Složitější rytmická cvičení a cvičení s měděnými tyčemi Cvičení harmonizující vůli Evoluční řada hlásek Tónová eurytmie Skupinové formy vycházející z intervalů Cvičení složitějších rytmů ve skupině (anapest, daktylus, koriambus atd.) Melodie, v nichž se často střídá dur a moll Mollové a durové stupnice (Melodie starých mistrů - flétna, housle, klavír, cello)	OSV1-11 Hv Tv

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-9-1-01 - aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	Rozvíjí umělecký náhled na pohyb v prostoru Tvořivě rozvíjí a v pohybu zapojuje rozličné složky své osobnosti Vnímavě zachází s vlastní postavou Zvládá cvičení na rozvoj koncentrace, vůle a rychlosti Rozvíjí pohyb ve složitějších skupinových formách Zvládá samostatně vytvořit jednoduchou formu k básni či hudební skladbě	Hlásková eurytmie Choreografie, práce s prostorem Intenzivní práce na poezii, rozlišování básní a hledání jim odpovídajícího pohybového charakteru Vnímání a vědomé zacházení se stavbou a geometrií vlastní postavy Forma Ecce Homo (myšlení, cítění, vůle) Cvičení s měděnými tyčemi, cvičení na rozvíjení koncentrace, vůle, rychlosti Tónová eurytmie Harmonická stavba hudby a její pohybové vyjádření Dramatičnost v hudbě Pohybové rozlišení melodie a akordu Složitější skupinové formy a jejich choreografie (Vivaldi, Reger, Bruckner, Corelli...) Volné, širší rytmy, jasný - temný, forte - piano atd. Vícehlasy	OSV1-11 Hv Tv

Etická výchova

Charakteristika předmětu

Vzdělávací obsah tohoto vzdělávacího předmětu je realizován průřezově v rámci celé školní docházky, resp. všech vyučovacích předmětů. Předmět Etická výchova se zaměřuje na systematický rozvoj žákových sociálních dovedností a vytvoření jeho základních sociálních návyků potřebných pro praktický život. Etická výchova žáka vede především k navázání a udržování si uspokojivých mezilidských vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke schopnosti vcítit se do situace druhých lidí, dovednosti účinné spolupráce i respektování názorů a hodnot druhých lidí.

Cílem předmětu je podněcovat žáky, aby si osvojili prosociální způsob chování, tj. chování vedoucí k pozitivním vztahům. Je zaměřeno na spolupráci, schopnost dialogu, poskytnutí pomoci jiným osobám a skupinám. Rozvíjí schopnost rozlišit a realizovat společenské cíle bez aktuálního očekávání odměny. Etická výchova je zde chápána i jako nástroj prevence proti šikaně a dalším sociálně patologickým jevům.

Forma realizace

Jeho výuka probíhá v případě, není-li vyučován předmět Eurytmie. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Prostřednictvím předmětu Etická výchova se rozvíjí následující žákovy kompetence:

Kompetence k učení

Žák:

- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě uzná svou chybu a umí se z ní poučit

Kompetence k řešení problému

Žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému, volí vhodné způsoby řešení, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí

Kompetence komunikativní

Žák:

- naslouchá druhým lidem, snaží se jim porozumět
- vhodně reaguje na chování a komunikaci druhých lidí, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Žák:

- je platným členem skupiny, účinně spolupracuje
- podílí se společně se svými spolužáky a pedagogy na vytváření společných pravidel fungování třídy a práce v týmu
- podílí se na utváření příjemné a tvůrčí atmosféry v týmu
- je ohleduplný ke druhým lidem, přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů
- umí poskytnout pomoc, umí požádat o pomoc
- efektivně spolupracuje s druhými při řešení společného problému a chápe význam týmové spolupráce
- dokáže ocenit práci a zkušenosti druhých lidí
- rozvíjí vlastní sebedůvěru a osobnost, ovládá své chování a jednání

Kompetence občanské

Žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot
- je schopen vcítit se do situací ostatních lidí
- odmítá útlak a hrubé zacházení
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace
- poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích

Kompetence pracovní

Žák:

- smysluplně využívá pracovní materiály, dodržuje vymezená pravidla a plní své povinnosti

Kompetence digitální

Žák:

- rozvíjí etické a právní povědomí pro situace v digitálním prostředí
- je veden k zodpovědnému, respektujícímu a etickému používání digitálních technologií, včetně vnímání a vyhodnocování rizik spojených s jejich používáním

Vzdělávací obsah předmětu

1.–3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-3-1-01 Žák si osvojí oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci.	Žák oslovuje křestními jmény, používá vhodné formy pozdravu, dodržuje komunikační pravidla ve třídě, umí poděkovat, poprosit a omluvit se. Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák ovládá základy mimického vyjadřování. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	Komunikace při vytváření výchovného kolektivu (představení se, respektování základních komunikačních pravidel kolektivu a společnosti, zdvořilost, otevřená komunikace) Základy verbální komunikace v mezilidských vztazích (pozdrav, otázka, rozkaz, prosba, poděkování, omluva) Základy neverbální komunikace (základní možnosti neverbální komunikace, gesta, postoje těla, zrakový kontakt, podání ruky)	OSV2 (Sebezpoznání a sebepojetí) OSV8 (Komunikace)
EV-3-1-02 Žák se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel.	Žák se podílí na utváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě.		OSV7 (Mezilidské vztahy)
EV-3-1-03 Žák si osvojí základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým.	Žák si osvojí základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým.		OSV 6 (Poznání lidí)
EV-3-1-04 Žák zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky. EV-3-1-05 Žák vyjadřuje city v jednoduchých situacích.	Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své spolužáky). Žák identifikuje a vyjadřuje základní city.	Komunikace citů (identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity, spokojenosti, radosti, sympatií, soucitu, smutku, obav a hněvu) Základní prosociálnost (schopnost darovat, ochota dělit se, schopnost povzbudit, vyjádřit soucit, smysl a navazování přátelství)	
EV-3-1-07 Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.	Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.	Schopnost spolupráce (radost ze společné činnosti a společného výsledku, vyjadřování zájmu, základní pravidla spolupráce)	
EV-3-1-06 Žák využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů.	Žák využívá tvořivost při společném plnění úkolů.	Tvořivost v mezilidských vztazích (vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z řešení neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování)	

4.–5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-5-1-01 Žák reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace, eliminuje hrubé výrazy z verbální komunikace, zvládá položit vhodnou otázku.	Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák ovládá základy mimického vyjadřování. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	Základní prvky verbální komunikace v mezilidských vztazích (pozdrav, otázka, rozkaz, prosba, poděkování, omluva) Základy neverbální komunikace (základní možnosti neverbální komunikace, gesta, postoje těla, zrakový kontakt, podání ruky)	OSV2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV - Komunikace
EV-5-1-02 Žák si uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří si pozitivní sebehodnocení.	Žák se podílí na vytváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě. Žák pozitivně hodnotí druhé.	Pozitivní hodnocení druhých (projevování pozornosti a laskavosti, vyjadřování uznání, pochopení účinnosti pochvaly, chápání a připsování kladných vlastností druhým, vhodná reakce na pochvalu, umění udělení pochvaly) Sebepojetí (sebepoznání, sebehodnocení, sebe prezentace, sebeovládání, podpora, sebeoceňování)	OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV 6 (Poznání lidí)
EV-5-1-05 Žák jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy.	Žák si uvědomuje své schopnosti a silné stránky. Žák utváří své pozitivní sebehodnocení. Žák realizuje jednoduchými skutky tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a kolektivu třídy.	Initiativa (ve vztahu k jiným, umění hledání možností jak vycházet s jinými lidmi v rodině, třídě, společnosti, schopnost zpracovat úspěch i neúspěch)	OSV – Sebepoznání a sebepojetí OSV – Mezilidské vztahy
EV-5-1-04 Žák identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí.	Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své vrstevníky). Žák poskytuje pomoc. Žák identifikuje základní city. Žák vede rozhovor s druhými o jejich	Komunikace citů (identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity, spokojenosti, radosti, sympatií, soucitu, smutku, obav a hněvu) Základní prosociálnost (schopnost darovat, ochota dělit se, schopnost povzbudit, vyjádřit soucit, smysl a navazování přátelství)	

EV-5-1-03 Žák se dokáže těšit z radosti a úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách. EV-5-1-06 Žák iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné nabídky reaguje asertivně.	prožitcích. Žák na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí. Žák využívá tvořivost při společném plnění úkolů. Žák se dokáže těšit z radosti a úspěchů jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých. Žák pozitivně hodnotí druhé v běžných situacích. Žák vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na vhodné reaguje asertivně přiměřeně svému věku.	Akceptace druhého (přátelství, umění odpouštět, umění pomoci, empatie) Asertivní chování (rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání)	OSV – Mezilidské vztahy
---	--	--	--------------------------------

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-9-1-01 komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	Žák oslovuje křestními jmény, používá vhodné formy pozdravu, dodržuje komunikační pravidla ve třídě, umí poděkovat, poprosit a omluvit se. Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	KOMUNIKACE - otevřená komunikace – úroveň komunikace, verbální a neverbální komunikace, - aktivní naslouchání – cíle, výhody,	OSV - Komunikace
EV-9-1-02 respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	Žák se podílí na utváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě. Žák si osvoji základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své spolužáky). Žák identifikuje a vyjadřuje základní city.	DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY - úcta k lidské osobě – lidská práva, základní pojmy - jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ - fair play – zdravá soutěživost, dodržování pravidel hry, asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích, prosociálnost a sport	OSV – Mezilidské vztahy
EV-9-1-03 analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.	REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY - pozitivní vzory versus pochybné idoly – senzibilizace pro rozlišování vzorů, - podpora pozitivního působení televize a médií –, eliminace vlivu agrese, zvládání agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou,	OSV – Komunikace
EV-9-1-04 nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	Žák se identifikuje s pozitivními prosociálními vzory.		OSV – Mezilidské vztahy
EV-9-1-06 spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	Žák dokáže rozeznat realitu a pseudorealitu.		D - rytířství

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-9-1-01 komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	Žák oslovuje křestními jmény, používá vhodné formy pozdravu, dodržuje komunikační pravidla ve třídě, umí poděkovat, poprosit a omluvit se. Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	KOMUNIKACE - otevřená komunikace –zásady verbální a neverbální komunikace, komunikační chyby, - aktivní naslouchání – cíle, výhody, zásady,	OSV - Komunikace
EV-9-1-02 respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	Žák se podílí na utváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě. Žák si osvojí základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své spolužáky).	DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY - úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých - jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ - asertivní chování – přijatelný kompromis, , přijetí pochvaly, požádání o laskavost, REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY - pozitivní vzory versus pochybné idoly – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě	OSV – Mezilidské vztahy OSV – Poznávání lidí
EV-9-1-03 analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	Žák identifikuje a vyjadřuje základní city. Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.		OSV – Komunikace
EV-9-1-04 nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	Žák rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory.		OSV – Mezilidské vztahy
EV-9-1-06 spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	Žák dokáže rozeznat realitu a pseudorealitu v médiích. Žák využívá tvořivost při společném		

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-9-1-01 komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	Žák oslovuje křestními jmény, používá vhodné formy pozdravu, dodržuje komunikační pravidla ve třídě, umí poděkovat, poprosit a omluvit se. Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	KOMUNIKACE - otevřená komunikace – dialog, diskuse - aktivní naslouchání –, způsob a nácvik aktivního naslouchání DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY - úcta k lidské osobě – potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, - jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ - asertivní chování –, konstruktivní kritika, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých práv, řešení konfliktu REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY - podpora pozitivního působení televize a médií – nabídka pozitivních vzorů v médiích, kritický přístup k působení médií, eliminace vlivu agrese, zvládání agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou, účinná obrana proti manipulaci médií, média a volný čas	OSV - Komunikace OSV – Mezilidské vztahy OSV – Poznávání lidí ČJ – životopisy významných osobností OSV – Komunikace OSV – Mezilidské vztahy
EV-9-1-02 respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	Žák se podílí na utváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě. Žák si osvojí základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své spolužáky).		
EV-9-1-03 analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	Žák identifikuje a vyjadřuje základní city. Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.		
EV-9-1-04 nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	Žák rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory. Žák dokáže rozeznat realitu a pseudorealitu v médiích. Dokáže se bránit manipulaci médií.		
EV-9-1-06 spolupracuje i v obtížných sociálních situacích			

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
EV-9-1-01 komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	Žák oslovuje křestními jmény, používá vhodné formy pozdravu, dodržuje komunikační pravidla ve třídě, umí poděkovat, poprosit a omluvit se. Žák úměrně svému věku chápe a umí pracovat se základy verbální a neverbální komunikace. Žák vnímá a dokáže správně reagovat na zrakový a verbální kontakt. Žák ovládá základy mimického vyjadřování. Žák eliminuje hrubé výrazy z verbální i neverbální komunikace. Žák dokáže úměrně svému věku položit vhodnou otázku.	KOMUNIKACE - otevřená komunikace – komunikace ve ztížených podmínkách, mimika a gestika ..	OSV - Komunikace
EV-9-1-02 respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	Žák se podílí na utváření pravidel ve třídě. Žák dodržuje pravidla ve třídě. Žák si osvoji základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Žák pomáhá v běžných školních i mimoškolních situacích, vyjadřuje soucit, má zájem o druhé (zejména o své spolužáky). Žák identifikuje a vyjadřuje základní city. Žák reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.	DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY - úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, občanská zralost - jedinečnost a identita člověka – morálního úsudku, self-management, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimismus v životě	OSV – Mezilidské vztahy OSV – Poznávání lidí
EV-9-1-03 analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu			OSV – Komunikace
EV-9-1-04 nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	Žák rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory.	ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ - obrana před manipulací – asertivní techniky – manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik	OSV – Mezilidské vztahy
EV-9-1-06 spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	Žák dokáže rozeznat realitu a pseudorealitu v médiích. Dokáže se bránit manipulaci médií.	REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY – já – potenciální vzor pro druhé – smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita	

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Tělesná výchova

Charakteristika předmětu

Předmět probíhá v tělocvičně, ale může být realizován i na hřišti, v přírodě, v bazénu, na horách, na sportovním stadionu.

Vzdělávací předmět tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

1. – 2. ročník. Z obrazů vyprávění se dítě učí vklouznout do všech možných rolí. Kromě toho se sbližuje s mnohými tělesnými dovednostmi.

3. ročník. Podstatným rysem žáků v tomto věku stupně je lehkost. Zdůrazňujeme „my“. Ještě nepracujeme individuálně na určitém cvičení. Citové a fantazijní vztahy propojují fantazii se skutečností.

4. ročník. Od „my“ přecházíme k „já“. Žák se nejlépe cítí při volné honičce. Z toho vycházíme a opatrně je vedeme k stále více individuálnímu cvičení. Rytmicky vyslovovaná řeč hraje opět důležitou, harmonizující roli. Pohybu se musí účastnit celé tělo žáka.

5. ročník. Žáci ještě nemohou pojmově uchopit prostor. Ten jim však nabízí možnost, aby vytvářeli a rozvíjeli své síly. Žák se chce pohybovat. Ne příliš rychle, ne příliš pomalu. Žák má výslovný vztah ke krouživým pohybům. Připravuje se k účasti na olympijských hrách waldorfských škol v duchu starověkých řeckých tradic.

6. ročník. Právě probíhající činnost pohlavních žláz vede ke stále silnější diferenciaci pohlaví a k přímé souvislosti mezi pohybovým nasazením a svalovým růstem. Napětí a uvolnění stojí uprostřed jako základní prvek svalové dynamiky. Toto lze prožít zvláště při uvolněném běhu. Těžištěm pro všechny disciplíny jsou: obratnost (jako optimální souhra všech svalových skupin) a odvaha. Počátek systematického vzdělávání v lehké atletice a cvičení na nářadí.

7. ročník. Žáci prožívají práci šlach: pružnost a napětí. Skákání, komíhání a pérování vede k věkově specifickým pohybovým zkušenostem. Úlohou žáků je učit se pohybovat přirozeně a obratně. Vhodná jsou artistická cvičení.

8. ročník. Mladý člověk již zcela „sestoupil na zem“. Tíha a pevnost určují jeho tělesnou zkušenost. Chlapec se musí učit překonávat tíhu individuálním silovým nasazením, dívka spíše bojuje s masou, kterou je nutné formovat. Pomocí dobře vybraných cvičení musíme žáky nechat, aby učinili zkušenost s mechanickým prvkem kloubových kostí. Abstraktní pohyb či spontánní pohybové impulsy podporují vznikající vědomí vlastní osobnosti. Držení těla a jeho vzpřímenost dodávají žákům první jistou oporu.

9. ročník. Probuzení duševní sféry vystupuje jako individuálně existenční zkušenost žáků; působení duševních sil mají žáci objevit také v pohybu. V popředí stojí vůle. Překonávání mrtvých bodů či pohyby výbušného rázu, které vznikly z klidu (vrh koulí), vedou bezprostředně k prožitku vlastní vůle. U chlapců: zdůraznění síly; u dívek: utváření formy.

Forma realizace

Předmět tělesná výchova naplňuje vybrané očekávané výstupy vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví (Tělesná výchova, Zdravotní tělesná výchova)

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova.

Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů

- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí, apod.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.
- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Umožňujeme využívat prostředky a technologie, které jsou vhodné pro tělesnou výchovu
- Vedeme žáky k poznání a využívání důvěryhodných digitálních zdrojů v oblasti pohybových aktivit a sportu, k využívání digitálních technologií pro sledování, zaznamenávání a vyhodnocování pohybového režimu, výkonů i kvality pohybu jako běžné součásti pohybových aktivit a péče o zdraví

- Vedeme žáky k cílenému zařazování kompenzačních cvičení do pohybového režimu pro snížení zdravotních rizik spojených s pohybovou neaktivitou při používání digitálních technologií

Vzdělávací obsah předmětu

1.–3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-3-1-01 Žák spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.	Žák spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.	Chůze, běh, přirozený pohyb v přírodě: skoky, přeskoky, zdolávání nerovností. Příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení. Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu prostřednictvím cvičení ve formě hry.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 2 (Sebepoznání a sebepojetí) OSV 3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV 4 (Psychohygiena) OSV 9 (Kooperace a kompetice) OSV (Mezilidské vztahy) MUL 2 (Lidské vztahy)
TV-3-1-02 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení.	Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení. Žák dodržuje základní pravidla / zásady bezpečnosti při pohybových činnostech.	Pohybové hry: kolové hry, hry na honěnou, hry se zpěvy a rolemi. Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti: vyjádření rytmu, slova a melodie pohybem, jednoduché tance. Průpravné úpoly – přetahy. Základy gymnastiky – průpravná cvičení, cvičení s náčiním: švihadla, míčky a jiné drobné náčiní – skákání přes lano, švihadlo, chytání a házení míčů. Akrobacie – průpravná cvičení ke kotoulům, atd. Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody. Bruslení (podle podmínek) základní techniky pohybu bruslích, hry na sněhu a na ledě.	
TV-3-1-03 Žák spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích. TV-3-1-05 Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci.	Žák spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích. Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci. Žák zvládá prostorovou orientaci.	Pohybové hry a činnosti.	
TV-3-1-04 Žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy	Žák ve známých prostorech školy žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.	Hygiena při Tv – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity. Bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách Tv.	

ZTV-3-1-01 Žák uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy. ZTV-3-1-02 Žák zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením.	Žák uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy. Žák zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením.	Cvičení. Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení jako prevence zařazovat do přípravy před pohybovou činností nebo do uklidnění po zátěži.	
--	--	---	--

4.–5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-5-1-01 Žák podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	Žák podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	Od jednoduchých pohybových her (přípravných) přechází k hrám s jednoduchými pravidly ve skupině.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV 2 (Sebezpoznání a sebepečet) OSV 3 (Seberegulace a sebeorganizace)
TV-5-1-02 Žák zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	Žák zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	Přípravná a relaxační cvičení.	OSV 4 (Psychohygiena) OSV 7 (Mezilidské vztahy)Aj, Šj (rytmická část)
TV-5-1-03 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her. TV-5-1-11 Žák se adaptuje na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti TV-5-1-12 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchary a bezpečnosti	Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her. Žák se adaptuje na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti. Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchary a bezpečnosti.	Pohybové hry: honičky s náčiním a s překážkami, běžecké hry, krátké štafety propojené s fantazií. Základy gymnastiky: průpravná cvičení na nářadí jako hra a postupný přechod k jednotlivým cvikům, kombinace různých druhů nářadí, rovnovážná cvičení; Akrobacie: kotoul vpřed a vzad – vše s dopomocí, hra. Rytmické a kondiční formy cvičení: podle podmínek školy Bothmerova gymnastika od kruhových her k vlastnímu cvičení, 4.tř. ¾ rytmus, 5.tř. 4/4 rytmus – rytmická obměna mezi lehkými a těžkými skoky, tance v daných rytmech. Cvičení se švihadlem, míčem a drobným náčiním – rytmicky, s obměnami v lehkých kombinacích. Průpravné úpoly: přetahy a přetlaky. Základy atletiky: rychlý běh, starty, motivovaný vytrvalý běh, skoky do dálky nebo do výšky, hod míčkem. Základy sportovních her: házení a chytání míče, manipulace s pálkou a jiným herním náčiním. Jednoduché formy míčových her a přechod k hrám s jednoduchými pravidly - např.: vybíjená, košíková... Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody.	OSV 9 (Kooperace a kompetice) MUL 2 (Lidské vztahy)

		Plavání – plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucím. Další pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků).	
TV-5-1-04 Žák uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka. TV-5-1-05 Žák jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti. TV-5-1-06 Žák jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví. TV-5-1-07 Žák užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení. TV-5-1-08 Žák zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy. TV-5-1-09 Žák změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky. TV-9-3-02 Žák naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu.	Žák pozoruje pohybové činnosti spolužáků a provádí vlastních činností na základě pokynů učitele. Žák postupně si osvojuje tělocvičné názvosloví. Žák organizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy. Žák hodnotí úroveň pohybových výkonů po skončení cvičení. Žák naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu.	Sportovní hry. Pohybová cvičení. Rozcvička.	
TV-5-1-10 Žák se orientuje v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace.	Žák se orientuje v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace	Informační část hodin.	
ZTV-5-1-01 Žák zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování. ZTV-5-1-03 Žák upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením. ZTV-5-1-02 Žák zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele.	Žák si všímá pravidelně zařazovaných preventivních speciálních vyrovnávacích cvičení souvisejících s oslabením.	Relaxační cvičení. Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele.	

6.–9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
TV-9-1-01 Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem. TV-9-1-02 Žák usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program. TV-9-1-03 Žák se samostatně připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly. TV-9-1-04 Žák odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.	Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem. Žák usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program. Žák samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly. Žák odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.	Sportovní a pohybové hry Rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců Průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení	OSV(Rozvoj schopností poznávání) OSV (Sebepoznání a sebepojetí) OSV (Seberegulace a sebeorganizace) OSV (Psychohygiena) OSV (Koooperace a kompetice)
TV-9-1-05 Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného.	
TV-9-2-01 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.	Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.	Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity. Gymnastika - akrobacie, přeskoky: koza, švédská bedna, cvičení s náčiním a na nářadí: hrazda, kruhy, kladina, trampolína, šplh na tyči a na laně (podle podmínek školy). Rytmická cvičení - základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance (zvláště pro děvčata). Úpoly – přetahy, přetlaky, odpory a pády, základy sebeobrany, základy bojových umění podle možností školy. Atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky a do výšky, hod míčkem a granátem. Sportovní hry: míčové hry, vybíjená, přehazovaná, košíková, brenball, lakros, kinball, ringo – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie. Plavání (podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti.	

TV-9-2-02 Žák posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny. TV-9-3-01 Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu. TV-9-3-03 Žák se dohodne na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji. TV-9-3-04 Žák rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora. TV-9-3-05 Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí. TV-9-3-06 Žák zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže.	Žák posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny. Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu. Žák dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji. Žák rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora. Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí. Žák zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže.	Sportovní a pohybové hry. Rozcvičky. Atletika.	
TV-9-3-07 Žák zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci.	Žák zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci.	Publikace výsledků na nástěnkách, případně ve školním časopise.	
ZTV-9-1-01 Žák uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení. ZTV-9-1-02 Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení. ZTV-9-1-03 Žák se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.	Žák uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení. Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení. Žák se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.	Speciální preventivní cvičení. Přípravná a relaxační cvičení.	
ZTV-5-1-01 Žák zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování. ZTV-5-1-03 Žák upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením. ZTV-5-1-02 Žák zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele.	Žák si všímá pravidelně zařazovaných preventivních speciálních vyrovnávacích cvičení souvisejících s oslabením.	Relaxační cvičení. Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele.	

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Rukodělné činnosti

Charakteristika předmětu

Vzdělávací obsah této oblasti je realizován v průběhu celého základního vzdělání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Pracovní výchova je úzce propojena s uměleckou výchovou a probuzené tvůrčí schopnosti se v pracovních činnostech mnohostranně uplatňují. Vytváření smysluplných a estetických výrobků a prací posiluje vůli a cit, rozvíjí představivost, smysl pro celek i detail, má rozhodující vliv na pracovní inteligenci. Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Praktická činnost je ve zvýšené míře zastoupena i ve výuce jiných předmětů a umožňuje žákům získat nejen zručnost, ale díky vlastnímu úsilí i představu o ceně lidské práce a účtu k produktům pracovní činnosti. Žáci se seznamují s pracovními činnostmi tak, jak vznikaly v průběhu vývoje společnosti, získávají úctu k úsilí a umu předcházejících generací. Mají pocit sounáležitosti s předcházejícími i budoucími generacemi a učí se porozumět procesům probíhajícím ve světě, v přírodě a společnosti. Stejně jako v ostatních předmětech jsou dané pracovní činnosti cíleným pedagogickým záměrem, který důsledně sleduje zdravý vývoj žáka a napomáhá jeho dalšímu osobnostnímu rozvoji.

V **1. třídě** je úkolem učitele převést dítě od hry k práci. Při pracovních činnostech je rozvíjena vědomá činnost a zručnost obou končetin. Děti pracují s rounem, vlnou, včelím voskem apod.

Ve **2. třídě** se dále rozvíjí nezávislost obou rukou. Děti pletou hladce a obratce.

Ve **3. třídě** začíná dítě oblékat samo sebe, pracuje na předmětech větších rozměrů. Děti se učí háčkovat.

Ve **4. třídě** je zařazena křížková výšivka, jako pomoc vývoji v tomto věkovém stupni. Prostřednictvím smysluplné práce získává jistotu a vnitřní pevnost. Probouzí se porozumění pro funkci výrobku a z toho plynoucí smysluplné tvarování výrobku.

V **5. třídě** bývá zavedena technika pletení dokola s pěti jehlicemi, jako odpověď na nově vzniklou potřebu harmonie, kterou dítě v tomto věku v sobě pociťuje. Ruce a nohy se oblékají, v řemeslných činnostech se učí tvarovat konvexní formy. V pěstitelských pracích se žáci zabývají pěstitelskými aktivitami v průběhu roku, v dřevořezbě se děti učí pracovat s řezbářským nožem.

Do **6. třídy** zařazujeme jako pomoc vývoji dítěte v době „prepuberty“ šití panenek nebo zvířat z látky (filcu). Podstatným je přitom proces převrácení, vycpání a zformování těla. V pěstitelských pracích se žáci seznamují s půdou a jejím zpracováním, pěstují okrasné rostliny. V dřevořezbě se žáci seznamují s náradím, při práci používají dláto.

V **7. třídě**, na cestě k tělesné zralosti ve vzrůstu a tíze, se pozornost dítěte obrací na nohy. V řemeslných činnostech si žáci nyní mají možnost využít znalostí z fyziky - mechaniky k výrobě pohyblivých hraček. Důraz je kladen na pečlivost při opracovávání, podporu svobodné výtvarné tvořivosti a vlastní fantazie s ohledem na zachování funkčnosti výrobku. V pěstitelských pracích žáci pěstují zeleninu a ovoce.

V **8. třídě** je dále rozvíjena schopnost porozumění pro příčinu a následek a tím potřeba porozumět mechanice strojů, jejich stavbě a funkci. V ručních pracích se žáci setkávají s šicím strojem. V pěstitelských pracích se žáci věnují pěstování léčivých rostlin a koření a zabývají se tématy ze Světa práce (např. trhem práce a profesní orientací).

V **9. třídě** je důraz kladen na přesnost a samostatnost při práci. Část pěstitelských prací je opět věnována tématům ze Světa práce.

Forma realizace

Předmět Rukodělné činnosti naplňuje vybrané očekávané výstupy vzdělávacího oboru Člověk a svět práce.

V rámci tohoto předmětu jsou realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Výchova demokratického občana.

Tematický okruh Svět práce je realizován v 8. a 9. třídě. Konkrétní časová dotace je uvedena v učebním plánu.

Rozvíjení kompetencí

Prostřednictvím předmětu rukodělné činnosti rozvíjí následující kompetence:

Kompetence k učení

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vlastních učebních strategií.
- využívání osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. matematiky, fyziky, kreslení forem, atd.) při praktických činnostech.
- samostatnému pozorování a experimentování.
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, technice a životnímu prostředí.
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury, je vždy úzce spojená s pracovní činností člověka.

Kompetence k řešení problémů

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků.
- ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích.
- plánování své práce a překonávání překážek.

Kompetence komunikativní

Žáci jsou vedeni k:

- hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků.
- vyjadřování a formulovat svých myšlenky, postojů a pocitů.
- práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech).
- ke spolupráci s druhými.
- zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci.
- využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací.

Kompetence sociální a personální

Žáci

- pracují formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání.
- při pracovních činnostech si tříbí schopnost ovládat své chování.
- jsou vedeni k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů.
- prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivní představu o sobě i o světě

Kompetence občanské

Žáci jsou vedeni k:

- vzájemnému soužití na základě rovných práv a povinností.
- rozvíjení dovedností plynule reagovat v nenadálých krizových situacích (poskytnutí účinné pomoci).
- ochraně zdraví i zdraví svých spolupracovníků.
- přijímání nových rolí v pracovních skupinách a podílení se na kvalitě společné práce.
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách duševní a fyzické práce.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni k:

- pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí
- organizování a plánování své práce
- používání vhodných pracovních nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě
- osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro jeho uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci
- bezpečnému chování na pracovišti
- dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek
- zhodnocení výsledků své pracovní činnosti hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů
- uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti

Kompetence digitální

Žáci jsou vedeni k:

- efektivnímu využívání digitálních technologií v souvislosti se světem práce, pracovními činnostmi, výběrem budoucího povolání a vzdělávací dráhy
- tvorbě vlastního digitálního obsahu při realizaci a prezentaci projektů a (týmových) úkolů

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-3-1-01 Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. ČSP-3-1-02 Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy.	Žák vystřihuje různé tvary z papíru. Žák vytváří jednoduché výrobky z přírodnin. Žák rozlišuje různé přírodní materiály. Žák si osvojí pletení na dvou jehlicích. Žák se seznámí s modelováním. Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy. Žák rozumí pokynům učitele. Žák rozlišuje jednoduché činnosti- vystřihnout, slepit, ohnout, vymodelovat, uplést, namotat atd. Žák zvládne jednoduchou práci dle slovního návodu učitele. Žák nakreslí barevnou předlohu.	Výrobky z papíru a přírodních materiálů. Práce s ovčím rounem a přízí, drobné výrobky . Pletení hladce, okrajová oka, jednoduché pletené výrobky (pouzdro na flétnu, drobné taštičky, míčky, apod.). Možná je také práce s včelím voskem.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 5 (Kreativita)
ČSP-3-2-01 Žák zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi.	Žák zvládá základní dovednosti při práci se stavebnicemi. Žák rozvíjí konstrukční schopnosti při práci s přírodninami, rozpoznává kvalitu jednotlivých materiálů. Žák zvládne základní péči o pokojové květiny. Žák umí připravit jídelní stůl, zvládne správně uložit příbor. Žák stoluje tiše a klidně. Žák umí popřát dobrou chuť. Žák si uklidí své místo. Žák se učí pravidlům správného stolování a společenského chování.	Práce se stavebnicí	OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) OSV 9 (Kooprace a kompetice) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika)
ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování ČSP-3-3-02 Žák pečuje o nenáročné rostliny.	Žák umí zalévat květiny.	Zalévání květin.	OSV1 - 11
ČSP-3-4-01 Žák připraví tabuli pro jednoduché stolování. ČSP-3-4-02 Žák chová se vhodně při stolování. ČSP-5-4-03 Žák dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování.	Žák umí připravit jídelní stůl, zvládne správně uložit příbor. Žák stoluje tiše a klidně. Žák umí popřát dobrou chuť. Žák si uklidí své místo. Žák se učí pravidlům správného stolování a společenského chování.	Stolování.	Člověk a jeho svět Čj M Kfo
ČJL-3-1-02 Žák porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti. ČJL-3-1-03 Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru. ČJL-3-1-04 Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech.			

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-3-1-01 Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. VV-3-1-03 Žák vyjadřuje rozdíly při vnímání události smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky. ČSP-3-1-02 Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy. ČSP-5-1-04 Žák udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu. ČSP-3-2-01 Žák zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi. ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování ČSP-3-3-02 Žák pečuje o nenáročné rostliny. ČSP-3-4-01 Žák připraví tabuli pro jednoduché stolování. ČSP-3-4-02 Žák chová se vhodně při stolování. ČSP-5-4-03 Žák dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování. ČJL-3-1-02 Žák porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti. ČJL-3-1-03 Žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru. ČJL-3-1-04 Žák pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech.	Žák rozvíjí dovednost stříhat a lepit. Žák rozezná kvalitu vybraných materiálů (kámen, dřevo, látka, papír). Žák vytváří jednoduché výrobky z tradičních i netradičních materiálů. Žák si osvojí techniku háčkování krátkého sloupku. Žák rozpozná ovčí vlnu a bavlnu. Žák si osvojuje dovednost modelovat – tvarovat. Žák začíná pracovat dle barevné předlohy. Žák vytvoří jednoduchou barevnou předlohu. Žák uvede své pracovní místo do pořádku. Žák dodržuje zásady hygieny (mytí rukou po lepení, malování atd.). Žák rozvíjí své dovednosti při práci s jednoduchými stavebnicemi. Žák samostatně zvládne základní péči o pokojové květiny. Žák připraví jídelní stůl. Žák bezpečně uloží příbor. Žák stoluje tiše a klidně. Žák si uklidí své místo. Žák popřeje dobrou chuť. Žák respektuje pravidla správného stolování a společenského chování.	Lepení, stříhání, trhání, modelování. Práce s různými materiály. Základní techniky háčkování – krátký sloupek, řetizek. Jednoduché háčkové výrobky podle vlastního návrhu (různé taštičky, pouzdra, síťovky, chňapky, podložky apod. – zásadou je vytváření smysluplných věcí). Modelování (včelí vosk). Kresba barevných předloh, vitráže. Třídění odpadu (papír, plast, sklo a ostatních odpad). Úklid a mytí. Třídění odpadu (papír, plast, sklo a ostatních odpad). Úklid a mytí. Práce se stavebnicí Zalévání květin, vysévání obilí. Stolování.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygieny) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) OSV 9 (Kooperace a kompetice) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) OSV1-11 ENV4 M – geometrické náčrty, představivost, měření Vv – náčrty výrobků Čj – popis postupu

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-3-1-01 Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. ČSP-5-1-01 Žák vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu. ČSP-5-1-02 Žák využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem lidových tradic. ČSP-5-1-04 Žák volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. ČSP-5-1-04 Žák udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu. ČSP-3-2-01 Žák zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi. ČSP-5-2-01 Žák provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž. ČSP-5-2-02 Žák pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu.	Žák si osvojí techniku tvarování keramické hlíny. Žák samostatně vytváří jednoduché výrobky z tradičních i netradičních materiálů. Žák si osvojí techniku pletení hladce a obrace, ubírání a přidávání ok nebo háčkování krátkých a dlouhých sloupků. Žák vytvoří pokrývku hlavy. Žák využívá při tvořivých činnostech poznatky o lidových tradicích. Žák tvoří vlastní návrhy výrobků a začíná volit vhodné nástroje a pomůcky k výrobě potřebné. Žák uvede své pracovní místo do pořádku a dodržuje zásady hygieny. Žák vytváří jednoduché výrobky dle návodu, případně vlastního návrhu. Žák sestaví a demontuje jednoduchý výrobek ze stavebnice. Žák vytváří jednoduché výrobky dle návodu, případně vlastního návrhu.	Výrobky z různých materiálů, střihání, lepení. Práce s keramickou hlínou. Pletení nebo háčkování čepice (pracovní plán, barevný návrh). Základní stehy šití a vyšívání (záložka do knihy, jehelníček, apod.) přišívací knoflíku. Praktické vyzkoušení některých řemesel. Stavba domu.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebezpojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) OSV 9 (Kooperační a kompetice) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) OSV1 - 11 ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 Člověk a jeho svět - Ze zrna chléb (3.- 4. ročník) M – měření a vážení

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-3-1-01 Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. ČSP-3-1-02 Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy. ČSP-5-1-01 Žák vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daných materiálů. ČSP-5-1-03 Žák volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. ČSP-5-1-04 Žák udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu. ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování ČSP-3-4-01 Žák připraví tabuli pro jednoduché stolování. ČSP-5-4-03 Žák dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování. ČSP-5-4-04 Žák udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce. ČSP-3-3-02 Žák pečuje o nenáročné rostliny. ČSP-5-3-01 Žák provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ČSP-5-3-02 Žák ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny ČSP-5-3-03 Žák volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní ČSP-5-3-04 Žák dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	Žák přesně stříhá a vystřihuje a lepí. Žák samostatně vytváří jednoduché výrobky z tradičních i netradičních materiálů. Žák si vytváří svůj vlastní návrh na křížkovou výšivku. Žák vyšívá dle svého návrhu. Žák si osvojí vyšívání křížkovým stehem. Žák si rozvíjí dovednosti při šití a stříhání látky. Žák volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. Žák uvede své pracovní místo do pořádku. Žák dodržuje zásady hygieny. Žák pečuje o nenáročné rostliny, provádí jednoduché pěstitelské činnosti, ošetřuje a pěstuje pokojové i jiné rostliny, volí správné pomůcky, nástroje a náčiní. Žák se chová vhodně při stolování. Žák samostatně připraví jídelní stůl a podílí se na přípravě občerstvení. Žák uklidí své místo a prostor ke stolování. Žák připraví a nabídne jednoduché pokrmy studené kuchyně. Žák popřeje dobrou chuť. Žák respektuje pravidla správného stolování a společenského chování. Žák udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce.	Práce s keramickou hlinou. Výrobky z různých materiálů. Šití a vyšívání podle vlastního návrhu (taška, peněženka, pouzdro apod.). Drobné výrobky z filcu, látky, atd Zálivka a základní péče o rostliny. Společné stolování.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznaní a sebepojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygieny) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) OSV 9 (Kooperace a kompetice) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) OSV1-11 ENV4 Př Vv

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-3-1-01 Žák vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. ČSP-3-1-02 Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy. ČSP-5-1-01 Žák vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daných materiálů. ČSP-5-1-03 Žák volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. ČSP-5-2-02 Žák pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu. ČSP-5-1-04 Žák dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu. ČSP-5-4-04 Žák udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni. ČSP-5-4-03 dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování. ČSP-5-4-02 Žák připraví samostatně jednoduchý pokrm ČSP-5-4-01 Žák se orientuje v základním vybavení kuchyně. ČSP-5-2-03 Žák dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu	Žák přesně stříhá, vystřihuje a lepí. Žák rozezná kvalitu vybraných materiálů. Žák samostatně vytváří jednoduché výrobky z tradičních i netradičních materiálů. Žák vytváří svůj vlastní návrh na ponožky nebo rukavice. Žák plete dle svého návrhu ponožky či rukavice. Žák pracuje podle slovního návodu a předlohy. Žák vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu. Žák volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu. Žák pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu. Žák dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu. Žák připraví samostatně jednoduchý pokrm. Žák se orientuje v základním vybavení kuchyně.	Práce s tradičním i netradičním materiálem. Práce s keramickou hlinou. Výrobky z různých materiálů. Šití, zapošívání. Pracovní barevný návrh ponožek. Příprava pokrmů.	OSV 1 (Rozvoj schopností poznávání) OSV2 (Sebezpoznání a sebezpojetí) OSV3 (Seberegulace a sebeorganizace) OSV4 (Psychohygiena) OSV 5 (Kreativita) OSV 6 (Poznání lidí) OSV7 (Mezilidské vztahy) OSV8 (Komunikace) OSV 9 (Kooperace a kompetice) OSV10 (Řešení problémů a rozhodovací dovednosti) OSV 11 (Hodnoty, postoje, praktická etika) OSV1 - 11 Člověk a jeho svět M Kfo

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-9-1-01 Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. ČSP-9-1-02 Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. ČSP-9-1-03 Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. ČSP-9-1-04 Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. ČSP-9-1-05 Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu.	Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu. Dokáže upínat materiál, řezat, rašplovat, vyřezávat, brousit.	Organizace práce Práce podle pracovního nákresu Práce u dílenského stolu - možnosti upnutí výrobku, bezpečnost, hygiena a pořádek na pracovišti Vlastnosti dřeva jako pracovního materiálu Druhy dřev Práce s pomůckami, nářadím a nástroji pro ruční opracování dřeva Seznámení se s historií vzniku pracovních nástrojů Jednoduché pracovní postupy a operace-sekání, řezání, vyřezávání, měření, broušení, jednoduché spojování dřeva, hoblování Tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva Praktické seznámení s tradičními řemesly využívajícími dřevo	OSV1-11 ENV4 F M – geometrické náčrty, představivost, měření Vv – náčrty výrobků Čj – popis postupu
ČSP-9-3-01 Žák volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin. ČSP-9-3-02 Žák pěstuje a využívá květiny pro výzdobu. ČSP-9-3-03 Žák používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu. ČSP-9-3-04 Žák prokáže základní znalost chovu zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty. ČSP-9-3-05 Žák dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty. ČSP-9-1-01 Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň	Žák volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin. Žák pěstuje a využívá květiny pro výzdobu. Žák používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu. Žák prokáže základní znalost chovu zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty. Žák prokáže základní znalost chovu zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty. Žák dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty. Žák šije zvíře nebo panenky dle střihu,	Půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlin a půdy. Zelenina – osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny. Okrasné rostliny – základy ošetřování pokojových květin, pěstování vybraných okrasných dřevin a květin; řez, jednoduchá vazba, úprava květin. Ovocné rostliny – druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování. Léčivé rostliny, koření – pěstování vybrané rostliny; rostliny a zdraví člověka; léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté; rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie. Chov drobných nenáročných živočichů ve třídě. První pomoc při úrazech. Hygiena při práci. Šití, zapošívání. Práce se střihem. Vycpávání.	OSV1-11 ENV4 Př Vv

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-9-1-01 Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. ČSP-9-1-04 Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. ČSP-9-1-05 Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu. ČSP-9-1-02 Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. ČSP-9-1-03 Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. ČSP-9-5-01 Žák používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče. ČSP-9-5-02 Žák připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy. ČSP-9-5-03 Žák dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování a obsluhy stolu ve společnosti. ČSP-9-5-04 Žák dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni.	Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. Žák řeže, rašpluje, vyřezává, brousí, upíná materiál, hobluje, měří, spojuje materiál. Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu. Žák chrání sebe i spolužáky správným užíváním nástrojů a nářadí. Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. Žák používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče. Žák připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy. Žák dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování a obsluhy stolu ve společnosti. Žák dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni. Žák ručně, dle vlastního návrhu, ušije obuv.	Pracovní postupy a operace – sekání, řezání, vyřezávání, měření, broušení, jednoduché spojování dřeva, hoblování. Nářadí – rovné a duté dláto, palice, rašple, pila, brusný papír. Práce s technickou dokumentací, měření, technické náčrty a výkresy, technické informace, návody. Úloha techniky v životě člověka. Tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva (mechanická hračka, misky atd.). Nářadí – rovné a duté dláto, palice, rašple, pila, brusný papír Práce s kuchyňským inventářem. Příprava jednoduchých pokrmů v souladu se zásadami zdravé výživy. Zápisy receptů (vlastní recepty, knihy receptů) a příprava pokrmů podle nich. Zásady stolování a společenského chování. Zdraví člověka a výživa. Vybavení kuchyně. Potravin – výběr, nákup, skladování, sestavení jídelníčku. Příprava pokrmů. Stolování. Šití	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-9-1-01 Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. ČSP-9-1-02 Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. ČSP-9-1-03 Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost.	Žák samostatně provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. Žák samostatně řeší jednoduché technické úkoly vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. Žák vypracovává jednoduchý náčrt výrobku. Žák zvládne rovné šití a obrubování na šicím stroji Žák ušije účelný a estetický výrobek. Žák si poradí s dokončením a konečnou úpravou výrobku. Žák vytvoří a pracuje podle vlastního střihu.	Pracovní operace s technickými materiály. Práce podle pracovního nákresu. Práce u dílenského stolu. Tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva (podstavce na květiny, jednoduché bedýnky, rámečky, řezbářský reliéf, mechanická hračka, hudební nástroj atd.). Historie šicího stroje. Vytvoření vlastního střihu, práce se střihem. Rovné šití, obrubování na šicím stroji, výrobky (zástěra, kalhoty, sukně, kostýmy pro představení atd.). Historie oděvnictví.	

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
ČSP-9-1-01 Žák provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. ČSP-9-1-02 Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. ČSP-9-1-03 Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. ČSP-9-1-04 Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. ČSP-9-1-05 Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu.	Žák samostatně provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň. Žák si zvolí vhodný materiál pro svůj výrobek a vhodné pracovní nástroje a nářadí. Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí. Žák organizuje a plánuje svoji pracovní činnost. Žák užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku. Žák plánuje svoji pracovní činnost od začátku do finální podoby výrobku. Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu. Žák šije na elektrickém šicím stroji a provádí jednoduché operace (sešívání, lemování, zapošívání). Žák vypracuje pracovní postup pro konkrétní výrobek. Žák vytváří svůj střih oděvu a dokáže pracovat dle střihu.	Práce podle pracovního nákresu, práce u dílenského stolu. Vlastnosti dřeva, proutí a kovu jako pracovního materiálu. Jednoduché pracovní postupy a typy pletení z proutí. Výroba užitkových a uměleckých předmětů (reliéf, poličky a bedýnky, misky, náramky, košíkářské a keramické výrobky, dekorace k vystoupení). Šití uměleckých a praktických výrobků. Seznámení se s výrobou oděvů, ušití konkrétního výrobku. Umělecké zpracování ovčího rouna.	

8.–9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Svět práce ČSP-9-8-01 Žák se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí. ČSP-9-8-02 Žák posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy. ČSP-9-8-03 Žák využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání. ČSP-9-8-04 Žák prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce.	Žák se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí. Žák posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy. Žák využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání. Žák prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce.	Trh práce. Volba profesní orientace. Možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby. Zaměstnání Podnikání	OSV1 OSV2 OSV3 OSV6 DEM2

8. Pravidla pro hodnocení žáků

1. Obecné zásady školního hodnocení

- a) Zásada spojení cíle, kterým je maximální rozvoj žáka a jeho kompetencí, s adekvátním procesem hodnocení.
- b) Zásada soustavnosti a systematickosti. Hodnocení je nedílnou součástí vzdělávacího procesu.
- c) Zásada přiměřenosti hodnocení k věku, schopnostem a individuálním možnostem žáka.
- d) Zásada komplexnosti. Základním východiskem hodnocení je snaha o rozvoj celé osobnosti žáka podle principů waldorfské pedagogiky.
- e) Zásada podílu žáků na procesu hodnocení. Žáci by měli být vedeni ke schopnosti sebehodnocení.
- f) Zásada využitelnosti hodnocení pro další optimalizaci vzdělávacího procesu.
- g) Zásada dodržování dohodnutých a schválených pravidel hodnocení všemi pedagogy školy.

2. Vlastnosti hodnocení

- a) Hodnocení musí být srozumitelné pro žáka i pro rodiče.
- b) Je motivující pro dosažení daných cílů a ke zlepšení práce.
- c) Mělo by zahrnovat strategii pro další rozvoj.
- d) Hodnocení by mělo podporovat integritu žáka. Silné stránky osobnosti mají sloužit jako základ k rozvoji slabších (problémových) oblastí.
- e) Hodnocení musí být korektní, slušné a nezraňující.
- f) Hodnocení nesmí zahrnovat prvky generalizace (z jednoho hodnocení předpokládat úroveň dalších výsledků) a předsudků. Stejně tak je nutné se vyvarovat ironii, odsuzování a ponižování.

3. Pravidla pro průběžné hodnocení

- a) Učitelé zaznamenávají hodnocení žáků průběžně do systému Škola OnLine.
- b) V hodnocení vycházejí z pozorování žáka při vyučování. Hodnotí jeho aktivitu, snahu a orientaci v probíraném tématu.
- c) **Na 1. stupni je hodnocení prováděno minimálně v těchto časových rozestupech:**

ČJ a M epochy

1. a 2. třída	1x za epochu
3. až 5. třída	1x měsíčně (září – prosinec, únor – květen)
- v případě probíhající epochy je tato součástí měsíčního hodnocení

KFO/VV/RČ

1. a 2. třída epocha	vždy po projektu
3. až 5. třída	vždy po projektu

ČLS

1x za epochu

Informatika	1x za čtvrtletí
AJ	1x čtvrtletně
ŠJ	1x čtvrtletně

Na 2. stupni je prováděno hodnocení minimálně v těchto časových intervalech:

ČJ, M, D, F, Ch, Z, Př	min. 2x za epochu (1. hodnocení průběžné – nejpozději v půlce epochy, 2. na konci)
ČJ a M cvičné hodiny	1x měsíčně (září – prosinec, únor – květen)
Cizí jazyky	1x měsíčně (září – prosinec, únor – květen)
Výchovy	vždy po projektu
Informatika	1x čtvrtletně

4. Základní pravidla hodnocení žáků na I. stupni

- Žáci a jejich zákonní zástupci budou s principy hodnocení seznámeni vždy na začátku školního roku.
- Hodnocení se provádí v souladu s platným školním vzdělávacím programem Waldorfské školy Olomouc. Je třeba vycházet z očekávaných výstupů v něm uvedených.
- Hodnocení vychází především z obecných zásad hodnocení uvedených v tomto dokumentu, přičemž základním východiskem je pohled na vývoj dítěte ve všech oblastech jeho osobnosti.
- Hodnocení musí mít motivační charakter a zahrnovat návrhy k dalšímu rozvoji žáka.
- Hodnocení vychází z pozorování žáka v průběhu výuky. Hodnotí se jeho snaha, aktivní přístup k výuce, úroveň výsledků práce a dosažených vědomostí a dovedností.

5. Kritéria hodnocení na I. stupni

- Ve všech oblastech žák:
 - učí se pracovat s chybou
 - aktivně spolupracuje s učitelem a spolužáky
 - respektuje pokyny učitele
 - soustředí se na práci
 - je připraven na vyučování

- plní zadané domácí úkoly
- respektuje práva ostatních
- b) Ve spolupráci s učitelem vede zápisy v sešitech.
- c) Snaží se o co nejlepší estetickou úroveň.
- d) Do předmětů, kde je to vyžadováno, nosí předepsané učební pomůcky, oděv a obuv.

6. Základní pravidla hodnocení žáků na II. stupni

- a) Žáci a zákonní zástupci budou s principy hodnocení seznámeni při přechodu na II. stupeň.
- b) Hodnocení se provádí v souladu s platným školním vzdělávacím programem Waldorfské školy Olomouc.
- c) Hodnocení se provádí na základě kritérií, která jsou formulována jako obecná. S těmito obecnými kritérii hodnocení seznámí třídní učitel žáky a zákonné zástupce na začátku školního roku. Doporučuje se, aby byla kritéria znovu připomenuta na začátku každé epochy, resp. na začátku II. pololetí.
- d) V jednotlivých předmětech mohou vyučující doplnit tato obecná kritéria hodnocení dle potřeb daného předmětu či třídy a seznámí s nimi žáky i zákonné zástupce při zahájení epochy. U předmětů, které se nevyučují v epochách, seznámí učitel žáky i zákonné zástupce s kritérii hodnocení minimálně 4x za rok.
- e) Kritéria hodnocení jsou pro žáky i učitele závazná.

Přílohy (Začlenění průřezových témat – vložka do třídní knihy)

I. stupeň

Průřezové téma	Číslo	1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1					
	OSV 2					
	OSV 3					
	OSV 4					
	OSV 5					
	OSV 6					
	OSV 7					
	OSV 8					
	OSV 9					
	OSV 10					
	OSV 11					

Začlenění průřezových témat

		Ročník a předmět, v němž je daný okruh realizován									
		I. stupeň									
Průřezové téma	Číslo	1.		2.		3.		4.		5.	
Výchova demokratického občana	DEM 1										
	DEM 2										
	DEM 3										
	DEM 4										
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1										
	GLO 2										
	GLO 3										
Multikulturní výchova	MUL 1										
	MUL 2										
	MUL 3										
	MUL 4										
	MUL 5										
Enviromentální výchova	ENV 1										
	ENV 2										
	ENV 3										
	ENV 4										
Mediální výchova	MED 1										
	MED 2										
	MED 3										
	MED 4										
	MED 5										
	MED 6										
	MED 7										

Začlenění průřezových témat

strana 1

		Ročník a předmět, v němž je daný okruh realizován											
		II. stupeň											
Průřezové téma	Číslo	6.			7.			8.			9.		
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1												
	OSV 2												
	OSV 3												
	OSV 4												
	OSV 5												
	OSV 6												
	OSV 7												
	OSV 8												
	OSV 9												
	OSV 10												
	OSV 11												

Začlenění průřezových témat

strana 2

		Ročník a předmět, v němž je daný okruh realizován											
		II. stupeň											
Průřezové téma	Číslo	6.			7.			8.			9.		
Výchova demokratického občana	DEM 1												
	DEM 2												
	DEM 3												
	DEM 4												
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1												
	GLO 2												
	GLO 3												
Multikulturní výchova	MUL 1												
	MUL 2												
	MUL 3												
	MUL 4												
	MUL 5												
Enviromentální výchova	ENV 1												
	ENV 2												
	ENV 3												
	ENV 4												
Mediální výchova	MED 1												
	MED 2												
	MED 3												
	MED 4												
	MED 5												
	MED 6												
	MED 7												